

ΑΡΓ. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ Δ. Θ. *
Καθηγητοῦ ἐν τῷ Β'. Γυμνασίῳ Ἀθηνῶν

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τοῦ Γυμνασίου καὶ τῆς
ἀντιστοίχου τῶν λοιπῶν σχολείων τῆς μέσης Ἐκπαιδεύσεως

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ
(Ἀντίτυπα 2500)

Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας	51133
	26.9.33
Τιμὴ ἄνευ βιβλιοσήμου..... Δρ.	24.50
Ἄξια βιβλιοσήμου..... »	9.80
Πρόσθετος φόρος Ἀναγκ. Δανείου »	3.—
Συνολικὴ Τιμὴ Δρ.	37.30

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
52—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ 52

1933

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΡΓ. Π. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
ΗΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΔΕΥΤΕΡΩ ΓΥΜΝΑΣΙΩ ΑΡΡΕΝΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Μπακίλιας

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τοῦ Γυμνασίου
καὶ τῆς ἀντιέχου

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗΣ
(ΑΝΤΙΤΥΠΑ 2500)

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. Η. ΣΙΔΕΡΗ

ΑΘΗΝΑΙ—ΣΤΑΔΙΟΥ 52

1933

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν το συγγρα-
φέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότη.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Γ. Η. ΚΑΛΕΡΓΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

1. Περί Χαναάν ἢ Παλαιστίνης.

Α'. Ὄνομασία. Εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην Χαναάν καλεῖται ἡ χώρα ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἀβραάμ, τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ. Αὐτὴ καλεῖται ἀκόμη γῆ ἀγαθὴ, γῆ ῥέουσα μέλι καὶ γάλα (Ἐξόδ. γ'. 8. Ἰεζεκιήλ 20. 6) καὶ γῆ ἐκλεκτή.

Εἰς ἓνα βιβλίον τῆς Παλ. Διαθήκης εὐρίσκομεν τὴν ἐξῆς ὠραίαν περιγραφὴν τῆς Χαναάν (Δευτ. η'. 7-9). «Ὁ θεὸς σου θὰ σὲ ὀδηγήσῃ εἰς μίαν χώραν μεγάλην καὶ ὠραίαν. Εἰς ταύτην ὑπάρχουν ἄφθονοὶ πηγαί. Τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν τούτων σχηματίζουν μικρὰ ποταμάκια. Ταῦτα διασχίζουν τοὺς κάμπους, τοὺς ὁποίους καὶ ποτίζουν. Διὰ τοῦτο οἱ κάμποι αὐτοὶ παράγουν, σιτάρια καὶ κριθάρια, πολλὰ σῦκα, ἄφθονον ἔλαιον καὶ σταφύλια. Ὅστις κατοικήσῃ εἰς τὴν χώραν αὐτὴν, ποτὲ δὲν θὰ τοῦ λείψῃ ὁ ἄρτος καὶ ὅ,τι ἄλλο τοῦ χρειάζεται. Εἰς αὐτὴν καὶ οἱ λίθοι ἀκόμη ἔχουν σίδηρον καὶ εἰς τὰ βουνὰ ὑπάρχει χαλκός».

Τὸ ὄνομα Χαναάν τὸ ἔλαβεν ἡ χώρα ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Χάμ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς, ἡ ὁποία ἐγκατεστάθη πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου.

Ἐάν καὶ ἡ Παλαιστίνη εἶναι μία χώρα ἀπὸ τὰς πλέον ὀνομαστικὰς τῆς γῆς, εἶναι ὅμως μικρά.

Β'. Θέσις τῆς Παλαιστίνης καὶ ὄρια αὐτῆς. Ἡ Παλαιστὴν κείται εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν πλευρὰν τῆς Ἀσίας. Αὕτη ὀρίζεται πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, πρὸς βορρᾶν ἀπὸ τὸ ὄρος Λίβανον, πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τὴν ἔρημον τῆς Συρίας καὶ πρὸς νότον ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴν ἔρημον. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι ὡσὰν νῆσος, διότι γύρωθεν περικλείεται ἀπὸ ἐρήμους, ἀπὸ θάλασσαν ἀπὸ ὄροσειρᾶς καὶ κείται εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Τὰ τρία γνωστὰ μέρη τῆς γῆς εἰς τοὺς ἀρχαίους ἢ Ἀσία, ἢ Εὐρώπη καὶ ἢ Ἀφρική συνορεύουν μὲ τὴν χώραν ταύτην. Αὕτη κείται πλησίον τῶν χωρῶν ἐκείνων, τὰς ὁποίας κατοικοῦν οἱ λαοί, οἱ ὁποῖοι ἀνέπτυξαν μέγαν πολιτισμόν. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Φοίνικες, οἱ Σύριοι, οἱ Μικρασιαῖται, οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Ἰσραηλῖται, οἱ Ἀραβες, οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ κατοικοῦντες τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, αἱ ὁποῖαι κείνται πρὸς δυσμὰς τῆς Παλαιστίνης. Τοῦτο ἔχον ὑπ' ὄψιν τοῦ ὀ μεγίστος τῶν Προφητῶν Ἡσαΐας λέγει (Κεφ. 5.5). «Ὁ Κύριος τῶν Κυρίων λέγει. Αὕτη ἐδῶ εἶναι ἡ Ἱερουσαλήμ, τὴν ὁποίαν ἔχω τοποθετήσει μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ γύρω της ὑπάρχουν διάφοροι χώροι». Ἡ γεωγραφικὴ λοιπὸν θέσις αὐτῆς τὴν καθόρισεν, ὥστε νὰ γίνῃ βασίλειον τοῦ Θεοῦ. Καὶ τοῦτο, διότι αἱ θρησκευτικαὶ ἰδέαι, αἱ κηρυσσόμεναι εἰς ταύτην εὐκόλως ἠδύναντο νὰ διαδοθῶν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Τοῦτο ἐπιβεβαιῶν ὁ Ἡσαΐας λέγων. «Ἴδου σὲ ἔχω τοποθετήσει, ὦ Ἱερουσαλήμ, εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ φωτίξῃς ὅλους τοὺς εἰδωλολάτρας καὶ νὰ σώσῃς ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς γῆς».

Γ'. Διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους. Τὴν χώραν ὀλόκληρον διασχίζουν δύο ὄροσειραί, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ τοῦ ὄρους Λιβάνου, παρακολουθοῦν τὰς δύο πλευρὰς τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου καὶ καταλήγουσιν εἰς τὴν Ἀραβίαν. Ὁ Ἰορδάνης παρουσιάζει εἰς τὴν χώραν ταύτην ἓνα βαθὺ ἀνοιγμα τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον ἐπεκτείνεται ἀπὸ τοῦ βορρᾶ μέχρι τοῦ νότου. Πρὸς τὸ μέρος τῆς Μεσογείου θαλάσσης ὑπάρχει ἐκτεταμένη παραλία, ἡ ὁποία εἶναι πολὺ πλατεία καὶ κείται παραλλήλως πρὸς τὸν Ἰορδάνην. Διὰ τοῦτο ἡ χώρα αὕτη χωρίζεται εἰς τέσσαρα μέρη. Εἰς τὸ πλησίον

τῆς θαλάσσης ἐπίπεδον μέρος, εἰς τὸ πρὸς δυσμὰς ὄρεινόν, εἰς τὸ πλησίον τοῦ Ἰορδάνου ἐπίπεδον καὶ εἰς τὸ ὄρεινόν μέρος, τὸ ὁποῖον κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰορδάνου.

Ἡ εἰς τὸ ἀνατολικὸν κειμένη χώρα εἶναι πτωχή, διότι δὲν ἔχει οὔτε δάσος, οὔτε πηγὰς· ἐνῶ ἡ πρὸς τὸ δυτικὸν τοῦ Ἰορδάνου εἶναι εὐφορος.

Ἡ Παλαιστίνη εἶναι γενικῶς χώρα ὄρεινή. Τὰ ὄρη τῆς εἶναι ἀπὸ ἀσβεστολίθου καὶ ἔχουν πολλὰ κοιλώματα.

2. Ὅρη, ποταμοὶ καὶ λίμναι τῆς Παλαιστίνης.

Εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Παλαιστίνης εἶναι τὸ ὄνομαστὸν ὄρος Λίβανος, *δηλαδὴ λευκὸν ὄρος*, καὶ τοῦτο, διότι αἱ κορυφαὶ του καλύπτονται πάντοτε ὑπὸ χιόνων, ἢ διότι ὅλον τὸ ὄρος εἶναι ἀπὸ ἀσβεστολίθου, οἱ ὁποῖοι εἶναι λευκοί.

Εἰς τὴν ἀγίαν Γραφήν, ὡσάκις γίνεται λόγος περὶ μεγαλοπρεπείας, αὕτη παραβάλλεται πρὸς τὸν Λίβανον. Ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν Π.Δ. ἔχουν ἰμνηθῆ αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου. Ὁ προφήτης καὶ βασιλεὺς Δαυὶδ γράφει «θὰ χορτάσουν τὰ δένδρα τῆς πεδιάδος καὶ αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου, τὰς ὁποίας ἐφύτευσεν ὁ Θεός» (Ψαλ. 103 16), καὶ εἰς ἄλλον πάλιν ψαλμὸν λέγει, ὅτι ὁ δίκαιος θὰ ζήσῃ, ὅσον καὶ αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου (Ψαλ. 91.13.16). Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Σολομῶντος εἶχον οἰκοδομηθῆ μὲ κέδρους τοῦ Λιβάνου καὶ ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος ἐπίσης εἶχε στολισθῆ ἔσωτερικῶς μὲ ξυλείαν ἀπὸ τὰς κέδρους τοῦ ὄρους τούτου.

Ἄλλο ὄρος εἶναι ὁ Ἀντιλίβανος. Τὸ ὄρος τοῦτο δὲν καλύπτεται ἀπὸ δάσος, ὅπως ὁ Λίβανος. Πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦτο εἶναι χαμηλόν. Πρὸς νότον συνδέεται μὲ λόφους δασώδεις, οἱ ὁποῖοι καταλήγουν εἰς τὸ ὄρος Ἀερμών. Τοῦτο κεῖται εἰς τὸ βορειότερον μέρος τῆς Παλαιστίνης. Ἐδῶ εὐρίσκονται καὶ αἱ πηγαὶ τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ τοῦτο καλύπτεται ὑπὸ χιόνων καὶ ἔχει δάση, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξάγεται ξυλεία κατάλληλος διὰ τὴν κατασκευὴν κίωνων (κολωνῶν). Τέλος ἐξ αὐτοῦ καταβαίνει δρόσος, ἡ ὁποία ποτίζει τὴν πέριξ χώραν καὶ τὴν καθιστᾷ εὐφορον.

Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸν 132 ψαλμὸν «ὡς δρόσος Ἀερμών, ἢ ὁποῖα κατεβαίνει εἰς τὰ ὄρη τῆς Σιών».

Ἄλλο ὄρος εἶναι τὸ Θαβώρ. Τοῦτο ἀπέχει 2 περίπου ὥρας ἀπὸ τὴν Ναζαρετ καὶ εἶναι σχεδὸν εἰς τὸ μέσον τῆς Γαλιλαίας. Ἔχει σχῆμα κώνου καὶ εἰς τὴν κορυφὴν του ὑπάρχει πεδιάς. Εἰς τὰς ὑπωρείας του ἔχει δάση ἀπέραντα. Ἕνας περιηγητὴς γράφει. «Ἄν ὑπάρχη κατὶ ὠραῖον εἰς τὴν φύσιν τοῦτο εἶναι τὸ Θαβώρ. Τὸ θαυμάζουν, διότι εἶναι πολὺ ὠραῖον. Ὅπως ὁ χρυσὸς εἶναι τὸ ὠραιότερον μέταλλον, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸ Θαβώρ εἶναι μεταξὺ τῶν ὄρεων». Τὸ ὄρος τοῦτο ἔχει ἱστορίαν. Ἀπὸ αὐτὸ ἐξεκίνησεν ὁ κριτὴς Βαράκ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος του. Ὁ Δαυὶδ γράφει «Θεέ μου, ὅταν ἀναφέρεται τὸ ὄνομά σου, τὸ ὄρος Θαβώρ καὶ Ἀερμών χαίρονται». Εἰς τὸ ὄρος τοῦτο ἐγένεν ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὴν Παλαιστίνην ἀνήκει καὶ ὁ **Κάρμηλος**. Τοῦτο εἶναι ἐν ἀπότομον καὶ ὑψηλὸν ἀκρωτήριον, τὸ ὁποῖον κεῖται ἐπὶ τῶν ὄριων τῆς Φοινίκης καὶ Παλαιστίνης. Ἡ λέξις Κάρμηλος σημαίνει **κῆπον**. Πραγματικῶς δὲ τοῦτο εἶναι κατάφυτον καὶ ἔχει πολλὰς πηγὰς. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέγει, ὅτι ἡ ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐμφανισθῇ ὁ Μεσσίας, θὰ εἶναι δροσερά, ὠραία καὶ γεμάτη ἄνθη, ὅπως τὸ Καρμήλιον ὄρος (Ἡσαΐου 33.6). Εἰς τοῦτο ὁ προφήτης Ἡλίας καὶ Ἐλισσαῖος ἔκαμον διάφορα θαύματα.

Ἱστορικὸς ἐπίσης εἶναι ὁ λόφος **Μορία**. Ἐνταῦθα ὁ Ἄβραάμ ἔστησε τὸ θυσιαστήριον. Εἰς τὴν κορυφὴν τούτου ἀργότερον ἰδρῦθη ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος.

Εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Παλαιστίνης ὑπάρχουν ἐπίσης τὰ ὄρη **Γαριζὶν** καὶ **Γεβάλ**. Τὰ δύο ταῦτα ὄρη καλοῦνται καὶ Ἐφραΐμ, διότι ἄλλοτε κατόκει ἐκεῖ ἡ φυλὴ αὕτη. Ταῦτα εἶναι ἀπέναντι ἀλλήλων καὶ τὸ μὲν Γαριζὶν κεῖται πρὸς μεσημβρίαν, τὸ δὲ Γεβάλ πρὸς βορρᾶν. Εἶναι δὲ τόσον πλησίον, ὥστε χωρίζονται ἀπὸ μίαν στενὴν λωρίδα γῆς.

Εἰς τὸ ὄρος Γαριζὶν οἱ Σαμαρεῖται ἴδρυσαν ἰδιαιτερον ναὸν καὶ ἐλάτρευον τὸν Θεόν, (Ἰωάν. 8' 20).

Ποταμοί. Ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς τῆς Παλαιστίνης ὁ σπουδαιότερος εἶναι ὁ **Ἰορδάνης**. Οὗτος πηγάζει ἐκ τῶν βορειοτάτων ὄριων αὐτῆς. Κατ' ἀρχὰς μὲν εἶναι μικρὸς, ἔπειτα ὅμως δεχόμενος καὶ ἄλλα ὕδατα, τὰ ὁποῖα ῥέουν ἀπὸ πολλὰ μέρη, γίνεται μέ-

γας. Ὁ Ἰορδάνης διέρχεται διὰ τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. Ἀφοῦ περάσῃ τὴν λίμνην ταύτην, προχωρεῖ καὶ χύνεται εἰς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν. Τὸν μῆνα Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον ὁ ποταμὸς οὗτος ἔχει παρὰ πολὺ ὕδωρ, διότι λυώνουν τὰ χιόνια τοῦ Λιβάνου. Κατὰ τοὺς μῆνας τούτους εἶναι ἀδιάβατος. Ὁ Ἰορδάνης ἔχει πλῆθος ἰχθύων. Ἡ Ἁγία Γραφή ἀναφέρει *τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου*. Αὕτη εἶναι μία στενὴ καὶ μακρὰ πεδιάς, ἣ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τὴν Γεννησαρέτ μέχρι τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης.

Ὁ Ἰορδάνης εἶναι ὀνομαστὸς ποταμὸς τῆς Ἁγίας Γραφῆς, διότι εἰς αὐτὸν ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Λίμναι. Ἡ πλέον ὀνομαστὴ λίμνη τῆς Παλαιστίνης εἶναι ἡ *Γεννησαρέτ*, ἣ ὁποία καλεῖται καὶ *θάλασσα τῆς Τιβεριάδος*. Ἐπειδὴ εἶναι πολὺ μεγάλη καλεῖται καὶ θάλασσα. Τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης ταύτης εἶναι γλυκὺ. Ἐπίσης αὕτη εἶναι γεμάτη ἰχθῦς. Ἄλλοτε ὑπῆρχεν εἰς τὴν λίμνην ταύτην πλῆθος πλοίων, ὄχι μόνον καταλλήλων διὰ τὴν ἀλιεῖαν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ γίνεται ἡ συγκοινωνία. Σήμερον ὅμως δὲν ὑπάρχουν. Γύρωθεν τῆς λίμνης εἶναι μία ὠραία περιοχὴ. Τὰ πάντα εἶναι κατάφυτα καὶ ἡ γῆ εἶναι εὐφρορωτάτη. Ἄλλοτε ὑπῆρχον πέριξ αὐτῆς ὠραῖαι πόλεις, ὅπως ἡ Καπερναοὺμ, ἡ Τιβεριάς καὶ ἄλλαι.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ἦσαν ἀλιεῖς τῆς λίμνης ταύτης καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος πολλάκις τὴν διέπλευσε. Ὡστε διὰ τοὺς χριστιανοὺς ἔχει μεγάλην σημασίαν. Ἄλλη λίμνη εἶναι ἡ λεγομένη *Νεκρὰ θάλασσα*. Αὕτη κεῖται εἰς τὰ νότια ὅρια τῆς Παλαιστίνης καὶ ἀνεφάνη κατὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων. Τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης ταύτης εἶναι καθαρὸν, ἀλλ' ἀλμυρὸν καὶ πολὺ πικρὸν. Εἰς ταύτην δὲν ζῆ τίποτε, οὔτε ζῶον, οὔτε φυτὸν ἀκόμη.

X 3. Κλίμα τῆς Παλαιστίνης καὶ παραγωγικότης τοῦ ἐδάφους.

Τὸ κλίμα τῆς Παλαιστίνης παρουσιάζει πολλὰς παραλλαγὰς. Τοῦτο συμβαίνει, διότι τὸ ἔδαφός της δὲν εἶναι τὸ ἴδιον, ἐπειδὴ εἶναι ὄρεινὸν καὶ πεδινόν. Καὶ τὸ μὲν τῶν πεδινῶν μερῶν εἶναι πολὺ θερμόν, ἐνῶ τῶν ὄρεινῶν εἶναι δροσερόν. Ἐνεκα δὲ τῆς

διαφορᾶς ταύτης τοῦ κλίματος καὶ οἱ καρποὶ εἰς ἄλλα μὲν μέρη ὠριμάζουσι ἐνωρίτερον, εἰς ἄλλα δὲ ἀργότερον. Ὁ θερισμὸς π. χ. εἰς τὴν Ἰεριχὼ γίνεται τὸν μῆνα Ἀπρίλιον, ἐν ᾧ εἰς ἄλλα μέρη θερίζουσι τὸν Ἰούνιον. Γενικῶς τὸ κλίμα εἶναι μέτριον γλυκὺ τὸ δὲ ἔδαφος εἰς τὰς ἐκεῖθεν τοῦ Ἰορδάνου χώρας εὐφορώτατον.

Ὁ χειμὼν πολλάκις εἶναι βαρὺς καὶ πίπτουσι πολλὰ χιόνια, ἰδίως κατὰ τὸν Φεβρουάριον. Κατὰ τὸ θέρος ὁ οὐρανὸς εἶναι καθαρὸς καὶ οὐδέποτε σχεδὸν βρέχει. Ἔχει ὅμως μεγάλην δρόσον, ἣ ὁποία ἔρχεται ἀπὸ τὰ ψηλὰ μέρη. Αὕτη θεωρεῖται εὐλογία τοῦ Θεοῦ, διότι συντελεῖ εἰς τὴν βλάστησιν. Πάρα πολὺ βρέχει τὸν μῆνα Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον, καθὼς καὶ τὸν Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον. X

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

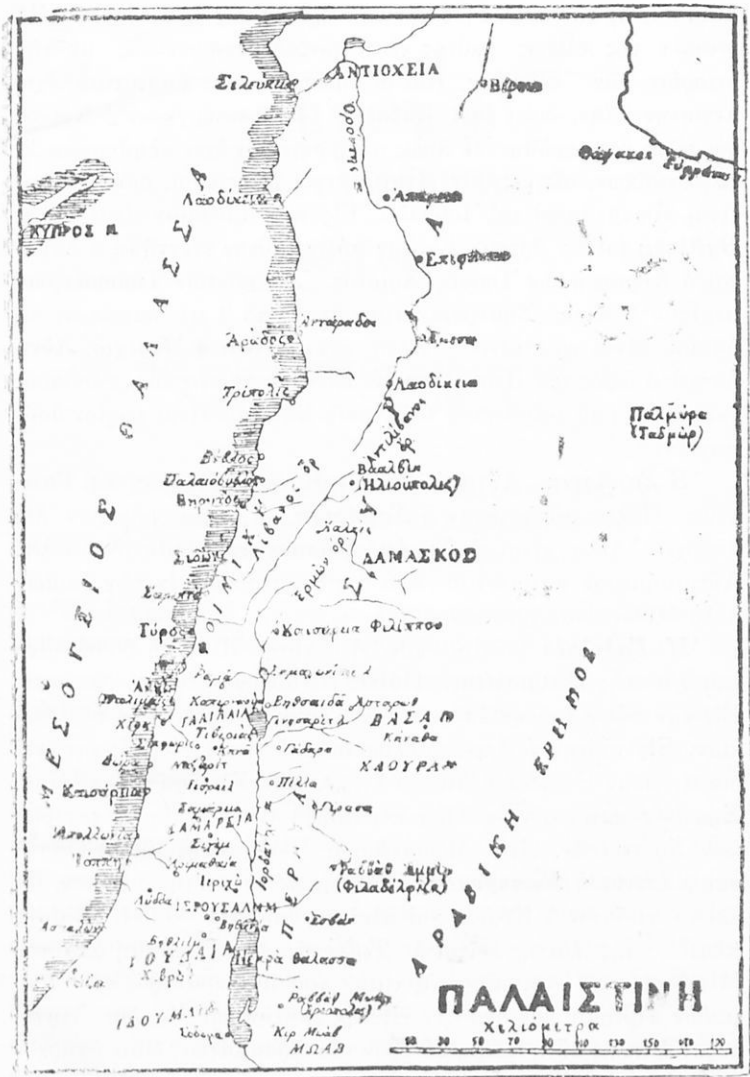
X 4. Οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης καὶ διοικητικὴ διαίρεσις αὐτῆς.

Εἰς τὴν Παλαιστίνην κατόκησαν τὴν παλαιὰν ἐποχὴν πολλοὶ λαοί, ὅπως ἀναφέρει καὶ ἡ Π. Δ. καί, ὅπως ἀπέδειξαν αἱ γενόμεναι ἀνασκαφαί. Πρὶν ἐγκατασταθῶν ἐκεῖ οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν οἱ *Χετταῖοι*, οἱ *Ἀμμορραῖοι*, οἱ *Φιλιισταῖοι* καὶ ἄλλοι. Ὅλους ὅμως αὐτοὺς τοὺς λαοὺς κατενίκησαν οἱ Ἑβραῖοι καὶ κατέκτησαν αὐτοὶ τὴν χώραν.

Σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ Ἑβραίων, ὑπὸ Σαμαρειτῶν καὶ Ἀράβων.

Διοικητικὴ Διαίρεσις τῆς Παλαιστίνης. Ἡ Παλαιστίνη διηγεῖτο εἰς 4 μέρη τὴν *Ἰουδαίαν*, τὴν *Σαμάρειαν*, τὴν *Γαλιλαίαν* καὶ τὴν *Περαίαν*. Ἐπίσης εἰς αὐτὴν ὑπήγετο ἡ Τραζωνίτις καὶ ἡ Βατανέα.

Ἡ Ἰουδαία. Αὕτη κεῖται εἰς τὸ Νότιον τῆς Παλαιστίνης. Πρωτεύουσα ταύτης εἶναι ἡ *Ἱερουσαλήμ* (κατοικία Εἰρήνης).

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

Ἄλλοτε ἐκαλεῖτο Ἰεβούδ καὶ κατεῖχτο ὑπὸ τῶν Ἰεβουσαίων. Ὁ Δαυὶδ ὅμως τὴν κατέκτησε καὶ τὴν ὥρισεν, ὡς πρωτεύουσαν. Ἡ ἱστορία τῆς πόλεως ταύτης εἶναι συνδεδεμένη γενικῶς μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑβραίων. Καὶ δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς χριστιανοὺς ἔχει μεγίστην ἀξίαν, διότι ἐκεῖ ἐδίδαξεν, ἐθαυματούργησεν ὁ Κύριος καὶ τέλος ἐσταυρώθη. Ἡ πόλις αὕτη σήμερον ἔχει πληθυσμὸν 30 χιλ. κατοίκων, οἵτινες δὲν εἶναι πάντες χριστιανοί, διότι πολλοὶ εἶναι Μωαμεθανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι. Εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἶναι καὶ ἡ **Βηθλεὲμ** (οἶκος ἄρτου). Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐγεννήθη ὁ Δαυὶδ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ἀπέχει τῶν Ἱεροσολύμων περίπου 3 ὥρας. Σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ 3 χιλ. κατοίκων, οἱ ὅποιοι εἶναι χριστιανοί. Ἄλλη πόλις εἶναι ἡ **Ἱεριχώ**. Αὕτη ἀπέχει 6 ὥρας τῶν Ἱεροσολύμων. Εἶναι ἡ πρώτη πόλις, ἡ ὁποία ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Σήμερον εἶναι χωρίον ἀσήμαντον.

Ἡ Σαμάρεια. Αὕτη κεῖται μεταξὺ τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας. Πόλεις αὐτῆς ἦσαν ἡ **Σαμάρεια**, ἡ ὁποία σήμερον δὲν ὑπάρχει. Ἄλλη εἶναι ἡ **Συχέμ**, ἡ ὁποία ὠνομάσθη Νεάπολις. Αὕτη σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ 9 χιλ. κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων πολὺ ὀλίγοι εἶναι χριστιανοί.

Ἡ Γαλιλαία (κύκλος ἐθνῶν). Αὕτη εἶναι ἡ βορειοτάτη ἐπαρχία τῆς Παλαιστίνης. Πόλεις εἰς αὐτὴν εἶναι ἡ Ναζαρέτ. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐπέρασεν ὁ Κύριος τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν. Εἰς ταύτην ὁ ἄγγελος ἦλθε, διὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς τὴν ἐκεῖ διαμένουσαν Θεοτόκον, ὅτι θὰ ἐγέννα τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Σήμερον κατοικοῦν ἐκεῖ 5 χιλ. ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι, ἐκτὸς ὀλίγων Χριστιανῶν, εἶναι Μωαμεθανοί. Πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ ἔκειτο ἡ **Καπερναοὺμ**. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην διέμενεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ Κύριος καὶ πλεῖστα θαύματα ἔκαμεν. Ἐπίσης πλησίον τῆς λίμνης κεῖται ἡ **Τιβεριάς**. Αὕτη ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀντύπα πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων Τιβερίου καὶ ἤκμαζεν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Κυρίου. Ἀργότερον ἡ πόλις αὕτη ἀπέβη κέντρον τῶν γραμμάτων, διότι ὑπῆρχον πολλαὶ σχολαὶ Ἑβραϊκαί.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ
ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΩΎΣΕΩΣ

5. Ὁ Θεὸς προσκαλεῖ τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν βεβαιώνει, ὅτι ἀπ' αὐτὸν θὰ προέλθῃ τὸ ἐκλεκτὸν τοῦ ἔθνος (Γεν. 12).

Ἡ ἱστορία τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἀρχίζει μὲ τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἀβραάμ. Μετὰ βεβαιότητος δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν πότε ἀκριβῶς ἔγινεν ἡ πρόσκλησις αὕτη· ἴσως ἔγινε 2000 χιλιάδες ἔτη ἢ καὶ πολὺ πρότερον, καθὼς φαίνεται, ἐξ ὧν γνωρίζομεν, ἀπὸ τὰ μνημεῖα τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς.

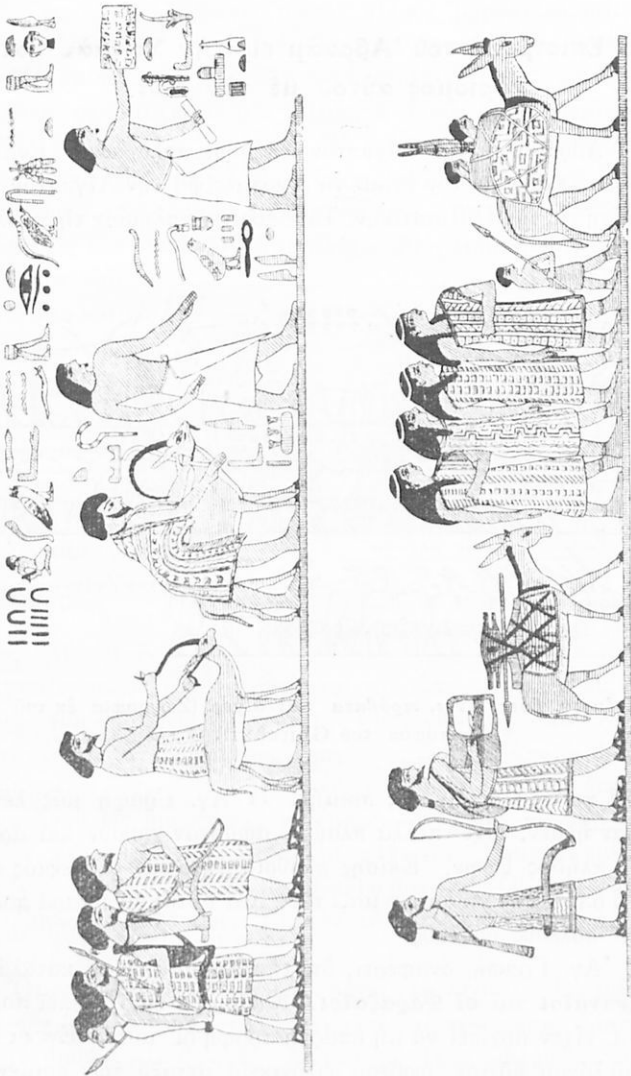
Ὁ Ἀβραάμ ἦτο υἱὸς τοῦ Θάρα. Ὁ Θάρα μὲ τὴν οἰκογένειάν του ἔμενε κατ' ἀρχὰς εἰς μίαν πόλιν τῆς Χαλδαίας, ἡ ὁποία ἐλέγετο **Οὔρ**. Ἀλλὰ κατὰ θεϊαν διαταγὴν ἀφίνει τὴν Οὔρ καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν **Χαράν**. Ἡ πόλις αὕτη ἔκειτο εἰς τὴν βορείαν Μεσοποταμίαν. Ἐκεῖ ὁ Θάρα ἔμεινεν ὀλίγα ἔτη καὶ εἶχε σκοπὸν νὰ φύγῃ διὰ νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Χαναάν· ἀλλὰ δὲν ἐπραγματοποίησε τὸν σκοπὸν του, διότι ἀπέθανεν. Εἰς τὴν Χαράν παρουσιάζεται ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀβραάμ καὶ τοῦ λέγει. «Νὰ φύγῃς ἀπὸ τὴν χώραν Σου, νὰ ἀπομακρυνθῆς ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς Σου καὶ ἀπὸ τὸν πατρικὸν Σου οἶκον καὶ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν θὰ σοῦ δείξω ἐγώ. Ἀπὸ σὲ θὰ προέλθῃ μέγα ἔθνος. Θὰ εὐλογῆσω καὶ θὰ δοξάσω τὸ ὄνομά Σου καὶ Σὺ θὰ εἶσαι εὐ-

λογημένος. Θὰ εὐλογῆσω ὅσους Σὲ εὐλογοῦν καὶ θὰ καταρασθῶ, ὅσους Σὲ καταρῶνται. Ἐκ τῆς Σὲ δὲ θὰ εὐλογηθῶν ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς γῆς» (12.15).

Εἰς τὸν Ἀβραάμ ἐπεβάλλετο μεγάλη θυσία. Ἄλλ' ἐδίδετο συγχρόνως καὶ μία μεγάλη ὑπόσχεσις, ὅτι ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ θὰ ἐγεννᾶτο ὁ Μεσσίας (Πράξ. 4.25 Γαλ. 3.16).

Ὁ Θεὸς τὸ ἐπανελάβε πολλὰς φορὰς εἰς τὸν Ἀβραάμ, ὅτι οὗτος θὰ ἦτο ὁ πρόγονος τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον θὰ ἐξήρχετο ὁ ἐλευθερωτὴς, ὁ ὁποῖος θὰ ἔσωζε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ Ἀβραάμ εἶχε πίστιν ἀκλόνητον. Χωρὶς λοιπὸν νὰ φέρῃ ἀντίρρησην, δὲν περιμένει νὰ τοῦ ὀρίσῃ ὁ Θεὸς τὴν χώραν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ μετέβαινε. Φεύγει, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος, χωρὶς νὰ ἤξυρη πού πηγαίνει» (Ἐβρ. Θ'. 18) καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν **Χαναάν**. Τὸν ἀκολουθοῦν ἡ σύζυγός του Σάρρα, ὁ ἀνεψιὸς του Λὼτ καὶ πλῆθος δούλων, οἱ ὁποῖοι ἐφρόντιζον διὰ τὰ πολυάριθμα ποιμνία του. Τὸ ταξίδιον ἐγένετο σιγά, σιγά. Ἐπειδὴ τὸν ἠκολούθουν ποιμνία ἦτο ἠναγκασμένος νὰ παραμένῃ εἰς διάφορα μέρη τοῦ ὑπῆρχε βοσκή, μερικὰς ἡμέρας. Ἐταξίδευε ἀκριβῶς ὅπως σήμερον οἱ ποιμένες, ὅταν ἀλλάσσουν διαμονήν. Μετὰ πολλὴν πορείαν ἔφθασαν εἰς τὸν Εὐφράτην. Ἀφοῦ ἐπέρασεν τὸν ποταμὸν τοῦτον, ἐπλησίασεν εἰς τὴν Λαμασκόν, πόλιν τῆς Συρίας, ὅπου ἔμεινεν ὀλίγας ἡμέρας καὶ τέλος ἔφθασεν εἰς τὴν **Χαναάν**. Ἐπέρασεν τὸν Ἰορδάνην καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ κέντρον τῆς χώρας ταύτης. Ἡ πόλις εἰς τὴν ὁποίαν διέμεινεν ἦτο ἡ παλαιὰ Συχέμ, ἡ ὁποία σήμερον καλεῖται **Λεάπολις**. Αὕτη κεῖται μεταξὺ τῶν ὀρέων Γεβάλ καὶ Γαριζὶν εἰς μίαν κοιλάδα, ἡ ὁποία εἶναι ὀνομαστή, διὰ τὴν εὐφορίαν της, διὰ τὴν δροσερότητά της καὶ τὴν ὠραιότητά της. Ἐκεῖ ἔμεινε στηριζόμενος εἰς τὸ δικαίωμα ποὺ εἶχον οἱ ποιμένες νὰ μένουν, ὅπου εὕρισκον τροφήν. Τότε παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν πάλιν ὁ Θεὸς καὶ τοῦ εἶπεν. «Αὐτὴν τὴν χώραν θὰ τὴν δώσω εἰς τοὺς ἀπογόνους Σου». Ἐκεῖ ὁ Ἀβραάμ ἤγειρε θυσιαστήριον πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ. Τὸ κατεσκεύασεν δὲ μὲ μεγάλους λίθους, τοποθετήσας τὸν ἕνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἀγ. Γραφήν ἀναφέρεται, ὅτι «τὴν χώραν ταύτην τὴν ἐξουσίαζον οἱ Χαναναῖοι» (ἴδε σσμ. 1 εἰς τὸ τέλος).

Οὗτος μένει εἰς τὴν χώραν ταύτην, ὡς ταξειδιώτης· δὲν ἔχει οὐδὲν κτῆμα ἐκτὸς ἐνὸς μικροῦ τάφου. Ἐργότερον ἡ χώρα αὕτη ἐδυστύχισε. Οἱ κάτοικοί της ἐπείνασαν. Ἄλλ' ἐκεῖ πλησίον ἦτο

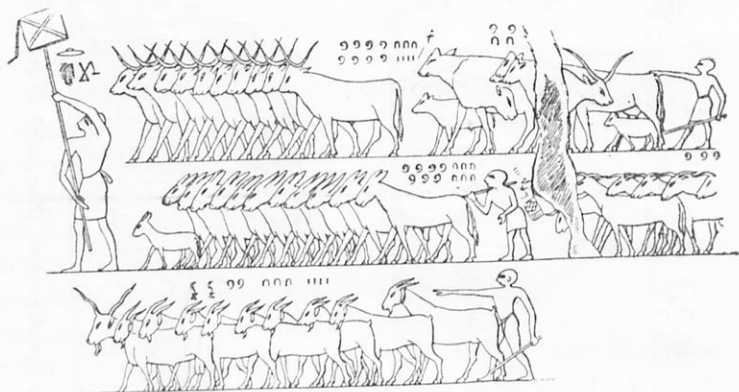

Μετανάσται Ἀσιᾶται φθάνοντες εἰς τὴν Αἴγυπτον. (Ζωγραφιὰ ἐξ ἐνὸς τάφου τοῦ Benihassan).

ἡ Αἴγυπτος, ἡ ὁποία ἦτο τόσον εὐτυχησμένη χώρα. Εἰς αὐτὴν πηγαίνει ὁ Ἄβραάμ. Μία ἐπιγραφή τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (XII δυναστείας) μᾶς ὁμιλεῖ περὶ τῆς διαμονῆς τοῦ Ἄβραάμ εἰς τὴν Αἴγυπτον.

6. Ἐπιστροφή τοῦ Ἄβραάμ εἰς τὴν Χαναὰν καὶ χωρισμὸς αὐτοῦ μετὰ τὸν Λῶτ.

Ὁ Ἄβραάμ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐπέρασε πολὺ καλά. Ἐνα λυπηρὸν ὁμως συμβάν τὸν ἔκαμε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Αἴγυπτον καὶ νὰ γυρῆ εἰς τὴν Παλαιστίνην. Τότε διέμεινε πλησίον τῆς πόλεως

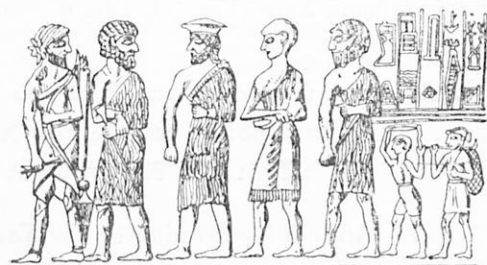

Ποίμνια, βόες, ὄνοι, πρόβατα καὶ αἴγες. (Ζωγραφιὰ ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Ghirehxi).

Βαϊθῆλ καὶ ἔζη πάλιν, ὡς ποιμὴν. Ἡ Ἄγ. Γραφή μᾶς λέγει, ὅτι, ὅταν ἦλθεν, εἶχε πολλὰ πλούτη ἄφθονον χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ πλῆθος ζῴων. Ἐπίσης πλούσιος ἦτο καὶ ὁ ἀνεπιός του **Λῶτ**, ὁ ὁποῖος ἦτο πάντοτε μαζί του. Καὶ αὐτὸς εἶχε παρὰ πολλὰ ζῶα καὶ πολλοὺς δούλους.

Ἡ Ἄγ. Γραφή ἀναφέρει, ὅτι τὴν Χαναὰν εἶχον καταλάβει **οἱ Χανααῖτοι** καὶ **οἱ Φαραζαῖτοι**. Ἐπειδὴ δὲ ἔμενον ἐκεῖ πολλὰ ποίμνια, εἶχεν ἀρχίσει νὰ μὴ ὑπάρχῃ τροφή δι' αὐτά. Ἐνεκα αὐτοῦ τοῦ λόγου ἤρχισε φοβερὰ φιλονικία μεταξὺ τῶν ποιμένων

τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Λῶτ. Ἡ φιλονικία αὐτὴ ἴσως θὰ ἐτάρασσε τὴν ἡσυχίαν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἐπετρέπετο. Τότε ὁ Λῶτ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ καὶ ἐπῆγε νὰ μείνῃ εἰς ἓνα τόπον, τὸν ὁποῖον ἐξέλεξεν ὁ ἴδιος. Ἔνας περιηγητῆς, ὡς ἐξῆς περιγράφει τοῦτον «Πρὸς βορρᾶν τὸ μάτι ἀναπαύεται ἐπὶ τῶν ὄρεων, τὰ ὁποῖα χωρίζουν τὴν **Σαμάρειαν** ἀπὸ **τὴν Ἰουδαίαν**. Ἐν γένει ὅλη ἡ χώρα περικλείεται ἀπὸ ὄρη. Εἰς τὸ μέσον σχηματίζεται μία κοιλάς, ἡ ὁποία εἶναι εὐφορωτάτη. Ταύτην διατρέχει ὁ Ἰορδάνης. Ἡ χώρα αὕτη ἦτο πραγματικῶς παράδεισος. Ὁμοίαζε μὲ τὴν Αἴγυπτον». Ἐκεῖ ἦσαν τὰ **Σόδομα**. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἀβραάμ ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸν Λῶτ καὶ κατέβη εἰς τὴν **Χεβρών**, ἧτις ἀπέχει 36 χιλιόμετρα ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἡ ὁποία ἦτο καὶ τότε κέντρον τῶν νομᾶδων (ποιμένων). Ταύτην οἱ Ἀραβες σήμερον τὴν ὀνομάζουν «ἡ Φίλη», ἴσως διότι ὁ Ἀβραάμ, ὁ ὁποῖος ἔμεινεν ἐκεῖ ἦτο κατ' ἐξοχὴν φίλος τοῦ Θεοῦ.

*Αἰχμάλωτοι πολέμου οἱ ὁποῖοι μεταφέρονται.
(Ἀπὸ ἓνα χάλδαϊκὸν κύλινδρον).*

Τότε πάλιν παρουσιάσθη ὁ Θεὸς καὶ τοῦ εἶπε «Κύτταξε εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Ὅλην αὐτὴν τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν βλέπεις θὰ τὴν δώσω εἰς Σὲ καὶ τοὺς ἀπογόνους Σου, οἱ ὁποῖοι θὰ γίνουν τόσοι πολλοί, ὅση εἶναι ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης». Ὁ Λῶτ ἀργότερον περιεπλάκη εἰς διαφόρους πολέμους. Ἡ χώρα, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμεινεν, ἦτο διηρημένη εἰς πολλὰ τμήματα. Ἐκαστον τμῆμα εἶχεν ἓνα ἀρχηγόν, τὸν ὁποῖον ἔλεγον βασιλέα. Οἱ βασιλεῖς οὗτοι ἐπολέμησαν μεταξύ των. Εἰς τὸν πόλεμον συνελήφθη αἰχμάλωτος καὶ ὁ Λῶτ.

Ὅταν ὁ Ἀβραάμ ἐπληροφορήθη τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Λῶτ, ὄπλισεν 316 δούλους του καὶ ἔτρεξε νὰ τὸν σώσῃ. Συνήντησε τοὺς ἐχθρούς πλησίον τῆς Δαμασκοῦ. Τότε κατήρτισε τὸ ἐξῆς

σχέδιον. Ἐπερίμενε τοὺς ἐχθροὺς τὴν νύκτα, ἀφοῦ ἔμοίρασε τὴν δύναμίν του εἰς μικρὰς ομάδας. Ὄταν ἔφθασαν τοὺς ἐπετέθη καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν. Οἱ αἰχμάλωτοι τότε ἔμειναν ἐλεύθεροι καὶ πλεῖστα λάφυρα περιῆλθον εἰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ. Ἀπὸ τότε διὰ πρώτην φοράν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα Ἑβραῖοι, διότι τοιοῦτο-τρόπως ὠνομάσθη ὁ Ἄβραάμ καὶ οἱ ὀπαδοί του. Τοῦτο δὲ σημαίνει ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἐπέρασαν τὸν Εὐφράτην (περαστικοί).

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν **Χεβρών** ὁ Ἄβραάμ ἐπροχώρησε μέχρι τῆς **Σαλήμ**, δηλαδὴ τῆς Ἱερουσαλήμ. Τότε ἦλθον πρὸς συνάντησίν του δύο βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ τὸν ἐχαιρέτησαν, τοῦ προσέφεραν ἄρτον καὶ οἶνον. Ὁ ἕνας μάλιστα (Μελχισεδέκ) τὸν ἠλόγησε καὶ τοῦ εἶπε «νὰ εἶσαι εὐλογημένος, ὦ Ἄβραάμ, ἀπὸ τὸν θεόν, ὁ ὁποῖος ἔκτισε τὸν κόσμον καὶ Σοῦ ἔδωκε τὴν δύναμιν νὰ νικήσης τοὺς ἐχθροὺς Σου» (Γεν. 14. 19-20).

7. Διάφορα ἐπεισόδια τῆς ζωῆς τοῦ Ἄβραάμ ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὴν Χαναάν μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ὄταν ὁ Ἄβραάμ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν **Χαναάν**, παρουσιάσθη ὁ θεὸς καὶ τοῦ εἶπε «Μὴ φοβᾶσαι Ἄβραάμ. Ἐγὼ σὲ προστατεύω καὶ θὰ σὲ ἀνταμείψω πάρα πολὺ». Τότε ὁ Ἄβραάμ γεμᾶτος ἀπὸ ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν θεὸν ἐξέφρασε πρὸς αὐτὸν τὸν μυστικώτατον πόθον του καὶ ἤρχισε νὰ λέγῃ «Κύριε, θὰ μὲ ἀφήσης νὰ ἀποθάνω χωρὶς τέκνον; καὶ θὰ μὲ κληρονομήσῃ ὁ ὑπηθέτης μου ὁ Ἐλιέζερ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπὸ τὴν Δαμασκόν;» Οἱ λόγοι οὗτοι ἐκφράζουν τὴν μεγάλην του ἀπελπισίαν. Τότε ὁ θεὸς ἔσπευσε νὰ τὸν βεβαιώσῃ «Ὁχι δὲν θὰ σὲ κληρονομήσῃ ὁ Ἐλιέζερ, ἀλλὰ θὰ ἀποκτήσης υἱόν». Προσέθεσε δὲ ἀκόμη ὁ θεός, ὅτι οἱ ἀπόγονοί Σου μίαν ἡμέραν θὰ εἶναι τόσοι πολλοὶ ὅσα εἶναι τὰ ἄστρα, τὰ ὁποῖα λάμπουν εἰς τὸν οὐρανόν». Ὁ Ἄβραάμ ἐπίστευσεν εἰς ὅσα τοῦ εἶπεν ὁ θεὸς καὶ ἡ πίστις του αὕτη συνετέλεσεν ὥστε νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ δίκαιον. Πάλιν δὲ ὁ θεὸς εἶπεν εἰς αὐτὸν «Θὰ Σὲ εὐλογήσω καὶ θὰ Σοῦ δώσω υἱόν». Ἐπίσης τοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι ἐκ τοῦ Ἄβραάμ θὰ προήρχετο ὁ ἐκλεκτός

Του λαός, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐπραγματοποιεῖ τὸ σχέδιόν του, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἄβραάμ ἐγονάτισε πρὸ τοῦ θεοῦ, Τὸν προσεκύνησε καὶ Τὸν ἠὲ χαρίστηκε.

Ἡ Ἁγία Γραφή διηγεῖται, ὅτι μετὰ τοῦ Ἄβραάμ καὶ τοῦ θεοῦ ὑπῆρχε ψυχικὴ σχέσις, ἡ ὁποία διαρκῶς ἠῦξανε τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν χαρὰν του. Ὁ θεὸς δὲ διαρκῶς ἐδεικνυε τὴν ἀγάπην του πρὸς αὐτόν. Διὰ τοῦτο ὁ θεὸς πάλιν παρουσιάσθη εἰς τὸν Ἄβραάμ καὶ τὴν Σάρραν. Τοῦτο ἐγένετο διὰ νὰ τοὺς βεβαιώσῃ, ὅτι ἐντὸς τοῦ ἔτους ἐκείνου θὰ ἐγέννα ἡ Σάρρα υἱὸν καὶ νὰ ἀναγγεῖλῃ ἐπίσης εἰς αὐτὸν τὴν μέλλουσαν καταστροφὴν τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων, ἕνεκα τῆς μεγάλης διαφθορᾶς, ἡ ὁποία ἐπεκράτει εἰς τὰς πόλεις ταύτας. Αἱ δύο πόλεις μετὰ τῶν κατοίκων των κατεστράφησαν. Ἐσώθη μόνον ἡ οἰκογένεια τοῦ Λῶτ. Ἐκεῖ, ὅπου εὐρίσκοντο αὐταὶ ἐσχηματίσθη ἡ **Νεκρὰ Θάλασσα**. (Ἴδε σημείωσιν 2 εἰς τὸ τέλος).

Ἐνα ἔτος μετὰ τὴν καταστροφὴν ἡ Σάρρα ἐγέννησεν υἱόν. Ἡ ὑπόσχεσις τοῦ θεοῦ ἐξετελέσθη. Τὸ παιδίον ὠνομάσθη Ἰσαάκ, δηλαδὴ **παιδίον τοῦ γέλωτος**, διότι, ὅταν ὁ θεὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἄβραάμ, ὅτι θὰ γεννήσῃ υἱόν, οὗτος ἀπὸ χαρὰν ἐγέλα. Μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου ὁ Ἄβραάμ ἦτο εὐτυχέστατος. Εἶχε μέγαν πλοῦτον, ἐξετιμᾶτο πολὺ καὶ εὐρίσκετο εἰς εἰρηνικὰς σχέσεις μὲ τοὺς διαφόρους λαούς. Ὁ θεὸς τότε νομίζει, ὅτι εἶναι ἡ κατάλληλος στιγμή νὰ τὸν δοκιμάσῃ. Διὰ τοῦτο τοῦ λέγει «Νὰ πάρῃς τὸν υἱόν σου, τὸν ὁποῖον τόσον ἀγαπᾷς, τὸν Ἰσαάκ, καὶ νὰ τὸν θυσιάσῃς εἰς τὸ ὄρος, τὸ ὁποῖον θὰ σοῦ δεῖξω». Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἄβραάμ ἦτο μεγάλη. Νὰ θυσιάσῃ τὸν υἱόν του! Λοιπὸν ἦσαν ψευδεῖς ὄλαι αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ, ὅτι αὐτὸς θὰ ἀπέβαινεν πατὴρ ἔθνους; Ἡ πίστις του ὅμως δὲν ἐκλονίσθη καὶ ἡ ὑπακοή του πρὸς τὸν θεὸν ὑπῆρξεν ἡρωϊκὴ. Ὁδήγησε τὸν υἱόν του εἰς τὸ θυσιαστήριον μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ θεοῦ. Ἄλλ' ὁ θεὸς ἠμπόδισε τὴν θυσίαν, μετὰ τὴν δοκιμασίαν. (Ἴδε σημείωσιν 3 εἰς τὸ τέλος).

Ὁ Ἄβραάμ ἔζησε μετὰ ταῦτα πολλὰ ἔτη, ἐν ᾧ ἡ Σάρρα μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν εἰς τὴν **Χεβρών**, ὅπου καὶ ἐτάφη εἰς τὸ σπήλαιον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀγοράσει ὁ Ἄβραάμ. Ὁ Ἄβραάμ ἔζη εἰς τὴν

Χαναάν ἐντελῶς ἀπομεμονωμένος, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων, εἶχε διάφορον θρησκείαν ἀπὸ τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Διὰ τοῦτο δὲν ἤθελεν ὁ υἱὸς τοῦ Ὁ' Ἰσαὰκ νὰ ὑπανδρευθῆ Χανααίαν. Ἔστειλε λοιπὸν τὸν ὑπηρέτην τοῦ Ἐλιέζερ εἰς τὴν Χαράν τῆς Μεσοποταμίας καὶ ἐξέλεξε σύζυγον τοῦ Ἰσαὰκ, τὴν κόρην τοῦ Βαθουήλ τὴν **Ῥεβέκκαν**.

Μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ὁ Ἀβραάμ, ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς βαθύτατον γῆρας καὶ ἐτάφη πλησίον τῆς Σάρρας εἰς τὸ ἴδιον μνημεῖον.

αἰσθητῶν Ἰσραηλῶν
X

8. Ἡσαῦ καὶ Ἰακώβ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀβραάμ ἐδοκιμάσθη καὶ ὁ Ἰσαὰκ, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ του. Εἶχον περάσει 20 ἔτη ἀπὸ τοῦ γάμου του καὶ τέκνα δὲν εἶχεν ἀποκτήσει. Προσηύχετο λοιπὸν μὲ μεγάλην θερμότητα καὶ παρεκάλει τὸν θεὸν νὰ ἀποκτήσῃ τέκνα, καὶ ὁ θεὸς ἐχάρησε εἰς αὐτὸν δίδυμα. Τὸ πρῶτον γεννηθὲν ὠνομάσθη Ἡσαῦ καὶ τὸ δεύτερον Ἰακώβ.

Ἐκ τῶν δύο υἱῶν ὁ Ἰακώβ ἔλαβε τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρὸς του, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται, ὅτι ἐκ τῶν ἀπογόνων του θὰ ἐγεννᾶτο ὁ Μεσσίας. Ὁ Ἰσαὰκ εἶπε τὰ ἐξῆς, ὅταν εὐλόγησε τὸν Ἰακώβ «Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ χαρίσῃ τὴν δρόσον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς. Νὰ ἔχῃς σῖτον καὶ οἶνον ἀφθονον! Οἱ λαοὶ νὰ ὑποταχθοῦν εἰς Σὲ καὶ νὰ Σὲ προσκυνήσουν. Νὰ εἶναι εὐλογημένοι, ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον θὰ εὐλογήσῃς καὶ κατηραμένος ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον θὰ καταρασθῆς».

Ἡ Ἡσαῦ ἀπεφάσισε νὰ φονεύσῃ τὸν ἀδελφόν του μετὰ τὴν ἀπάτην. Ἡ Ῥεβέκκα τότε, διὰ νὰ σώσῃ τὸν υἱόν της, τὸν ἀποστέλλει εἰς τὴν **Χαράν**, ὅπου ἔμενον ὁ ἀδελφός της. Ὁ Ἰακώβ ἐγκαταλείπει τὴν πατρίδα του καὶ τοὺς γονεῖς του καὶ φεύγει. Ἀφ' οὗ ἐβάδισε ἐπὶ πολὺ, ἔφθασε τὴν ἑσπέραν εἰς τὴν **Βαυθὴλ**, ὅπου ὁ Ἀβραάμ εἶχεν ἰδρῦσει βωμὸν εἰς τὸν Θεόν. Κουρασμένος, ὅπως ἦτο, ἔπεσε νὰ κοιμηθῆ. Διὰ προσκεφάλαιόν του μετεχειρίσθη ἓνα λίθον. Κατὰ τὸν ὕπνον του εἶδεν ὄνειρον, τὸ ὁποῖον ἀνεφέρετο εἰς τὸν Χριστόν. Εἶδε μίαν μεγάλην κλίμακα (σκάλαν), ἡ ὁποία ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἔφθανε μέχρι τοῦ

οὐρανοῦ. Ἀπὸ τὴν κλίμακα αὐτὴν ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἄγγελοι. Εἰς τὴν κορυφὴν δὲ αὐτῆς ἦτο ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπεν «Εἶμαι ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Ἰσαάκ· θὰ χαρίσω εἰς Σὲ καὶ εἰς τὴν φυλὴν Σου τὸ μέρος αὐτὸ εἰς τὸ ὁποῖον κοιμᾶσαι. Οἱ ἀπόγονοί Σου θὰ ἀυξηθοῦν . . . καὶ ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς θὰ εὐλογηθοῦν ἀπὸ Σὲ καὶ ἀπὸ Ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος θὰ προέλθῃ ἀπὸ Σέ». Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἦσαν ἀνανέωσις τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Θεοῦ. Εἰς ταύτας προσέθεσεν ὁ Θεός, ὅτι θὰ τὸν ἐπροστάτευε καί, ὅτι θὰ ἐπανήροχετο πάλιν εἰς τὴν *Παλαιστίνην*. Ὁ Ἰακώβ, ὅταν ἐξύπνησε ἀνεφώνησε. *Πόσον φοβερός εἶναι ὁ τόπος αὐτός! Ἀληθῶς ἐδῶ εἶναι ἡ οἰκία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ θύρα τοῦ οὐρανοῦ!* Ἀμέσως ἄλειψε τὸν λίθον μὲ ἔλαιον καὶ τὸν ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Θεόν. Τοῦτο ἔκαμε κατὰ συνήθειαν, τὴν ὁποίαν εἶχον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Μετὰ ταῦτα ἐσυνέχισε τὸ ταξιδίον του καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ τέρμα. Πολὺ ἔξω ἀπὸ τὴν *Χαράν* ἦτο ἓνα φρέαρ· ἐκεῖ συνήντησε τὴν ἐξαδέλφην του *Ραχὴλ*, ἡ ὁποία ἐπότιζε τὰ πρόβατα τοῦ πατρός της. Ἐγνωρίσθη μὲ αὐτὴν καὶ ὠδηγήθη εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός της τοῦ *Λάβαν*. Ἀφ' οὗ ἔμεινεν ἐκεῖ πολλὰ ἔτη ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐπεθύμησε νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα του (διότι ἡ μήτηρ του εἶχεν ἀποθάνει) καὶ νὰ ζήσῃ πλέον τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς του μαζί. Ἀνεχώρησεν ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὴν *Χαράν*, μετὰ πολλὰ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα τοῦ παρεσχεύασεν ὁ Λάβαν. Διηυθύνετο μὲ τὴν οἰκογένειάν του καὶ τὰ ὑπάρχοντά του πρὸς τὴν πατρίδα του. Διαρκῶς ὅμως ἐσκέπτετο τὸν ἀδελφόν του Ἡσαῦ καὶ ἐφοβεῖτο μήπως τὸν ἐκδικηθῆ. Ὁ Θεὸς ὅμως εἶναι πάντοτε μαζί του. Καὶ ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν *Χαναάν*, τοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ τὸν καταστήσῃ ἰσχυρὸν καὶ διὰ τοῦτο τὸν ὠνόμασεν Ἰσραὴλ (στρατιώτης τοῦ Θεοῦ). Ἀκολούθως συναντᾶται μὲ τὸν ἀδελφόν του συμφιλιώνεται μὲ αὐτὸν καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν πατρίδα του. X

9. Ὁ Ἰωσήφ καὶ οἱ ἀδελφοί του.

Ὁ Ἰωσήφ, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰακώβ καὶ τῆς Ῥαχὴλ εἶναι ἡ ἀγνοτέρα καὶ ἡ ὠραιότερα φυσιογνωμία, τῆς Π.Δ. Εἰς τὸ πρόσωπόν του ἠνώθησαν ὅλαι αἱ ἀρεταὶ τῶν προγόνων του.

Ἦτο συνετός, ἀξιοπρεπὴς καὶ σταθερός, ὅπως ὁ Ἀβραάμ. Γλυκὺς καὶ μὲ ὑπομονήν, ὅπως ὁ Ἰσαάκ. Ἰκανὸς καὶ γεμᾶτος ἀγάπην, ὅπως ὁ Ἰακώβ. Ἔνεκα ὅλων του τούτων τῶν προτερημάτων ἠγαπᾶτο ἰδιαίτερος ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, εἰ ὅποιοι τὸν εἶχον ἐνδύσει μὲ φόρεμα πολὺ ἐπιδεικτικόν, τὸ ὅποιον τοῦ ἐκάλυπτε ὀλόκληρον τὸ σῶμα καὶ τὸ ὅποιον ἐφόρουν μόνον οἱ πλούσιοι.

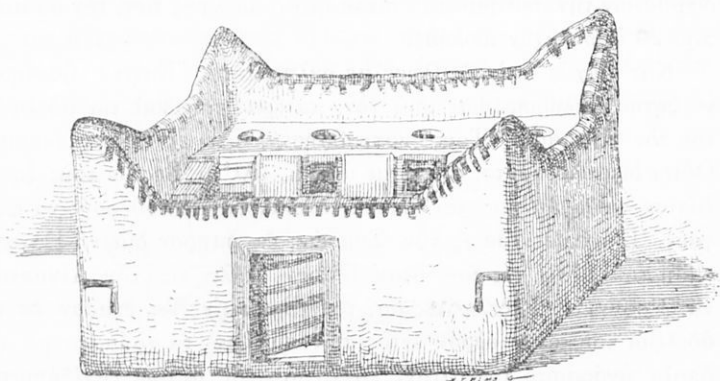
Δυστυχῶς ἡ προτίμησις αὕτη πρὸς τὸν Ἰωσήφ ἐπροκάλεσε τὸν φθόνον τῶν ἄλλων τέκνων τοῦ Πατριάρχου πρὸς αὐτόν. Τὸ μῖσος δὲ τῶν ἀδελφῶν των ἠὔξησε, ὅταν ὁ Ἰωσήφ διηγήθη δύο ὄνειρα, διὰ τῶν ὁποίων προελέγετο ἡ μέλλουσα κυριαρχία του ἐπ' αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ τὸν φονεύσουν.

Ἐντὸς ὀλίγου δὲ ἐδόθη εἰς αὐτοὺς ἡ κατάλληλος περίστασις. Οὗτοι ἔμενον ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν Συχὲμ καὶ ἔβοσκον τὰ πρόβατα. Ὁ Ἰακώβ ἔστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν Ἰωσήφ διὰ νὰ μάθῃ τί κάμνουν. Ὅταν τὸν εἶδον οἱ ἀδελφοί του, κατὰ πρῶτον ἐσκέφθησαν νὰ τὸν φονεύσουν· εἰς τοῦτο ὅμως ἀντέδρασαν ὁ Ῥουβὴμ καὶ εἶπε νὰ τὸν ὀίψουν εἰς ἓνα βαθὺν λάκκον, διότι ἐσκέπτετο νὰ ἔλθῃ ἀργότερον νὰ τὸν σώσῃ. Ἐν ᾧ λοιπὸν τοῦ ἀφήρεσαν τὰ ἐνδύματα καὶ ἠτοιμάζοντο νὰ τὸν ὀίψουν εἰς τὸν λάκκον ἐπέρασαν ἀπὸ ἐκεῖ μερικοὶ ἔμποροι Ἰσμαηλίται, οἱ ὅποιοι ἐπῆγαινον εἰς τὴν Αἴγυπτον νὰ πωλήσουν ἀρώματα. Τότε ὁ Ἰούδας ἐπρότεινε ἄλλο σχέδιον διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀδελφοῦ του. Τοὺς εἶπε: «Δὲν πωλοῦμεν τὸν Ἰωσήφ εἰς τοὺς ἔμπόρους τούτους; Μὴ τὸν φονεύσωμεν, εἶναι ἀδελφός μας, εἶναι ἀπὸ τὴν σάρκα μας».

Ὅλοι συνεφώνησαν μὲ τὸν Ἰούδα. Ἀμέσως τότε τὸν ἐπώλησαν εἰς τοὺς ἔμπόρους ἀντὶ 30 σίκλων (ὁ σίκλος εἶχε ἀξίαν ὀκτὼ δραχμὰς περίπου), διότι οἱ ἔμποροι οὗτοι ἠγόραζον καὶ δούλους. Οἱ ἔμποροι τὸν μετέφερον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ διότι εἶχε προσωπικὰς ἀρετὰς ἀνεδείχθη. Ἐπέρασαν ὅμως πολλὰς περιπετείας. Ἐπωλήθη εἰς τὸν Πετεφρῆ, ἐροίφθη ἀδίκως εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου πολὺ ὑπέφερε. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν ὀνείρων τοῦ Φαραώ, ἐπειδὴ προεῖπε τὴν ἐπερχομένην δυστυχίαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἔγινε μετὰ τὸν Φαραῶ δευτέρος ἄρχων εἰς τὴν Αἴγυπτον. Διὰ νὰ δικαιολο-

γήσουν τὴν ἑξαφάνισίν του εἰς τὸν Ἰακώβ, ἔβρισαν τὸ ἔπανωφόριόν του μὲ τὸ αἷμα ἑνὸς μικροῦ ζώου, τὸ ὁποῖον ἔσφαξαν. Ἀμέσως τὸ ἔστειλαν εἰς τὸν πατέρα των καὶ τοῦ παρήγγειλαν, ὅτι τοῦτο τὸ εὔρον εἰς τὸν δρόμον. Μήπως ἦτο τοῦ Ἰωσήφ; Ὅταν ὁ Ἰακώβ εἶδε τὸ ἔπανωφόριον ἔλυπήθη πάρα πολύ, διότι τὸ ἀνεγνώρισε καὶ ἐφώναξε. «Αὐτὸ τὸ ἔφανωφόριον εἶναι τοῦ υἱοῦ μου τοῦ Ἰωσήφ!»

Ἐξέσχισε τὰ ἐνδύματά του καὶ εἰς ἔνδειξιν λύπης ἐφόρεσε

Ἀποθήκη σίτου εἰς τὴν ἀρχαίαν Αἴγυπτον. (Ἀπὸ σχέδιον διατηρούμενον εἰς τὸ Μουσεῖον Λούβρο).

σάκκον (τοῦτο ἦτο ἓνα χονδρὸν ἔνδυμα). Ἦτο πλέον ἀπαρηγόρητος καὶ ἔλεγεν, ὅτι «ὁ θάνατος τοῦ υἱοῦ μου πολὺ ἔνωρίς θὰ μὲ φέρῃ εἰς τὸν τάφον!» (Ἴδε σημ. 4 εἰς τὸ τέλος).

10. Οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἰωσήφ ἔρχονται εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἡ πείνα, ἡ ὁποία ἐμάστιζε τὴν Αἴγυπτον, ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰς πλησίον τῆς χώρας, διότι ἐκεῖ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξουν πλούσιαι παρακαταθῆκαι σίτου. Ἰδίως δὲ εἰς τὴν μεσημβρινὴν Παλαιστίνην, ὅπου κατοῦκει ὁ Ἰακώβ μὲ τὴν οἰκογένειάν του. Μόλις ὁ Ἰακώβ ἐπληροφορήθη, ὅτι πωλεῖται σίτος εἰς τὴν

Αἴγυπτον, διέταξε τοὺς υἱοὺς του νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ νὰ ἀγοράσουν. Ἐμέσως τότε οὗτοι ἀνεχώρησαν. Μόνον ὁ μικρότερος, ὁ Βενιαμὴν δὲν τοὺς ἠκολούθησε, διότι ὁ Ἰακώβ δὲν ἤθελε νὰ κινδυνεύσῃ καὶ τὸ δεύτερον τέκνον τῆς Ῥαχὴλ. Πολλοὶ ἀγορασταὶ σίτου εἰσέρρευσαν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. Διὰ τοῦτο προσήρχοντο κατὰ ομάδας καὶ ἠγόραζον σῖτον. Μεταξὺ τῶν πολλῶν παρουσιάσθησαν πρὸ τοῦ Ἰωσήφ καὶ οἱ ἀδελφοί του. Ἐμέσως τοὺς ἀνεγνώρισε. Αὐτοὶ ὅμως δὲν ἐφαντιάσθησάν ποτε, ὅτι ὁ διευθύνων τὴν πώλησιν τοῦ σίτου ἦτο ὁ ἀδελφός των, τὸν ὁποῖον πρὸ 20 ἔτῶν εἶχον πωλήσει.

Κατ' ἀρχὰς τοὺς ὠμίλησε μὲ σκληρότητα. Ἐπειτα ἠθέλησε νὰ ζητήσῃ πληροφορίας διὰ τὸν πατέρα του καὶ τὸν ἀδελφόν του τὸν Βενιαμὴν. Τοὺς κατηγορήσεν, ὅτι εἶναι κατάσκοποι. Οὗτοι διεμαρτύροντο, ὅτι εἶναι ἀθῶοι, ἀλλ' ὁ Ἰωσήφ τοὺς ἐφυλάκισε τρεῖς ἡμέρας καὶ ἔπειτα τοὺς ἀφῆκεν ἐλευθέρους νὰ φύγουν. Ἐκράτησεν ὅμως τὸν Συμεὼν, ὡς ὄμηρον διὰ νὰ ἐξαναγκάσῃ τοὺς ἀδελφούς του, ὅταν ἔλθουν πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον νὰ φέρουν τὸν ἀδελφόν του τὸν Βενιαμὴν. Τὰ ἔχασαν δὲ οἱ ἀδελφοί του, ὅταν εὗρον ἐντὸς τῶν σάκκων τὰ χρήματα μὲ τὰ ὁποῖα ἠγόρασαν τὸν σῖτον. Τοῦτο ἦτο δι' αὐτοὺς ἀνεξήγητον καὶ πολὺ ἐφοβοῦντο διὰ τὸ μέλλον.

Ὅταν ὁ σῖτος ἐξηνιλήθη, τότε ἀπεφάσισαν νέον ταξίδιον διὰ τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐζήτησαν νὰ πάρουν μαζὺ των καὶ τὸν Βενιαμὴν. Ὁ Ἰακώβ κατ' ἀρχὰς δὲν ἐδέχετο τοῦτο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔβλεπεν, ὅτι θὰ ἀπέθνησκεν ἐκ πείνης, ἀπεφάσισε νὰ τοὺς δώσῃ τὸν Βενιαμὴν. ἀφ' οὗ ὁ Ἰούδας τὸν διεβεβαίωσεν, ὅτι θὰ τὸν προσέξῃ πολὺ. Ἀνεχώρησαν λοιπὸν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην καὶ ἐφθασαν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Τότε συνέβησαν πολλὰ. Δὲν ἐγνώριζον πῶς νὰ ἐξηγήσουν τὸ γεῦμα, τὸ ὁποῖον τοὺς παρέθεσεν ὁ Ἰωσήφ, καθὼς καὶ τὴν κατηγορίαν, ὅτι εἶχον κλέψει τὸ χρυσοῦν ποτήριόν του καὶ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Ἰωσήφ νὰ κρατήσῃ τὸν Βενιαμὴν. Ἡ αὐτοθυσία τοῦ Ἰούδα τὸν συνεκίνησε καὶ τότε ἐφανερώθη εἰς τοὺς ἀδελφούς του ποῖος εἶναι καὶ εἶπε: «Εἶμαι ὁ Ἰωσήφ. Ζῆ ἀκόμη ὁ πατήρ μου;» Μὲ τὰς λέξεις ταύτας ἐξεδήλωσεν ὅλην τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πατέρα του. Ὅταν ὁ Φαραὼ ἔμαθεν, ὅτι ὁ Ἰωσήφ ἀνεγνώρισε τοὺς ἀδελφούς, ἔδειξε μεγά-

λην συμπάθειαν πρὸς αὐτοὺς καὶ τοὺς εἶπε νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Παλαιστίνην καί, ἀφ' οὗ λάβουν μαζύ των καὶ τὸν πατέρα των, νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου δὲν θὰ αἰσθανθοῦν ποτὲ οὐδεμίαν ἔλλειψιν. Τοὺς εἶπεν ἀκόμη, ὅτι θὰ τοὺς δώσῃ ἀμάξας, διὰ νὰ μεταφέρουν τὰς οἰκογενείας των, καὶ τὰ ἔπιπλά των. Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν Χεβρών, εἶπον ὅλα ταῦτα εἰς τὸν Ἰακώβ, ὁ ὁποῖος συνεκινήθη πολὺ. Κατ' ἀρχὰς δὲν τὸ ἐπίστευσε, ἀλλ' ὅταν εἶδε τὰ πλούσια δῶρα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔστειλεν ὁ Ἰωσήφ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀμάξας, μὲ τὰς ὁποίας θὰ ἐταξειδεύεε εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐφώνησε «Τίποτε πλέον δὲν θέλω ἀρχεῖ δι' ἐμὲ ὅτι ζῆ ὁ υἱός μου ὁ Ἰωσήφ. Θὰ ὑπάγω εἰς τὴν Αἴγυπτον νὰ τὸν ἴδω, πρὶν ἀποθάνω». Ἐξεκίνησε μετὰ ταῦτα διὰ τὴν Αἴγυ-

Ταξιδιωτικὴ ἀμάξα, (ἀπὸ Ἀσουριακὸν ἀνάγλυφον)

πτον καὶ ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν **Βηρσαβεέ**, προσέφερε θυσίαν καὶ ὁ Θεὸς τὸν διεβεβαίωσεν, ὅτι τὸ ταξειδιον αὐτὸ δὲν ἦτο ἐναντίον τῆς θελήσεώς του. Ὅλοι οἱ ταξιδιωτὰι ἀνῆρχοντο εἰς 73. Ὁ Ἰωσήφ ἐξῆλθε εἰς προϋπάντησίν των, ὅταν ἔμαθε, ὅτι ἐπλησίαζον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὅταν ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Ἰακώβ συνηντήθησαν, συνεκινήθησαν καὶ οἱ δύο πολὺ, διότι μετὰ τόσων ἔτων χωρισμὸν ἐπανεβλέποντο. Κατ' ἐντολήν δὲ τοῦ Φαραὼ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν εὐφορον περιοχὴν τῆς **Γεσσέμ**. Μετὰ 17 ἔτη ὁ Ἰακώβ ἐνόησεν, ὅτι θὰ ἀποθάνῃ. Τότε ἐκάλεσε τὸν Ἰωσήφ καὶ ἐζήτησε νὰ τὸν θάψουν εἰς τὴν **Χεβρών** καὶ ἔπειτα ἠλόγησε τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Ἰωσήφ. Ὑστερον ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ὁ Ἰακώβ ἐκάλεσε τοὺς 12 υἱοὺς του καὶ ἐμπνευσθεὶς ἀπὸ τὸν Θεὸν προεἶπε τὸ μέλλον ἑνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν

ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὸν Ἰούδαν εἶπεν ὅτι «τὸ βασιλικὸν σκῆπτρον δὲν θὰ ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν φυλὴν του, μέχρις ὅτου ἔλθῃ ὁ Μεσσίας, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ὑπακούσουν ὅλα τὰ ἔθνη».

Ἰωσήφ : υἱοὶ τοῦ Ἀβραάμ καὶ Μωϋσέως.

11. Πῶς ἔζων οἱ Πατριάρχαι.

Οἱ Πατριάρχαι, Ἀβραάμ καὶ Ἰακώβ καὶ οἱ μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἰωσήφ, ἔζων, ὅπως σήμερον μερικαὶ Ἀραβικαὶ φυλαὶ ἢ ὅπως ὁ Ἰώβ καὶ οἱ μεγάλοι Αἰγύπτιοι κτηματῖαι. Τοῦτο μανθάνομεν ἀπὸ τὰς διαφόρους ζωγραφίας, αἱ ὁποῖαι ἀνεκαλύφθησαν σήμερον.

Οὗτοι ἔμενον εἰς τὸ ὑπαιθρον καὶ ἀπέφευγον τὰς πόλεις. Δὲν εἶχον οἰκίας καὶ διέμενον ὑπὸ σκηνάς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν κατασκευασμένα με ὑφασμα χονδρόν. Ταύτας ἔστηνον με μεγάλην εὐκολίαν καὶ τὰς διέλυνον πάλιν, ὅταν ἤθελον. Ἡ περιουσία τῶν Πατριαρχῶν ἀπετελεῖτο ἀπὸ πρόβατα, αἴγας καὶ ἀπὸ ἄλλα ζῶα, ἰδίως ὄνους καὶ καμήλους. Τὴν φύλαξιν τῶν ζῴων ἐνεπιστεύοντο εἰς πεπειραμένους ὑπηρέτας, οἱ ὁποῖοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων παρεσκευάζον τὴν τροφήν καὶ τὰ κατάλληλα ἐνδύματα διὰ τοὺς Πατριαρχὰς καὶ τὰς οἰκογενείας των.

Διαρκῶς δὲ εὐρίσκοντο εἰς κίνησιν. Τὸ θέρος ἔπρεπε νὰ ἀνέβουν εἰς τὰ ὄρη διὰ νὰ εὐρίσκουν ὕδωρ καὶ χλόην. Αἱ οἰκογένειαι ἠκολούθουν τὰ ποίμνια. Ἐφόρτωνον τὰ διάφορα σκεύη ἐπὶ τῶν ζῴων, ἀνέβαινον καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐπήγαινον ὅπου ἦτο ἀνάγκη. Ὅταν ἔμενον πολὺν καιρὸν εἰς ἓν μέρος, τότε ἔσπειρον ἐκεῖ σῖτον ἢ ἄλλο τι ἐκ τῶν δημητριακῶν καὶ ἐμάζειον τοὺς καρποὺς μετὰ τὴν ὥριμανσιν. Ἡ ζωὴ αὕτη, διὰ τοὺς ἄνδρας δὲν ἦτο πολὺ κουραστική, ἐν ᾧ διὰ τὰς γυναῖκας δὲν συνέβαινε τὸ ἴδιο. Αὗται ἔπρεπε νὰ προπαρασκευάσουν τὰς τροφὰς, νὰ πλύνουν τὰ ἐνδύματα, νὰ τὰ μπαλώουν καὶ νὰ τὰ ἀνανεώνουν.

Οἱ Πατριάρχαι εἶχον μεγίστην ὑπόληψιν. Ἦθελον νὰ ἀποκτήσουν πολλὰ τέκνα. Ταῦτα τὰ ἐθεώρουν μέγαν πλοῦτον καὶ στήριγμα διὰ τὸ μέλλον των. Αἱ σχέσεις των με τοὺς ἰθαγενεῖς ἦσαν συνήθως εἰρηνικαί. Οἱ γάμοι ἐγίνοντο μετὰ τῶν καταγομένων ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς διὰ νὰ μὴ ἔρχονται εἰς ἐπικοινωνίαν

μὲ ἄλλους. Εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Πατριαρχῶν ἐκυριάρχει ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ Θεὸς ἦτο εἰς καὶ ὅτι, ἔπρεπε νὰ ἔχουν πρὸς αὐτὸν ἀκλόνητον πίστιν. Ἐπίσης ἐπίστευον, ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν ἀποθνήσκει. Κατὰ τὰ ἄλλα οἱ Πατριάρχαι ἔζων, ὅπως οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφορῶν φυλῶν, τοὺς ὁποίους ἠκολούθουν καθ' ὅλα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ ΜΕΧΡΙ
ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΤΟΥ ΝΑΥΗ

12. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰακώβ εἰς τὴν Αἴγυπτον πολλαπλασιάζονται.

Μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰακώβ, οἱ ὁποῖοι ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν **Γεσσέμ**, ἠδξήθησαν καταπληκτικῶς, οἱ δὲ Αἰγύπτιοι διὰ τοῦτο ἤρχισαν νὰ φοβοῦνται.

Ἡ χώρα, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμενον, ἦτο εὐφοροτάτη. Γύρωθεν ταύτης ὑπῆρχον μεγάλαι πόλεις, ὅπως ἡ **Ἡλιούπολις** πρὸς νότον καὶ ἄλλαι. Εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην οἱ Φαραῶ εἶχον ἐπιτρέψῃ νὰ μείνουν ἐκτὸς τῶν Ἑβραίων καὶ ἄλλοι μετανάσται, διὰ νὰ φυλάττουν τὴν χώραν ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν διαφορῶν λαῶν τῆς Ἀσίας. Ἐκεῖ οἱ Ἑβραῖοι ἔζων εἰρηνικῶς εἰς ἓνα κράτος εὐτυχημένον. Οἱ γηγενεῖς Αἰγύπτιοι διέκειντο φιλικώτατα πρὸς αὐτοὺς, διότι τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν κατεῖχον τὴν ἐχάρησεν εἰς αὐτοὺς ὁ Φαραῶ καὶ ἦτο αὕτη ἰδιοκτησία των. Ἄλλοι ἔξ αὐτῶν εἰργάζοντο εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἄλλοι ἦσαν ποιμένες· διὰ τοῦτο ἦσαν εὐτυχεῖς καὶ δὲν ἐστεροῦντο οὐδενός. Ἐπίσης πολλοὶ εἰργάζοντο ὡς τεχνῖται, καὶ ὡς ἐργάται εἰς διαφοροὺς βιομηχανίας. Ἦσαν διοικητικῶς ἀνεξάρτητοι. Ἐξηκολούθουν ἀκόμη νὰ εἶναι διηρημένοι εἰς φυλάς. Ἐκάστη φυλὴ εἶχε τὸν ἀρχηγόν της. Ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ ἀπετέλουν τὸ ἀνώτατον συμβούλιον. Αἱ φυλαὶ πάλιν διηροῦντο εἰς οἰκογενεάς.

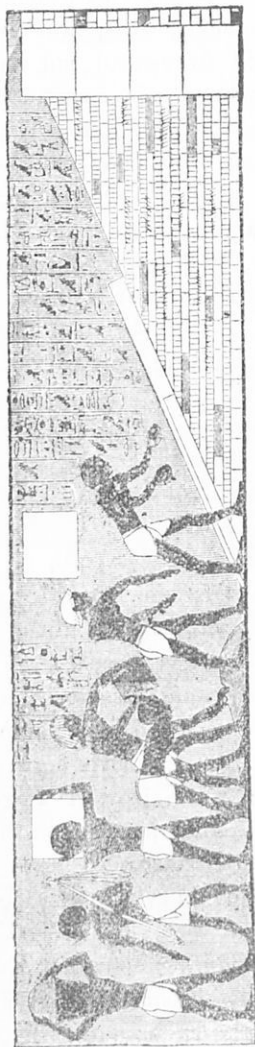
Ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι ἔζων μεμονωμένοι, διετήρησαν τὰ ἥθη των, τὴν γλῶσσαν των καὶ πρὸ πάντων τὴν θρησκείαν των, διότι ταύτην ἤσκουν μὲ ἐλευθερίαν. Ἡ θρησκεία των εἶχε τὴν ἀπλό-

τητα, τὴν ὁποίαν παρατηρεῖ τις εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν πατριαρχῶν. Οὗτοι ἐπίστευον, **ὅτι ἓνας μόνος Θεὸς ὑπάρχει καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος.** Εἰς τὸν Θεὸν προσέφερον θυσίας καὶ εἶχον τὸ Σάββιτον, ὡς ἡμέραν ἀναπαύσεως.

Αὐτὴ ἦτο ἡ κατάστασις τῶν Ἑβραίων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Ἄλλ' ἀργότερον τὰ πράγματα μεταβάλλονται, διότι ἔγιναν πολλαὶ διαμάχαι, ἰδίως κατὰ τὸ ἔτος 1580 π. Χ. Δὲν γνωρίζομεν, ἂν οἱ Ἑβραῖοι ἔλαβον μέρος εἰς ταύτας. Οἱ πολιτικοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐσχημάτισαν τὴν γνώμην, ὅτι, ἀφ' οὗ οἱ Ἑβραῖοι ἠδξήθησαν καὶ διετήρησαν τὸν ἐθνισμὸν τῶν καὶ τὴν θρησκείαν τῶν, κατέστησαν ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐπειτα διέμενον πλησίον τοῦ Ἴσθμοῦ, ὁ ὁποῖος ἦν ὠνεύει τὴν Ἀσίαν μὲ τὴν Αἴγυπτον. Ἡδύναντο λοιπὸν νὰ συμμαχήσουν μὲ διαφόρους Ἀσιατικούς λαοὺς καὶ νὰ ὑποτάξουν τὴν Αἴγυπτον. Εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου ἀναφέρεται. «Προσέξατε! Οἱ Ἑβραῖοι ἐπολλαπλασιάσθησαν, καὶ εἶναι ἰσχυρότεροι ἀπὸ ἡμᾶς, ἔλεγον οἱ Αἰγύπτιοι (Ἐξ. 1.9.10)». Διὰ τοῦτο ἐσκέφθησαν νὰ τοὺς ἐκμηδενίσουν ἢ νὰ τοὺς ἀναγκάσουν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν χώραν τῶν. Ἐν γένει ἐπίστευον, ὅτι ἡ διαμονὴ τῶν εἰς τὴν **Γεσσέμ** ἦτο ἐπικίνδυνος καὶ ἐσκέπτοντο ἀκόμη, ὅτι ἔπρεπε νὰ πάρουν τὴν χώραν ταύτην ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, διότι ἦτο εὐφοροωτάτη.

Ὁ Φαραώ, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐσκέφθη νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν πολιτικὴν αὐτὴν εἶναι ὁ **Ῥαμεσῆς ὁ Β΄**, καθὼς ἐξάγεται ἀπὸ τὰ περιωθέντα μνημεῖα. Οὗτος ἦτο, εὐφυῆς, ἱκανὸς καὶ εἶχε μεγάλην δύναμιν. Περὶ τούτου μαρτυροῦν τὰ ἀγάλματα, αἱ διάφοροι ζωγραφίαι καὶ ἡ μέχρι σήμερον σφῆζομένη μούμια του. Οὗτος ἤρχισε συστηματικὸν διωγμὸν κατὰ τῶν Ἑβραίων, τὸν ὁποῖον μετὰ τὸν θάνατόν του ἐσυνέχισεν ὁ υἱὸς του **Μενεθά**. Τὴν αὔξησιν τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν ξένην ταύτην χώραν, εἶχε προσείλει ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἄβραάμ (Γεν. 13,16). Ἐπίσης τὸν εἶχε βεβαιώσει, ὅτι ἐκεῖ θὰ ὑπέφερον πολὺν (Γ. 14. 13-16). Ὅσα ἐλέγχθησαν τότε ἐπραγματοποιοῦντο. Διὰ νὰ ἐξαντληθοῦν λοιπὸν οἱ Ἑβραῖοι ἐπέβαλλον εἰς αὐτοὺς βαρεῖας ἐργασίας. Ἀπὸ μίαν εἰκόνα, ἡ ὁποία εὐρέθη εἰς **τὰς Θήβας** τῆς Αἰγύπτου ἐννοοῦμεν τὴν ἐργασίαν ἔκαμνον. Εἰς αὐτὴν ζωγραφίζονται αἰχμάλωτοι, οἱ ὁποῖοι κατασκευάζουν πλίνθους ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἐνὸς ἐπιστά-

του. Οὗτος φωνάζει «νά ἐργασθῆτε με ὄρεξιν, διότι κρατῶ ῥάβδον εἰς τὰ χέρια μου». Ἐκ τῶν ἐργαζομένων, ἄλλοι μεταφέρουν

Αἰχμάλωτοι κατασκευάζοντες πλίνθους. (Ἀπὸ ζωγραφιῶν ἐπὶ τινος τάφου).

πυλόν, ἄλλοι πλάθουν αὐτὸν καὶ ἄλλοι τοποθετοῦν τὰς πλίν-

θους εἰς μίαν σειράν. Ὅλα αὐτὰ συνέβαινον, διότι εἰς τὴν Αἴγυπτον δὲν ὑπάρχουν πέτραι. Μετὰ τὰς πλίνθους αὐτὰς ἠναγκάσθησαν οἱ Ἑβραῖοι νὰ κτίσουν δύο πόλεις, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν Ἀγ. Γραφὴν ἦσαν ἡ **Πυθὼν** καὶ ἡ **Ραμοσή**. Ἐγείναν κατὰ τὸ ἔτος 1883 ἀνασκαφαὶ καὶ εὐρέθησαν τὰ εἰρηπια τῆς πρώτης. Ἐκτὸς τούτων τῶν ἐργασιῶν ἔκαμνον καὶ ἄλλας βαρυτάτας καὶ ἐπικινδύνους. Ἀλλὰ τὰ μέτρα ταῦτα δὲν ἔβλαψαν πολὺ τοὺς Ἑβραίους, «διότι ὅσον ἐπιέζοντο τόσον περισσότεροι ἐγίνοντο». Ἐπειτα διέταξεν ὁ Φαραὼ τὰς μαίας νὰ πνίγουν τὰ ἄρρενα παιδιὰ μετὰ τὴν γέννησίν των. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ μέτρον τοῦτο δὲν ἐπέτυχεν, ἐπέβαλε νὰ ῥίπτονται τὰ ἄρρενα, μετὰ τὴν γέννησίν των εἰς τὸν ποταμὸν Νεῖλον.

13. Γέννησις, σωτηρία καὶ ἀνατροφὴ τοῦ Μωϋσέως.

Ὁ μέλλον ἐλευθερωτὴς τῶν Ἑβραίων, ἐσώθη ἀπὸ τὴν κόρην τοῦ Φαραῶ, ὁ ὁποῖος κατεδίωκε τοὺς Ἑβραίους, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι καμμία κοσμικὴ δύναμις δὲν δύναται νὰ ἀνατρέψῃ τὸ θεῖον σχέδιον.

Ὁ Μωϋσῆς ἐγεννήθη εἰς τὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἑβραῖοι κατεδιώκοντο μὲ μεγάλην ἀγριότητα. Ὁ πατὴρ του ἐλέγετο **Ἄμπραμ** καὶ ἡ μήτηρ του **Ἰωχαβέδ**. Καὶ οἱ δύο του γονεῖς ἀνῆκον εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Λευὶ καὶ εἶχον, ἐκτὸς αὐτοῦ μίαν κόρην, ἡ ὁποία ἐλέγετο Μαρία καὶ ἓνα υἱὸν τὸν Ἀαρών, ὁ ὁποῖος ἦτο μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Μωϋσῆ κατὰ τρία ἔτη. Ὁ Φαραὼ εἶχεν ἐκδώσει διαταγὴν νὰ ῥίπτονται τὰ γεννώμενα ἄρρενα εἰς τὸν Νεῖλον. Ἡ **Ἰωχαβέδ** ὅμως, τῆς ὁποίας ἡ μητρικὴ ἀγάπη ἦτο πολὺ μεγαλυτέρα, διότι τὸ γεννηθὲν παιδίον τῆς ἦτο ὠραιότατον, καὶ τοῦτο κατὰ τὰς ἐλικρατούσας τότε ιδέας, ἦτο σημεῖον, ὅτι θὰ ἐγίνετο μεγάλος ἄνθρωπος, ἀπέκρουσε τὴν γέννησίν του ἐπὶ τρεῖς μῆνας. Ἀλλ' ἡ ἀπόκρουσις αὕτη ἦτο ἀδύνατον νὰ παραταθῇ περισσότερον. Τότε ἔκαμε τὸ ἐξῆς. Μὲ φύλλα παπύρου κατεσκεύασε (ἐπλεξε) ἓνα εἶδος βάρκας ἐλαφροῦς, ὡσὰν ἐκείνας, τὰς ὁποίας κατεσκεύαζον τότε οἱ Αἰγύπτιοι, τὴν ὁποίαν ἤλειψε μὲ ἄσφαλτον καὶ λίσσαν. Ἐντὸς αὐτῆς ἐτοποθέτησε τὸ μικρὸν καὶ τὴν βάρκαν αὐτὴν ἔσυρεν εἰς ἓν μέρος τοῦ ποταμοῦ,

ὅπου ὑπῆρχον δένδρα διὰ νὰ μὴ φαίνεται. Ἡ **Ἰωχαβὲδ** ἤλπιζεν, ὅτι τὸ τέκνον της θὰ ἐσώζετο. Ἐπίσης ἐκεῖ πλησίον ἀφῆκε τὴν κόρην της, τὴν **Μαριάμ**, διὰ νὰ παρακολουθῇ τὴν τύχην τοῦ παιδίου. Ἡ ἐλπίς της αὕτη δὲν διεφεύσθη. Ἡ κόρη τοῦ Φαραῶ ἐπῆγε μὲ τὰς ὑπηρετίας της εἰς τὸν **Νεῖλον** νὰ λουσθῇ. Ἐν ᾧ ἐλούετο εἶδε τὴν μικρὰν βάρκαν καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ τὴν σύρουν εἰς τὴν ξηράν. Τότε μὲ μεγάλην ἐκπλήξιν παρατήρησεν, ὅτι ἐντὸς αὐτῆς ἦτο ἓν ὠραῖον παιδίον. Τὸ συνεπάθησε πολὺ καὶ ἐσκέφθη νὰ τὸ σώσῃ. Ἀμέσως πλησιάζει ἡ **Μαριάμ** καὶ λέγει εἰς τὴν πριγκήπισσαν, ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ εὗρῃ γυναῖκα νὰ θηλάσῃ τὸν μικρὸν καὶ ὡς τοιαύτην συνέστησε τὴν μητέρα τοῦ παιδίου. Πλησίον τῆς μητρός του ἔμεινε τὸ παιδίον ἀρκετὰ ἔτη. Αὕτη, ἐπειδὴ ἦτο εὐφυῆς καὶ εὐσεβής, ἐνέπνευσεν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ζῆλον πρὸς τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν καὶ βαθὺν πατριωτικὸν συναίσθημα. Ὑστερον τὸ παρέδωκεν εἰς τὴν κόρην τοῦ Φαραῶ, ἡ ὁποία τὸ ἐθεώρει ὡς ἰδικόν της τέκνον καὶ τὸ ἐμόρφωσε μεταχειρισθεῖσα, ὡς διδασκάλους Αἰγυπτίους σοφούς. Ἐκεῖ ἤκουσε **μαθηματικά, ἀστρονομίαν, φιλοσοφίαν, θεολογίαν, νομικά** κλπ. Ὁ μικρὸς λοιπὸν ἐγένετο σοφώτατος καὶ δυνατὸς καὶ εἰς ἔργα καὶ εἰς λόγους, ὅπως λέγει ἡ Ἁγ. Γραφή. Οὗτος ὠνομάσθη Μωϋσῆς, τὸ ὁποῖον σημαίνει ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος **ἐσώθη ἀπὸ τὰ ὕδατα**. Μὲ αὐτὰς τὰς θαυμαστάς περιπετείας περιγράφει ἡ Ἁγ. Γραφή τὰ πρῶτα βήματα τοῦ βίου τοῦ Μωϋσέως, ὁ ὁποῖος ἐγένετο ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν Ἑβραίων, νομοθέτης αὐτῶν καὶ διαμορφωτής.

14. Ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν χώραν Μαδιάμ, ὅπου ὁ Θεὸς τοῦ ἀναθέτει νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς Ἑβραίους.

Ὅλοι οἱ πατριάρχαι τῶν Ἑβραίων ἐδοκιμάσθησαν. Ὁ Ἀβραὰμ ἐγκατέλιπε τὴν πατρίδα του, ὁ Ἰακώβ ἐπίσης φοβούμενος τὸν ἀδελφόν του ἔμεινε πολλὰ ἔτη μακρὰν τῶν γονέων του, ὁ Ἰωσήφ ἐπωλήθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του. Τὰ ἴδια δοκιμάζει τώρα καὶ ὁ Μωϋσῆς.

Εἰς μεγάλην ἡλικίαν εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν ἦτο υἱὸς τῆς κόρης τοῦ Φαραῶ, ἀλλὰ γνήσιος Ἑβραῖος, ὑπὸ τὰς ἐξῆς

περιστάσεις. Μίαν ημέραν ἐξῆλθε τῶν ἀνακτόρων, διὰ νὰ υπάγη νὰ ἴδῃ τοὺς ἀδελφούς του, τοὺς Ἑβραίους. Αἴφνης βλέπει ἕνα Αἰγύπτιον νὰ κτυπᾷ ἀγρίως καὶ ἀδίκως ἕνα Ἑβραῖον, Ἄμέσως ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Αἰγυπτίου τὸν φονεύει καὶ τὸ πτώμα του τὸ κρύβει ἐντὸς τῆς ἄμμου. Τὴν ἄλλην ἡμέραν εἶδε δύο Ἑβραίους νὰ φιλονικοῦν καὶ τοὺς εἶπε, ὅτι τοῦτο ἦτο ἄτοπον. Τότε ἕνας ἐξ αὐτῶν τοῦ εἶπε «ποῖος σὲ διώρισε δικαστὴν μας; Μήπως νομίζεις ὅτι ἠμπορεῖς νὰ φονεύσης καὶ ἐμέ, ὅπως ἄλλοτε τὸν Αἰγύπτιον; Ὁ Μωϋσῆς υπέθεσεν, ὅτι ὅλα ἦσαν γνωστά· ἐπληροφορήθη δὲ ἀκόμη, ὅτι ὁ Φαραὼ τὰ ἐγνώριζε καὶ ἐσκέφθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Αἴγυπτον. Διῆλθε τὸν Ἴσθμὸν τοῦ **Σουέξ** καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν χώραν **Μαδιὰμ**.

Οἱ κάτοικοι τῆς Μαδιὰμ ἔζων νομαδικῶς ἐπὶ τῆς χώρας, ἡ ὁποία κεῖται εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ. Ἐκεῖ υπερέσπισε τὰς κόρας τοῦ ἱερέως Ἰοθὼρ ἐναντίον ποιμένων τινων, οἱ ὅποιοι ἐκακοποιοῦν τὰ πρόβατά των. Τότε προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ πατρός των, ὁ ὁποῖος τὸν ἐφιλοξένησε καὶ τοῦ ἔδωκε σύζυγον μίαν τῶν θυγατέρων του, τὴν **Σεπφώραν**, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν δύο υἱούς. Ὡς κύριον ἔργον του εἰς τὴν Μαδιὰμ εἶχε νὰ βόσκη τὰ πρόβατα τοῦ πενθεροῦ του, ὅπως ἄλλοτε ὁ Ἰακώβ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ διώκτης τῶν Ἑβραίων Φαραὼ ἀπέθανε. Οἱ Ἑβραῖοι δὲ ἐστέναζον ἀπὸ τὰς πολλὰς πιέσεις τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τοὺς σώσῃ. Ὁ Θεὸς τοὺς ἐλυπήθη καὶ ἀμέσως ἔλαβε τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ Ἐν τῷ ὅ Μωϋσῆς ἔβοσκε τὰ πρόβατα εἰς μίαν ἐρημον, εἶδεν ἕνα παράδοξον θέαμα. Ἀπὸ μίαν βάτον ἐξήρχετο δυνατὸν πῦρ, ἀλλ' αὐτὴ δὲν κατεκαίετο. Τότε ἐπλησίασε νὰ ἴδῃ τί συνέβαινε. Ὅποτε μία μυστηριώδης φωνὴ ἠκούσθη, ἡ ὁποία ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν καιομένην ἐκείνην βάτον. Ἡ φωνὴ αὐτὴ τοῦ ἔλεγε· «Μωϋσῆ, νὰ ἀφαιρέσῃς τὰ υποδήματά σου», διότι ὁ τόπος οὗτος, εἰς τὸν ὁποῖον πλησιάζεις, εἶναι ἅγιος. Ἐπίσης ἐπληροφορεῖτο, ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἄβραάμ, τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τοῦ Ἰακώβ. Μὲ αὐτὰ ὁ Θεὸς τὸν ἐβεβαίωσε, ὅτι δὲν ἐξέχασε τοὺς Ἑβραίους, οὔτε τὰς ὑποσχέσεις του πρὸς τοὺς ἐνδόξους πατριάρχας καὶ, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ὅλα θὰ ἐκκληρωθοῦν.

Ὁ Θεὸς τότε ἐφάνερωσε εἰς τὸν Μωϋσῆν τὸν σκοπὸν τῆς

ἐπεμβάσεώς του. Οὗτος ἦτο Αὐν νὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν Αἰγυπτίων, τὴν ὁποίαν ἡ Ἁγία Γραφή ὀνομάζει «**κάμινον σιδηρᾶν**» (Λευτ. 4.20) καὶ Βον νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελείας, εἰς τὴν ὁποίαν «**ὄρει μέλι καὶ γάλα**». Τότε ὁ Μωϋσῆς ἀπήντησε. Καὶ ποῖος εἶμαι ἐγώ, ὁ ὁποῖος θὰ συναντήσω τὸν Φαραὼ καὶ θὰ ἠμπορέσω νὰ ὀδηγήσω τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν Χαναάν; Ὁ Θεὸς ἀμέσως τὸν καθυσήχασε εἰπὼν, ὅτι, τὰ πάντα θὰ γίνουν διὰ τῆς παντοδυναμίας Του. Ὁ Μωϋσῆς ἀκολούθως λέγει «Καὶ ἂν μὲ ἐρωτήσουν οἱ Ἑβραῖοι, ποῖον εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐφανερώθη εἰς σέ καὶ σοῦ ἔδωκεν αὐτὴν τὴν ὑπόσχεσιν;» Ὁ Θεὸς ἀπήντησε. «Ἐγὼ εἶμι ὁ Ὡν. Αὐτὸ θὰ εἴπῃς εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας».

Ἐπειτα ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν Μωϋσῆν μερικὰς συμβουλὰς πῶς νὰ ἐργασθῆ. Ἐπρεπε κατὰ πρῶτον νὰ καλέσῃ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν Ἑβραίων καὶ νὰ τοὺς εἴπῃ, ὅσα τοῦ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεός. Κατόπιν νὰ συναντήσῃ τὸν Φαραὼ καὶ νὰ τοῦ φανερώσῃ τὸν σκοπὸν του. Θὰ μὲ πιστεύσουν ὅλοι αὐτοί; ἀπήντησεν ὁ Μωϋσῆς. Τότε ὁ Θεὸς ἔδειξε πρὸς τὸν Μωϋσῆν τὴν δύναμίν του θαυματουργήσας ἔμπροσθέν του.

Πάλιν ὁ Μωϋσῆς ἐδυσκολεύτο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διότι ἦτο τραυλὸς καὶ ἐπομένως ἐστερεῖτο εὐγλωττίας, ἡ ὁποία ἦτο ἀναγκαία εἰς τὴν περίστασιν ταύτην. Τότε ὁ Θεὸς τὸν ἐβεβαίωσεν, ὅτι θὰ εἶναι μαζύ του καὶ μὲ τὴν δύναμίν Του θὰ ὀμιλῆ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐτελείωσεν ἡ συνομιλία μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Μωϋσέως. Οὗτος πλέον ὑπέκουσεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ παραλαβὼν τὴν οἰκογένειάν του ἀνεχώρησε διὰ τὴν Αἴγυπτον, ἀφ' οὗ συνηντήθη καθ' ὁδὸν μὲ τὸν ἀδελφόν του Ἄαρῶν, ὁ ὁποῖος ἤρχετο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰς τὴν Μαδιάμ.

**15. Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἄαρῶν προσπαθοῦν
νὰ πείσουν τὸν Φαραὼ νὰ ἀφήσῃ
ἐλευθέρους τοὺς Ἑβραίους.**

Ὅταν ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἄαρῶν ἀπεφάσισαν νὰ παρουσιασθοῦν πρὸ τοῦ Φαραὼ ἦσαν πλέον γέροντες. Ὁ μὲν Μωϋσῆς, ἴσως θὰ διετῆρει ἀκόμη ἔχνη τῆς ὠραιότητος, τὴν ὁποίαν εἶχεν,

ὅταν ἦτο παιδίον. Φαραὼ τότε ἦτο, καθὼς εἶδομεν ἀνωτέρω ὁ Μενεθά ὁ Αὐρὸς ὁ υἱὸς τοῦ Ῥαμεσῆ τοῦ Βου (Ἴδε σημ. 5 εἰς τὸ τέλος).

Ὁ Μενεθά κατόκει εἰς τὴν πόλιν Τάνιδα. Εἰς αὐτὴν μετέβησαν ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἄαρὼν. Ὅταν ἐνεφανίσθησαν πρὸ τοῦ Φαραὼ ὁ Ἄαρὼν τοῦ εἶπε «Αὐτὸ διατάσσει ὁ Θεὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Νὰ ἀφήσῃς τὸν λαόν μου, διὰ νὰ μοῦ προσφέρῃ θυσίαν εἰς τὴν ἔρημον». Ὁ βασιλεὺς ἀπήντησε μὲ ἀνθάδειαν καὶ περιφρόνησιν. «Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ὑπακούσω ; Δὲν τὸν γνωρίζω· οὔτε ἀφήνω τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ φύγουν». Ἐπειτα ὁ βασιλεὺς εἶπεν εἰς αὐτοὺς νὰ συστήσουν εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ ἐργάζωνται.

Ὅταν ἐξῆλθον ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα, ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἄαρὼν, τοὺς ἐπλησίασαν οἱ ἄρχοντες τῶν Ἑβραίων καὶ τοὺς κατηγοροῦν, ὅτι μὲ τὴν προᾶξίν των ταύτην ἐπηύξησαν τὴν δυστυχίαν των. Ὁ Μωϋσῆς μάλιστα εἶχε πολὺ στενοχωρηθῆ· ἀλλ' ὁ Θεὸς τὸν παρηγόρησε καὶ τοῦ εἶπε. «Ὁ σκληρὸς Φαραὼ θὰ ἀποκάμῃ καὶ θὰ ἀφήσῃ ἐλευθέρους τοὺς Ἑβραίους νὰ φύγουν, διὰ νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας». Ὅταν αὐτὰ τὰ ἀνήγγειλεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τοὺς Ἑβραίους, οὐδεὶς ἤθελε νὰ τὰ ἀκούσῃ. Τὸν πρῶτον ἐνθουσιασμόν διεδέχθη φοβερὰ ἀπογοήτευσις. Τότε ὁ Θεὸς διέταξε τὸν Μωϋσῆν νὰ μεταβῆ καὶ δευτέραν φορὰν εἰς τὸν Φαραὼ καὶ νὰ τοῦ εἶπῃ νὰ ἀφήσῃ τοὺς Ἑβραίους νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ νὰ μὴ ἐπιστρέψουν πλέον. Ἐπηκολούθησαν δὲ ἀμέσως γεγονότα σπουδαῖα, διὰ τῶν ὁποίων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ μόνος ἀληθὴς Θεὸς ἦτο ὁ τῶν Ἑβραίων, οἱ δὲ Θεοὶ τῶν Αἰγυπτίων δὲν ἦσαν τίποτε. Οἱ Ἑβραῖοι ἐμάνθανον, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐλησμόνησε τὰς ὑποσχέσεις του καὶ ὁ Φαραὼ ἐπιέζετο νὰ τοὺς ἀφήσῃ ἐλευθέρους.

Ὅταν διὰ δευτέραν φορὰν παρουσιάσθησαν πρὸ τοῦ Φαραὼ, ὁ Ἄαρὼν διὰ νὰ τὸν πείσῃ, ὅτι ἔχουν ἀποσταλῆ ἀπὸ τὸν Θεόν, ἔρριψε τὴν ράβδον τοῦ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἀμέσως αὕτη ἔγινε ὄφις, ὁ ὁποῖος ἐκινεῖτο. Ὁ Φαραὼ ὅμως δὲν ἔδωκεν οὐδεμίαν σημασίαν εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο, διότι ἐνόμισεν, ὅτι ἦτο ἀποτέλεσμα μαγείας. Ἐπειτα ὁ Θεὸς ἐτιμώρησε τὴν Αἴγυπτον μὲ 10 πληγὰς ἢ ἐνάτη τούτων ἦτο ἡ ἐξῆς. Φοβερὰ

σκότη ἐκάλυψαν τὴν Αἴγυπτον ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας. Ἐπίσης ἐφύσα δυνατὸς ἄνεμος, ὁ ὁποῖος ἤρχετο ἀπὸ τὴν ἔρημον καὶ ἔφερε σκόνην, ἣτις ἦτο τόσοσ πολλή, ὥστε ὁ ἥλιος ἐκρύβη. Τότε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ κινηθῆ. Ὁ Φαραὼ θέλει νὰ τοὺς ἀφήσῃ ἀλλὰ ζητεῖ νὰ ἐγκαταλείψουν εἰς τὴν Αἴγυπτον τὰ πρόβατά των καὶ τοὺς βόας των. Ὁ Μωϋσῆς δὲν τὸ δέχεται καὶ ὁ θεὸς τὸν διατάσσει νὰ φύγῃ. Τότε οὗτος εἰδοποιεῖ τὸν Φαραὼ, ὅτι ἡ δέκατη πληγὴ εἶναι νὰ ἀποθάνουν ὅλοι οἱ πρωτότοκοι υἱοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἀπὸ τοῦ ἐκένου τοῦ Φαραὼ, μέχρι τοῦ τέκνου τοῦ τελευταίου ἐργάτου.

16. Οἱ Ἑβραῖοι φεύγουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ περνοῦν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν.

Ἐπειδὴ ὁ Φαραὼ ἦτο ἀδύνατον νὰ πεισθῆ νὰ ἀφήσῃ τοὺς Ἑβραίους, ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τοὺς Αἰγυπτίους μὲ τὴν δεκάτην πληγὴν. Τὴν νύκτα ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ θὰ ἐφόνευε τὰ πρωτότοκα τέκνα αὐτῶν. Μετὰ τὴν πληγὴν αὐτὴν οἱ Ἑβραῖοι θὰ ἀφίνοντο ἐλεύθεροι. Διὰ τοῦτο ὁ Μωϋσῆς διέταξε τοὺς Ἑβραίους νὰ σφάξουν ἀπὸ ἕνα ἀμνόν, τὸν ὁποῖον νὰ ψήσουν καὶ νὰ μὴ κομματιάσουν. Μὲ τὸ αἷμα δὲ τοῦ ἀμνοῦ νὰ ἀλείψουν τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν των, διὰ νὰ μὴ εἰσέρχεται ἐντὸς αὐτῶν ὁ ἄγγελος καὶ αὐτοὶ νὰ φοροῦν τὰ ὑποδήματά των, τὰς ζώνας των καὶ νὰ εἶναι ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν. Διὰ τῆς διαταγῆς ταύτης καθώρισεν ὁ Θεὸς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, τὴν ὁποῖαν ἔκτοτε τελοῦν οἱ Ἑβραῖοι καὶ ἡ ὁποία διαρκεῖ 8 ἡμέρας. Τελεῖται δὲ αὕτη τὸ τελευταῖον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Μαρτίου, μέχρι τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Ἀπριλίου. Τὸν ἀμνὸν τρώγουν μὲ χόρτα πικρά, τὰ ὁποῖα ὑπενθυμίζουν τὰς πικρίας, τὰς ὁποίας ἐποτίσθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ μὲ ἄσπον ἄζυμον, διότι τοιοῦτον μεταχειρίσθησαν κατὰ τὸ πρῶτον Πάσχα. Ἡ λέξις Πάσχα σημαίνει διάβασις καὶ μεταφορικῶς σωτηρία. Ὁ ἄγγελος ἤρχισε τὴν σφαγὴν τῶν πρωτότοκων τῶν Αἰγυπτίων ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Φαραὼ καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ υἱοῦ τοῦ δούλου. Θρῆνοι καὶ κλαυθμοὶ ἀντήχησαν εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον. Τότε ὁ Φαραὼ καταφοβισμένος καλεῖ τὸν Μωϋσῆν καὶ τοῦ λέγει, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ φύγουν.

Ἡμποροῦν μάλιστα νὰ πάρουν καὶ τὰ κτήνη των καὶ ὅ, τι ἄλλο ἤθελον. Ὁ Φαραὼ ὑπέκυψεν εἰς τὴν θεῖαν παντοδυναμίαν· οἱ Ἑβραῖοι ἐνίκησαν καὶ ἦσαν πλέον ἐλεύθεροι.

Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Γεσσεμ συνεκκεντρώθησαν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ῥαμεσή, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ εἶχον κτίσει ὑπὸ τὰς ἀπειλὰς τῶν Αἰγυπτίων. Ὅλοι οἱ συγκεντρωθέντες ἀνήρχοντο εἰς 600.000.—, χωρὶς νὰ ὑπολογισθοῦν αἱ γυναῖκες, τὰ παιδιὰ καὶ οἱ γέροντες—ὥστε ἦσαν περίπου 2. ἑκατομμύρια τὸ ὅλον.

Ὁ Μωϋσῆς διέταξε νὰ πάρουν μαζί των τὰ ὀστᾶ τοῦ Ἰωσήφ διὰ νὰ ἐκκληρωθῆ ἡ τελευταία ἐπιθυμία του καὶ τὰ ἔλαβον.

Ἦρχισαν τὴν ὁδοιπορίαν καὶ ἔφθασαν μέχρι τῶν ὀρίων τῆς Ἀραβίας. Ὁ Φαραὼ ἐνόμιζεν ὅτι οἱ Ἑβραῖοι περιπλανῶνται καὶ ἀποφασίζει νὰ τοὺς καταδιώξῃ μὲ τὴν ιδέαν νὰ τοὺς συλλάβῃ καὶ τοὺς φέρῃ πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ εἶναι πλέον δοῦλοί του. Συναθροίζει λοιπὸν στρατὸν καὶ τρέχει ἐναντίον των. Οὗτοι εἶχον στρατοπεδεύσει πλησίον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ὅποτε διέκρινον νὰ ἔρχωνται ἐναντίον των τὰ πλήθη τῶν Αἰγυπτίων. Τοὺς κατέλαβεν ἀπελπισία καὶ ἤρχισαν νὰ ὑβρίζουν τὸν Μωϋσῆν. Οὗτος ὅμως δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του. Ἦτο βέβαιος, ὅτι ὁ θεὸς θὰ προστατεύσῃ τοὺς Ἑβραίους. Τότε γίνεται τὸ πρῶτον θαῦμα. Μεταξὺ τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἔπεσεν ὀμίχλη, ἡ ὁποία ἔκρυψε τοὺς Ἑβραίους καὶ δὲν ἐφαίνοντο ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς των. Ἀμέσως ὁ θεὸς διατάσσει τὸν Μωϋσῆν νὰ κτυπήσῃ μὲ τὴν ῥάβδον του τὰ ὕδατα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Τὰ ὕδατα ἐχωρίσθησαν καὶ ἐφάνη ξηρά. Οἱ Ἑβραῖοι ἐπέρων τὴν θάλασσαν, χωρὶς νὰ βρέχωνται. Τότε συμβαίνει καὶ τρίτον θαῦμα. Οἱ Αἰγύπτιοι ἀκολουθοῦν τὸν δρόμον τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ τρέχουν νὰ τοὺς φθάσουν. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἑβραῖοι εἶχον περάσει εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος, ὅποτε ὁ Μωϋσῆς μὲ τὴν ῥάβδον του κτυπᾷ τὴν θάλασσαν. Τὰ ὕδατα ἐπανερχονται εἰς τὴν ἀρχικὴν τῶν θέσιν καὶ οἱ Αἰγύπτιοι εὐρίσκουν οἰκτρὸν θάνατον· πνίγονται ὅλοι.

Μετὰ τὴν σωτηρίαν ταύτην ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μωϋσέως μὲ ἄλλας γυναῖκας ἐχώρευον καὶ ἔπαλλον μὲ τὴν βοήθειαν διαφόρων ὀργάνων τὸν ἐξῆς ὕμνον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπὸ τοὺς καλυτέρους τῆς Π.Δ.

Ἄς ψάλλομεν εἰς τὸν θεὸν διότι παρὰ πολὺ ἔχει δοξασθῆ

κατεκρήμνισεν εἰς τὴν θάλασσαν τοὺς ἵππεῖς καὶ τοὺς ἵππους .

Ὁ Κύριος εἶναι δύναμις μου καὶ αὐτὸν ἐπαινῶ·

εἶναι αὐτὸς ὁ ὕποῖος μὲ ἔσωσε·

Εἶναι ὁ θεὸς μου καὶ θὰ τὸν ὑμνήσω

εἶναι θεὸς τῶν προπατόρων μου καὶ θὰ τὸν ἐκθειάσω·

Ὁ Κύριος εἶναι πολεμιστῆς

Ὁ Κύριος ἰδοὺ ποῖον εἶναι τὸ ὄνομά του,

ἔρριψεν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης τὰ πολεμικὰ ἄρματα καὶ τὸν στρατὸν τοῦ Φαραώ.

Οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ πολεμιστὰ κατεπόθησαν (τοὺς κατέπιε) ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

Τὰ κύματα τοὺς ἐσκέπασαν

κατέβησαν εἰς τὰς ἀβύσσους ὡσάν λίθοι κτλ.

Γυναῖκες ψάλλουσαι καὶ χωρεύουσαι τῇ συνοδείᾳ τυμπάνων.

(Ἀπὸ ἀρχαίων Αἰγυπτιακῶν μνημεῖων).

* 17. Οἱ Ἑβραῖοι φθάνουν εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, ὅπου ὁ
Θεὸς τοὺς δίδει τὰς δέκα ἐντολάς. ✓

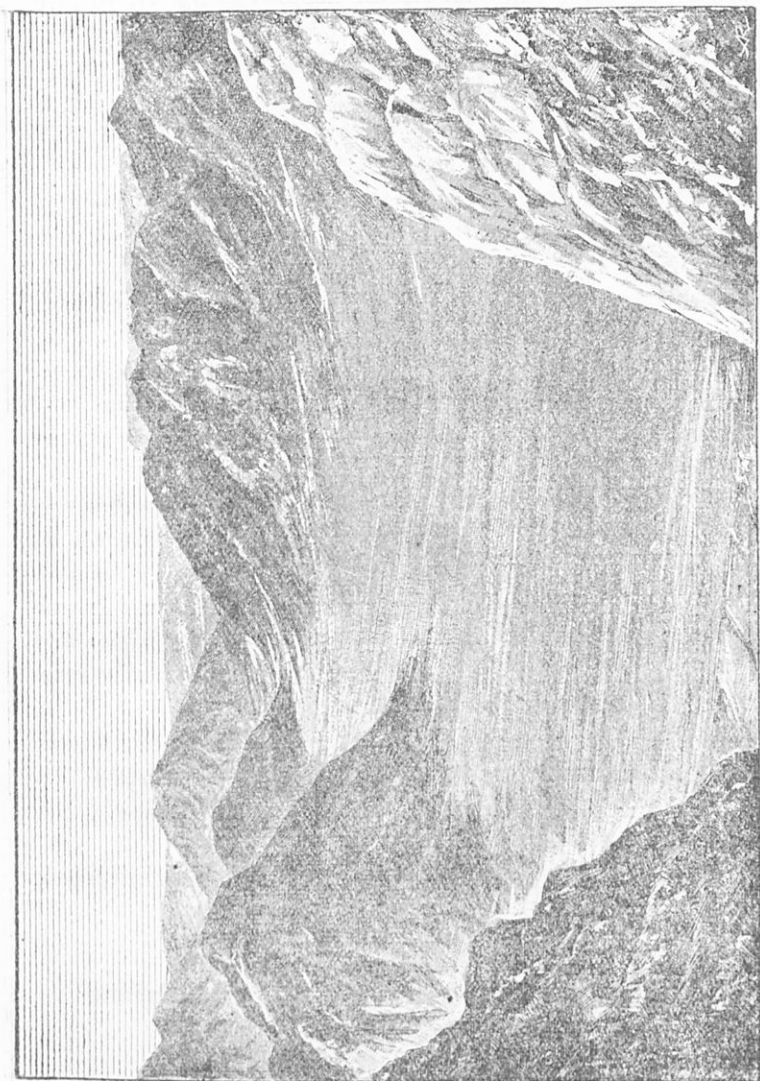
Μετὰ πορείαν τριῶν μηνῶν οἱ Ἑβραῖοι ἔφθασαν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σινᾶ, (διήνυσαν σχεδὸν 285 χιλιομ.). Ἐκεῖ εἰς τὴν πεδιάδα Ἐρ-Ῥαρά ἐσταμάτησαν διὰ τὰ ἀναπαυθοῦν. Τὸ μέρος τοῦτο ὁμοίαζε μὲ πραγματικὸν Ναόν, διότι εἶναι ὡσάν ἀποχωρισμένον ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμον. Ἐδῶ ὁ Θεὸς δὲν ἐφαί-

νετο, ἀλλὰ πανταχοῦ τὸν ἔβλεπέ τις. Τόσῃν μεγαλοπρέπειαν παρουσίαζε ἢ θεοὺς αὕτη (εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀγ. Γραφῆς τὸ Σινᾶ καλεῖται καὶ Χωρήβ). Ὅταν οἱ Ἑβραῖοι ἐστρατοπέδευσαν ἐκεῖ, ὁ Θεὸς προσεκάλεσε τὸν Μωϋσῆν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ὄρους καὶ ὄχι ἀπὸ τῆς κορυφῆς, διότι αὕτη δὲν ἐφαίνεται. Τότε ὁ Θεὸς ὑπενθύμισε τὸ τί εἶχε κάμει διὰ τοὺς Ἑβραίους, τοῦ εἶπε, «ὅτι τοὺς ὠδήγησεν ἐπὶ **πτερύγων ἀετῶν**, δηλαδή με ἀγάπην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδείκνυε καὶ τὴν δύναμιν Του. Καὶ τώρα, λέγει, ἐὰν ἀκούσουν οἱ Ἑβραῖοι τοὺς λόγους μου καὶ τηρήσουν τὴν μεταξὺ μας συμφωνίαν (διαθήκη) θὰ γίνουν ἐκλεκτὸς μας λαός, ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη, θὰ εἶναι ἔθνος ἱερέων, ἔθνος ἁγίων», Ἄμέσως ὁ ὁ Μωϋσῆς προσεκάλεσε τοὺς πρεσβυτέρους τῶν Ἑβραίων, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνήγγειλε ταῦτα. Αὐτοὶ δὲ τὸν διεβεβαίωσαν, ὅτι ὁ λαὸς θὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς θείας ἐντολάς. Μετὰ ταῦτα πάντες ὑπεβλήθησαν εἰς τριήμερον νηστείαν καὶ προσευχὴν καὶ διετάχθησαν νὰ φορέσουν καθαρά ἐνδύματα. Ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη καθαριότης ἐσήμαινε τὴν ἐσωτερικὴν. Ἐπίσης ἀπηγορεύθη εἰς τὸν λαὸν νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ ὄρος, διότι ἀπ' ἐκεῖ θὰ ὠμίλει ὁ θεός.

Τὴν πρωτὴν τῆς τρίτης ἡμέρας ἤκουσαν οἱ Ἑβραῖοι σάλπιγγας· εἶδον φωτεινὰ σημεῖα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀργότερον ἕνα σύννεφον πυκνὸν ἐκάλυψε τὸ ὄρος. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην παρουσιαζέτο ὁ Θεός, Ἄμέσως ὁ Μωϋσῆς ἔτρεξε πρὸς συνάντησίν Του. Τότε ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι ἐστάθησαν εἰς τοὺς πρόποδος τοῦ ὄρους Σινᾶ. Τὰ πάντα τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐμαρτύρουν, ὅτι ἡ συμφωνία μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ θὰ ἦτο αἰώνια». Ἀπὸ ὀλόκληρον τὸ ὄρος ἐξήρχετο καπνός, διότι κατέβαιναν ὁ Θεὸς περιστοιχιζόμενος ἀπὸ πῦρ· ὁ καπνὸς αὐτὸς ὠμοίαζε, ὡσὰν τὸν καπνόν, ὁ ὁποῖος ἐξέρχεται ἀπὸ καιομένην κάμινον. Ὁ ἦχος τῶν σαλπίγγων ἐμεγάλωνε σιγὰ σιγὰ καὶ ὅλον τὸ ὄρος ἐσειέτο».

Λοιπὸν, ἀφ' οὗ ἀπηγορεύθη καὶ ἄλλην μίαν φωνὴν εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ πλησιάσουν εἰς τὸ ὄρος, τότε ὁ Θεὸς με φωνὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ πολὺ δυνατὴν, ἢ ὁποία ἠκούετο εἰς πολὺ μακρυνὰς ἀποστάσεις διεκήρυξε τί ἀπῆται ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους.

1) Ἐγὼ εἶμαι Κύριος ὁ Θεὸς Σου, ὁ ὁποῖος σὲ ἐξήγαγον ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἦσο δοῦλος. Ἄλλοι Θεοὶ ἐκτὸς ἀπὸ ἐμὲ δὲν ὑπάρχουν.

Ἡ κοιλὰς *Er-Rahal* τοῦ Σινᾶ.

2) Δὲν θὰ κατασκευάσης εἰδῶλα, οὔτε οὐδεμίαν εἰκόνα ἕξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν κάτω καὶ ἐντὸς τῶν ὑδάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι ὑπὸ κάτω τῆς γῆς. Αὐτὸ δὲν θὰ τὰ προσκυνήσης, οὔτε θὰ τὰ λατρεύσης.

3) Δὲν θὰ λάβῃς ἄνευ λόγου τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ σου (εἰς τὸ στόμα σου), διότι ὁ θεὸς δὲν θὰ ἀφήσῃ ἀτιμώρητον, ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος θὰ λάβῃ τὸ ὄνομα Του ἄνευ λόγου.

4) Νὰ ἐνθυμηθῆς τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου νὰ τὴν ἔχῃς ἱερὰν. Θὰ ἐργάζεσαι μόνον ἕξ ἡμέρας τὴν δὲ ἑβδόμην θὰ ἀναπαύεσαι.

5) Νὰ τιμᾷς τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, διὰ νὰ ζήσης πολλὰ ἔτη εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν σοῦ ἔδωκεν ὁ θεός.

6) Νὰ μὴ φονεύσης. 7) Νὰ σέβῃσαι τὴν τιμὴν τῶν ἄλλων.

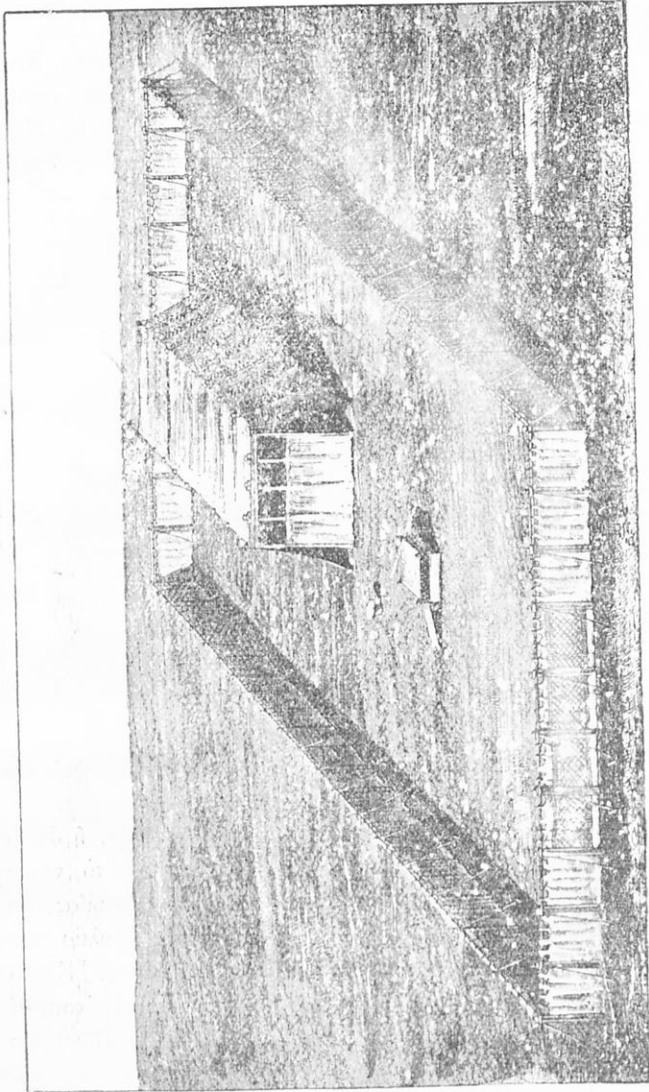
8) Νὰ μὴ κλέψῃς. 9) Νὰ μὴ μαρτυρήσης ψευδῶς κατὰ τοῦ πλησίον σου. 10) Νὰ μὴ ἐπιθυμήσης ποτέ, ὅσα ἀνήκουν εἰς τὸν πλησίον σου.

Εἰς τὰς 10 αὐτὰς ἐντολάς ὥρισεν ὁ θεὸς ὅλα τὰ καθήκοντα τοῦ λαοῦ του. Καμμία ἀνθρωπίνη νομοθεσία δὲν δύναται νὰ συγκριθῆι πρὸς ταύτην. Αἱ ἐντολαὶ αὗται βεβαίως δὲν εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς συνεπλήρωσε τὰς ἐντολάς ταύτας. Πάντως ὅμως αὗται δὲν ἀποτείνονται μόνον πρὸς τοὺς Ἑβραίους ἀλλὰ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἐκτὸς τῶν ἐντολῶν τούτων ὁ θεὸς ἔδωκε καὶ ἄλλας παραγγελίας π.χ. πῶς νὰ προσφέρουν τὰς θυσίας (Ἐξ δ' 20, 22—26) καὶ ἄλλους κοινωνικοὺς νόμους (21. 1. 11) Πῶς νὰ φέρωνται πρὸς τὰ ζῶα, (21. 28, 36) πρὸς τοὺς κλέπτας (21. 5. 6) καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων ζητημάτων.

Ὁ λαός, ὅταν ἤκουσε τοὺς λόγους, εἶπεν, ὅσα διατάσσει ὁ θεὸς θὰ τὰ ἐκτελέσωμεν.

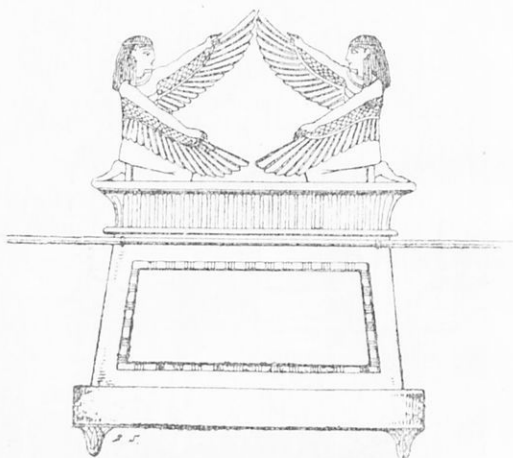
18. Γενικαὶ ἰδέαι τῆς νομοθεσίας τῆς δοθείσης εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ.

Ὁ Μωϋσῆς διὰ τῆς νομοθεσίας ταύτης εἰσήγαγε τὸ σύστημα τῆς θεοκρατίας, κατὰ τὸ ὁποῖον τὰ πάντα ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν

αγοραζομένη για ύψος Η,

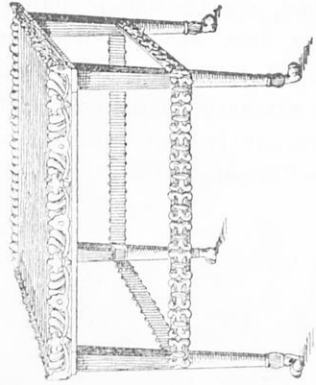
δύναμιν καὶ ἀπὸ τὸ κῦρος τοῦ Θεοῦ. Μέχρι τῆς ἰδρύσεως τῆς βασιλείας ὁ μοναδικὸς ἄρχων τῶν Ἑβραίων ἦτο ὁ Θεός. Ὁ ἴδιος δὲ ὑπηγόρευσε ὅλους τοὺς νόμους εἰς τὸν Μωϋσέα. Κατὰ βάσιν αἱ περὶ Θεοῦ ἰδέαι εἶναι αἱ ἴδιαι μὲ ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας εἶχον οἱ Πατριάρχαι. Αὗται εἶναι, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι εἷς. Κατὰ βάθος ἡ λατρεία ἔμεινε ἡ αὐτή, μόνον ὁ τρόπος ταύτης διευθε-

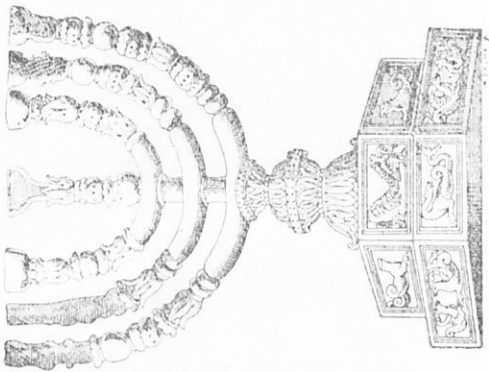
Ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης

τήθη. Ὁρίσθη ἰδιαίτερος τόπος καὶ ὠρισμένα σκευὴ διὰ τὴν λατρείαν, εἰδικοί ἱερεῖς καὶ ὠρισμένοι ἑορταί.

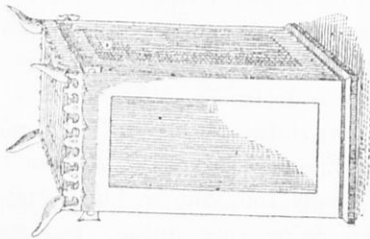
Διὰ τὴν λατρείαν ἐξηρησιμοποίησαν μίαν σκηνὴν, ἡ ὁποία ἦτο κινητὴ (σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου) καὶ μετεφέρετο ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Αὕτη ἦτο κατασκευασμένη ἀπὸ ξύλον ἀκακίας, καὶ ἐσωτερικῶς εἶχε καλυφθῆ μὲ χρυσόν. Ἐντὸς αὐτῆς ἐφυλάσσοντο αἱ πλάκες, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶχε γραφῆ ὁ θεῖος νόμος. Ἐπειτα ἦτο ἡ Τράπεζα τῆς Προθέσεως, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἐτοποθέτουσαν δώδεκα ἄρτους, τοὺς ὁποίους ἥλλαζον ἐκάστην ἑβδομάδα. Οἱ δώδεκα οὗτοι ἄρτοι ἐφανέρωνον τὰς δώδεκα φυλὰς τῶν Ἑβραίων, αἱ ὁποῖαι ἐλάτρευον τὸν Θεόν. Ἐπίσης ὑπῆρχε μία ἐπτάφωτος λυχνία χρυσοῦ, ἡ ὁποία ἔκαιε νύκτα καὶ ἡμέραν. Ἡ σκηνὴ αὕτη ἐχωρίζετο μὲ παραπέτασμα εἰς δύο μέρη, τῶν ὁποίων

Ἡ Τρώεσσα τῆς προδοθείσας

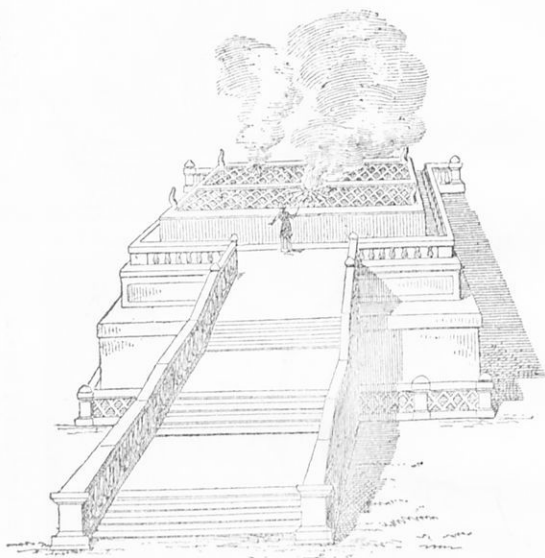

Ἡ ἐπιδάφωτος λυχνία

Τὸ χυσοῦν θρῆσαισι δὲ βασιλέων

τὸ ἐν ἐλέγετο *Ἅγια Ἁγίων* καὶ τὸ ἄλλο *Ἅγια*. Γύρωθεν τῆς σκηνῆς ἦτο αὐλή, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων, ὅπου προσεφέροντο θυσίαι ζώων. Ἐντὸς τῶν Ἁγίων ἦτο τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, τὸ ὁποῖον ἦτο μικρὸς βωμὸς κατασκευασμένος ἀπὸ χρυσὸν καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρωΐαν καὶ ἑσπέραν ἔκαίετο θυμίαμα, τὸ ὁποῖον ἐσήμαινε τὰς προσευχὰς τῶν Ἑβραίων. Τέλος ἔξω τῆς σκηνῆς ἦτο νιπτήρ διὰ

Θυσιαστήριον ὀλοκαυτωμάτων

νὰ πλύνουν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τῶν, ὡσάκις ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσουν τὰ ἱερατικά τῶν καθηκόντων.

Διὰ τὴν τέλεσιν τῆς λατρείας ὠρίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ προϋστάμενος αὐτῶν ὁ ἀρχιερεὺς, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ δικαίωμα μίαν φορὰν τὸ ἔτος νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Πρωτὸς ἀρχιερεὺς τῶν Ἑβραίων ἐγένετο ὁ *Ἀαρών*. Οἱ ἱερεῖς κατήγοντο ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἀαρών. Οὗτοι ἐτέλουν τὰς διαφόρους θυσίας, παρεσκευάζον τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, ἔρριπτον ἔλαιον εἰς τὴν ἐπτάφωτον λυχνίαν κτλ. Οἱ Λευῖται οἱ ὁποῖοι

ἀνήκον εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Λευὶ ἐβοήθουν τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐξετέ-
λουν τὰς ἐκτὸς τῆς σκηνῆς ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν κουραστικάι.

Μέγας ἀρχιερεὺς

Ἐπίσης ὠρίσθη ἡ ἐνδυμασία τῶν ἱερέων καὶ ἰδίως τοῦ ἀρχιερέως καὶ πῶς ἔπρεπε νὰ γίνωνται αἱ θυσίαι. Ἡμέραι ἑορτῶν ὠρίσθησαν τὸ Σάββατον, τὸ Πάσχα, ἡ Πεντηκοστή, ἡ ἑορτὴ τῆς

Σκηνοπηγίας καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ ἔξιλασμοῦ. Ἐκ τούτων ἡ Πεντηκοστή, ἡ ὁποία ὠνομάσθη καὶ ἑορτὴ τῶν ἑβδομάδων ἐτελεῖτο 7 ἑβδομάδας μετὰ τὸ Πάσχα καὶ διήρκει μίαν ἡμέραν. Αὕτη ἑορτάζετο διὰ τὴν ὑπενθυμίαν εἰς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι ὁ θεὸς τοὺς ἔδωκε τὸν νόμον καὶ κατὰ ταύτην ἠὲ χαρίζεται αὐτὸν διὰ τὸν θερισμὸν τῶν ἀγρῶν, ὁ ὁποῖος τότε ἐτελείωνε. Ἡ ἑορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας διήρκει 7 ἡμέρας καὶ ἐτελεῖτο μετὰ τὸν μῆνα Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου, ὑπενθύμιζε δὲ εἰς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι ἔζησαν εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ σκηνάς. Αὕτη ἦτο ἑορτὴ πολλῶν παιδρῶν καὶ ἐσυνοδεύετο ἀργότερον μὲν λιτανείας καὶ φωταψίας, αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἔξιλασμοῦ ὁ ἀρχιερεὺς παρεκάλει τὸν θεὸν νὰ συγχωρήσῃ τὰ ἁμαρτήματα τοῦ λαοῦ, τὰ ὁποῖα εἶχον διαπραχθῆ κατὰ τὸ ἔτος, τὸ ὁποῖον εἶχε προηγηθῆ τῆς ἑορτῆς.

Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν νομοθεσίαν παρατηροῦμεν, ὅτι παρέμεναν ἡ διαίσεις εἰς φυλάς. Μόνον εἰσῆχθη ἡ ἀρχὴ τοῦ βασιλέως, καὶ τοιοῦτος ἦτο αὐτὸς ὁ θεός, ὁ ὁποῖος διηύθυνε τὸν λαὸν διὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ διὰ τῶν νόμων, τοὺς ὁποῖους ἔθεσε. Ἐπίσης ἡ πολιτικὴ νομοθεσία ἦτο ἀπλουστάτη. Ὅλοι οἱ Ἰσραηλίται ἦσαν ἴσοι καὶ εἶχον τὰ αὐτὰ δικαιώματα. Εἴτε πλούσιοι, εἴτε πτωχοὶ ἦσαν, ὁ νόμος ἦτο ὁ ἴδιος δι' αὐτούς. Μόνον οἱ πρωτότοκοι εἶχον μεγαλύτερα κληρονομικὰ δικαιώματα. Οἱ γάμοι ἀπηγορεύοντο μετὰ τῶν στενωτάτων συγγενῶν καὶ τῶν εἰδωλολατρῶν· ἐπετρέπετο ὅμως τὸ διαζύγιον.

Ὁ πατὴρ εἶχε μεγίστην ἐξουσίαν εἰς τὴν οἰκογένειαν.

Ἡ γῆ ἀνῆκεν εἰς τὸν θεόν, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Χαναὰν τὴν ἐμοίρασεν εἰς τὰς διαφόρους φυλάς. Ἐπίσης ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς κυρίους νὰ φέρωνται καλῶς εἰς τοὺς δούλους. Διὰ τῆς νομοθεσίας ταύτης ἐτέθη ἡ βάσις τῆς ἀληθοῦς ἠθικῆς καὶ τῆς πραγματικῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου.

19. Οἱ Ἑβραῖοι παραβαίνουν τὴν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ θεοῦ συμφωνίαν. (1)

Ὁ Μωϋσῆς ἔμεινεν εἰς τὸ ὄρος 40 ἡμέρας. Οὐδεὶς ἐγνώριζε τί συνέβαινεν εἰς αὐτόν. Ἡ ἀπουσία του αὐτῆ ἐστενοχώρησε τοὺς Ἑβραίους καὶ ὑπέθεσαν, ὅτι ὁ μέγας ἀρχηγός των ἴσως θὰ ἐκάη ἀπὸ τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. Μεγάλῃ ἀνησυχία ἐπεκράτησε μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἤρχισαν νὰ πιέξουν τὸν Ἄαρὼν καὶ ἔλεγον εἰς αὐτόν. «Νὰ σηκωθῆς καὶ νὰ μᾶς κάμῃς θεούς, οἱ ὁποῖοι νὰ πορευθοῦν πρὸ ἡμῶν, διότι ὁ Μωϋσῆς, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐπῆρε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον δὲν γνωρίζομεν τί ἀπέγεινεν (Ἐξόδ. 32. 1. 2).

Οἱ λόγοι των οὗτοι ἐστρέφοντο κατὰ τοῦ Μωϋσέως, περὶ τοῦ ὁποῖου ὠμίλουν μὲ ἀδιαφορίαν καὶ περιφρόνησιν. Ἐπίσης ἤρνοῦντο τὸν ἀληθινὸν θεὸν καὶ παρέβαινον τὴν ἐντολὴν του, ἣ ὁποία ἀπηγόρευε τὰ ἀγάλματα, διότι ἤθελον νὰ προμηθευθοῦν θεόν, ὁ ὁποῖος νὰ εἶναι ὄρατός. Μὲ τὰς πράξεις των αὐτὰς οἱ Ἑβραῖοι φαίνεται, ὅτι ἐλησμόνησαν ὅλας τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας εἶχε κάμει εἰς αὐτοὺς ὁ θεὸς καὶ ὅλα τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα εἶδον. Ὅλα αὐτὰ ἦσαν ἀποτέλεσμα τῆς μακρᾶς διαμονῆς των εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἡ εἰδωλολατρεία εἶχε κάπως ἐπιδράσει καὶ εἰς αὐτούς.

Δυστυχῶς καὶ ὁ Ἄαρων, ὁ ὁποῖος ἐκυβέρνηα αὐτοὺς κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Μωϋσέως δὲν ἀντετάχθη, καὶ αὐτῶν, ἀλλὰ φοβηθεὶς ὑπεχώρησε. Τότε οἱ Ἰσραηλίται ἀπεφάσισαν νὰ κατασκευάσουν τὸ ἄγαλμα καὶ ἐπειδὴ ἐχρειάζοντο χρυσόν, ἐμάζευσαν τὰ χρυσᾶ ἐνώτια (σχοιλαρίκια) τῶν γυναικῶν των καὶ τῶν θυγατέρων των. Ὅλα ταῦτα τὰ ἔλυσαν καὶ κατεσκεύασαν ἓνα χρυσοῦν μόσχον. Τοῦτο τὸ ἔκαμον μιμούμενοι τοὺς Αἰγυπτίους, οἱ ὁποῖοι ἐλάτρευον τὸν βοῦν Ἄπιν, ὁ ὁποῖος ἐσυμβόλιζε τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως.

Ὅταν τὸ ἄγαλμα ἠτοιμάσθη οἱ Ἑβραῖοι ἐφώναζαν. «Ἴδου ὦ Ἰσραήλ, ὁ θεὸς σου, ὁ ὁποῖος σὲ ἐξήγαγεν ἀπὸ τὴν Αἴγυ-

1) Τὸ κεφάλαιον τοῦτο δύναται νὰ μὴ διδαχθῆ, ἂν δὲν ἐπαρῆ ὁ χρόνος.

πτον». Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἐστήθη καὶ πρὸ αὐτοῦ κατεσκεύασαν ἓνα βωμόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου προσέφερον θυσίαν πολλῶν ζώων. Μετὰ τὴν θυσίαν, ἀφ' οὗ ἔφαγαν καὶ ἔπιον πολύ, ἤρχισαν νὰ χορεύουν γύρω ἀπὸ τὸ ἄγαλμα, ὅπως οἱ εἰδωλόλατραι.

Ὁ Θεὸς τότε ἐπληροφόρησε τὸν Μωϋσῆν, δι' ὅσα συνέβαινον εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ τοῦ εἶπε : «Νὰ καταβῆς ἀμέσως διότι ὁ λαὸς σου, τὸν ὁποῖον ἐξήγαγες ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἠμάρτησε». Ὁ θεὸς ἀποκαλεῖ τοὺς Ἑβραίους λαὸν τοῦ Μωϋσέως καὶ ὄχι ἰδικόν του, διότι μὲ τὴν πράξιν των ταύτην τὸν δυσηρέστησαν καὶ ἤθελε νὰ τοὺς τιμωρήσῃ. Ἄλλ' ὁ Μωϋσῆς παρεκάλεσε μὲ θερμότητα τὸν θεὸν καὶ ὑπενθύμισε τὰς ὑποσχέσεις του πρὸς τοὺς Πατριάρχας. Ὁ δὲ καλὸς μας θεός, ὁ ὁποῖος εἶναι μακρόθυμος ἀπεφάσισε νὰ τοὺς συγχωρήσῃ. Ἀμέσως τότε ἔλαβε τὰς δύο πλάκας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν γραμμέναι αἱ 10 ἐντολαὶ καὶ κατέβη ἀπὸ τὸ ὄρος. Ὅταν ἐπλησίαζεν πρὸς τὸ μέρος, ὅπου εἶχον κατασκηνώσει οἱ Ἑβραῖοι, ἤκουσεν ἄσματα, τὰ ὁποῖα ἐτραγῶδον χορεύοντες πέριξ τοῦ χρυσοῦ μόσχου. Τότε ἀντίκρουσε τὸν μόσχον. Ἀμέσως σπάζει τὰς δύο πλάκας τῆς Διαθήκης, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι διελύθη ἡ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ θεοῦ συμφωνία, καὶ ἔρομφεν εἰς τὸ πῦρ τὸν χρυσοῦν μόσχον. Ἐλυωσε δὲ αὐτὸν κατόπιν τὸν μετέβαλλεν εἰς σκόνην, τὴν ὁποίαν ἔρομφεν εἰς μικρὸν ποταμάκι, τὸ ὁποῖον ἔροφεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σινᾶ. Ἀκολούθως ἔκαμε φοβερὰς παρατηρήσεις εἰς τὸν Ἄαρὼν καὶ ἐτιμώρησε μὲ θάνατον τρεῖς χιλιάδας, τοὺς πρωταίτιους.

Ἐπειτα ὁ Μωϋσῆς ἀνεβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ παρακαλεῖ τὸν θεὸν «νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὸν ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς καὶ ὄχι τοὺς Ἰσραηλίτας». Ὁ λαὸς μετὰ ταῦτα μετενόησε. Ὁ θεὸς συνεχώρησε τὸν λαὸν καὶ ἔγραψε πάλιν τὰς 10 ἐντολάς ἐπὶ λιθίνων πλακῶν, τὰς ὁποίας ἔδωκεν εἰς τὸν Μωϋσῆν. Μετὰ 40 ἡμέρας οὗτος κατέβη ἀπὸ τὸ ὄρος καὶ ἔφερε τὰς 10 ἐντολάς εἰς τοὺς Ἑβραίους. Οὐδεὶς ὅμως ἠδύνατο νὰ ἴδῃ κατὰ πρόσωπον τὸν Μωϋσῆν, διότι τοῦτο ἦτο φωτεινόν, ἐπειδὴ ἦλθε εἰς στενωτέραν σχέσιν πρὸς τὸν Θεόν.

20. Ἀναχώρησις τῶν Ἑβραίων ἐκ τοῦ Σινᾶ καὶ διαμονὴ αὐτῶν εἰς τὴν ἔρημον.

Ὁ θεὸς συνεχώρησε τοὺς Ἑβραίους καὶ ὁ Μωϋσῆς ἔφερε πάλιν τὰς πλάκας, ὅπου εἶχον γραφῆ αἱ 10 ἐντολαί. Τώρα πλέον ἔπρεπε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ πορεία. Τότε ὁ Μωϋσῆς εἶπεν εἰς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι ὁ Θεὸς διέταξε τὰ ἑξῆς. «Ἐμείνατε ἀρκετὸν καιρὸν εἰς τοῦτο τὸ ὄρος· πρέπει νὰ ἀναχωρήσετε· νὰ ὑπάγετε εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἀμοραίων καὶ τὰς γειτονικάς αὐτοῦ πόλεις· εἰς τὴν χώραν Χαναὰν καὶ εἰς τὸ ὄρος Λίβανον μέχρι τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Εὐφράτου». Ἐνταῦθα ὁ θεὸς καθώρισε τὰ ὄρια τῆς χώρας, τὴν ὁποίαν εἶχε προορίσει διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας. «Ἀμέσως ἐφάνη νεφέλη, ἡ ὁποία περιεκύκλωσε τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ οἱ Ἰσραηλίται ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ Σινᾶ». Εἶναι τὸ δεύτερον ἔτος ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. ἤρριξεν ἡ πορεία. Ταύτης προηγεῖτο ἡ νεφέλη, ἣτις τοὺς ὠδήγησε πρῶτον πρὸς βορρᾶν εἰς τὴν ἔρημον Φαράν, ἡ ὁποία ἐπεκτείνεται εἰς ὅλον τὸ βόρειον μέρος τῆς Σιναϊκῆς Χερσονήσου. Κατὰ τὴν διάβασιν τῆς ἐρήμου οἱ Ἑβραῖοι ὑπέφερον ἀπὸ ἄλλειψιν ὕδατος καὶ τροφῆς διὰ τὰ ζῶα· ἐπειδὴ δὲ ἤρριξαν νὰ παραπονοῦνται ἐτιμωρήθησαν. Πῦρ ἔπεσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ κατέκαυσε μερικοὺς. Ἄλλ' ἡ προσευχὴ τοῦ Μωϋσέως ἐστάματήσε τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ.

Τὸ πάθημα ὅμως τοῦτο δὲν τοὺς ἐδίδαξε. Μέγας ἀριθμὸς Ἑβραίων καὶ μερικοὶ Αἰγύπτιοι, οἱ ὁποῖοι τοὺς εἶχον ἀκολουθήσει, ἐκλαίον καὶ ἔλεγον. «Ποῖος θὰ μᾶς δώσῃ κρέας νὰ φάγωμεν; Ἐνθυμούμεθα τὰ ψάρια, τὰ ὁποῖα ἐτρώγαμεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὰ πεπόνια, τὰ σκόρδα, τὰ κρεμμύδια καὶ τὰ ἀγγούρια. Τώρα στεροῦμεθα ὅλων τούτων». Δι' ὅλα αὐτὰ λυπεῖται ὁ Μωϋσῆς. Διὰ τοῦτο προσεύχεται εἰς τὸν Θεὸν καὶ παρακαλεῖ τὰ ἑξῆς. «Θέλω βοηθούσ· μόνος δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ διευθύνω ὅλον τοῦτον τὸν λαόν. Μοῦ εἶναι πολὺ κουραστικόν». Ὁ Θεὸς τοῦ ἐπέτρεψε τότε νὰ ἐκλέξῃ ἑβδομήκοντα πρεσβυτέρους, διὰ νὰ τὸν βοηθήσουν. Ἐπειτα ὁ Θεὸς ὑπεσχέθη νὰ προμηθεύσῃ κρέας δι' ὀλόκληρον τὸν μῆνα. Ἀμέσως «ἐσηκώθη ἄνεμος καὶ πλῆθος ὀρτύγων ἔπεσε εἰς τὴν γῆν. Οἱ Ἑβραῖοι δὲ ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ

ὄλην τὴν νύκτα, καθὼς καὶ τὴν ἐπομένην ἐπίσης ἐμάζευσαν μεγάλα ποσά. Πολλοὶ ὅμως τότε ἀπέθανον ἐκ πολυφαγίας», (Ἄριθ. 11 30-34) καὶ ὁ τόπος αὐτὸς ὠνομάσθη μνήματα.

Ἄπ' ἐκεῖ οἱ Ἑβραῖοι ἔφθασαν εἰς τὴν Ἀσηρῶθ (μάνδρα). Ἐκεῖ, ἐπειδὴ ἐκινδύνευον ἀπὸ τοὺς κατοικοῦντας πλησίον λαοὺς καὶ ἀπὸ τὰ ἄγρια ζῶα, περιέκλεισαν τὸ στρατόπεδον μὲ μίαν μάνδραν. Πάλιν εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἐδοκίμασε πικρίαν ὁ Μωϋσῆς, διότι ὁ Ἄαρὼν καὶ ἡ Μαριάμ περιεφρόνουν τὴν Σεπφώραν, σύζυγόν του. Διὰ τοῦτο ἐτιμωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ διὰ τῶν παρακλήσεων τοῦ Μωϋσέως συνεχωρήθησαν. Ἄπ' ἐκεῖ ἐπροχώρησαν εἰς τὴν Κάδην, ὅπου ἔμειναν ἀρκετὸν καιρὸν. Τότε ὁ Μωϋσῆς διετάχθη ἀπὸ τὸν θεὸν νὰ στείλῃ εἰς τὴν Χαναάν 12 ἄνδρας, ἕνα ἀπὸ ἐκάστην φυλὴν, διὰ νὰ ἴδουν τὴν Χαναάν. Ὁ Μωϋσῆς ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὠρισμένας ὁδηγίας, πῶς νὰ βαδίσουν καὶ πῶς νὰ ἐξετάσουν τὴν χώραν· ἐὰν οἱ κάτοικοί της ἦσαν ἰσχυροί, ποῖοι λαοὶ κατοκοῦν εἰς αὐτὴν καὶ ἂν αὕτη ἦτο εὐφορος. Οἱ δώδεκα οὗτοι ἄνδρες μετέβησαν εἰς τὴν Χαναάν· περιῆλθον αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου, ἕως τοῦ ἄλλου. Ὅταν ἐπέστρεψαν ἔφερον πολλοὺς καρποὺς ἀπὸ αὐτὴν καὶ μίαν σταφυλὴν. Διηγοῦντο δὲ εἰς τὸν λαὸν τὴν εὐφορίαν τῆς χώρας, λέγοντες, ὅτι *εἰς αὐτὴν ῥέει μέλι καὶ γάλα*. Ἀλλὰ συγχρότως ἔλεγον, ὅτι οἱ κάτοικοί της εἶναι ἀνδρεῖοι καὶ ὅτι ὑπάρχουν εἰς αὐτὴν φρούρια ἰσχυρά. Ὁ λαὸς ἀκούσας ταῦτα ἀπεγοητεύθη. Διὰ τοῦτο ἐπανεστάτησε καὶ ἐξήτησεν ἄλλους ἀρχηγούς. Εἰς μάτην δύο ἐκ τῶν ἀποσταλέντων ὁ Χάβελ καὶ ὁ Ἰησοῦς διεμαρτύροντο. Τότε ὁ Θεὸς ἐτιμώρησεν ὅλους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἶχον ἴδει τόσα θαύματα καὶ δὲν ἐπίστευσαν.

Ἐπίσης, ἐπειδὴ ὕβριζον τὸν Θεὸν οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τὴν ὁδοπορίαν, ἔστειλεν ἐναντίον των φαρμακεροὺς ὄφεις, ἀπὸ τὰ δαγκάσματα τῶν ὁποίων πολλοὶ ἀπέθνησκον. Ὁ Μωϋσῆς τότε κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἔστησεν ἕνα χαλκοῦν ὄφιν. Ὅσοι Ἑβραῖοι μετενόουν προσέβλεπον εἰς τὸν ὄφιν τοῦτον καὶ ἐθεραπεύοντο. Οὗτος προεδίλωσε *τὸν σταυρικὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ*.

21. Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Μωϋσέως.

Ὁ Θεὸς εἰδοποίησε τὸν Μωϋσῆν, ὅτι πλησιάζει ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου του. Ἡ εἶδησις αὕτη δὲν τὸν ἐτρόμαξε διόλου, διότι εἶχε πεποίθησιν, ὅτι ἐξετέλεσε πάσας τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Μόνον ἐσκέπτετο διὰ τὴν τύχην τοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦτο παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ ὀρίσῃ διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας ἀρχηγὸν ἱκανὸν «διὰ νὰ μὴ εἶναι οἱ Ἑβραῖοι ὡς πρόβατα, χωρὶς ποιμένα». Τότε ὁ Θεὸς τοῦ εἶπεν, ὅτι αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ Ἰησοῦς ὁ υἱὸς τοῦ Ναυῆ.

Τὰ πάντα λοιπὸν ἦσαν ἔτοιμα διὰ τὴν κατὰκτησιν τῆς Χαναάν. Οἱ Ἑβραῖοι εὗρισκοντο πρὸ τοῦ Ἰορδάνου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐχώριζεν ἀπὸ τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Τὸ κατόρθωμα τοῦτο ὠφείλετο εἰς τὸν Μωϋσῆν. Αὐτὸς ὑπῆρξε τὸ κατάλληλον ὄργανον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ μέσου πολλῶν δυσκολιῶν καὶ πολλῶν κόπων ἔφερε τοὺς Ἑβραῖους εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Ἀγ. Γῆς. Πλήρης ἀγάπης καὶ πίστεως πρὸς τὸν θεόν, ἐπειδὴ ἐπλησίαζε τὸ τέλος του, προσηχύθη καὶ εἶπε: «Κύριε, θεέ μου, Σὺ ἔδειξας εἰς ἐμὲ τὸν δούλόν σου τὸ μεγαλεῖόν σου καὶ τὴν παντοδυναμίαν σου. Ἄλλος Θεὸς δὲν ὑπάρχει, οὔτε εἰς τὸν οὐρανόν, οὔτε εἰς τὴν γῆν, ὁ ὁποῖος νὰ δύναται νὰ κάμῃ ὅσα Σὺ. Νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς νὰ ἴδω τὴν γῆν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Ἰορδάνου, τὰ ὄρη αὐτῆς καὶ τὸν Λίβανον». Ὁ Θεὸς ἀπήντησεν ἀμέσως καὶ εἶπε· «Θὰ σὲ ἀναβιβάσω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Φασγά. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ κυττάξῃς πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος καὶ θὰ εὐχαριστήσῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου». Ἀπὸ τότε ὁ Μωϋσῆς πρὸς παρηγορίαν του ἐπερίμενε τὴν στιγμὴν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔβλεπε τὴν ἀγαπητὴν του χώραν, ἔστω καὶ ἀπὸ μακρὰν καὶ παρεσκευάζετο νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν κόσμον. Μέχρι τῶν τελευταίων του στιγμῶν δὲν ἐσκέπτετο ἄλλο τι παρὰ μόνον διὰ τὸ μέλλον τῶν Ἑβραίων.

Συγκαλεῖ λοιπὸν αὐτοὺς καὶ κατὰ πρῶτον τοὺς ἀναγγέλλει, ὅτι ὁ θεὸς ἐξέλεξε διάδοχόν του τὸν Ἰησοῦν. Αὐτὸς λέγει θὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον του καὶ περιέγραψε τὰς ἀρετὰς του. Ἐπειτα προσεκάλει τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ καὶ παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὸ βιβλίον τοῦ νόμου, τὸ ὁποῖον εἶχε γράψῃ ὁ ἴδιος. Τοὺς διέταξε νὰ τὸ ἀναγνώσουν ἐνώπιον ὄλου

τοῦ λαοῦ. Ἔπειτα συνέταξεν ἓνα ποιήμα εἰς τὸ ὅλοϊον περιέγραψε τὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἔκαμνον οἱ Ἑβραῖοι καὶ τὰς τιμωρίας, τὰς ὁποίας θὰ ἐδοκίμαζον. Εἰς τὸ ἴδιον ψάλλει τὸ θαῦμα τῆς διαβάσεως τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ προφητεύει τὴν ἐγκατάστασιν τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

Ὅλη ἡ ἱστορία τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῶν Ἑβραίων περιλαμβάνεται εἰς τοῦτο. Ἀναφέρομεν τὴν πρώτην στροφὴν τοῦ ποιήματος.

Πρόσεχε, Οὐρανέ, διότι θὰ ὁμιλήσω
καὶ ἡ γῆ νὰ ἀκούσῃ τοὺς λόγους τοῦ στόματός μου.
Ἡ διδασκαλία μου θὰ χυθῆ ὡσάν βροχὴ
καὶ ὁ λόγος μου θὰ πέσῃ ὡσάν δροσιά,
ὡσάν ἄφθονη βροχὴ ἐπάνω εἰς τὴν χλόην,
διότι ἀνέφερα τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου
ἀποδώσατε κάθε μεγαλεῖον εἰς τὸν Θεόν μας κ.λ.π.

Ἐπὶ τέλους ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου του ἐπλησίασε. Τότε ὁ Θεὸς τοῦ λέγει «Νὰ ἀναβῆς εἰς τὸ ὄρος Νεβὼ τῆς χώρας Μωάβ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπέναντι τῆς Ἱεριχοῦς καὶ ἀπὸ ἐκεῖ θὰ ἰδῆς τὴν Χαναάν, τὴν ὁποίαν δίδω ὡς κληρονομίαν εἰς τοὺς Ἑβραίους. Σὺ θὰ ἀποθάνῃς ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος καὶ τὸ σῶμά Σου θὰ τὸ παραλάβῃ ὁ λαὸς (Δ. τ. 32. 48-50)». Ἄφ' οὗ ὁ Μωϋσῆς εἶδε ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐκείνης τὴν Χαναάν, ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 120 ἐτῶν. Ἡ Ἁγ. Γραφὴ τελειώνει τὴν ἱστορίαν τοῦ Μωϋσέως ὡς ἐξῆς. «Δὲν ἐνεφανίσθη μεταξὺ τῶν Ἑβραίων ὁμοίος προφήτης μετὸν Μωϋσῆν· τοῦτον ὁ Θεὸς εἶδε κατὰ πρόσωπον· ἔμπρός του ὁ Θεὸς ἔκαμε τὰ μεγαλύτερα θαύματα» (Δευτ. 34. 10-11), Ὁ Μωϋσῆς διεκρίθη διὰ τὴν πίστιν του, τὴν εὐσέβειάν του, τὴν ὑπακοὴν του εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὸν ζῆλόν του ἵνα δοξάσῃ αὐτόν. Αὐτὸς ὑπῆρξεν, ὁ ὁδηγός, ὁ νομοθέτης, ὁ ἱστορικὸς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τέλος ἐπροφήτευσεν τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου εἰπὼν «Προφήτην ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου, ὡς ἐμὲ ἀναστήσει σοι Κύριος ὁ Θεὸς σου· αὐτοῦ ἀκούσατε (Δευτ. 34. 18-15).

Οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐπένθησαν ἐπὶ ἓνα μῆνα τὸν μέγαν τοῦτον ἄνθρωπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΑΠΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΜΩΨΕΩΣ ΜΕΧΡΙ
ΤΗΣ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

22. Ἡ διάβασις τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἡ ἐκπόρθησις τῆς Ἰεριχοῦς.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μωϋσέως τὴν ἀρχηγίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀνέλαβεν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὁ ὁποῖος τότε ἦτο 90 ἔτων (Ἰωσ. ἀρχαιολ. Ε' 1.29). Οὗτος εἶχε προσφέρει πολλὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας, καὶ διεκρίνετο διὰ τὴν ἀνδρείαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν. Ὅπως ἄλλοτε ὁ Θεὸς εἰς δυσμενεῖς περιστάσεις ἐνεθάρονε τὸν Μωϋσῆν, τὸ ἴδιο κάμνει τώρα εἰς τὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν ὁποῖον λέγει τὰ ἑξῆς : «Νὰ σηκωθῆς τώρα καὶ νὰ διαβῆς τὸν Ἰορδάνην σὺ καὶ ὅλος οὗτος ὁ λαὸς σου διὰ νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν ἐγὼ προσφέρω εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας... Θὰ εἶμαι πάντοτε μαζί σου, ὅπως ἤμην καὶ εἰς τὸν Μωϋσῆν. Δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλείψω... Νὰ ἔχῃς πάντοτε δύναμιν καὶ θάρρος, διότι ἐγὼ θὰ ὀδηγήσω τὸν λαὸν τοῦτον νὰ καταλάβῃ τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν με ὄρκον ὑπεσχέθην εἰς τοὺς προγόνους του νὰ δώσω. Ποτὲ νὰ μὴ δειλιάσῃς, οὔτε νὰ φοβηθῆς, διότι ἐγὼ ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς Σου θὰ εἶμαι μαζί σου (Ἰησ. 1. 2-9)». Πλήρης θάρρους ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν φυλῶν τῶν Ἑβραίων καὶ τοὺς παρήγγειλε νὰ ἐτοιμασθοῦν, διότι ἐντὸς ὀλίγου θὰ εἰσέβαλον εἰς τὴν ἐκεῖθεν τοῦ Ἰορδάνου χώραν. Οὗτοι μὲ μεγάλην χαρὰν ἀπήντησαν, ὅτι εἶναι ἐτοιμοί. Ἦσαν τὸ ὅλον 40 χιλ. πολεμισταί, οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν ἠκολούθουν. Θὰ ἔμενον ὅμως καὶ ἄλλαι 60 χιλ. διὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιά. Τὸ πρῶτον κατόρθωμα τοῦ στρατοῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ ἐκπόρθησις τῆς Ἰεριχοῦς, ἡ ὁποία ἔκειτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἦτο ἀπέναντι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἑβραίων. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο πλουσιωτάτη καὶ ἄριστα ὠχυρωμένη. Ἐὰν αὕτη δὲν ἐκυριεύετο, ἦτο ἀδύνατον νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν ἐκεῖθεν τοῦ Ἰορδάνου χώραν,

διότι ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν διήρχοντο ὅλοι οἱ δρόμοι, οἱ ὁποῖοι διηυθύνοντο, εἴτε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ πρὸς νότον, εἴτε πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς χώρας. Ὁ Ἰησοῦς, ἂν καὶ ἦτο βέβαιος, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ἐβοήθει ἔλαβεν ὅμως ὅλα τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ νὰ ἐπιτύχη ἡ ἐπιχείρησις. Πρῶτον ἔστειλε δύο ἄνδρας νὰ κατασκοπεύσουν τὴν πόλιν. Οὗτοι, ἀφ' οὗ εἶδον καλῶς τὰ συμβαίνοντα εἰς αὐτήν, μετὰ πολλὰς περιπετείας ἐπέστρεψαν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ εἶπον εἰς τὸν Ἰησοῦν : «Ὁ Κύριος ἐντὸς ὀλίγου θὰ μᾶς παραδώσῃ τὴν πόλιν ταύτην, διότι ὅλοι μᾶς φοβοῦνται (Ἰησ. 24)». Ἀμέσως τότε ὁ Ἰησοῦς ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως· ὁ λαὸς ἐκινήθη καὶ ἔφθασε πρὸ τοῦ Ἰορδάνου. Ἦτο μὴν Ἀπρίλιος καὶ ὁ ποταμὸς ἦτο ἀδιάβατος, διότι εἶχον λυώσαι αἱ χιόνες τοῦ ὄρους Ἑρμών. Τότε συνέβη ἓν θαῦμα. Προηγούντο οἱ ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔφερον τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης. Ὅταν ἐπάτησαν τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, ἀμέσως οὗτος ἐχωρίσθη εἰς δύο μέρη· ἐφάνη ἡ ξηρὰ καὶ οἱ Ἰσραηλῖται ἐπέρασαν. Ἐπειτα δώδεκα Ἰσραηλῖται ἓνας ἐξ ἐκάστης φυλῆς, ἐπῆραν ἀπὸ τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ μίαν πέτραν καὶ ἔστησαν ἓνα μνημεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐμαρτύρει εἰς τὸ μέλλον διὰ τὸ μέγα θαῦμα, τὸ ὁποῖον ἔγινε. Ὅταν ἐπέρασαν οἱ Ἑβραῖοι τὰ ὕδατα πάλιν ἤρχισαν νὰ κινοῦνται πρὸς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν. Τὸ θαῦμα τοῦτο διεδόθη εἰς ὀλόκληρον τὴν Χαναὰν καὶ φόβος κατέλαβε τοὺς κατοίκους τῆς χώρας ταύτης «ἡ καρδιά των ἔλυωσε» λέγει ἡ Ἀγ. Γραφή.

Τώρα πλέον ἔπρεπε νὰ κυριεύσουν τὴν Ἱεριχώ. Κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς τοὺς Ἑβραίους ἐπὶ ἕξι ἡμέρας νὰ περιέρχωνται ὀλόκληρον τὴν πόλιν μίαν φορὰν νὰ προπορεύονται ὅμως αὐτῶν 7 ἱερεῖς μὲ τὴν κιβωτὸν καὶ μὲ σάλπιγγας. Τὴν ἐβδόμην ἡμέραν νὰ περιέλθουν αὐτὴν ἑπτὰ φοράς. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἱεριχοῦς τὰ ἔχισαν, διότι δὲν ἐγνώριζον διατὶ γίνονται ὅλα ταῦτα. Ὅταν ἐγένετο ὁ ἑβδομὸς κύκλος πέριξ τῆς Ἱεριχοῦς, οἱ Ἑβραῖοι ἤρχισαν νὰ φωνάζουν καὶ αἱ σάλπιγγες νὰ ἤχουν. Τότε συνέβη τὸ μοναδικὸν θαῦμα εἰς τὴν ἱστορίαν. Τὰ τεῖχη ἔπεσαν μόνον των καὶ ἡ πόλις περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ ἔσφαξαν τοὺς κατοίκους τῆς, τὴν κατέκαυσαν.

Οὗτοι μετὰ τὴν ἐκπόρευσιν τῆς Ἱεριχοῦς ταχέως κατέκτησαν τὸ μέγιστον μέρος τῆς Χαναάν.

23. Διανομὴ τῆς κατακτηθείσης χώρας. Θάνατος τοῦ Ἰησοῦ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης, ὅταν ἐπληροφορήθησαν τὰς νίκας τῶν Ἑβραίων, ἐφοβήθησαν πάρα πολύ. Ἐσκέπτοντο δέ, ὅτι χωριστὰ ἕκαστος λαὸς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ σταματήσῃ τὴν φροβερὰν λαίλαπα, ἡ ὁποία ἔπεσεν ἐπὶ τῆς χώρας τῶν. Διὰ τοῦτο ὅλοι οἱ κατοικοῦντες πρὸς νότον συνεμάχησαν καὶ ἀπεφάσισαν μαζὶ νὰ κτυπήσουν τὸν κοινὸν ἐχθρόν. Ἀλλὰ εἰς τὰς διαφόρους μάχας ἐνικήθησαν. Ὅταν μάλιστα οἱ σύμμαχοι ἐπολιόρκουν τὴν Γαβαὼν, ἡ ὁποία ἦτο σύμμαχος τῶν Ἑβραίων, ὑπέστησαν μεγάλην καταστροφὴν. Τότε διὰ νὰ εἶναι πλήρης ἡ νίκη τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἰησοῦ, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἦτο πρὸς τὴν δύσιν, οὗτος προσηυχήθη εἰς τὸν Θεὸν τὸν παρεκάλεσε νὰ παραταθῇ ἡ ἡμέρα καὶ εἶπε: «Νὰ σταθῇ ὁ ἥλιος εἰς τὴν Γαβαὼν καὶ ἡ σελήνη εἰς τὴν φάραγγα Αἰλών». Ἡ παράκλησις του εἰσηκούσθη, ἔγινε μέγα θαῦμα· ἡ ἡμέρα παρετάθη καὶ οἱ Ἑβραῖοι συνέτριψαν τοὺς ἐχθρούς. Ἐπειτα οὗτοι ἐστράφησαν πρὸς βορρᾶν καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου, μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας, κατέκτησαν καὶ τὸ μέρος τοῦτο τῆς Χαναάν. Αἱ ὑποσχέσεις λοιπὸν τοῦ Θεοῦ ἐξεπληρώθησαν ἡ ποθητὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας κατεῖχeto πλέον ἀπὸ αὐτοῦς.

Τότε ὁ Θεὸς διέταξε τὸν Ἰησοῦν νὰ μοιράσῃ τὴν χώραν εἰς τοὺς κατακτητάς. Ἡ διανομὴ ἔγινεν ὡς ἐξῆς. Ἀφ' οὗ ἐξειδίχθησαν πάντες οἱ ἐχθροί, ἔγινε μετὰ ταῦτα ἓνα διάγραμμα τῆς χώρας. Ἐπειτα ὠρίσθη διὰ κλήρου τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον θὰ ἐλάμβανεν ἕκαστη φυλὴ. Κατὰ τὴν διανομὴν παρίστατο ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλεάζαρ, ὡς ἐπιτηρητής. Μόνον εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Λευὶ δὲν ἐδόθη ὠρισμένον τμήμα γῆς, διότι οἱ ἀνήκοντες εἰς ταύτην ἔπρεπε νὰ εὐρίσκωνται μεταξὺ ὄλων τῶν φυλῶν, ἐπειδὴ ἐξ αὐτῆς ἐξελέγοντο οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπηρέται τοῦ Ναοῦ. Οὗτοι ἔζων ἀπὸ τὰς προσφορὰς τοῦ λαοῦ καὶ ἀπὸ τὰς θυσίας.

Ὁ Ἰησοῦς ἐξετέλεσε τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον τοῦ ἀνέθεσεν ὁ Θεός. Κατέκτησε τὴν Χαναάν καὶ ἔπειτα ἐμοίρασεν αὐτὴν εἰς

τοὺς Ἰσραηλίτας. Ὄταν ἠνόησεν, ὅτι ἐπλησίαζε τὸ τέλος του, ἐφάνη, ὅτι ἀνησύχει διὰ τὸ μέλλον τῶν Ἑβραίων, ὅπως πατὴρ διὰ τὸ τέκνον του. Προσεκάλεσε τότε τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ τοὺς συνέστησεν, ὅτι θὰ εἶναι εὐτυχεῖς, ἂν τηροῦν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ· τοῦναντίον δὲ δυστυχία τοὺς ἀπειλεῖ, ἂν ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸν Θεόν, διότι οἱ κάτοικοι τῆς Χαναάν θὰ τοὺς συντρίβουν.

Ἔπειτα προσεκάλεσε τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἀρχηγούς του εἰς τὴν Σηλῶ καὶ ὠμίλησεν εἰς αὐτοὺς καὶ ἄλλην μίαν φορὰν. Τοὺς ὑπεθύμισεν, ὅσα εἶχε κάμει δι' αὐτοὺς ὁ Θεὸς διὰ νὰ τοὺς ἀπελευθερώσῃ ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Αἰγυπτίων καὶ πῶς μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ κατενίκησαν τοὺς Χανααίους καὶ κατέκτησαν τὴν χώραν των. «Ποτέ», τοὺς εἶπε, «νὰ μὴ σκεφθῆτε νὰ λατρεύσητε ἄλλους Θεούς». Τότε ὅλοι ἀπήντησαν «Θὰ ὑπακούωμεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσωμεν αὐτόν».

Αὕτῃ ἦτο ἡ τελευταία δημοσία πράξις τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μεγάλου τούτου ὑπηρετοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔπειτα ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 110 ἐτῶν. Οἱ Ἰσραηλίται τὸν ἔθαψαν εἰς ἓνα ἰδιωτικὸν τάφον, τὸν ὁποῖον φαίνεται ὅτι ἀνεκάλυψε κατὰ τὸ ἔτος 1864 ἓνας σοφὸς ἀρχαιολόγος (Victor Guerin).

24. Ἡ ἐποχὴ τῶν Κριτῶν.

Τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑβραίων ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Κριτῶν τὴν περιγράφει ἓνα βιβλίον τῆς Π.Δ. τὸ ὁποῖον λέγεται **βίβλος τῶν Κριτῶν**. Τοῦτο συνεγράφη ἀπὸ τὸν προφήτην Σαμουὴλ καὶ περιέχει τὰ γεγονότα 300 ἐτῶν. Οἱ Κριταὶ οὗτοι ἦσαν 12. Ὅλοι ἦσαν σπουδαῖοι ἀλλ' ἐπιφανέστατοι ἦσαν ὁ Γεδεὼν, ἡ Δεβώρα, ὁ Σαμφών, ὁ Ἥλνι, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ μέγας ἀρχιερεὺς καὶ ὁ Σαμουὴλ, ὅστις ἦτο προφήτης.

Οὗτοι ὠδήγησαν τοὺς Ἰσραηλίτας ὑπὸ δυσμενεῖς περιστάσεις. Οἱ Ἑβραῖοι πολλάκις ἐλησμόνουν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἐλάτρευον τὰ εἰδῶλα. Τότε ἔχανον τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπετάσσοντο εἰς τοὺς γειτονικοὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι τοὺς ἐπέεζον πάρα πολύ. Αἱ πιέσεις αὗται πολλάκις τοὺς ἔκαμον νὰ μετανοοῦν. Τότε ὁ καλὸς Θεὸς τοὺς συνεχώρει καὶ ἔστελλεν εἰς αὐτοὺς ἔλευ-

θερωτάς, οἵτινες ἦσαν ἄνδρες εὐσεβεῖς, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν βοήθειάν Του συνέτριβον τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ἑβραίων.

Τὸ ὄνομα Κριτῆς δὲν σημαίνει ἐνταῦθα δικαστής, ἀλλὰ ἔχει ἔννοιαν πλατυτέραν. Οἱ Κριταὶ ἦσαν ἄνδρες πολεμικοὶ ἀρχηγοί, οἱ ὁποῖοι ὠδήγουν τοὺς Ἑβραίους ἐναντίον τῶν διαφόρων ἐπιδρομέων, τοὺς ὁποίους ἐξεδίωκον ἀπὸ τὴν χώραν των. Τινὲς τούτων, ὅπως π.χ. ὁ Σαμουήλ, ἦσαν τολμηροὶ ἥρωες καὶ εἶχον υπερβολικὴν δύναμιν. Αἱ ὑπηρεσίαι αὐτῶν ἦσαν προπάντων στρατιωτικαὶ καὶ διήρκουν ὀλίγον καιρὸν, διότι, ὅταν ὁ κίνδυνος ἐπέρνα, ἐπανήρχοντο εἰς τὰς ἰδιωτικὰς αὐτῶν ἐργασίας. Πάντες ἔπρεπε νὰ ὑπακούουν εἰς αὐτούς, ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀκολουθοῦν εἰς τὰς μάχας καὶ νὰ πληρώνουν τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους οὗτοι ἐπέβαλον. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τοὺς ὀνομάζει ἥρωας τῆς πίστεως, διότι πραγματικῶς ἡ πίστις πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν τοὺς ἐνέπνεεν εἰς τοὺς διαφόρους ἀγῶνας. Οὗτοι δὲν ἐξελέγοντο ἀπὸ τὸν λαόν, ἀλλ' ἀνεδεικνύοντο ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ἡ πολιτικὴ κατάστασις κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦτο ἡ ἐξῆς. Οἱ Ἑβραῖοι ἐκυβερνῶντο καὶ τώρα, ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Πατριαρχῶν, διότι ἡ Μωσαϊκὴ νομοθεσία δὲν ἐπέφερε καμμίαν πραγματικὴν μεταβολήν. Τὸ πολίτευμα εἶχεν, ὡς βάσιν τὴν οἰκογένειαν, καὶ εἰς ἐκάστην οἰκογένειαν ἀνεγνώριζε τὴν παντοδυναμίαν τοῦ πατρὸς. Οἱ Ἑβραῖοι δὲν εἶχον τότε πολιτικὸν ἀρχηγόν, ὁ ὁποῖος νὰ κυβερνᾷ ὁλόκληρον τὸ ἔθνος, οὔτε νομοθέτην, διότι ὁ νόμος τοῦ ὅρους Σινᾶ εἶχε φροντίσει δι' αὐτό. Ἐπίσης δὲν ὑπῆρχεν ἀναγκαστικὴ πληρωμὴ φόρων. Ἐκάστη φυλὴ διετήρει τὴν ἀνεξαρτησίαν της. Ἀνάλογος πρὸς τὸν πολιτικὸν βίον ἦτο καὶ ὁ ἰδιωτικὸς. Αἱ κατοικίαι ἦσαν ἀπλούσταται, καθὼς καὶ ἡ ἐνδυμασία καὶ ἡ διαίτα.

Κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην περιόδον ἡ ἠθικὴ εἶχε χαλαρωθῆ. Ἡ Ἁγία Γραφή λέγει «ὅτι ἕκαστος ἔκαμνε, ὅ,τι ἤθελε» (Κριτ. 17. 5). Διὰ τοῦτο ἐπεκράτει μεγάλη ἠθικὴ ἀναρχία. Ὑπάρχουν ὁμως καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἄνθρωποι ἠθικώτατοι. Ἡ φιλοξενία ἐθεωρεῖτο πρᾶξις ἱερὰ, Πᾶσα ὑπόσχεσις, ἡ ὁποία ἐδίδετο μὲ ὄρκον ἐξετελεῖτο. Ὑπάρχουν πλεῖστα παραδείγματα ἐναρέτων πράξεων, αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο καὶ ἀπὸ τοὺς Κριτάς καὶ ἀπὸ τὸν λαόν.

Διὰ τὴν θρησκευτικὴν κατάστασιν τοῦ λαοῦ τὸ βιβλίον τῶν Κριτῶν λέγει «ὅλη αὐτὴ ἡ γενεά, ἡ ὁ ποία ἦλθε μετὰ τὸν Ἰησοῦν δὲν ἐγνώριζεν οὔτε τὸν Θεόν, οὔτε τὸ τί εἶχε κάμει πρὸς χάριν τοῦ λαοῦ ὁ Θεός». Μὲ αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἐγνώριζον τὸν Θεὸν τῶν πατέρων των καὶ ὅτι οὗτος τοὺς ἐγκατέστησε εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ὁ συγγραφεὺς θέλει νὰ δείξῃ τὸ γενικὸν πνεῦμα τῆς ἀπιστίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ τὴν μανίαν τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν εἰδωλολατρειάν.

25. Ἡ ἱστορία τῆς Ῥούθ.

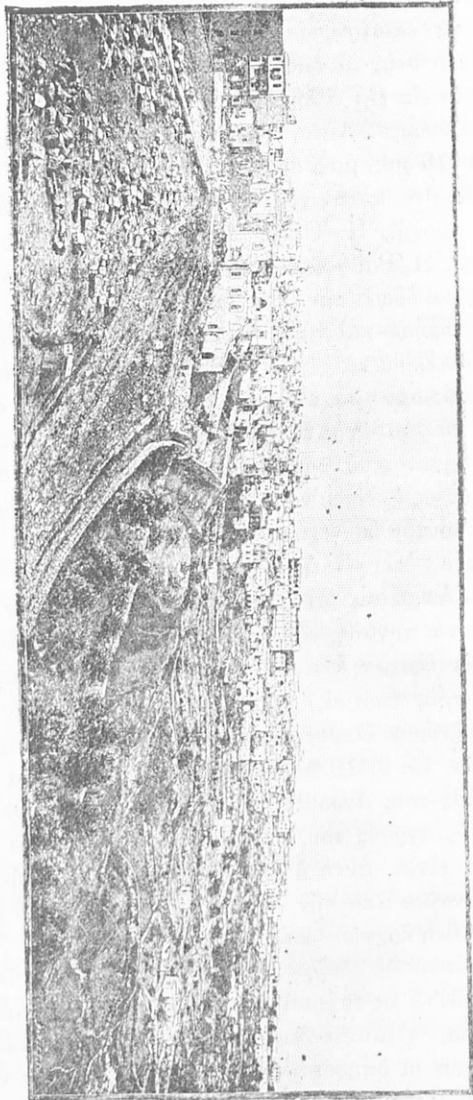
Μεταξὺ τῶν βιβλίων τῆς Π.Α. εἶναι καὶ τὸ τῆς Ῥούθ. Εἰς αὐτὸ ἀναφέρεται, ὅτι αὕτη ἔζησε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Κριτῶν, χωρὶς νὰ λέγεται ἀκριβῶς καὶ ὁ χρόνος. Ἀπὸ διάφορα ὅμως γεγονότα συμπεραίνομεν, ὅτι αὕτη ἔδρασεν εἰς τὴν πρώτην περίοδον τῆς ἱστορίας τῶν Κριτῶν. Ἡ ἱστορία τῆς Ῥούθ περιλαμβάνεται εἰς τὰ βιβλία τῆς Ἀγ. Γραφῆς, διότι ἐκ ταύτης κατήγετο ὁ Δαυὶδ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἡ ἱστορία αὐτὴ ἔχει ὡς ἑξῆς. Εἰς τὴν Βηθλεὲμ ἔμεινε μία οἰκογένεια, ἡ ὁποία ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὸν πατέρα Ἐλιμέλεχ, τὴν σύζυγόν του Νοεμὶν καὶ τὰ τέκνα του, Μααλὼν καὶ Χεελὼν. Ἐκεῖ ὅμως κατεστράφησαν ἐπανειλημμένως τὰ σιτηρὰ καὶ οἱ κάτοικοί τῆς ἐκινδύνεον νὰ ἀποθάνουν ἐκ τῆς πείνης. Τότε ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἐλιμέλεχ ἠναγκάσθη νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν Βηθλεὲμ καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν εὐφορον καὶ πλουσίαν χώραν Μωάβ. Μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ὁ Ἐλιμέλεχ. Τὰ δύο του δὲ τέκνα ὑπανδρεύθησαν ἐκεῖ. Ὁ Μααλὼν ἐπῆρε σύζυγον τὴν Ῥούθ, ὁ δὲ Χεελὼν τὴν Ὀρφά. Μετὰ δέκα ὅμως ἔτη ἀπέθανεν ὁ Μααλὼν καὶ ὁ Χεελὼν καὶ αἱ δύο γυναῖκες ἔμειναν χῆραι, χωρὶς τέκνα. Ἡ κατάστασις δὲ αὐτῶν ἦτο ἀθλία. Αἴφνης διεδόθη εἰς τὴν Μωάβ, ὅτι ὁ Θεὸς ἐλυπήθη τοὺς κατοίκους τῆς Βηθλεὲμ καί, ὅτι πείνα πλέον δὲν ὑπῆρχε. Τότε ἡ Νοεμὶν ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Μωάβ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Βηθλεὲμ.

Ἐφυγε λοιπὸν μαζὺ μὲ τὰς δύο νύμφας τῆς. Ἄλλ' αὕτη εἶχε ψυχὴν εὐγενῆ καὶ δὲν ἤθελεν αἱ δύο νύμφαι τῆς νὰ ὑποστοῦν

δι' αὐτὴν τοιαύτην θυσίαν. Διὰ τοῦτο, ἀφ' οὗ ἐπροχώρησαν ἀρκετὸν διάστημα μὲ μεγάλην λεπτότητα εἶπεν εἰς αὐτάς. «Παιδιά μου νὰ ἐπιστρέψετε εἰς τοὺς γονεῖς σας. Ἐὰν τοῦτο κάμετε, εἴθε ὁ θεὸς νὰ σᾶς κάμῃ εὐτυχεῖς καὶ οἱ δύο υἱοὶ μου νὰ ἀναπαυθῶν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Εἴθε ὁ θεὸς νὰ σᾶς εὗρῃ δύο καλοὺς συζύγους». Αὗται ἀπήντησαν πρὸς αὐτὴν μὲ κλαυθμούς. «Ὅχι θὰ ἔλθωμεν μαζί σου εἰς τὴν χώραν σου». Τότε ἡ Νοεμὶν τοὺς εἶπεν, ὅτι εἰς τὴν χώραν τῆς τὰς περιμένει δυστυχία, διότι αὐτὴ ἦτο πτωχή. Ἡ Ὁρφὰ ἐπέισθη καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς. Ἡ Ροὺθ ὅμως δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πενθεράν τῆς καὶ ἔδωκε τὴν ἐξῆς ὑπέροχον ἀπάντησιν. «Μὴ μὲ πιέζῃς νὰ σὲ ἀφήσω καὶ νὰ ὑπάγω μακρὰν σου. Ὅπου σὺ θὰ ὑπάγῃς, ἐκεῖ θὰ ἔλθω καὶ ἐγώ. Ὅπου σὺ θὰ διαμείνῃς, ἐκεῖ καὶ ἐγώ. Ὁ λαὸς σου θὰ εἶναι λαὸς μου καὶ ὁ θεὸς σου θεὸς μου. Ὅπου σὺ θὰ ἀποθάνῃς ἐκεῖ καὶ ἐγὼ θὰ ἀποθάνω καὶ θὰ ταφῶ... Μόνον ὁ θάνατος θὰ μᾶς χωρίσῃ». (Ροὺθ 1. 6. 18). Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ Νοεμὶν δὲν ἔφερε καμμίαν ἀντίρρησην.

Αὗται λοιπὸν ἐσυνέχισαν τὸν δρόμον των καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Βηθλεέμ. Ἦτο τότε ἡ ἐποχὴ τοῦ θερισμοῦ, δηλαδὴ τέλος τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου. Ἡ Ροὺθ ἐζήτησε τὴν ἀδειαν ἀπὸ τὴν πενθεράν τῆς νὰ πηγαίῃ νὰ μαζεύῃ στάχυς ἀπὸ τοὺς ἀγρούς. Ἡ Νοεμὶν δὲν ἔφερεν ἀντίρρησην, διότι ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, τὰς χήρας, τὰ ὄρφανὰ καὶ εἰς τοὺς ξένους νὰ μαζεύουν ἐλευθέρως στάχυς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θερισμοῦ (Λευϊτ. 19. 9. 10 Δευτ. 24. 19. 22). Ἡ θεία πρόνοια τὴν ὠδήγησεν εἰς τοὺς ἀγρούς τοῦ πλουσίου Βοῶζ. Ὅταν οὗτος ἦλθεν εἰς τοὺς ἀγρούς του, εἶδε τὴν νέαν γυναῖκα καὶ ἠρώτησεν. «Ποία εἶναι αὐτὴ ἡ νέα». Οἱ ὑπηρέται ἀπήντησαν. «Εἶναι μία γυναῖκα ἀπὸ τὴν Μωάβ, ἡ ὁποία ἦλθεν ἐδῶ μὲ τὴν Νοεμὶν». Αὕτη ἔρχεται καὶ μαζεύει στάχυς ὅλην τὴν ἡμέραν. Δὲν ἀναπαύεται δὲ διόλου». Τότε ὁ Βοῶζ τὴν ἐπλησίασε καὶ τῆς εἶπε «Ἐδῶ νὰ ἔρχῃσαι νὰ μαζεύῃς στάχυς καὶ ἐγὼ θὰ σὲ προστατεύσω. Ὅταν δὲ διψᾷς νὰ πίνῃς ὕδωρ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πίνουν οἱ ὑπηρέται μου». Ὁ Βοῶζ ἤρχισε νὰ τὴν περιποιῆται καὶ τέλος τὴν ἐνεμφεύθη. Ὅταν ἀργότερον ἀπέκτησε υἱόν, ἡ Νοεμὶν τὴν ἠυχήθη καὶ τῆς εἶπεν. «Δοξασμένος νὰ εἶναι

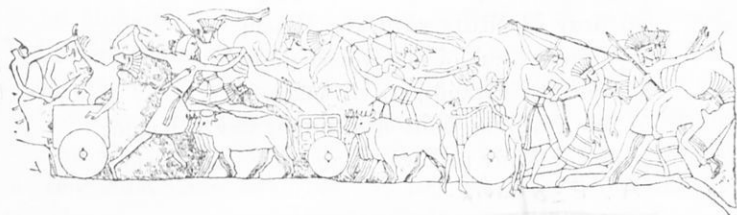
"Αποψις τῆς Βιθλείμ. (Ἀπὸ φωτογραφίαν).

ὁ θεός, ὁ ὁποῖος σοῦ ἔδωκε τέκνον. Τὸ παιδίον τοῦτο θὰ σὲ παρηγορήσῃ καὶ θὰ εἶναι στήριγμά σου, ὅταν θὰ γηράσῃς». Ὁ μικρὸς ὠνομάσθη Ὁβίδ. Οὗτος ἐγέννησε τὸν Ἰεσσέ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐγεννήθη ὁ Δαυΐδ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ ἐνδοξότερος πρόγονος τοῦ Μεσσίου.

Ἰωὴ ἐδω

26. Ἱστορία τῆς Δεβώρα καὶ τοῦ Βαράκ.

Οἱ Ἰσραηλιταὶ οἱ κατοικοῦντες πρὸς Νότον τῆς Παλαιστίνης καὶ εἰς τὸ κέντρον, ἐκινδύνευσαν νὰ ὑποδουλωθοῦν εἰς τοὺς εἰδωλολάτραις. Μὲ τὴν βοήθειαν ὅμως τοῦ θεοῦ, ἡ Δεβώρα καὶ ὁ Βαράκ, ἀφ' οὗ ἐνίκησαν τοὺς διαφόρους ἐχθρούς, ἀπέδωκαν τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς Ἑβραίους. Ἡ Δεβώρα ἐπεισε τὸν στρατηγὸν Βαράκ νὰ βαδίσῃ κατὰ τοῦ βασιλέως Ἰαβί, ὁ ὁποῖος ἦτο

Εἰκὼν παριστῶσα μάχην.

(Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Παλαιστίνης).

στρατοπεδευμένοι πλησίον τοῦ χειμάρρου Κισόν. Ὄταν οἱ ἐχθροὶ ἐπληροφορήθησαν, ὅτι στρατὸς Ἑβραϊκὸς ἐβάδιζεν ἐναντίον των ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Βαράκ, τότε ἐκινήθησαν καὶ ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὴν πεδιάδα Ἐστρελόν. Ἀπ' ἐκεῖ παρετήρουν ὅλας τὰς κινήσεις τῶν Ἑβραίων. Τότε ἡ Δεβώρα εἶπεν εἰς τὸν Βαράκ. «Ἐμπρὸς σήμερον ὁ θεὸς θὰ παραδώσῃ τοὺς ἐχθρούς εἰς σέ. Ὁ θεὸς εἶναι μαζί σου». Ὁ γενναῖος ἐκεῖνος ἀλλ' ὀλιγάριθμος στρατὸς, ὅταν κατέβῃ ἀπὸ τὸ ὄρος ἐφαίνετο ὡς θύελλα. Ἀμέσως ἤρχισε νὰ βρέχῃ δυνατὰ καὶ νὰ πίπῃ γάλαζα. Ὁ ἐκεῖ πλησίον διερχόμενος μικρὸς ποταμὸς ἐγένετο ὕδωρ καὶ ἐπλημμύρισε τὴν πεδιάδα. Πολὸν μέρος τοῦ στρατεύματος τοῦ Ἰαβὶν

ἐπνίγη. Τὰ ἄρματα δὲν ἠδύναντο νὰ κινηθοῦν, διότι τὸ ἔδαφος ἐλάσπισε. Τότε ὁ στρατὸς τοῦ Βαράκ κατέσφαξεν ὄλους τοὺς ἐχθρούς. Τὴν ἡμέραν ταύτην ἐταπεινώσεν ὁ θεὸς τὸν Ἰαβὴν καὶ ἤλευθέρωσαν οἱ Ἰσραηλῖται τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου χώραν (Κριτ. 4. 22. 24).

Τὸν θρίαμβον αὐτὸν τῶν Ἑβραίων περιέγραψεν ἡ Δεβώρα εἰς ἓνα ὑπέροχον ποίημα, τὸ ὁποῖον εἶναι γεμᾶτον ἀπὸ λυρισμῶν καὶ τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ποιήματα τῆς Π.Α.

Οἱ στρατηγοὶ ἔδωκαν σημεῖον εἰς τὸν Ἰσραήλ
καὶ ὁ λαὸς ἀμέσως ἔδειξε μεγάλην προθυμίαν.

Ἐπαινέσατε τὸν Κύριον

Βασιλεῖς ἀκούσατε! πρίγκηπες προσέξατε πολὺ
Εἶμαι ἐγώ, εἶμαι ἐγώ, ἡ ὁποία θὰ τραγουδήσω

[τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραήλ.

Κύριε, ὅταν ἐξήλθατε ἀπὸ τὴν Σεῖρ
καὶ ὅταν ἐβαδίζατε κατὰ τῆς Ἐδώμ
ἡ γῆ ἔτρεμε καὶ οἱ οὐρανοὶ ἐσχίσθησαν
Τὰ σύννεφα ἀνελύθησαν εἰς ὕδωρ

Τὰ ὄρη ἐσειόντο, διότι ἦτο ἐμπρὸς τῶν ὁ Κύριος
ὁμοιάζον ὡσὰν τὸ Σινᾶ, ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου.

A! ΕΞΑΓΓΕΛΙΑ.

27. Ἱστορία τοῦ Γεδεὼν καὶ τοῦ Σαμφών.

Οἱ Ἑβραῖοι ἐξέχασαν πάλιν τὸν θεὸν καὶ τὰς διαφόρους εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας εἶχον λάβει ἀπὸ αὐτὸν καὶ «ἐκαμνον, ὅ,τι ὁ θεὸς ἐνόμιζε, ὅτι εἶναι κακόν». Διὰ τοῦτο ἐτιμωρήθησαν. Ὁ θεὸς τοὺς ἀφῆκεν ἀπροστατεύτους καὶ ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς Μαδιανίτας. Οὗτοι ἦσαν λαὸς ἰσχυρός, ὁ ὁποῖος κατόκει πλησίον τοῦ Σινᾶ, ἀλλὰ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν εἶχον μετοικήσει εἰς τὸ ἀνανολικὸν μέρος τοῦ Ἰορδάνου. Οἱ Μαδιανῖται ἔκαμνον συχνὰς ἐπιδρομὰς ἐναντίον τῶν γειτονικῶν χωρῶν, τὰς ὁποίας κυριολεκτικῶς κατέστρεφον.

Ὅταν ἐπλησίαζεν ὁ θερῖσμος οἱ Μαδιανῖται μὲ τὸν Ἀμαλὴκ ἐβάδισαν κατὰ τῶν Ἑβραίων. Εἰσῆλθον εἰς τὴν χώραν αὐτῶν καὶ κατέστρεψαν τὰ σιτηρὰ μέχρι τῆς πόλεως Γάζης, «δὲν ἄφησαν εἰς τοὺς Ἑβραίους, οὔτε σῖτον, οὔτε πρόβατα, οὔτε βόας, οὔτε

ἄνους, ὅλα τὰ ἤρπασαν». Οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἀντισταθῇ κατ' αὐτῶν. Οἱ δυστυχεῖς Ἑβραῖοι διὰ νὰ σωθοῦν κατέφυγον εἰς τὰς χαράδρας τῶν ὄρεων, εἰς τὰ σπήλαια καὶ τὰς κορυφὰς αὐτῶν. Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσεν ἑπτὰ ὀλόκληρα ἔτη. Ἡ ἀθλιότης τοὺς ἔκαμε νὰ μετανοήσουν καὶ ὁ θεὸς τοὺς ἐλυπήθη καὶ ἔστειλεν ἐλευθερωτὴν εἰς αὐτοὺς τὸν Γεδεὼν. Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν φυλὴν Μανασσὴ καὶ διέμενεν εἰς ἓνα μικρὸν χωρίον, τὸ Ἐφρά. Μίαν ἡμέραν τὸν ἐπλησίασεν ἓνα πρόσωπον καὶ τοῦ εἶπε «Ὁ Κύριος εἶναι μαζί σου. Θὰ γείνης ἡρωῶς». Τότε οὗτος ἀπήντησεν, «ἀφ' οὗ. ὁ θεὸς εἶναι μαζί μας, τότε διατὶ ἔχομεν ὑποστῆ τόσας συμφοράς!» Ἀμέσως ἤκουσε «Πήγαινε καὶ μὲ τὴν ἀνδρείαν σου θὰ ἐλευθερώσῃς τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τοὺς Μαδιανίτας». Ὁ Γεδεὼν ἀπήντησε «πῶς θὰ ἐλευθερώσω ἐγὼ ὁ ἄσημος τοὺς Ἑβραίους;». Ὁ ἄγνωστος τοῦ ἀπήντησε: «Ὁ θεὸς εἶναι μαζί σου καὶ δὲν θὰ εὗρῃς καμμίαν δυσκολίαν».

Οἱ Μαδιανῖται μετὰ τινὰ καιρὸν εἰσέβαλον εἰς τὴν Χαναάν. Ὁ Γεδεὼν ἐμπνευσμένος ἀπὸ τὸν θεὸν ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. 32 χιλ. ἄνδρες ἐμαζεύθησαν καὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του (Κριτ. 6. 33). Μὲ αὐτοὺς ἐβάδισε κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἀπέναντί των. Ὁ στρατὸς τῶν Μαδιανιτῶν ἀνῆρχετο εἰς 135 χιλιάδας. Ὁ Γεδεὼν εἶπεν εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ φύγουν, ὅσοι φοβοῦνται καὶ ἀμέσως ἀπεμακρύνθησαν 22 χιλ. καὶ παρέμειναν μόνον 10 χιλ. Τότε ὁ Γεδεὼν κατήρτισε τὸ ἐξῆς σχέδιον. Ἐλαβε τριακοσίους στρατιώτας τοὺς διήρκεσεν εἰς τρεῖς ὀμάδας καὶ διέταξε νὰ ἐπιτεθοῦν εἰς τὰ τρία διάφορα μέρη. Εἰς ἕκαστον στρατιώτην ἔδωκε μίαν σαλπινγα καὶ μίαν στάμναν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔβαλε ἓνα τεμάχιον δαδίου ἀναμμένον, τοῦ ὁποίου τὸ φῶς δὲν ἐφαίνεται. Ἐπειτα διέταξεν ἐκάστη ὀμάς νὰ βαδίσῃ εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου καί, ὅταν θὰ ἀκούσουν νὰ ἠχῇ σαλπινγῆ, ἀμέσως νὰ σπάσουν τὰς στάμνας, νὰ κρατήσουν τὸ ἀναμμένον δαδίον, νὰ σαλπίσουν καὶ ἔπειτα νὰ φωνάξουν «διὰ τὸν Κύριον καὶ διὰ τὸν Γεδεὼν» «Ρομφαία τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ Γεδεὼν». Οἱ ἐχθροὶ ἐξύπνησαν ἀπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπινγῶν, διότι ἡ ἐπίθεσις ἔγινε τὴν νύκτα, ἐθάμβωσαν ἀπὸ τὴν λάμψιν τοῦ φωτὸς καὶ ἐταράχθησαν ἀπὸ τὰς φωνὰς τῶν Ἑβραίων. Ἐνόμισαν ὅτι εἶχον περικυκλωθῆ

ἀπὸ πλῆθος στρατοῦ, κατελήφθησαν ἀπὸ πανικὸν (φόβον) καὶ ἐτράπησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν. Τότε οἱ Ἑβραῖοι τοὺς ἐπετέθησαν καὶ πολλοὺς ἐφόνευσαν. Ἄλλοι διηυθύνθησαν πρὸς τὸν Ἰορδάνην καὶ ἐπιχειρήσαντες νὰ τὸν διαβοῦν ἐπνίγησαν καὶ ἄλλοι εἰς τὴν χώραν Ἐφραΐμ, ὅπου κατεστράφησαν.

Μετὰ τὴν νίκην ταύτην οἱ Ἑβραῖοι ἠλευθερώθησαν, ἐδόξα-σαν τὸν Θεὸν καὶ ἀνεγνώρισαν τὸν Γεδεὼν ὡς μέγαν ἥρωα. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἤκμασε (12 αἰῶνα π.χ.) καὶ ὁ Σαμφών. Οὗτος κατώρθωσε πολλὰ μόνος του καὶ ὄχι, ὡς ἀρχηγὸς στρατοῦ. Εἶναι τρόπον τινὰ ὁ Ἡρακλῆς τῶν Ἑβραίων. Ἐπολέμησε δὲ κυρίως ἐναντίον τῶν Φιλισταίων. Οὗτοι ἦσαν ἄποικοι Κρητῆς ἐλθόντες ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ Ἐφραὼ Ἐραμῶ. Ἦσαν δὲ ἄριστοι πολεμισταὶ καὶ καλῶς ὀπλισμένοι.

✠ 28. Ἡλὶ καὶ Σαμουήλ.

Οἱ Φιλισταῖοι ἐξηκολούθουν νὰ πιέζουν τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ νὰ καταστρέφουν τὰς πόλεις των. Αἱ φυλαὶ αἱ κατοικοῦσαι ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου ὑπέφερον παραπολύ. Οἱ Ἑβραῖοι τὴν Σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου εἶχον τοποθετήσῃ εἰς τὴν Σηλῶ. Ἐκεῖ συνηθροίζοντο καὶ ἐλάτρευον τὸν Θεὸν τῶν πατέρων των.

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀρχιερεὺς ἦτο ὁ Ἡλὶ. Οὗτος ἦτο εὐσεβέστατος, ἀλλὰ χαρακτῆρος πολὺ μαλακοῦ καὶ δὲν ἦτο ὁ ἀνθρώπος τῶν περιστάσεων. Ἦγετο καὶ ἐφέρετο ἀπὸ τοὺς υἱοὺς του Ὁφνὶς καὶ Φινεές, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν εἶχε δώσει καλὴν ἀνατροφὴν, οὗτοι δὲν ἐγνώριζον διόλου τὸν Κύριον», καθὼς λέγει ἡ Π. Δ. Πολλάκις ἐδείκνυον μεγάλην ἀσέβειαν, περιεφρόνουν τοὺς προσφέροντας θυσίας καὶ κατεξηυτέλιζαν τὴν θρησκείαν πρὸ τοῦ λαοῦ. Ὁ Ἡλὶ, ὁ ὁποῖος ἦτο πιστὸς εἰς τὸν Θεὸν δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς περιορίσῃ, «διότι ἦτο πολὺ γέρον». Εἰς τὸν Ἡλὶ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν, ὅτι τὸν περιμένουν μεγάλα δυστυχήματα, «διότι ἐτίμα, ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι τὸν περιφρονοῦν». Ἡ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ ἐξετελέσθη. Οἱ Φιλισταῖοι ἐστρατοπέδευαν εἰς Μασπά. Οἱ Ἑβραῖοι ἐξεστράτευσαν ἐναντίον των, ἀλλ' ἐνίκηθησαν. Τότε ἀντὶ νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ζητήσουν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιτεθοῦν πάλιν κατ' αὐτῶν,

ἀλλὰ νὰ ἔχουν μαζί των καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης. Ἐνόμιζον, ὅτι θὰ ἐνίκηον τοὺς Φιλισταίους. Ἐστειλαν λοιπὸν εἰς τὴν Σηλὸν νὰ πάρουν τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἥλὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν συνοδεύσῃ, ἀνέλαβον ἀντὶ αὐτοῦ οἱ δύο τοῦ υἱοῦ τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην. Ὅταν οἱ πολεμισταὶ Ἑβραῖοι ἀντίκρουσαν τὴν κιβωτὸν, κατελήφθησαν ἀπὸ ἀκράτητον ἐνθουσιασμόν, ἤλπίζον εἰς τὴν νίκην καὶ ἐφώναζον. «Δυστυχεῖς! ποῖος θὰ σᾶς σώσῃ ἀπὸ τὴν ὀργὴν τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ;» Ἦρχισεν ἡ μάχη. Οἱ Φιλισταῖοι ἐπολέμησαν μὲ μεγάλην ἀνδρείαν, ἐνίκησαν τοὺς Ἑβραίους καὶ ἐφόνευσαν 32 χιλ. ἐξ αὐτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Ἥλὶ. Ἐπὶ τούτου ἐπῆραν καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης. Ἡ καταστροφὴ αὕτη διεδόθη καὶ γενικὸν πένθος κατέλαβεν ὅλους τοὺς Ἑβραίους, διότι ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης περιήλθεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Ἥλὶ, ὅταν ἐπληροφορήθη τοῦτο ἔπεσεν ἀπὸ τὸ κάθισμά του καὶ ἀπέθανεν.

Οἱ Φιλισταῖοι μετέφερον τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ αὐτῶν Λαγόν. Ἦρχισαν ὅμως νὰ συμβαίνουν μεγάλαι δοκιμασίαι εἰς τὴν χώραν των, διὰ τοῦτο αὐτοὶ ἐτοποθέτησαν τὴν κιβωτὸν εἰς μίαν ἄμαξαν, ἔξευξαν εἰς αὐτὴν δύο βόας καὶ τοὺς ἀφῆκαν ἐλευθέρους. Οὗτοι τὴν μετέφερον, χωρὶς ὁδηγῶν εἰς μίαν πόλιν τῆς φυλῆς Ἰούδα. Οἱ Ἑβραῖοι ἐδέχθησαν μὲ μεγάλην χαρὰν τὸ ἱερὸν τοῦτο Παλλάδιον καὶ προσέφερον πολλὰς θυσίας εἰς τὸν Θεόν.

Σαμουήλ. Ὅτε ἀρχιερεὺς τῶν Ἑβραίων ἦτο ὁ Ἥλὶ ἐγεννήθη ὁ Σαμουήλ, ὅστις ἐγένετο προφήτης καὶ Κριτῆς αὐτῶν. Τὸν Σαμουήλ ἀπὸ μικρὸν ἀφιέρωσαν οἱ γονεῖς του εἰς τὸν Θεόν καὶ ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου. Ἐν ᾧ ἦτο νέος ἀκόμη, ἐπροφήτευσεν καὶ προεῖπε τὰς συμφοράς, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπήρχοντο εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἥλὶ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἥλὶ ἀναφαίνεται Κριτῆς ὁ Σαμουήλ. Οὗτος κηρύττει μετάνοιαν εἰς τοὺς Ἑβραίους. Ὁ Θεὸς δέχεται τὴν μετάνοιαν ταύτην καὶ βοηθεῖ αὐτούς.

Οἱ Φιλισταῖοι ἐνόμισαν, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς Μασπά, διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον των, διὰ τοῦτο συναθροίζουσαν πολυάριθμον στρατὸν καὶ προχωροῦν κατ' αὐτῶν. Τότε φό-

βος καὶ τρόμος κατέλαβε τοὺς Ἑβραίους, διότι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀμυνθοῦν ἐπειδὴ ἦσαν ἄοπλοι. Τὰ βλέμματα ὄλων ἐστράφησαν πρὸς τὸν Σαμουὴλ καὶ ἤρχισαν νὰ τὸν παρακαλοῦν νὰ ζητήσῃ τὴν θεϊαν βοήθειαν. Οἱ Φιλισταῖοι ἐπετέθησαν ἐναντίον τῶν μὲ μεγάλην ὀρμὴν. Τὴν στιγμὴν ὅμως αὐτὴν ἐξεργάγη μία φοβερὰ θύελλα, ἡ ὁποία ἐφόβησε πολὺ τοὺς Φιλισταίους καὶ τοὺς ἔκαμε νὰ τραποῦν εἰς φυγὴν. Ἡ νίκη αὕτη εἶχε σπουδαῖα ἀποτελέσματα διὰ τοὺς Ἑβραίους. Οἱ Φιλισταῖοι πλέον δὲν τοὺς ἠνώχλων καὶ ἀφῆκαν πολλὰς πόλεις τῶν ἐλευθέρων. Κατὰ τὸ διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον κριτὴς ἦτο ὁ Σαμουὴλ, ἐπεκράτει εἰρήνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

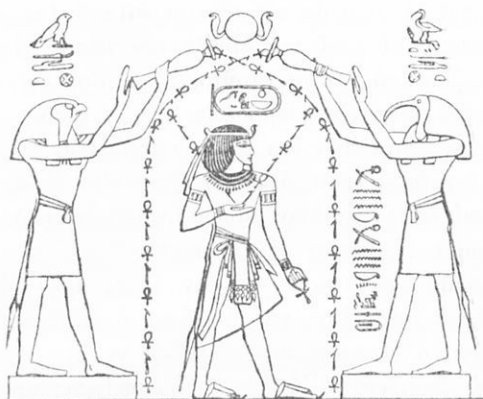
ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ

29. Ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς βασιλείας. Ὁ Σαούλ.

Οἱ υἱοὶ τοῦ Σαμουὴλ Ἰωὴλ καὶ Ἀβιά ἦσαν ἀνάξιοι νὰ διαδεχθοῦν τὸν πατέρα τῶν. «Δὲν ἠκολούθησαν τὰ ἔχνη του. Ἦσαν διεφθαρμένοι· ἐλάμβανον δῶρα καὶ ἐδίκαζον ἀδίκως». Ταῦτα ἦσαν γνωστὰ εἰς τὸν λαὸν καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχεν εἰς αὐτοὺς ἐμπιστοσύνην ὁ λαός, παρουσιάσθησαν οἱ γεροντότεροι εἰς τὸν Σαμουὴλ καὶ τοῦ εἶπον. «Σὺ εἶσαι γέρον. Οἱ υἱοὶ σου δὲν εἶναι ὅπως σύ. Τώρα θέλομεν νὰ μᾶς ἐγκαταστήσῃς βασιλεῖα, ὅπως ἔχουν καὶ οἱ γειτονικοὶ μας λαοί, διὰ νὰ μᾶς δικάζῃ (ἡ λέξις κρίνειν σημαίνει ἐνταῦθα ἐξάσκησιν ὄλων τῶν δικαιωμάτων). Ὁ Σαμουὴλ ἀκούσας ταῦτα ἐστενοχωρήθη πολὺ, διότι ἐνόμισεν, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι δὲν εἶχον ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτὸν καί, ὅτι ἐδείκνυον ἀχαριστίαν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὸν ἐλύπει περισσότερο δὲν εἶναι, ὅτι ἔχανε τὸ ἀξίωμα του, ἀλλ' ἡ σκέψις, ὅτι ἡ βασιλεία δὲν ἦτο σύμφωνος μὲ τὰς ιδέας τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Τότε συνεβουλεύθη τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀπήντησε «Νὰ ἀκούσῃς

τί σοῦ λέγουν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ, διότι δὲν ἔχεις περιφρονηθῆ σύ, ἀλλ' ἐγώ, ὁ ὁποῖος πλέον δὲν τοὺς κυβερνῶ. Τὰ ἔργα των ἀποδεικνύουν, ὅτι ἀφ' ὅτου ἔφυγον ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἕως τώρα, μὲ ἔχουν περιφρονήσει καὶ λατρεύουν ἄλλους Θεοὺς» (Α' Βασ. 8. 7-9).

Πράγματι οἱ Ἑβραῖοι ἐζήτησαν βασιλέα, ὅπως ἦσαν οἱ βασιλεῖς τῶν γειτονικῶν λαῶν καὶ δὲν ἐνεπιστεύοντο εἰς τὴν θεϊαν πρόνοιαν νὰ ἐκλέξη δι' αὐτοὺς τοιοῦτον. Διὰ τοῦτο ἐφαίνοντο ἀχάριστοι πρὸς τὸν Σαμουὴλ καὶ πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ Σα-

Χρῖσις ἐνὸς βασιλέως τῆς Αἴγύπτου ἀπὸ δύο θεοῦς.
(Ζωγραφιά ἀπὸ τάφον)

μουὴλ ὑπήκουσε καὶ ἀμέσως εἶπεν εἰς αὐτοὺς ποῖαι θὰ εἶναι αἱ ἀξιώσεις τοῦ βασιλέως. «Θὰ λάβῃ τὰ τέκνα σας, εἶπε, καὶ θὰ τὰ θέσῃ εἰς τὰς πολεμικὰς του ἀμάξας καὶ μεταξὺ τῶν ἰπέων του καὶ θὰ τρέχουν πρὸ αὐτοῦ. Θὰ τοὺς διατάξῃ νὰ ἐργασθοῦν εἰς τοὺς ἀγροὺς του καὶ νὰ μαζεύσουν τὰ σιτηρὰ του. Ὁ βασιλεὺς αὐτὸς θὰ πάρῃ μέγα μέρος ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς σας καὶ τὰς ἀμπέλους σας καὶ θὰ τὰς δώσῃ εἰς τοὺς ὑπηρέτας του.... Σεῖς δι' ὅλα αὐτὰ θὰ φωνάζετε ἐναντίον του, ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν θὰ σᾶς ἀκούσῃ» (Α' Βασ. 8. 10-16).

Οἱ πρεσβύτεροι ἀπῆντησαν «Ὁχι θὰ ἀποκτήσωμεν βασιλέα καὶ θὰ φερώμεθα εἰς αὐτόν, ὅπως φέρωνται καὶ οἱ ἄλλοι λαοὶ

εἰς τοὺς βασιλεῖς των. Αὐτὸς θὰ μᾶς δικάζῃ, αὐτὸς θὰ μᾶς κυβερνᾷ καὶ θὰ εἶναι στρατηγός μας, ὅταν κάμνωμεν πόλεμον».

Ὁ Σαμουὴλ εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν πόλιν Ῥαμὰ διὰ νὰ προσφέρῃ θυσίαν. Ἐκεῖ παρουσιάσθη ἔμπροσθέν του ἕνας νέος ὑψηλὸς καὶ ὠραῖος, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τὴν Γαάβ. Οὗτος ἦλθεν εἰς Ῥαμὰ διὰ νὰ εὔρη μίαν ἀγέλην ὄνων του, ἡ ὁποία εἶχε χαθῆ. Ὅταν τὸν εἶδεν ὁ Σαμουὴλ τὸν συνελάθησε καὶ ἤκουσε μίαν φωνήν, ἡ ὁποία τοῦ εἶπε. «Νά! αὐτὸς εἶναι κατάλληλος νὰ γίνῃ βασιλεὺς» (Α΄ Βασ. 9 11.17).

Ἐπειτα ὁ Σαμουὴλ τὸν ἐφιλοξένησε καὶ τέλος τοῦ εἶπε. «Νὰ σταματήσῃς ἐδῶ ὀλίγον διὰ νὰ σοῦ εἶπω τὶ θέλει ὁ Θεός». Ἀμέσως τότε ἤλειψε τὴν κεφαλὴν τοῦ Σαοὺλ μὲ ἔλαιον, ἔπειτα τὸν ἐφίλησε διὰ νὰ δεῖξῃ, ὅτι τὸν σέβεται καὶ τοῦ εἶπε. «Ὁ Κύριος σέ χροίει ἄρχοντα τοῦ λαοῦ του. Σὺ θὰ τὸν σώσῃς ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς του». Σημ. τὸ χροῖσμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐγένετο εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς βασιλεῖς ἐσυμβόλιζε, τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, τὰ ὁποῖα ἐδίδοντο εἰς τὸν χροῖόμενον.

Μετὰ τὸ χροῖσμα τοῦτο ὁ Σαοὺλ ἦτο πλέον ἄλλος ἄνθρωπος. «Ὁ Θεός τοῦ ἔδωκε καρδίαν βασιλικήν. Τὸν ἔκαμε δὲ νὰ ἐννοήσῃ τὸ μέγα ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔδωκε».

Ὁ Σαμουὴλ ἔπειτα προσεκάλεσεν ὅλους τοὺς Ἑβραίους εἰς τὴν Μασφά καὶ τοὺς εἶπε. «Αὐτὸς εἶναι ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ βασιλεὺς σας». Ὁ λαὸς γεμᾶτος χαρὰν ἐφώνηξε. «Ζήτη ὁ βασιλεὺς». Ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις τοῦ Σαοὺλ εἶχε κάμει μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς αὐτούς. Ἐπειτα ὁ Σαμουὴλ τοὺς παρέδωκεν ἕνα βιβλίον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκανονίζοντο αἱ σχέσεις τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ λαοῦ.

30 Πόλεμος τοῦ Σαοὺλ κατὰ τῶν Φιλισταίων καὶ Ἀμαληγιτῶν καὶ ἀποδοχίμας αὐτοῦ.

Ὁ Σαοὺλ, ὡς μόνον σκοπὸν τῆς βασιλείας του εἶχε νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν χώραν του. Οἱ σπουδαιότεροι ἐχθροὶ του ἦσαν οἱ Φιλισταῖοι. Ἐναντίον λοιπὸν αὐτῶν ἔπρεπε νὰ στραφῆ. Διὰ τοῦτο καὶ παρεσκεύασε στρατὸν ἀπὸ 3.000 ἄνδρας μὲ τὸν ὁποῖον ἐβλάπτεν αὐτοὺς καὶ ἐπερίμενε τὴν κατάλληλον στιγμήν νὰ τοὺς

κτυπήσῃ μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τοῦ ἔθνους. Ὁ ὀλίγος αὐτὸς στρατὸς ἠνώχλει τοὺς Φιλισταίους. Τότε οἱ Φιλισταῖοι συνήθροισαν πολυάριθμον στρατόν, «ὅση εἶναι ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης» καὶ ἐστρατοπέδευσαν εἰς Γάλαγα. Οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων ἐφοβήθησαν πολύ. Διὰ τοῦτο ἡ ἐκρύπτοντο εἰς διάφορα σπήλαια, ἢ κατέφευγον εἰς ἄλλας ἐπαρχίας.

Ὁ Σαμουὴλ εἶπεν εἰς τὸν Σαοὺλ νὰ μὴ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὸν Θεόν. Νὰ περιμένῃ δὲ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ὕστερον νὰ θυσιάσῃ.

Ὁ Σαοὺλ ὅμως δὲν ἐπερίμενε καὶ ἐθυσίασεν. Ἐπειδὴ δὲ παρήκουσε τοῦ ἀναγγέλλει, ὅτι θὰ χάσῃ τὸν βασιλικὸν θρόνον. «Ἐνήργησες τοῦ εἶπεν, χωρὶς νὰ σκεφθῆς... Δὲν ἤκουσες τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ... Διὰ τοῦτο ἡ βασιλεία σου δὲν θὰ διαρκέσῃ πολύ».

Οἱ στρατιῶται τοῦ Σαοὺλ ἐλιπετάκτησαν· ἔμειναν δὲ εἰς αὐτὸν μόνον ἑξακόσιοι. Οὐδεὶς ὅμως ἀπὸ τοὺς στρατιώτας εἶχε ξίφος καὶ δόρυ, διότι δὲν ὑπῆρχον τεχνῖται νὰ κατασκευάσουν ταῦτα. Οἱ Φιλισταῖοι εἶχον φρονεῦσαι ὅλους τοὺς σιδηροζυγούς. Ὁ υἱὸς τοῦ Σαοὺλ, ὁ Ἰωνάθαν, ἐμψυχώνει τότε τοὺς Ἑβραίους καὶ λέγει πρὸς αὐτούς. «Ἐμπρός! ἅς βαδίσωμεν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀπέναντί μας». Ἐμπρός! καὶ ὁ Θεὸς ἴσως μᾶς βοηθήσῃ. Δὲν εἶναι δύσκολον εἰς τὸν Θεόν νὰ μᾶς σώσῃ καὶ ἅς εἴμεθα ὀλίγοι». Ἀμέσως ἀπήντησαν. «Κάμε ὅτι θέλεις, ὅλοι θὰ σὲ ἀκολουθήσωμεν». Ἦρχισαν νὰ κινοῦνται. Οἱ Φιλισταῖοι, ὅταν τοὺς εἶδαν, εἶπον. «Νὰ οἱ Ἑβραῖοι *ἐβγῆκαν ἀπὸ τὰς τρέπες τῶν ποῦ ἦσαν κρυμμένοι*». Ἄς ἔλθουν καὶ θὰ τοὺς δώσωμεν ἓνα μάθημα. Ὁ Ἰωνάθαν καὶ ὁ ἵπποκόμος του ἔτρεξαν πρῶτοι· ἤρχισαν τὴν μάχην καὶ ἐπετέθησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἠκολούθησαν καὶ οἱ ἄλλοι Ἑβραῖοι. Οἱ Φιλισταῖοι τὰ ἔχασαν· τρέπονται εἰς φυγὴν καὶ πετοῦν τὰ ὄπλα τῶν. Τότε οἱ Ἑβραῖοι ἐφόνευσαν πολλοὺς μὲ τὰ ἴδια τῶν ὄπλα. Ὁ Σαοὺλ δὲν ἦτο εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης· ὅταν δὲ ἔμαθε τὴν νίκην σπεύδει καὶ αὐτὸς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, τὸν ὅποιον νικά.

Ἐπειτα ἐπολέμησε κατὰ τῶν Ἀμαλικτηῶν καὶ τοὺς ἐνίκησε. Ἀλλὰ δυσηρέστησε τὸν Θεόν, διότι δὲν ἐξετέλεσεν ὠρισμένην ἐντολήν του. Ἐπειδὴ εἶπε ψεύματα εἰς τὸν Θεόν, ὁ Σαμουὴλ

του λέγει. «Μάθε, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ σὲ τιμωρήσῃ, δὲν θὰ μείνης βασιλεύς, διότι ἤθελές νὰ ἐξευτελίσης τὸν Θεόν. Τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα ὁ Θεὸς θὰ τὸ δώσῃ εἰς ἄλλον, ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι καλύτερος ἀπὸ σέ». Ὁ Σαμουὴλ μετὰ ταῦτα ἔφυγε καὶ δὲν εἶδε πλέον τὸν Σαοὺλ. Ἐκλαίει δὲ καὶ ἐλυπεῖτο «διότι ὁ Θεὸς εἶχε μετανοήσει, ἐπειδὴ τὸν ἔχρισε βασιλέα». ✓

31. Ὁ Δαβὶδ χρίεται βασιλεύς. Σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τὸν Σαοὺλ.

Ὁ Σαμουὴλ ἦτο περιίλυπος, διότι ὁ Σαοὺλ ἐφάνη ἀνάξιος. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἦτο τόσον στενοχωρημένος, λαμβάνει ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν ἐξῆς ἐντολήν. «Νὰ γεμίσης τὸ κεράτινόν σου δοχεῖον μετὰ ἔλαιον καὶ νὰ ἐτοιμασθῆς νὰ μεταβῆς εἰς Βηθλεὲμ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰεσσαί, διότι ἔχω ἐκλέξει διὰ βασιλέα ἕνα ἀπὸ τοὺς υἱοὺς του (Α΄. Βασ. 16. 1-5)». (Ἴδε σημειώσεις 6 εἰς τὸ τέλος).

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν Βηθλεὲμ, ἡ ὁποία ἀπέχει τῆς Ῥαμὰ ἕξ ὥρας, μετὰ τὴν θυσίαν, ἐπεσκέφθη τὸν Ἰεσσαί καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ παρουσιάσῃ τοὺς υἱοὺς του. Εἶδε τοὺς τέσσαρας ἕξ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδεὶς ἦτο ὁ κατάλληλος· καὶ ἀμέσως ἠρώτησε τὸν Ἰεσσαί. «Εἶναι ἐδῶ ὅλοι οἱ υἱοὶ σου;» Ὁ Ἰεσσαί ἀπήντησεν, «ὅτι λείπει ὁ μικρότερος ὄλων, ὁ ὁποῖος ἐφύλαττε τὰ πρόβατα καὶ τὸν ὁποῖον ἔστειλε νὰ τὸν καλέσουν. Μετ' ὀλίγον ἦλθε καὶ ὁ μικρότερος, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Δαβὶδ. Οὗτος «ἦτο ξανθὸς μετὰ ὠραῖους ὀφθαλμούς». Ἀμέσως τότε ὁ Σαμουὴλ κατ' ἐντολήν τοῦ Θεοῦ τὸν ἔχρισε, διὰ νὰ γίνῃ βασιλεύς καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ῥαμὰ, ἀφ' οὗ συνεβούλευσε τὸν πατέρα τοῦ Δαβὶδ νὰ μὴ εἴπῃ εἰς οὐδένα τίποτε.

Ὁ Σαοὺλ μετὰ τὰ τόσα ἀτυχήματα εἶχε περιπέσει εἰς μεγάλην μελαγχολίαν. Ἡ δύναμις τῆς μουσικῆς διὰ νὰ καταπραῖνῃ τοὺς πάσχοντας ψυχικῶς ἦτο ἀπὸ τότε γνωστή. Διὰ τοῦτο οἱ οἰκεῖοι τοῦ Σαοὺλ προσεπάθουν νὰ εὑρουν κατάλληλον πρόσωπον, τὸ ὁποῖον νὰ παίξῃ κιθάραν (ἄρπαν) καὶ τοῦτο ἦτο ὁ Δαβὶδ. Οὗτος δὲν ἦτο μόνον μουσικὸς «ἀλλὰ πολὺ ἀνδρεῖος πολεμιστὴς καὶ πολὺ ὠραῖος». Ὁ Σαοὺλ τὸν ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ ὁ Ἰεσσαί ὑπερήφανος διὰ τὴν τιμὴν ταύτην, ἔστειλε τὸν

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

αὐτόν του εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως μὲ δῶρα. Ταῦτα ἦσαν, ἄρτους, οἶνος καὶ ἔν ἐρίφιον.

Ὁ Δαβὶδ παρουσιάσθη ἀμέσως ἐνώπιον τοῦ Σαοὺλ καὶ ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ἀρίστην ἐντύπωσιν. Ἐκτοτε ἔμεινε πλησίον τοῦ βασιλέως καὶ ὅταν μελαγχολία κατελάμβανεν αὐτόν, ὁ Δαβὶδ μὲ τὴν συνοδείαν τῆς κιθάρας ἐτραγῶδει μελωδικώτατα διάφορα ἄσματα, τὰ ὅποια ἔκαμε μόνος του καὶ ἡ μελαγχολία διελύετο.

Ὁ Δαβὶδ ἀργότερον ἔφυγεν ἀπὸ τὸν οἶκον τοῦ Σαοὺλ καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Βηβλεὲμ, ὅπου ἐγένετο πάλιν ποιμὴν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ Φιλιισταῖοι εἶχον εἰσβάλει εἰς τὴν γῆν Ἰσραὴλ καὶ κατέστρεφον αὐτήν. Κατ' αὐτῶν ἐξεστράτευσαν οἱ Ἑβραῖοι. Δὲν ἐτόλμουν ὅμως νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, διότι ἐφοβοῦντο τὸν ἥρωα Γολιάθ, ὁ ὁποῖος διαρκῶς τοὺς προεκάλει καὶ ἐζήτηι νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν ἀνδρειότερον ἐξ αὐτῶν.

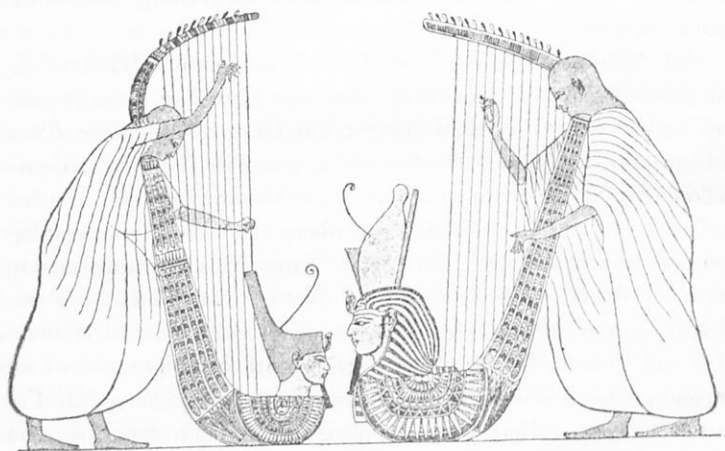
Μεταξὺ τῶν Ἑβραίων στρατιωτῶν ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς μεγαλύτεροι ἀδελφοὶ τοῦ Δαβίδ. Ὁ Ἰεσσαὶ ἤθελε νὰ μάθῃ τί γίνονται οἱ υἱοὶ του. Τότε καλεῖ τὸν Δαβίδ καὶ τοῦ λέγει. «Νὰ πάρῃς δέκα ἄρτους καὶ τυρὸν καὶ νὰ ὑπάγῃς νὰ συναντήσῃς τοὺς ἀδελφούς σου».

Ὁ Δαβὶδ ἔκαμεν, ὅ,τι τοῦ εἶπεν ὁ πατήρ του. Ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ εὔρε τοὺς ἀδελφούς του. Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐφάνη καὶ ὁ Γολιάθ, ὁ ὁποῖος ἠπεῖλει τοὺς Ἑβραίους. Τότε ὁ κῆρυξ τῶν Ἑβραίων ἐφώναξεν «ὅστις φονεύσει τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὁ βασιλεὺς θὰ τὸν κάμῃ πλούσιον, θὰ τοῦ δώσῃ τὴν κόρην του διὰ σύζυγόν του καὶ θὰ ἀπαλλάξῃ τὴν οἰκογένειάν του ἀπὸ τὴν πληρομὴν παντὸς φόρου». Ὁ Δαβὶδ ἀποφασίζει νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Γολιάθ. Ὁ ἀγὼν φαίνεται ἄνισος. Οὗτος ὅμως δὲν φοβεῖται, διότι ἐλπίζει εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Πηγαίνει ἐναντίον τοῦ Γολιάθ. Ὁ πλά δὲν κρατεῖ, διότι δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰ σηκώσῃ ἔχει μόνον μίαν σφενδόνην καὶ μίαν ῥάβδον, Ὁ Γολιάθ τοῦ λέγει «Μήλωσ εἶμαι σκύλος καὶ ἔρχεσαι ἐναντίον μου κρατῶν ῥάβδον; Ἐλα καὶ θὰ παραδώσω τὸ σῶμά σου εἰς τὰ ὄρνεα καὶ τὰ ἄγρια ζῷα». Ὁ Δαβὶδ τοῦ ἀπαντᾷ «ἔρχομαι ἐναντίον σου μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ». Ἀμέσως τρέχει κατὰ τοῦ γίγαντος. Πέρνει μίαν πέτραν, τὴν τοποθετεῖ εἰς τὴν σφενδόνην καὶ τὴν ῥίπτει κατὰ τοῦ Γολιάθ. Ἡ πέτρα τὸν εὗρισκει

εἰς τὸ μέτωπον. Ὁ γίγας ξαπλώνεται κατὰ γῆς νεκρός. Τότε ὁ Δαβὶδ μὲ τὸ ἴδιόν του ξίφος κόπτει τὴν κεφαλὴν του, τὴν ὁποίαν πετᾷ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Φιλισταίων. Οὗτοι τρέπονται εἰς ἄτακτον φυγὴν. Οἱ Ἐβραῖοι τοὺς καταδιώκουν μέχρι τῆς Γέθ καὶ Ἄσκαρῶν. Ὅταν τὰ στρατεύματα τῶν Ἐβραίων ἐγύρισαν νικηφόρα, ἀπὸ τὰ μέρη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐπέφθον, ἐξήρχοντο αἱ γυναῖκες πρὸς προὔπαντησιν καὶ ἀπὸ τὴν χαρὰν τοὺς ἐχόρευον καὶ ἐτραγῶδον λέγουσαι. «Ὁ Σαοὺλ ἐφόνησε χιλίους καὶ ὁ Δαβὶδ δέκα χιλιάδας».

32. Μάχαι μετὰ τῶν Ἐβραίων καὶ Φιλισταίων. Θάνατος τοῦ Σαοὺλ καὶ Ἰωνάθαν.

Ὁ Δαβὶδ, ἀφ' οὗ ἐνίκησε τὸν Γολιάθ, καὶ ἔσωσε τὴν πατρίδα του ἀπὸ τοὺς Φιλισταίους, ἠγαπήθη ὑπὸ τῶν Ἐβραίων καὶ

Κιθαρῖστοι Αἰγύπτιοι. (Ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Ῥαμσή τοῦ Β).

ἐδοξάζετο, ὡς σωτὴρ των. Ὁ υἱὸς τοῦ Σαοὺλ Ἰωνάθαν συνεδέθη μὲ τὸν Δαβὶδ διὰ στενωτάτης φιλίας. Ἡ ψυχὴ του ἐπίσης μὲ τὴν τοῦ Δαβὶδ καὶ ὁ Ἰωνάθαν τὸν ἠγάπα, ὅπως τὸν ἑαυτὸν του».

Ὁ Ἰωνάθαν τὸν ἐθαύμαζε διὰ τὸ ἥρωϊκόν του κατόρθωμα,

Τότε ὁ Σαοὺλ παρέλαβε τὸν Δαβίδ εἰς τὸν οἶκόν του καὶ ἔθρεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ἓνα σῶμα στρατιωτικόν. Ἄλλὰ δυστυχῶς ἀργότερον ὁ Σαοὺλ ἠλλάξε γνώμην. ἤρρισε νὰ φθονῇ τὸν Δαβίδ, διότι ἔδοξάσθη τόσον καὶ διαρκῶς ἐσκέπτετο νὰ τὸν φονεύσῃ. Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ὁ Δαβίδ ἔπαιζε κιθάραν, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὴν μελαγχολίαν τοῦ βασιλέως καὶ ἦτο ἐντελῶς ἀνύποπτος, ὀλίγον ἔλειψε νὰ φονευθῇ ἀπὸ τὸν Σαοὺλ. Ἐπειτα πάλιν τὸν διέταξε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Φιλισταίων, διότι ἠλπίζεν, ὅτι θὰ ἐφονεύετο ὑπ' αὐτῶν. Ἄλλὰ τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ δοξασθῇ περισσότερο ὁ Δαβίδ, διότι ἐπέτυχε πολλὰ κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Σαοὺλ τότε τὸν ἐφθόνησε περισσότερο. Εἰς μάτην ὁ Ἰωνάθαν τοῦ ἔλεγεν «ὅτι χωρὶς καμμίαν αἰτίαν δὲν πρέπει νὰ θέλῃ νὰ βλάψῃ τὸν Δαβίδ, ὁ ὁποῖος μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του ἐφόνευσε τὸν Φιλισταῖον καὶ ἔσωσε τοὺς Ἰσραηλίτας». Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν μετέβαλον τὸν Σαοὺλ καὶ ἐπεχείρησε πάλιν νὰ τὸν φονεύσῃ. Διὰ νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον ὁ Δαβίδ, ἐγκατέλειψε τὸν βασιλικὸν οἶκον καὶ περιεπλανᾶτο εἰς διάφορα μέρη τῆς Παλαιστίνης. Ὁ Σαοὺλ ὅμως τὸν καταδιώκει παντοῦ.

Κάποτε ὁ Δαβίδ εἶχε κρυφθῆ εἰς ἓνα σπήλαιον. Ὁ Σαοὺλ ἔρχεται πρὸ τοῦ σπηλαίου καί, ἐπειδὴ ἦτο κουρασμένος ἐκοιμήθη. Ὁ Δαβίδ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ σπήλαιον διέρχεται πρὸ αὐτοῦ καὶ δὲν τὸν πειράζει. Μόνον ἐπῆρε ἓνα ἀπὸ τὰ ἱμάτιά του καί, ὅταν ἀπεμακρύνθη, τοῦ ἐφώνησε καὶ τοῦ τὸ ἔδειξε. Ἦθελε διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ τοῦ δείξῃ, ὅτι δὲν εἶναι ἐχθρὸς του καὶ ὅτι ἀδίκως τὸν καταδιώκει.

Ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ Σαοὺλ δὲν μετέβαλλε γνώμην· κατεδίωκε τὸν Δαβίδ. Αἴφνης ἐπέρχεται εἰς τὸν Σαοὺλ μία μεγάλη δοκιμασία. Οἱ Φιλισταῖοι εἰσβάλλουν εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ καταλαμβάνουν τὸ ἥμισυ τῆς χώρας. Ὁ Σαοὺλ συναθροίζει πολυάριθμον στρατὸν ἀναλαμβάνει ὁ ἴδιος τὴν διοίκησίν του καὶ στρατοπεδεύει πλησίον τῆς Γελβουέ. Εἶναι ὅμως πολὺ ταρταγμένος καὶ φοβεῖται διὰ τὴν ἔκβασιν τοῦ ἀγῶνος. Θέλει νὰ συμβουλευθῇ τὸν θεόν, ἀλλὰ δὲν λαμβάνει οὐδεμίαν ἀπάντησιν. Ἐννοεῖ πλέον, ὅτι ὁ θεὸς τὸν ἔχει ἐγκαταλείψει. Ἐπὶ τέλους οἱ δύο ἐχθροὶ συμπλέκονται. Οἱ Φιλισταῖοι νικοῦν καὶ οἱ Ἑβραῖοι τρέπονται εἰς φυγὴν. Τοὺς φυγάδας ἀκολουθεῖ ὁ Σαοὺλ μετὰ τοὺς

τρεις υιούς του. Οί υιοί του μετ' ὀλίγον φονεύονται, ὁ δὲ Σαούλ κινδυνεύει νὰ αἰχμαλωτισθῆ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Τότε διατάσσει τὸν ἵπποκόμον του νὰ τὸν φονεύσῃ, διὰ νὰ μὴ συλληφθῆ ζῶν. Ὁ ἵπποκόμος ὅμως ἀπὸ σεβασμὸν ἀρνεῖται νὰ τὸν φονεύσῃ καὶ ὁ Σαούλ αὐτοκτονεῖ. Τὸ ἴδιον δὲ ἔκαμε καὶ ὁ ἵπποκόμος του. Ἡ καταστροφὴ ἦτο μεγάλη. Ὅλον τὸ Ἑβραϊκὸν κράτος ὑπετάχθη εἰς τοὺς Φιλισταίους. Ἡ εἶδησις τῆς καταστροφῆς κατεφόβισε τοὺς Ἑβραίους καὶ διὰ τοῦτο ἐγκατέλιπον οἱ κάτοικοι τὴν χώραν των καὶ ἔφυγαν εἰς τὰς ἐκεῖθεν τοῦ Ἰορδάνου χώρας.

Οἱ Φιλισταῖοι τὴν ἄλλην ἡμέραν, μετὰ τὴν μάχην, ἦλθον εἰς τὸ στρατόπεδον διὰ νὰ συνάξουν τὰ λάφυρα, ὅπου εἶδον, ὅτι μεταξὺ τῶν φονευθέντων ἦσαν ὁ Σαούλ καὶ οἱ υιοί του. Ἐκοψαν ἀμέσως τὴν κεφαλὴν τοῦ Σαούλ καὶ τὴν ἔφερον εἰς τὴν πόλιν Ἀσκαρὸν καὶ τὴν ἐτοποθέτησαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ των Δαγῶν. Ἡ μάχη αὕτη ἐγένετο τὸ ἔτος 1095 πρὸ Χριστοῦ.

Ὅταν ὁ Δαβὶδ ἔμαθε τὸ μέγα τοῦτο Ἐθνικὸν δυστύχημα, συνεκινήθη καὶ *συνέταξεν* ἕνα ὠραῖον *μοιρολόγι*. Τοῦτο θεωρεῖται ἀπὸ τὰ παθητικώτερα τῆς Π. Δ. Ἀναφέρομεν ἐνταῦθα μίαν στροφὴν.

Ὅρη τῆς Γελβουὲ ποτὲ νὰ μὴ πέσῃ ἐπάνω σας

[δρόσος καὶ βροχὴ

Καὶ εἰς σὰς κάμποι, οἱ ὅποιοι μᾶς ἐδίδετε τοὺς πρῶτους

[καρπούς

Διὰ τὴν θυσίαν, νὰ συμβῆ τὸ ἴδιο (νὰ μὴ πέσῃ δρόσος

[καὶ βροχὴ].

Διότι ἐκεῖ πλησίον ἔπεσε ἡ ἀσπίς τῶν ἡρώων.

Ἡ ἀσπίς τοῦ Σαούλ δὲν εἶχεν ἀλειφθῆ μὲ ἔλαιον (τὴν

[ἠλειφον μὲ ἔλαιον διὰ νὰ γλυστρουῦν τὰ βέλη].

Ἀλλὰ μὲ τὸ αἷμα τῶν πληγωμένων καὶ μὲ τὸ λῖπος αὐτῶν

Τὸ τόξον τοῦ Ἰωνάθαν ποτὲ δὲν ἐγύρισε ὀπίσω οὔτε τὸ

[εἶφος ἐπέστρεψε κενόν.

Ὁ Σαούλ καὶ Ἰωνάθαν, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀγαπημένοι

[ὅταν ἔζων

δὲν ἐχωρίσθησαν μετὰ θάνατον.

✓

33. Ὁ Δαβὶδ γίνεται βασιλεὺς.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαοὺλ ἡ βασιλεία περιῆλθεν εἰς τὸν Δαβίδ. Οὗτος εὗρίσκετο εἰς μίαν μικρὰν πόλιν ὅταν ἔμαθε τὴν θλιβερὰν εἰδησίην, ὅτι ὁ ἀγαπητός του Ἰωνάθαν καὶ ὁ Σαοὺλ δὲν ὑπῆρχον πλέον εἰς τὴν ζώην. Ἄπ' ἐκεῖ φεύγει, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Χεβρών (Β' Βασιλ., 2. 1—3), ὅπου ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα τὸν ἀνακηρύττει βασιλεά. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν φυλὴν αὐτήν, ἔφερον ἀντίορσιν, διότι ἦτο γνωστὸν εἰς πάντας, ὅτι ὁ θεὸς εἶχεν ἐκλέξει αὐτόν, ὡς ἀντικαταστάτην τοῦ Σαοὺλ. Ὁ Ἀβενὴρ ὁμοίως, ὁ ἀρχιστρατήγος τοῦ Σαοὺλ, ἀνακηρύσσει βασιλεά τῶν ἄλλων φυλῶν τὸν υἱὸν τοῦ Σαοὺλ τὸν Ἰσβοσθέ. Ὡστε ὑπάρχουν τώρα δύο βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀντίπαλοι. Ἐπομένως ἀρχίζει μεταξύ των φοβερὸς ἐμφύλιος ἀγών. Ἡ πρώτη συνάντησις τῶν δύο ἀντιπάλων ἐγένετο εἰς τὴν Γαβαὼν. Διὰ νὰ μὴ χυθῆ πολὺ αἷμα ἀπεφασίσθη νὰ πολεμήσουν δώδεκα ἄνδρες ἀπὸ ἐκάστην παρτάξιν. Τοῦτο καὶ ἔγινε· οὗτοι ἐπολέμησαν μὲ τόσον πεῖσμα, ὥστε ἐφρονεύθησαν ὅλοι. Τότε ἡ μάχη ἐγενικεύθη καὶ ὁ στρατὸς τοῦ Ἀβενὴρ ἐτράπη εἰς ἄτακτον φυγὴν (Β' Βασιλ. 2. 12—17). Ὁ ἥλιος ἐκλινε πρὸς τὴν δύσιν καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Δαβίδ, μὲ τὸν στρατηγὸν Ἰωάβ κατεδίωκον τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἐπλησίασαν. Διὰ νὰ μὴ χυθῆ πάλιν ἀδελφικὸν αἷμα ὁ Ἀβενὴρ ἐφώνησε τὸν Ἰωάβ καὶ τοῦ εἶπε. «Θὰ ἐξακολουθήσωμεν νὰ ἀλληλοφρονευόμεθα; ἢ μήπως δὲν ἤξεύρεις, ὅτι τὸ τέλος θὰ εἶναι κακόν; Πρέπει νὰ δώσης διαταγὴν νὰ σταματήσῃ ἡ καταδίωξις». Τότε ὁ Ἰωάβ διέταξε νὰ σταματήσῃ αὕτη (Β'. Βασιλ. 2. 26). Μὲ τοιαῦτα ἐπεισόδια καὶ μὲ μεγάλον φανατισμὸν ἐξηκολούθησεν ὁ ἐμφύλιος αὐτὸς πόλεμος πέντε καὶ πλέον ἔτη. Ἐπὶ τέλους καὶ ὁ Ἀβενὴρ καὶ ὁ Ἰσβοσθέ ἐδήλωσαν ὑποταγὴν εἰς τὸν Δαβίδ· ἀλλὰ μερικοὶ ἐκ τῶν φίλων τοῦ Δαβίδ ἐφόνευσαν τούτους. Ὁ Δαβίδ ἐξεγείρεται διὰ τὸ ἐγκλημα τοῦτο καὶ τοὺς καταδικάζει εἰς θάνατον. Ἰδιαιτέρως θρηνεῖ τὸν Ἀβενὴρ καὶ κάμνει διὰ τὸν θάνατόν του ἓνα μοιρολόγι.

Ἐπρεπε ὁ Ἀβενήρ νὰ εὔρη τοιοῦτον ἄθλιον θάνατον;
Σὺ, ὦ Ἀβενήρ, δὲν εἶχες δεμένα οὔτε τὰ χέρια οὔτε
| τὰ πόδια

Σὺ ἐφρονεύθης, ὅπως φρονεύεται κανένας ἀπὸ τοὺς κακοὺς.

Ὁ Δαβὶδ μετὰ ταῦτα ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Σιών. Ταύτην κατεῖχον οἱ Ἰεβουσαῖοι. Ὄταν τὰ στρατεύματά του τὴν περιεκύκλωσαν, οὗτοι ἔλεγον εἰς τὸν Δαβίδ. «Δὲν θὰ καταλάβῃς τὴν ἀκρόπολιν ταύτην, διότι τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἀκόμη θὰ σὲ πολεμήσουν». Ἀλλ' εἰς μίαν ἐπίθεις τὸ ὄχυρόν ἐκεῖνο μέρος κατελείφθη καὶ οἱ ἐχθροὶ παρεδόθησαν. Ἀργότερον κατέλαβε καὶ τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς πόλεως Ἐκεῖ δὲ μετέφερε τὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους. Ἡ πόλις αὕτη ὠνομάσθη Ἱερουσαλήμ (κατοικία Εἰρήνης) καὶ ἔγινεν ἀργότερον τὸ κέντρον τῆς Παλαιστίνης.

Μετὰ ταῦτα μετέφερον ὁ Δαβὶδ τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ἐγινε τότε μία μεγαλοπρεπὴς ἑορτή. Ταύτην συνώδευσαν ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἄνθρωποι. Κατὰ τὴν μεταφορὰν ἠκολούθουν καὶ πολλοὶ μουσικοί, οἱ ὅποιοι ἔφαλλον καὶ ἐχόρευον. Τὴν κιβωτὸν ἐτοποθέτησεν εἰς νέαν σκηνήν, τὴν ὁποίαν κατεσκεύασε τότε. Ὄρισε χορὸν ἐκ τεσσάρων χιλιάδων ψαλτῶν, οἱ ὅποιοι ἔφαλλον καὶ ἐδοξολόγουν τὸν Θεόν, ὄχι μόνον μὲ φωνάς, ἀλλὰ καὶ μὲ μουσικὰ ὄργανα. Ἐπίσης διέταξε πῶς πρέπει νὰ γίνεται ἡ λατρεία καὶ ἀπεφάσισε νὰ κατασκευάσῃ μεγαλοπρεπῆ ναὸν τοῦ Θεοῦ. Ἡμποδίσθη ὁμως, διότι ὁ ναὸς ἔπρεπε νὰ κατεσκευασθῇ ἀπὸ βασιλέα εἰρηνικόν.

Ἐπειτα κατεσκεύασε διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁ Δαβὶδ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα. Ἐπίσης διεξήγαγε νικηφόρους πολέμους ἐναντίον τῶν Φιλισταίων καὶ ἄλλων ἐχθρῶν καὶ ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τοῦ Κράτους τοῦ ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ ἀπὸ τοῦ Λιβάνου μέχρι τῆς Ἀραβικῆς θαλάσσης. Πληθὸς λαφύρων συνεκεντρώθη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Τοιαύτην ἀκμὴν δὲν ἐγνώρισέ ποτε τὸ Ἑβραϊκὸν Κράτος. Δι' ὅλα ταῦτα ἠὺχαρίστουν οἱ Ἑβραῖοι τὸν Θεὸν καὶ τὸν βασιλέα των ψάλλοντες.

Ἐψώθητε πύλαι αἰώνιοι
καὶ ὁ δοξασμένος βασιλεὺς θὰ εἰσέλθῃ
καὶ ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης;

Εἶναι ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἰσχυρὸς καὶ δυνατὸς
εἶναι ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος εἶναι δυνατὸς εἰς τοὺς πο-
λέμους //

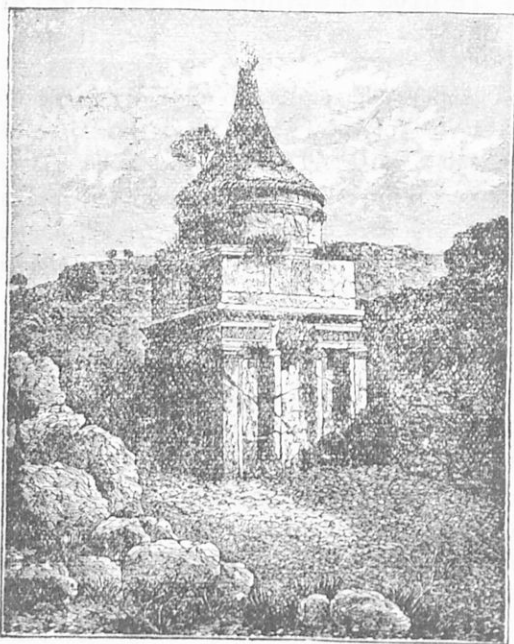
34. Τὸ μέγα ἀμάρτημα τοῦ Δαβὶδ καὶ αἱ ὀλέθριαι συνέπειά του.

Ἀφοῦ ὁ Δαβὶδ ἔφθασεν εἰς τὸ κορύφωμα τῆς δόξης του, ἔπειτα κατέπεσε, διότι ἠμάρτησε καὶ ὑπέστη μεγάλας θλίψεις καὶ ταπεινώσεις, αἱ ὁποῖαι διήρκεσαν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του. (Μὲ μεγάλην λεπτομέρειαν μᾶς περιγράφει ἡ Ἁγία Γραφή ὅλας τὰς ἠθικὰς του περιπετείας, δὲν ἀποκρύπτει τὰς ἀδυναμίας του καὶ τὰ σφάλματά του, ἂν καὶ πρόκειται περὶ τοῦ μεγίστου ἥρωος τῆς πίστεως).

Ἐξηκολούθουν οἱ πόλεμοι κατὰ τῶν Ἀμμωνιτῶν. Ἐναντίον των ἔστειλεν ὁ Δαβὶδ τὸν στρατηγὸν Ἰωάβ. Οὗτος παρέλαβε μαζί του τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης καὶ πολυάριθμον στρατόν. Οἱ Ἑβραῖοι ἐπολέμησαν μὲ μεγάλην ἀνδρείαν ἐνίκησαν τοὺς ἐχθρούς, ἐλεηλάτησαν τὴν χώραν των καὶ ἐκυρίευσαν τὴν πρωτεύουσάν των (Ραβὰ). Αὕτη ἔκειτο εἰς πολὺ εὐφορον μέρος, ὅπως φαίνεται ἐκ τῶν σημερινῶν ἐρειπίων της. Ὁ Δαβὶδ θαμβωθὲν ἀπὸ τὰς τόσας ἐπιτυχίας ἔγινε σιγὰ σιγὰ ἀπόλυτος μονάρχης. Τότε παρεδόθη, εἰς τὰς ἀπολαύσεις καὶ διέπραξε μέγα ἔγκλημα καὶ μετὰ τοῦτο ἄλλο. Τὸ πρῶτον ἦτο ὅτι δὲν ἐσεβάσθη τὴν οἰκογενειακὴν τιμὴν τοῦ στρατηγοῦ Οὐρίου. Καὶ τὸ δεύτερον, διὰ νὰ καλύψῃ τὸ πρῶτον διέταξε τὸν στρατηγὸν Ἰωάβ νὰ τοποθετήσῃ τὸν Οὐρίαν εἰς μέρος ἐπικίνδυνον κατὰ τὴν μάχην. Τοῦτο ἔκαμε διὰ νὰ φονευθῇ οὗτος καὶ λάβῃ σύζυγον τὴν γυναῖκά του. Πράγματι ἐφονεύθη ὁ Οὐρίας καὶ ὁ Ἰωάβ τὸ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Δαβὶδ. Ὁ Δαβὶδ γεμάτος χαρὰν ἐτέλεσε τοὺς γάμους του μὲ τὴν Βηρσαβεὲ (τὴν σύζυγον τοῦ Οὐρίου), ἀλλ' ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ Δαβὶδ δυσηρέστησε τὸν Κύριον. (Βον Βασιλ. 11. 26-27). Μετὰ τὸ φοβερὸν ἔγκλημα ἐπέρασεν ὀλόκληρον ἔτος καὶ ὁ Δαβὶδ ἦτο ἥσυχος. Τότε ὁ Θεὸς ἔστειλε πρὸς αὐτὸν τὸν προφήτην Νάθαν ὅμι νὰ τὸν συμβουλεύσῃ ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν κατηγορήσῃ. Οὗτος διηγήθη εἰς τὸν Δαβὶδ τὴν ἐξῆς παραβολήν. «Ἦσαν,

Δὲν φοβοῦμαι τὰς χιλιάδας τῶν ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι
ἔχουν ἐκστρατεύσει ἐναντίον μου·

Ὁ Δαβὶδ πορεύεται εἰς τὰς ἐκεῖθεν τοῦ Ἰορδάνου χώρας
καὶ συναθροίζει στρατόν. Τὸν στρατόν αὐτὸν ἀποστέλλει κατὰ
τοῦ υἱοῦ του, δίδει ὅμως ἐντολήν νὰ λυπηθοῦν αὐτόν. Ὁ στρα-

*Τάφος τοῦ Ἀβεσσαλώμ (εἰς τὴν κοιλάδα Κεδρών
πλησίον τῆς Ἱερουσαλήμ).*

τὸς τοῦ Ἀβεσσαλώμ νικᾶται εἰς τὸ δάσος Ἐφραΐμ καὶ τρέπεται
εἰς φυγὴν. Μεταξὺ τῶν φυγάδων ἦτο καὶ ὁ Ἀβεσσαλώμ, τοῦ
ὁποίου ἡ κόμη προπλέκεται εἰς ἓνα δένδρον. Ἐκεῖ ἔμενε κρε-
μασμένος, ὁπότε ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Τοῦτο ἐλύπησε
πολὺ τὸν Δαβίδ, ὁ ὁποῖος κλαίων ἔλεγε. «Ἀβεσσαλώμ υἱέ μου,

εἰς μίαν πόλιν δύο ἄνθρωποι· ἐκ τούτων ὁ μὲν ἦτο πλούσιος, ὁ δὲ πτωχός. Ὁ πλούσιος εἶχε πολλοὺς βόας καὶ πρόβατα. Ὁ πτωχὸς δὲν εἶχε τίποτε παρὰ μίαν μικρὰν ἀμνάδα, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀγοράσει. Ταύτην ἀνέθρεψε καὶ τὴν ἐπεριποιεῖτο ὡςὰν νὰ ἦτο τέκνον του. Τῆς ἔδιδε καὶ ἔτρωγεν ἀπὸ τὸν ἄρτον του, ἐπι-
νευ ἀπὸ τὸ ποτήριόν του καὶ ἐκοιμᾶτο πλησίον του. Κάποτε ἦλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πλουσίου ἕνας φίλος του. Ὁ πλούσιος διὰ νὰ τὸν περιποιηθῆ δὲν ἠθέλησε νὰ σφάξῃ ἕνα πρόβατον ἀπὸ τὰ ἰδικά του, ἀλλ' ἤρπασε καὶ ἔσφαξε τὴν ἀγαπημένην ἀμνάδα τοῦ πτωχοῦ». Τί νομίζεις, ὅτι πρέπει νὰ πάθῃ ὁ πλούσιος; τὸν ἐρωτᾷ; Ὁ Λαβὶδ ἀπαντᾷ, ὅτι αὐτὸς πρέπει νὰ θανατωθῆ. Τότε ὁ Νάθαν μὲ σοβαρότητα τοῦ εἶπεν ὅτι «αὐτὸς εἶσαι Σὺ». Ὁ Λαβὶδ ἀμέσως συνησθάνθη τὸ ἐγκλημά του καὶ ἤρχισε νὰ μετανοῇ. Ὁ Νάθαν ὁμως τοῦ ἀναγγέλει, ὅτι θὰ δοκιμάσῃ πολ-
λὰς θλίψεις. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ Λαβὶδ συνέταξε τὸν ψαλμὸν τῆς μετανοίας, εἰς τὸν ὁποῖον ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τὸν συγχωρήσῃ. Ὁ Θεὸς τὸν συνεχώρησεν ἀλλ' ἔμειναν τὰ ἐπακο-
λουθήματα τῆς ἁμαρτίας, διότι ὁ Θεὸς διὰ νὰ μᾶς σώσῃ μᾶς παι-
δεύει πολλάκις.

Καὶ πρῶτον ἀπέθανε τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν Βηρσαβεέ. Ἔπειτα ὁ υἱὸς του Ἀβεσαλώμ φονεύει τὸν ἀδελ-
φόν του καὶ ἀποφασίζει νὰ ἐπαναστατήσῃ κατὰ τοῦ πατρὸς του μὲ τὸν σκοπὸν νὰ γίνῃ αὐτὸς βασιλεὺς. ἤρχισε λοιπὸν νὰ πα-
ρασύρῃ πολλοὺς μὲ τὸ μέρος του καὶ ἀφοῦ κατώρθωσε τοῦτο με-
ταβαίνει εἰς τὴν Χεβρών καὶ κηρύσσει τὴν ἐπανάστασιν. Πλεῖ-
στοι τὸν ἀκολουθοῦν. Ὁ Λαβὶδ φοβηθεὶς φεύγει ἀπὸ τὴν Ἱερου-
σαλὴμ ταπεινώνεται παρὰ πολὺ καὶ ζητεῖ βοήθειαν ἀπὸ τὸν Θεόν. Τότε συνέταξε τὸν περίφημον τοῦτον ψαλμόν.

Κύριε, ἔγιναν πάρα πολλοὶ ὄσοι μὲ λυποῦν· ὁλόκληρον
πλῆθος ἐγείρεται ἐναντίον μου

Πολλοὶ λέγουν δι' ἐμὲ

Λὲν ὑπάρχει σωτηρία δι' αὐτὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ του·

Ἄλλά, Κύριε, Σὺ εἶσαι ὁ ὑπερασπιστὴς μου

Σὺ εἶσαι ἡ δόξα μου καὶ ἐξ αἰτίας Σου ὑπερηφανεύομαι·

Ἔπεσα εἰς τὴν κλίνην μου καὶ ἐκοιμήθην (ἦσυχος)

Ἔσηκώθην διότι μὲ προστατεύει ὁ Κύριος

εἶθε νὰ ἀπέθνησκον ἐγὼ ἀντὶ σοῦ!». Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀβεσσαλώμ ἡ ἐπανάστασις κατεστάλη.

35. Θάνατος τοῦ Δαβίδ. Ὁ Σαλομών χρίεται βασιλεὺς.

Ὁ Δαβίδ ἦτο ἑβδομήκοντα ἐτῶν. Ἄν καὶ ἡ ἡλικία αὕτη δὲν εἶναι πολὺ μεγάλη, οὗτος εἶχε καταπέσει σωματικῶς. Εἰς τοῦτο συνετέλεσαν οἱ διωγμοὶ τοῦ Σαούλ, οἱ συνεχεῖς πόλεμοι, αἱ μεγάλαι φροντίδες καὶ αἱ ἠθικαὶ συγκινήσεις, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασεν, ἰδίως κατὰ τὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του. Διὰ τοῦτο ἐσκέφθη νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸν διάδοχόν του. Καὶ τοιοῦτος ἦτο ὁ υἱὸς του Σαλομών (εἰρηνικός)· εἶπε δὲ τὰ ἐξῆς «νὰ πάρετε μαζί σας τοὺς δούλους τοῦ Κυρίου σας, νὰ βάλετε τὸν υἱόν μου τὸν Σαλομών ἐπάνω εἰς τὸν ἡμίονόν μου νὰ τὸν μεταφέρετε εἰς τὴν Σιών καὶ ἐκεῖ νὰ τὸν χρίσῃ βασιλέα ὁ ἱερεὺς Σαδὼκ. καὶ ὁ προφῆτης Νάθαν. Ἀμέσως νὰ σαλπίσετε μὲ τὴν κερατίνην σάλπιγγα καὶ νὰ εἴπητε. Ζήτω ὁ βασιλεὺς Σαλομών. Ἐπειτα νὰ τὸν πάρετε νὰ ἔλθετε μαζί καὶ νὰ τὸν βάλετε νὰ καθίσῃ εἰς τὸν θρόνον μου διὰ νὰ βασιλεύσῃ αὐτὸς ἀντὶ ἐμοῦ. (Β'. Βασιλ. β'. 33-35)». Ἐφεραν τότε τὸν Σαλομώντα εἰς τὴν Σιών (πλησίον τῆς Ἱερουσαλήμ) καὶ ἐκεῖ ὁ μέγας ἀρχιερεὺς τὸν ἔχρισε βασιλέα μὲ ἡγιασμένον ἔλαιον, τὸ ὁποῖον ἐφυλάσσετο εἰς τὴν Σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου. Μετὰ τὴν χρίσιν ἤχησαν αἱ σάλπιγγες καὶ οἱ συνηθροισμένοι ἐζητωκραύγασαν τόσον δυνατὰ, ὥστε ἡ γῆ ἐσεισθή (Γ'. Βασιλ. 1. 36-40). Ὁ Σαλομών ἦτο τότε εἰκοσαετῆς καὶ ἡ τελετὴ αὕτη ἐγένετο τὸ ἔτος 1015 π. Χ. Ὁ Δαβίδ ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὴν πράξιν ταύτην συνέταξεν ἕνα μεγαλοπρεπῆ ψαλμὸν (τὸν 51) εἰς τὸν ὁποῖον εὐχεται τὸν νέον βασιλέα νὰ εἶναι δίκαιος, νὰ ζήσῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ νὰ εὐτυχῆσῃ. Μεταξὺ τῶν ἄλλων τοῦ λέγει πῶς νὰ φέρεται εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Διότι θὰ ἀπαλλάξῃ τὸν πτωχόν, ὁ ὁποῖος κραυγάζει
θὰ λυπηθῆ τὸν δυστυχῆ καὶ τὸν ζητιάνον

Θὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τῶν πτωχῶν

Θὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν πίεσιν καὶ ἀπὸ τὴν βίαν. . .
 . . . Αὐτοὶ θὰ τὸν εὐλογοῦν ἐκάστην ἡμέραν.

Ἔπειτα ὁ Δαβὶδ προσεκάλεσεν ὅλα τὰ σπουδαιότερα πρόσωπα τοῦ βασιλείου του (1 Παραλ. 23. 1) καὶ τοὺς εἶπε ποίας συμβουλᾶς ἔδωκε πρὸς τὸν Σαλομῶντα διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ναοῦ. Ἐπέτρεξε τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ τούτου καὶ πῶς θὰ ἐγίνετο ἡ ἐπίπλωσίς του. Εἶπε τὰς προετοιμασίας, τὰς ὁποίας εἶχε κάμει καὶ τὰ δῶρα τὰ ὁποῖα αὐτὸς θὰ προσέφερε, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἀνῆρχετο 3.000 τάλαντα χρυσᾶ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Δαβὶδ, ἐπειδὴ ἔβλεπεν, ὅτι ἐπλησίαζε τὸ τέλος του, ἔδωκεν εἰς τὸν Σαλομῶντα μερικὰς συμβουλὰς θρησκευτικὰς καὶ πολιτικὰς. Τοῦ εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ ἐκτελῇ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἀγαπᾶται ἀπὸ αὐτόν. Ἔπειτα τοῦ ὑπενθύμισε τὰς θείας ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας αὐτὸς διειῆρει εἰς τὴν μνήμην του καὶ τοῦ προσέθεσεν, ὅτι κἀθηται εἰς τὸν θρόνον ὑπὸ ὅλως εὐμενεῖς συνθήκας (Γ'. Βασιλ. 2. 1—4). Μεταξὺ τῶν πολιτικῶν συμβουλῶν, ἦσαν νὰ περιποιηθῇ ὠρισμένα πρόσωπα καὶ νὰ ἀγαπᾷ τοὺς ὑπηκόους του. Μετὰ ταῦτα ἐπλήθε τὸ τέλος του. Ἐκοιμήθη λέγει ἡ Ἁγία Γραφή ὅπως οἱ πρόγονοί του καὶ ἐτάφη εἰς τὴν πόλιν Δαβὶδ (Γ'. Βασιλ. 2. 10). Εἰς ἄλλο δὲ βιβλίον γράφεται, ὅτι «ἀπέθανεν εὐτυχὴς καὶ χορτασμένος ἀπὸ δόξαν καὶ πλοῦτη (Α'. Παραλ. 28. 29)». Ὁ Δαβὶδ ἐγκατέλιπε εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑβραίων καὶ γενικῶς ὅλου τοῦ κόσμου μνήμην αἰωνίαν. Τὸ στάδιόν του ἤρχισεν ἀπὸ ποιμὴν καὶ διεκρίθη, ὡς πολεμιστῆς, ὡς οἰκογενειάρχης, ὡς φίλος, ὡς βασιλεὺς, ὡς ποιητῆς, ὡς μουσικὸς καὶ ὡς προφήτης.

Ὡς βασιλεὺς παρουσίασε μεγάλας ἀρετάς. Αὐτὸς καὶ ὁ Σαουλ ἦσαν ἴδρυται τοῦ θρησκευτικοῦ βασιλείου, τὸ ὁποῖον ὠργάνωσε τελείως ὁ διάδοχός του. Συνήνωσεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του τὰς δώδεκα φυλάς. Ἐδείχθη ἱκανώτατος κυβερνήτης καὶ ἔκαμε τὸ Ἑβραϊκὸν κράτος ἰσχυρότατον. Κατὰ θεϊὰν συγκατάθεσιν οἱ Ἀσσύριοι καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἦσαν τότε ἀνίσχυροι καὶ δὲν τὸν ἠμπόδισαν νὰ κάμῃ διαφοροὺς κατακτήσεις.

Συνῆψεν ἐμπορικὰς σχέσεις μὲ διαφοροὺς γειτονικοὺς λαοὺς. Ἔπειτα ἡ δυναστεία του, τὴν ὁποίαν ἴδρυσεν, ἐκυβέρνησε τοὺς Ἑβραίους ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας καὶ ἡ μεγάλη τουδόξα κα-

τέληξεν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ θὰ εἶ-
ναι αἰωνία.

Διεκρίθη καὶ ὡς μέγας ποιητής. Πρὸ αὐτοῦ εἶχον ἀναφανῆ
καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι ἕμνησαν διάφορα ἱστορικὰ γεγονότα, ἀλλ'
οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν συνέταξε ποιήματα μὲ ποικίλλον περιεχόμενον.
Εἰς αὐτὸν ἀποδίδονται 150 ψαλμοί, εἰς τοὺς ὁποίους φαίνεται
ἡ μεγάλη του εὐσέβεια, ὁ ζῆλος του διὰ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου
καὶ ἡ πίστις του πρὸς αὐτόν. Ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστια-
νισμοῦ μέχρι σήμερον οἱ ψαλμοὶ αὐτοὶ διεγείρουν τὴν εὐσέβειαν
τῶν ἀφωσιωμένων εἰς τὸν θεόν.

Ἄλλ' ὁ Δαβὶδ ἦτο καὶ μέγας προφήτης. Διὰ τοῦτο εἰς πολ-
λοὺς ψαλμοὺς ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Μεσσίου, τὸν ὁποῖον ἕμνεϊ, ὡς
ἐλευθερωτὴν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὸν θεωρεῖ, ὡς ἀπόγονόν
του. Τὸν Μεσσίαν παρουσιάζει, ὡς ἐξαιρετικὸν πρόσωπον καὶ
περιγράφει πολλὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς του. Λέγει περὶ αὐτοῦ,
ὅτι θὰ εἶναι θεὸς καὶ ἄνθρωπος (2 ψαλ. 7). Περιγράφει τὰ
πάθη του (ψαλ. 27) καὶ τὴν ἀνάστασίν του Π.χ. διὰ τὰ πάθη λέγει:

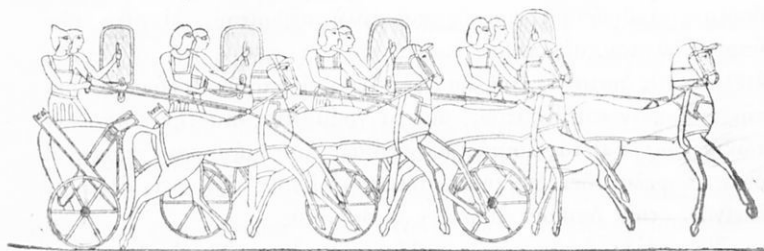
Μοῦ ἐπίεσαν τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖράς μου
ἠμπορῶ νὰ ἀριθμῆσω ὅλα μου τὰ ὄστα
Αὐτοὶ μὲ παρετήρησαν καὶ μὲ ἠνόησαν
Μοῦ ἐμοίρασαν τὰ ἐνδύματά μου
καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων μου ἔβαλον κλῆρον.

36. Ἡ πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ διοίκησις τοῦ Σαλομῶντος, τὰ πλοῦτη του, ἡ σοφία του καὶ ἡ φήμη του.

Ἐκείνη ἡμέρα ὁ Σαλομὼν ἐκάθησεν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Κυρίου ὡς βασι-
λεὺς καὶ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Δαβὶδ τοῦ πατρός του. Ὅλοι ὑπήκουον
εἰς αὐτόν, καθὼς καὶ οἱ ἀρχαῖοι πολεμισταὶ καὶ οἱ ἄλλοι υἱοὶ
τοῦ Δαβὶδ. Ὁ Θεὸς ὑψώσεν τὸν Σαλομῶντα καὶ ἡ βασιλεία του
ἐδοξάσθη, ὅσον οὐδεμία εἰς τὸν κόσμον» (Α' Παρ. 1. 1. 12). Μὲ
αὐτοὺς τοὺς ὡραίους λόγους ἀρχίζει ἡ Ἁγία Γραφή νὰ μᾶς ὁμι-
λεῖ περὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ὅταν ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον,
πρῶτον του μέλημα ἦτο νὰ στερεώσῃ τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν
εἰς τὸ κράτος. Ἀφ' οὗ τοῦτο κατώρθωσε, ἔπειτα ἔκαμε συμμα-

χίαν μὲ τὰ διάφορα γειτονικά κράτη καὶ ἰδίως μὲ τοὺς Αἰγυπτίους οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν πάρα πολὺ ἰσχυροί. Ὁ Φαραώ, μετὰ τοῦ ὁποῖου συνεμάχησε, φαίνεται, ὅτι ἦτο ὁ τελευταῖος τῆς 21ης δυναστείας, τοῦ ὁποῖου τὴν κόρην ἔλαβε σύζυγον.

Ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὰς διαθέσεις του καὶ τὸν ἠρώτησε, τί προτιμᾷ νὰ τοῦ χαρίσῃ· σοφίαν, πλούτη ἢ νὰ ζήσῃ πολλὰ ἔτη. Ὁ Σαλομών ἐζήτησε *σοφίαν* καὶ ὁ Θεὸς εὐχαριστηθεὶς τοῦ ἔδωκε καὶ *πλοῦτον* καὶ *μακροβιότητα*. Τὴν σοφίαν

Ἄρματα Αἰγυπτιακά παρατεταγμένα εἰς μάχην.
(Ἀπὸ τὰ μνημεῖα τῆς Αἰγύπτου).

του ἀπέδειξεν εἰς τὴν ἐξῆς περίστασιν. Μίαν φορὴν παρουσιάσθησαν ἐνώπιόν του δύο γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι ἔμενον εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. Αὗται εἰς διάστημα τριῶν ἡμερῶν ἐγέννησαν ἀπὸ ἓν παιδίον. Ἐν ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ παιδιά ἀπέθανε κατὰ τὴν νύκτα, διότι ἡ μητέρα του τὸ ἐπλάκωσε, ἐν ᾧ ἔκοιμᾶτο. Ἐφ' οὗ ἐσηκώθη, ἐπῆρε τὸ ζῶν παιδίον τῆς ἄλλης καὶ εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ ἔβαλε τὸ νεκρόν. Τὴν πρωΐαν ἡ μητέρα του εἶδε πλησίον τῆς ἑνα πτώμα. Τότε ἐφώναζε καὶ ἔλεγεν, ὅτι δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ τέκνον τῆς καὶ ἐφιλονίκηε μὲ τὴν ἄλλην. Ἡ ὑπόθεσις ἦτο δύσκολος, διότι δὲν ὑπῆρχε μάρτυς καὶ διὰ τοῦτο ἐπῆγαν νὰ δικασθοῦν ἀπὸ τὸν βασιλέα. Ὅταν ἤκουσε καὶ τὰς δύο ὁ Σαλομών εἶπε· «φέρετέ μου ἓνα ξίφος! κόψατε τὸ ζωντανὸν παιδίον εἰς δύο μέρη, καὶ δώσατε εἰς ἐκάστην ἀπὸ ἑνα τεμάχιον». Ἀμέσως ἡ πραγματικὴ μήτηρ συνεκινήθη καὶ ἐφώναζε· «Κύριέ μου! δώσατέ το εἰς αὐτήν καὶ μὴ τὸ κομματιάσετε!» Τότε ὁ Σαλομών τὸ ἔδωκεν εἰς τὴν εἰποῦσαν αὐτά, διότι ἐπίσθη, ὅτι αὕτη ἦτο ἡ μήτηρ του.

Ἡ ἀπόφασίς του ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ πραγματικὴ μήτηρ, διότι ἐγνώριζε καλῶς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν. Ἡ Ἁγία Γραφή λέγει, ὅτι μετὰ τὴν κρίσιν ταύτην, ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι ἐδοκίμασαν φόβον (σεβασμὸν) διότι εἶδον, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ἐφώτισε νὰ κρίνῃ μὲ δικαιοσύνην (Γ' Βασιλ. 3. 28).

Ὁ Σαλομών διωργάνωσε τὸ βισιλείον του συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ πατρὸς του. Ἀλλὰ προικισμένους μὲ διοικητικὰς ἀρετὰς ἀνέπτυξε ταύτας. Κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς Ἀνατολῆς ὅλην τὴν δύναμιν συνεκέντρωσεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀλλ' εἶχε ὡς συμβούλους ἀνθρώπους σοφοὺς καὶ πολὺ σεβαστούς. Μεταξὺ τῶν ὑποργῶν του, οἱ ὁποῖοι διωρίζοντο ἀπ' αὐτόν, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐτέλουν τὰς διαταγὰς του, ἦσαν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐφρόντιζον διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους, διὰ τὰ γράμματα, διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων καὶ τὰς λοιπὰς ὑπηρεσίας. Διτηρήθησαν ἀκόμη αἱ δώδεκα φυλαί· δὲν διοικοῦντο ὅμως μὲ ἰδίους ἄρχοντας ἀλλὰ μὲ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους διώριζεν ὁ Βασιλεὺς.

Τὸ κράτος ἀνεξαρτήτως φυλῶν εἶχε διαιρεθῆ εἰς ἐπαρχίας. Αὗται διοικοῦντο ἀπὸ ἄρχοντας, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀπόλυτον ἐξουσίαν. Πολλοὶ ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς ἐπίεζον τὸν λαόν, διότι ἐπέβαλλον βαρεῖς φόρους.

Ἡ σοφία τοῦ Σαλομώντος ἦτο περιβόητος. Εἶχε ἀσφαλῆ κρίσιν καὶ μεγάλην εὐφυΐαν. Ἐγνώριζε μαθηματικὰ καὶ φιλοσοφίαν καὶ ἠδύνατο εὐκολώτατα νὰ μάθῃ ὅτι ἠθέλε. Δεῖγμα τῆς σοφίας του εἶναι αἱ 3.000 παροιμίαι, τὰς ὁποίας συνέγραψε καὶ τὰ 1.500 ἄσματα, καθὼς ἀναφέρει ἡ Ἁγία Γραφή. Πλεῖστα τῶν ἔργων του ἔχουν χαθῆ. Ἐκ τούτων ὁ Ἐκκλησιαστής καὶ τὸ ἄσμα τῶν ἄσμάτων θαυμάζονται διὰ τὰς ὠραίας των εἰκόνας, διὰ τὴν γνῶσιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ τῆς φύσεως ἔν γενέει.

Δὲν ἐπῆρξε στρατιωτικὸς ὁ Σαλομών, ἀλλὰ πολιτικὸς καὶ διὰ τοῦτο ἐβασίλευσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη, χωρὶς νὰ κάμῃ οὐδένα πόλεμον. Εἶχε διοργανώσει καλῶς τὸν στρατόν. Ἐδωκε προσοχὴν εἰς τὸ πεζικὸν καὶ παρεσκεύασε ἵππικόν. Τὸ σῶμα τοῦτο ἦτο ἄγνωστον εἰς τοὺς Ἑβραίους. Ἐπίσης ἐπρομηθεύθη ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον πολεμικὰ ἄρματα. Ἐλεφόρτισε δὲ τοὺς διοικητὰς τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν νὰ προμηθεύονται τροφὰς διὰ τοὺς ἵππους.

37. Ἡ Οἰκοδόμησις τοῦ Ναοῦ τῶν Ἱεροσαλύμων καὶ ἡ ἀφιέρωσίς του.

Ὁ Σαλομών κατεσκεύασε πολλὰ οἰκοδομήματα ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τὸν ἐδόξασεν εἶναι ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν καλύτερον τὸ ἔργον τοῦτο θὰ ἴδωμεν τὰς προετοιμασίας τὰς ὁποίας ἔκαμεν, ἔπειτα τὴν οἰκοδόμησιν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἀφιέρωσιν αὐτοῦ εἰς τὸν Θεόν.

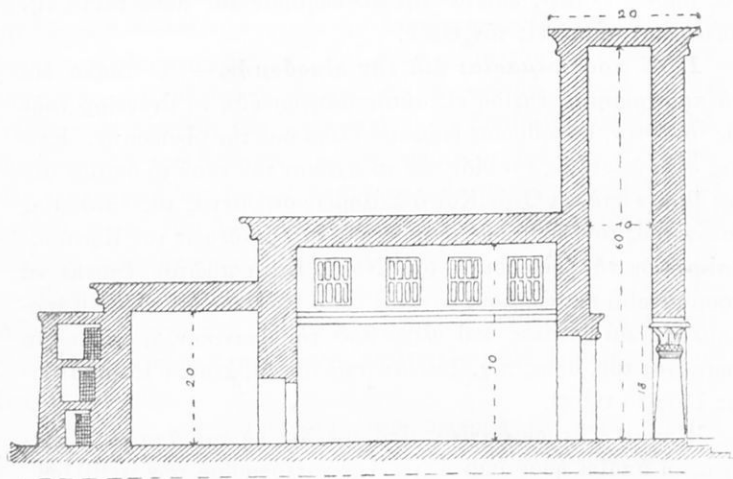
1. *Αἱ προετοιμασίαι διὰ τὴν οἰκοδομήν.*— Ὁ Δαβὶδ διὰ νὰ παρηγορῆται, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν ἀπηγορεύθη νὰ ἀνεγείρῃ ναὸν εἰς τὸν Θεόν, συνήθροισε διάφορα ὑλικά διὰ τὴν οἰκοδομήν. Ἐπίσης εἶχε δώσει εἰς τὸν υἱὸν του τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ ὁ Σαλομών σεβόμενος τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς του, εὐθύς, ὡς διηυθέτησε τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους, ἀπεφάσισε τὴν οἰκοδομήν τοῦ Ναοῦ. Κατὰ πρῶτον ἔπρεπε νὰ προμηθευθῇ καταλλήλους ἐργάτας καὶ ὅ,τι ὑλικὸν δὲν εἶχε. Ἐπρομηθεύθη καὶ ἐργάτας καὶ ὑλικά ἀπὸ τὴν Φοινίκην, ἡ ὁποία ἦτο σύμμαχος του, ὅπως π.χ. ξυλείαν ἀπὸ τὸν Λίβανον. (Ἴδε σημείωσις 7 εἰς τὸ τέλος).

Ἐπειτα ἐξήτησε τεχνίτας ἀπὸ τὴν Νινευὴ καὶ ἀπὸ τὰ Ἐκβάτανα, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἱκανοὶ εἰς τὴν κατεργασίαν τῶν μετάλλων. Ἐπίσης ὁ Σαλομών ἐπρομηθεύθη μέγαν ἀριθμὸν ἐργατῶν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην, πενήτηντα ὀλοκλήρους χιλιάδας, οἱ ὁποῖοι ἔκαμον τὰς βαρεῖας ἐργασίας π.χ. νὰ μεταφέρουν τὰ διάφορα φορτία καὶ νὰ σπάζουν λίθους. Αὐτοὶ ὅλοι ἦσαν ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς κατοικοὺς τῆς Χαναάν, οἱ ὁποῖοι ὑπετάχθησαν. Ἀπὸ τοὺς Ἐβραίους ἔλαβε τριάκοντα χιλιάδας. Οὗτοι μετέφερον τὴν ξυλείαν ἀπὸ τὸν Λίβανον. Ὅλοι οἱ ἐργάται μαζὶ μετὰ τοὺς τεχνίτας, τοὺς μηχανικοὺς καὶ τοὺς ἐπιστάτας ἀνήρχοντο εἰς διακοσίας χιλιάδας. (Ἴδε σημείωσις 8 εἰς τὸ τέλος).

Ἐπειτα γύρωθεν τοῦ λόφου Μωρία, ὅπου θὰ ἐγίνετο ὁ Ναὸς κατεσκευάσθη μέγα τεῖχος διὰ νὰ κρατῆ τὰ χῶματα καὶ κατοπιν ἐγένεν ἰσοπέδωσις. Αἱ προπαρασκευαὶ αὗται διήρκεσαν τρία ἔτη.

2. *Οἰκοδόμησις.*— Αὕτη ἤρχισε τὸ ἔτος 1011 π. Χ. Τὸ σχέ-

διον τοῦ Ναοῦ ἦτο ἀπομίμησις τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. Καὶ οὗτος διηρεῖτο εἰς τρία μέρη, εἰς τὸν Πρόναον, τὰ Ἅγια καὶ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Τὸ μῆκος τοῦ Ναοῦ ἦτο 30 μέτρα, τὸ πλάτος του 10 καὶ τὸ ὕψος του 15. Ὁ Ναὸς οὗτος ὁ τόσοσ μεγαλοπρεπῆς ἦτο μικρὸν οἰκοδόμημα, διότι θὰ ἐχρησίμευε μόνον ὡς κατοικία τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ εἰσῆρχοντο μόνον εἰς αὐτὸν οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ μέγας ἀρχιερεὺς.

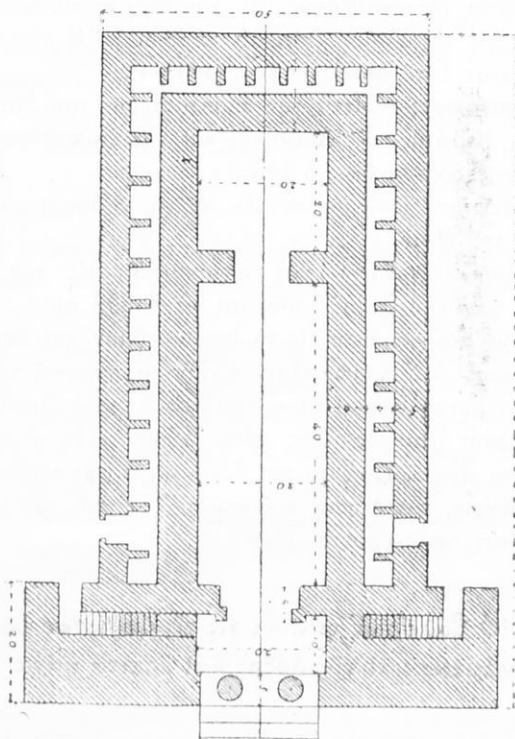
Διάφοροι κατόψεις τοῦ Ναοῦ

Ὁ Πρόναος ἦτο ὑψηλότερος τοῦ κυρίως Ναοῦ εἶχεν ὕψος 63 μέτρων. Δὲν πρέπει νὰ φανῇ τοῦτο παράδοξον, διότι καὶ εἰς τοὺς Αἰγυπτιακοὺς Ναοὺς παρατηροῦμεν τὸ αὐτό.

Πρὸ τοῦ Προνάου ἦσαν δύο κίονες μεταλλικοί, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὕψος 9 μέτρ. ἕκαστος. Ἐπὶ τὸν Πρόναον εἰσῆρχετο τις εἰς τὰ Ἅγια. Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ναοῦ ἦτο μία αἴθουσα, ἡ ὁποία εἶχε μῆκος 20 μέτρα καὶ πλάτος 10. Ἐπὶ τὰ Ἅγια εἰσῆρχοντο εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Τὸ μέρος τοῦτο ἐχωρίζετο ἀπὸ τὰ Ἅγια μὲ ἓνα παραπέτασμα χονδρὸν, τὸ ὁποῖον ἦτο κεντημένον. Τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων εἶχον ἕκτασιν 10 μέτρων. Γύρω ἀπὸ τοὺς τοίχους τοῦ Ἱεροῦ ἐπὶ τῶν δύο πλαγίων προσόψεων καὶ ὀπισθεν εἶχον οἰκοδομηθῆ τρία πατώματα μὲ μικρὰ δωμά-

τια διὰ νὰ τοποθετοῦνται οἱ θησαυροὶ τοῦ Ναοῦ, τὰ ἐνδύματα τῶν ἱερέων καὶ διάφορα ἀντικείμενα χρήσιμα διὰ τὴν λατρείαν. Εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων δὲν ἦτο παράθυρον καὶ τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σκοτεινόν.

Ἡ στέγη ὀλοκλήρου τοῦ οἰκοδομήματος ἦτο ἐπίπεδος καὶ

1) Γενικὸν σχέδιον 2) Κατακόρυφος τομῆ

κατεσκευασμένη ἀπὸ ξυλείαν κεδρίνην. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Ναοῦ εἶχε καλυφθῆ με σανίδας κεδρίνας, αἱ ὁποῖαι εἶχον σκεπασθῆ με πλάκας ἐκ χρυσοῦ.

Τὸ σύνολον τοῦ ναοῦ τούτου ἦτο μεγαλοπρεπὲς καὶ δικαίως οἱ Ἑβραῖοι ὑπερηφανεύοντο. Εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων εἶχε τοποθετηθῆ ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης καὶ πλησίον αὐτῆς δύο

ἀγάλματα μεγάλα τῶν Χερουβὶμ με ἀνοικτὰ πτερά! Ἐντὸς τῶν Ἀγίων ὑπῆρχε τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος· τοῦτο ἦτο κατεσκευασμένον ἀπὸ ξύλον καὶ εἶχεν ἐπενδυθῆ με χρυσόν. Δέκα λυχναίαι, αἱ ὁποῖαι ἔκαιον νύκτα καὶ ἡμέραν. Πέντε ἕξ αὐτῶν ἦσαν δεξιὰ καὶ αἱ ἄλλαι ἀριστερά. Ἡ χρυσῆ τράπεζα, ὅπου ἐτίθεντο οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως. Εἰς τὴν αὐλὴν εὐρίσκετο τὸ θυσιαστήριον εἰς τὸ ὁποῖον ἐγίνοντο αἱ θυσίαι. Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Ναοῦ διήρκεσε ἑπτὰ δλόκληρα ἔτη, (1011-4),

3. Ἀφιέρωσις.—Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ναοῦ μετέφερον τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης καὶ τὴν ἐτοποθέτησαν ἐκεῖ. Ἐπειτα συνηθροίσθη ὅλος ὁ λαός.

Τότε ἐσχέπασε τὸν ναὸν νεφέλη πυκνή, ἡ ὁποία παρουσίαζε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Σαλομὼν ἐγονάτισε καὶ προσηυχῆθη εἰς τὸν Θεὸν νὰ εἰσακούσῃ τὰς δεήσεις τοῦ λαοῦ καὶ νὰ βοηθῆ αὐτόν. Ἐπειτα ἔπεσε πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐκάησαν τὰ θύματα. Τέλος ὁ Σαλομὼν εἶπε. «Ἐὰν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, δὲν δύνανται, Κύριε, νὰ σὲ περιλάβουν, πολὺ ὀλιγώτερον θὰ τὸ κατορθώσῃ ὁ μικρὸς οὗτος ναός. Κύριε, εἶθε οἱ ὀφθαλμοί σου νὰ εἶναι ἀνοικτοὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐπὶ τῆς οἰκίας ταύτης! Ἄκουσε, Κύριε, τὴν δέησιν τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου Ἰσραὴλ, ὅταν προσεύχωνται ἐδῶ».

√ 38. Ὁ Σαλομὼν φθάνει εἰς τὸ μέγιστον ὕψος
+ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς δόξης καὶ ἔπειτα καταπίπτει.

Ὁ Σαλομὼν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εὐρίσκεται εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς δυνάμεως καὶ τῆς δόξης. Μετὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ ναοῦ ἔκτισε πολλὰς πόλεις καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Παλαιστίνης. Ἐπίσης ἔκτισε μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, τὰ ὁποῖα ἀπηρτίζοντο ἀπὸ τρία μεγάλα οἰκοδομήματα. Ταῦτα ἦσαν ἡ οἰκία τοῦ βασιλέως, τῆς βασιλίσσης καὶ τοῦ δάσους τοῦ Λιβάνου. Ἡ βασιλίσσα (ἡ ὁποία ἦτο κόρη τοῦ Φαραὼ) ἦτο καὶ αὐτὴ πρόσωπον σπουδαῖον καὶ ἔμενε μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν εἰς τὸ ἰδιαιτέρον οἰκοδόμημα. «Τὸ δάσος τοῦ Λιβάνου» ἦτο ἀνάκτορον.

τὸ ὁποῖον εἶχε κατασκευασθῆ με ξύλα κέδρινα, ἀπὸ τὸν Λίβανον, καὶ διὰ τοῦτο ἔλαβε αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν. Τοῦτο εἶχε τρία πατώματα καὶ τεσσαράκοντα πέντε δωμάτια. Ἐσωτερικῶς εἶχε πλουσίως στολισθῆ. Δύο μεγάλαι αἴθουσαι, ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ νὰ δικάζη ὁ Σαλομών, ὅπως ἔκαμνον ὅλοι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀνατολῆς. Διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἀνακτόρων ἀπέστειλεν εἰς τὸν Σαλομώντα ὁ βασιλεὺς τῆς Τύρου μέταλλα, μηχανικοὺς καὶ διαφόρους τεχνίτας (Γ'. Βασιλ. 7. 1. 12).

Ὁ ἴδιος ὁ Σαλομών γράφει εἰς ἓνα συγγραμὰ του (ἐκκλησιαστήν). «Ἐκαμα μεγάλα ἔργα. Κατεσκεύασα ἀνάκτορα, ἐφύτευσα ἀμπέλους καὶ ἐκαλλιέργησα κήπους, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐπίσης ἐφύτευσα πολλὰ δένδρα».

Ἡ φήμη τοῦ Σαλομώντος εἶχε διαδοθῆ πανταχοῦ. Πλείστοι μετέβαινον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ θαυμάσουν τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν σοφίαν τοῦ σπουδαιοτάτου τῶν βασιλέων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ βασίλισσα τῶν Σαβαίων (χώρας τῆς Ἀραβίας). Αὕτη μετὰ κοπιαστικὸν ταξίδιον ἐφθασεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἦθελε δὲ διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν σοφίαν τοῦ Σαλομώντος, νὰ ὑποβάλλῃ εἰς αὐτὸν διάφορα αἰνίγματα, τῶν ὁποίων νὰ ζητήσῃ τὴν λύσιν, ὅπως συνήθιζον τότε εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ὅταν αὕτη ἐφθασεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν περιστοιχιζομένη ἀπὸ λαμπρὰν ἀκολουθίαν. Ἐπίσης ἔφερε μαζί της πλῆθος καμήλων, αἱ ὁποῖαι ἦσαν φορτωμέναι με πλούσια δῶρα, διὰ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν βασιλέα. Αὐτὰ ἦσαν ἀρώματα, χρυσὸς καὶ πολύτιμοι λίθοι.

Ὁ Σαλομών τὴν ἐδέχθη ἡγεμονικῶς καὶ εἰς ὅλας τῆς τὰς ἐρωτήσεις ἀπήντησεν ἱκανοποιητικῶς. Αὕτη, ἀφ' οὗ ἐθαύμασε τὴν εὐφυΐαν του, ἔμεινε ὕστερον κατάπληκτος ἀπὸ τὴν πολυτέλειαν τῶν ἀνακτόρων, ἀπὸ τὰς λαμπρὰς στολάς του, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν δούλων του καὶ τῶν ὑπαλλήλων του, ὡς καὶ ἀπὸ τὰς θυσίας, τὰς ὁποίας προσέφερον εἰς τὸν Θεόν. Τότε εἶπεν εἰς τὸν Σαλομώντα «Ἡ σοφία σου καὶ ἡ εὐτυχία σου εἶναι ἀνώτεραι ἀπὸ τὴν φήμην των. Εὐτυχεῖς εἶναι οἱ ὑπήκοοί σου, οἱ ὁποῖοι σὲ βλέπουν καὶ ἀκούουν τὴν σοφίαν σου. Εὐλογημένος εἶναι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος σὲ ἔκαμε βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ, διότι κυβερνᾷς τὸν λαόν σου με δικαιοσύνην καὶ ἰσότητα». (Γ'. Βασ. 10. 1. 10).

Ὅταν αὐτὴ ἀνεχώρησεν, ὁ βασιλεὺς τῆς ἐδόρησεν ὅ,τι ἐπεθύμει.

Ὁ πλοῦτος τοῦ κράτους, τὸ ὅποῖον ἐκυβέρινα ὁ Σαλομών ἦτο μέγιστος. Κατ' ἔτος εἰσέπραττεν 666 τάλαντα χρυσῶ, ἐκτὸς τοῦ φόρου, τὸν ὅποῖον ἐπλήρωνον οἱ ὑποτεταγμένοι εἰς αὐτὸν καὶ οἱ ἔμποροι (γ' Βασιλ. 10. 14-15). Τὰ ποσὰ ταῦτα εἶναι πολὺ μεγάλη, διότι τότε ἦτο ἔλλειψις χρυσοῦ εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἐπίσης χρήματα πολλὰ εἰσῆγοντο ἀπὸ τὸ ἐμπόριον, διότι οἱ Ἑβραῖοι ἐμπορεύοντο τότε μὲ ὅλα τὰ γνωστὰ βασίλεια. Τοῦτο κατωρθώ-νετο, διότι ὁ Σαλομών ἐναυπήγησε στόλον. Ὁ φίλος του ὁ βασιλεὺς τῆς Τύρου τὸν ἐβοήθησεν εἰς τοῦτο. Οἱ Ἑβραῖοι εἶχον ἀπέραντα παρὰ τὰ μέρη πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, ἀλλὰ χωρὶς λιμένας ἀσφαλεῖς. Οἱ διάφοροι πόλεμοι καὶ ἡ ἀγροτικὴ ζωὴ τοὺς ἐκράτουν ἐντὸς τῆς χώρας των καὶ τοιουτοτρόπως τὸ μονοπώ-λιον τῆς κατὰ θάλασσαν συγκοινωνίας εἶχον οἱ γείτονές των οἱ Φοίνικες. Ὅταν ἔμαθον ὅμως τὴν χρῆσιν τῶν πλοίων, νέον στά-διον ἠνοίχθη πρὸ αὐτῶν. Ἦρχισαν τὰ ταξιδεύον εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ ἐπροχώρουν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ. Μετέφερον διάφορα προϊόντα τῆς Παλαιστίνης καὶ τῶν πλησίον της χωρῶν εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ἐκεῖθεν πάλιν ἐλάμβανον ἄλλα. Ἐπίσης πλοῖα Ἑβραϊκὰ διὰ τοὺς ἰδίους λό-γους ἐταξίδευσαν μέχρι τῆς Ἰσπανίας.

Ἡ ἱστορία τοῦ βασιλέως τούτου, ἡ τόσον λαμπρὰ ἀπὸ πά-σης ἀπόψεως, ἐτελείωσεν οἰκτρῶς. Ὁ πολὺς πλοῦτος τὸν ἐβλαψε, διότι διεφθάρη καὶ τοῦτο δὲν ἤρμοξε εἰς Θεοκρατικὸν βασιλέα. Ὁ Σαλομών παρεβή τὰς θείας ἐντολὰς καὶ ἐνυμφεύθη ἄλλοφύ-λους. Ὁ Θεὸς εἶχε διατάξει «νὰ μὴ πάρετε τοιαύτας γυναῖκας, διότι αὐταὶ θὰ σᾶς παρασύρουν εἰς τὴν λατρείαν τῶν Θεῶν των» (Γ' Βασ, 11. 1, 3). Τοῦτο ἔπαθεν ἀκριβῶς ὁ Σαλομών· παρεσύ-ρθη εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ ἴδρυσεν ναοὺς εἰς διαφόρους Θεό-τητας, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὰς συζύγους του. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς προεἶπεν εἰς αὐτόν, ὅτι ἕνεκα τῆς διαγωγῆς του ταύτης τὸ κρά-τος του θὰ διαιρεθῆ εἰς δύο. Ἐκτοτε πλέον ὁ Σαλομών ἦτο σῶμα, χωρὶς ψυχὴν, διότι ὁ Θεὸς δὲν τὸν συνεκράτει. Τὸ ἀπο-τέλεσμα τῆς ἁμαρτίας του ἦτο, ὅτι παρέλαβε κράτος ἰσχορότα-

τον και τὸ παρέδωκεν εἰς τοὺς διαδόχους του πολὺ ἀδύνατον και διηρημένον. VII

+ VIII 39. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἰώβ.

Τὸ ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφεται ἡ ἱστορία τοῦ Ἰώβ εἶναι ἀπὸ τὰ ὠραιότερα τῆς παγκοσμίου φιλολογίας και ἐγρᾶφη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σαλομῶντος. Ἡ ὑπόθεσις του ἔχει ὡς ἔζης. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν πατριαρχῶν εἰς τὴν Αὐσίτιδα τῆς Ἀραβίας ἔζη ἕνας ἄνθρωπος πολὺ εὐσεβῆς και ἐνάρετος, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο Ἑβραῖος, ἐκαλεῖτο δὲ Ἰώβ. Οὗτος εἶχεν ἐπτά υἱοὺς και τρεῖς θυγατέρας και ἔζη εὐτυχῆς. Ἡ περιουσία του ἦτο πολὺ μεγάλη. Εἶχεν ὑπηρέτας, ποιμνία και πολλὰ κτήματα. Τὴν εὐτυχίαν του ὅμως αὐτὴν, ἔμελλε νὰ τὴν διαδεχθῆ μεγάλη δυστυχία. Εἰς μίαν ἡμέραν ἔχασεν ὅλα του τὰ παιδιὰ, ἐνῶ ἔτρωγον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μεγαλυτέρου των ἀδελφοῦ, διότι ἐκρημνίσθη αὐτὴ και κατεπλακώθησαν. Οἱ ὑπηρέται του ἐφρονεύθησαν, τὰ ποιμνία κατεστράφησαν, ἔχασε δὲ και ὅλην του τὴν περιουσίαν και ἦτο πολὺ δυστυχῆς. Εἰς τὴν δυστυχίαν του αὐτὴν οὐδόλως ἀπελπίσθη και οὔτε κατεφέρετο κατὰ τοῦ Θεοῦ. Ἀπ' ἐναντίας ἦτο τελείως ἀφρωσιωμένος εἰς αὐτὸν και ἐκεῖ ἐστήριζε κάθε του ἐλπίδα Ἐλυπεῖτο μὲν, ἀλλὰ δὲν ἠγανάκτει. Ἡὐχαρίστει τὸν Θεὸν και ἔλεγε «Γυμνὸς ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς μου, γυμνὸς και θὰ ἀποθάνω. Ὁ Κύριος μου τὰ ἔδωκεν, ὁ Κύριος και θὰ μου τὰ πάρη. Ἄς εἶναι πάντα τὸ ὄνομά του εὐλογημένον».

Δὲν ἦσαν ἀρκετὰ τὰ τόσα του δυστυχήματα, ἔπρεπε ἀκόμη νὰ δοκιμασθῆ ὁ δυστυχῆς Ἰώβ. Καὶ ἰδοὺ προσβάλλει αὐτὸν μία φοβερὰ ἀσθένεια, ἡ λέπρα. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ ἦτο μεταδοτικὴ, ἔζη ἔξω τῆς πόλεως : μέσα εἰς τὴν κόπρον. Ἡ ὑπομονὴ τοῦ Ἰώβ και ἔδῳ εἶναι μεγάλη. Ὑπομένει και εὐχαριστεῖ τὸν Κύριον. Εἰς δὲ τὰς παρακλήσεις τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἡ ὁποία τὸν παρακινεῖ νὰ βλασφημῆσῃ κατὰ τοῦ Θεοῦ και νὰ ἀποθάνῃ διὰ νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὰ δεινὰ, ἀπαντᾷ. «Ὁμίλησες ὡς ἀνόητος γυναῖκα. Ἀφοῦ δεχόμεθα τὰ καλὰ ἀπὸ τὸν Θεὸν εὐχαρίστως, τὰ κακὰ δὲν πρέπει νὰ τὰ ὑποφέρωμεν :»

Γὰ δεινὰ τοῦ Ἰὼβ δὲν ἔπαυσαν, ἔπρεπε περισσότερο ἀκόμη νὰ δοκιμασθῆ. Μίαν ἡμέραν ἐπεσκέφθησαν αὐτὸν τρεῖς φίλοι του, οἱ ὁποῖοι, ὅταν τὸν εἶδον εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν, τὸν ἐλυπήθησαν τόσον ὥστε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔμειναν ἄφωνοι. Τοῦτο ἐτάραξε πολὺ τὸν Ἰὼβ, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ καταρασθῆ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του. Τότε οὗτοι εἶπον εἰς αὐτόν, ὅτι ἀφορμὴ ὄλων του τῶν βασάνων εἶναι αἱ ἁμαρτίαι του καὶ διὰ τοῦτο τιμωρεῖται. Οἱ ἄνθρωποι ἔλεγον τιμωροῦνται διὰ τὰς ἁμαρτίας των. Ὁ Ἰὼβ ὅμως δὲν συμφώνει καὶ ἔλεγεν, ὅτι ὑποφέρει ἀδίκως. Ἔλεγεν, ὅτι εἶναι ἀθῶος καὶ ἐπέμενε. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν παρουσιάζεται ὁ θεὸς καὶ ἐλέγχει τὸν Ἰὼβ. Οὗτος ζητεῖ συγχώρησιν καὶ ἐκφράζει τὴν μετάνοιάν του. Ὁ θεὸς τὸν συνεχώρησε, διότι ὑπέφερε τόσα, χωρὶς νὰ γογγύσῃ κατ' αὐτοῦ. Ἐπειτα τοῦ ἔδωκεν ἑπτὰ υἱούς, τρεῖς θυγατέρας καὶ διπλάσιαν περιουσίαν. Ἀπὸ τότε ὁ Ἰὼβ ἔζη εὐτυχισμένος καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 240 ἐτῶν. VII

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

X ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ 975—721 Π.Χ.

VII 40. Τὸ Ἑβραϊκὸν βασίλειον διαιρεῖται εἰς δύο
τὸ τοῦ Ἰούδα καὶ τῶν δέκα φυλῶν.

Εἰς τὸν Σαλομῶντα ὁ θεὸς εἶχε προεῖπει, ὅτι τὸ βασίλειόν του θὰ διαιρεθῆ. Αὐτὸ καὶ ἔγινε. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ υἱὸς του Ροβοάμ. Οὗτος ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Τότε κατὰ ἀρχαιοτάτην συνθήειαν, ἡ ὁποία ἐπεκράτει, ἀντιπρόσωποι ὄλων τῶν φυλῶν συνηθροίσθησαν εἰς τὴν Συχὲμ διὰ νὰ χαιρετήσουν τὸν νέον βασιλέα καὶ νὰ ἐκφράσουν εἰς αὐτὸν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ.

Οὗτοι ἔκαμον εἰς τὸν Ροβοάμ τὴν ἐξῆς πρότασιν. «Ὁ πατήρ σου μᾶς ἐπέθεσε σκληρὸν ζυγόν. Τώρα σὺ νὰ μᾶς ἀνακουφίσῃς ἀπὸ τὴν σκληρὰν δουλείαν αὐτοῦ καὶ θὰ δουλεύσωμεν εἰς

σέ». (Γ', Βασιλ. 1—5). Τότε ὁ Ροβοὰμ ἐζήτησε τριῶν ἡμερῶν προθεσμίαν διὰ νὰ ἀπαντήσῃ. Ἀμέσως συνεβουλεύθη τοὺς ἀρχαίους συμβούλους τοῦ πατρὸς του. Οὗτοι, ἐπειδὴ ἠννόησαν τὴν σοβαρότητα τῆς περιστάσεως, τὸν συνεβούλευσαν νὰ φερθῆῃ πρὸς αὐτοὺς εὐγενῶς καὶ νὰ παραχωρήσῃ, ὅσα τοῦ ἐζήτουν. Αἱ συμβουλαὶ ὁμῶς αὐταὶ δὲν τὸν ἠγαρίστησαν καὶ ἐζήτησε τὴν γνώμην «μερικῶν παιδαρίων» ἧτοι συνομιλήκων του, μετὰ τῶν ὁποίων εἶχε μαζί μεγαλώσει. Οἱ νέοι οὗτοι, ἐνδιαφερόμενοι διὰ

Ἄρμα Αἰγυπτιακὸν συρόμενον ἀπὸ ἵππου
οἱ ὁποῖοι τρέχουν πολὺ.
(Ἀπὸ τὸν μέγαν ναὸν τῶν Θηβῶν)

τὰ δικαιώματα τοῦ βασιλέως καὶ ὄχι διὰ τὰ τοῦ λαοῦ, τοῦ ἔδωκαν ὀλεθριωτάτας δι' αὐτὸν συμβουλίας. Καὶ ὁ Ῥοβοὰμ ἔδωκεν εἰς τὸν λαὸν τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν. «Ἐὰν ὁ πατήρ μου σᾶς ἐπίεσε ὀλίγον, ἐγὼ θὰ σᾶς βαρύνω πολὺ. Καὶ ἂν ὁ πατήρ μου σᾶς ἐκτύπησε μὲ ἀπλοῦν μαστίγιον, ἐγὼ θὰ σᾶς κτυπήσω μὲ τοιοῦτον εἰς τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι δευμένα ἄκανθαι». Ἡ ἀπάντησις αὕτη δυσηρέστησε τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ. Ὁ λαὸς λέγει «ὅποιον ὁ θεὸς θέλει νὰ καταστρέψῃ τὸν μορφαίνει». Τοῦτο καὶ ἐγένε. Οἱ λόγοι του ἐσήμαινον, ὅτι ἡ ἐπανάστασις θὰ ἤρχιζε καὶ μία φωνὴ ἠκούσθη «Τί μᾶς συνδέει μὲ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δαβίδ; Εἰς τὰς σκηνάς σου Ἰσραηλῖται· γύρισε εἰς τὸν οἶκόν σου Δαβίδ». Μετὰ ταῦτα δὲν ἤθελον πλέον νὰ ἔχουν σχέσεις μὲ τὴν

δυναστείαν τοῦ Δαβίδ. Προσεπάθησεν ὁ Ῥοβοάμ νὰ καταστείλῃ τὸ κίνημα τοῦτο, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἔστειλεν ἐκεῖ τὸν Ἀδάρ, ὁ ὁποῖος εἰσέπραττε τοὺς φόρους. Ὅταν τὸν εἶδον ἤρχισαν νὰ ῥίπτουν ἐναντίον του λίθους, διότι ὑπενθύμιζεν εἰς αὐτοὺς τὸν σκληρὸν Ῥοβοάμ. Ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς δὲν θὰ διέφευγε τὸν θάνατον, ἐὰν δὲν ἔτρεχεν ἐφ' ἀμάξης νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἡ ἐπανάστασις ἐτελείωσεν, ἀφ' οὗ αἱ δέκα φυλαὶ ἐχωρίσθησαν, καὶ ἀπέκτησαν κράτος ἀνεξάρτητον μὲ βασιλέα τὸν Ἱεροβοάμ. Εἰς τὸν Ῥοβοάμ ἔμειναν πισταὶ δύο μόνον φυλαὶ ἢ τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμίν.

Τὰ δύο ταῦτα βασίλεια ὠνομάσθησαν τὸ μὲν τοῦ Ῥοβοάμ, τοῦ Ἰούδα· τὸ δὲ τοῦ Ἱεροβοάμ, τοῦ Ἰσραήλ. Τοῦ πρώτου πρωτεύουσα ἦτο ἡ Ἱερουσαλήμ. Τοῦ δευτέρου ἡ Σαμάρεια. Ἡ χώρα, τὴν ὁποίαν κατεῖχε τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ ἦτο ἡ ὠραιότερα, ἡ εὐφορωτέρα καὶ ἡ πλουσιωτέρα τῆς Παλαιστίνης. Τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα ἦτο βραχυώδης, ξηρὰ καὶ μονότονος. Τὸ κράτος ὅμως τοῦ Ἱεροβοάμ ἦτο ἐντελῶς ἀνοργάνωτον, ἐνῶ τοῦ Ῥοβοάμ, ἂν καὶ εἶχε μικρὰν ἔκτασιν, ἦτο καλύτερον ὀργανωμένον. Οἱ δὲ ἀπαρτίζοντες αὐτὸ ἦσαν πλήρεις θρησκευτικοῦ ζήλου καὶ δὲν ἀπηλπίζοντο, ὅταν ἐπήρχοντο εἰς αὐτοὺς συμφοραί. Διὰ τοῦτο διειρηθήθη περισσότερον τοῦ ἄλλου.

Ἡ διαίρεσις αὕτη ἐξησθῆνῃσε τοὺς Ἑβραίους καὶ πλεον οὗτοι ἦσαν ἀνίκανοι νὰ ἐμποδίσουν τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν Αἰγυπτίων. Ὡστε ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως εἶχεν ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Ἐπίσης θρησκευτικῶς ἐβλαψεν αὕτη, διότι οἱ βασιλεῖς τοῦ Ἰσραήλ δὲν ἔδιδον οὐδεμίαν σημασίαν εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου καὶ τὴν καθιερωμένην λατρείαν.

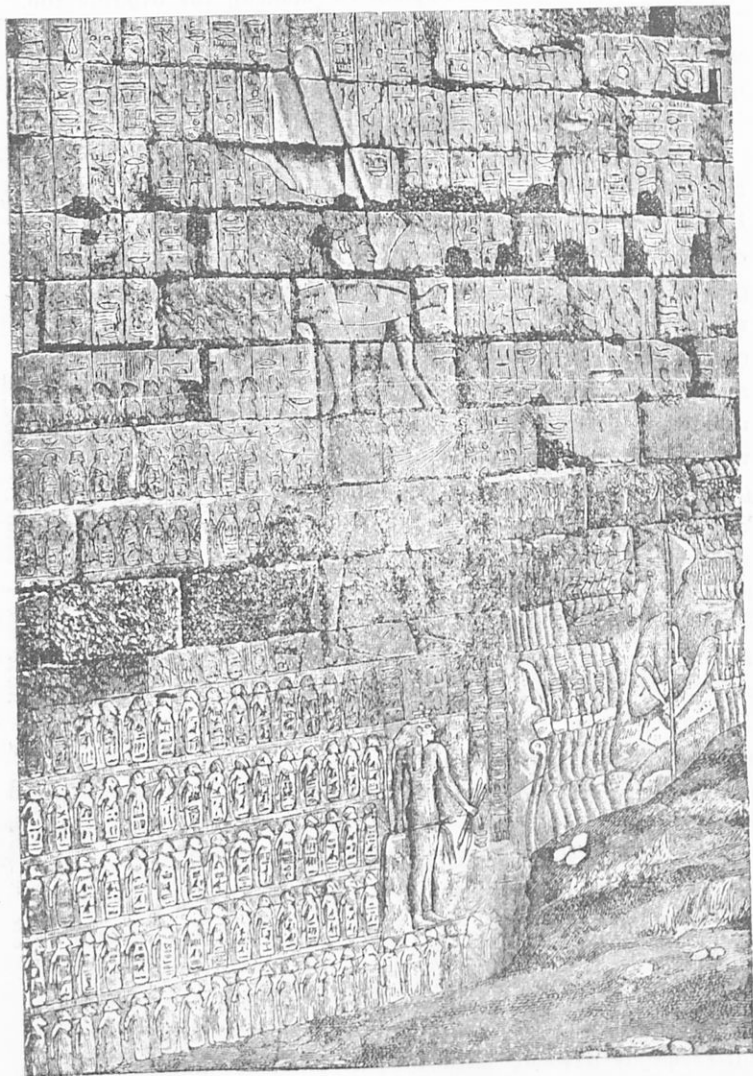
41. Ἱστορία τῶν δύο βασιλείων ἐπὶ τῶν βασιλέων Ῥοβοάμ καὶ Ἱεροβοάμ.

Ὅταν ὁ Ῥοβοάμ ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐσκέφθη νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἐπαναστάτας. Συνεκέντρωσε λοιπὸν πολυάριθμον στρατὸν καὶ ἐβάδισε κατὰ τῶν δέκα φυλῶν. Εὐτυχῶς ὅμως ὁ πόλεμος αὐτὸς προελήφθη, διότι ὁ θεὸς ἀπέστειλε κάποιον προ-

φήτην, ὅστις ἔπεισε τὸν Ῥοβοάμ νὰ διαλύσῃ τὸν στρατόν του. Ἐργότερον ὁμοῦς τὰ δύο βασίλεια ὑπὸ τοὺς δύο τῶν βασιλεῖς καὶ τοὺς διαδόχους αὐτῶν ἐπολέμησαν· εἰς τὰ ἱερὰ βιβλία γράφεται, ὅτι «ὑπῆρχε διαρκὴς πόλεμος μεταξύ τοῦ Ῥοβοάμ καὶ Ἱεροβοάμ» (Γ'. Βασιλ. 14. 30).

Ὁ Ἱεροβοάμ διὰ νὰ ἀποφύγῃ ἐνδεχόμενον κίνδυνον ἔλαβε διάφορα μέτρα, τὰ ὁποῖα ἔβλαψαν τὴν θρησκείαν, ἀλλ' ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως ἴσως ἦσαν ἀναγκαῖα. Διὰ τοῦτο ἐχώρισε θρησκευτικῶς τὰ δύο βασίλεια διὰ νὰ ἐπιτύχῃ καὶ τὸν πολιτικὸν χωρισμόν. Κατεσκεύασε δύο χρυσᾶς δαμάλεις, τὰς ὁποίας ἔστησε τὴν μὲν μίαν εἰς τὴν πόλιν Δάν, ἡ ὁποία ἦτο εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ Κράτους, τὴν δὲ ἄλλην εἰς τὴν Βαιθίλ, ἡ ὁποία ἔκειτο πρὸς νότον. Ἐκτοτε ἀπηγόρευσε εἰς τοὺς ὑπηκόους του νὰ μεταβάλλουν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ ἐκτελοῦν τὰ θρησκευτικὰ τῶν καθήκοντα καὶ εἶπεν εἰς τὸν λαόν. «Ἴδου ὁ θεὸς σου Ἰσραήλ, ὁ ὁποῖος σὲ ἐξήγαγεν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον». (Γ'. Βασιλ. 12. 28. 32). Ἐπειτα οὗτος μετέβαλε τὴν ἀρχαίαν λατρείαν. Ἐκ ταύτης διετήρησε τὰς θυσίας, τὰ Σάββατα καὶ τὰς ἑορτάς. Ὁρίσε μίαν ἑορτήν, ὅπως ἦτο ἡ τῆς Σκηνοπηγίας, ἀλλὰ τὴν ἐόρταζεν ἓνα μῆνα ὕστερον ἀπὸ τὸν ὁρισμένον χρόνον τῆς τελετῆς τῆς. Αἱ πράξεις του αὐταῖς ἦσαν ἀντίθετοι πρὸς τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο «ἠμάρτησε» λέγουν τὰ ἱερὰ βιβλία (Γ'. Βασιλ. 13. 14). Τέλος οἱ ὑπήκοοί του κατέληξαν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ ἔπαυσαν νὰ ἔχουν ἠθὴ ἀγνία. Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ἦσαν ἀντίθετοι πρὸς τὴν μεταβολήν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν οὗτος· τοὺς ἐξώρισεν ἀπὸ τὸ βασίλειόν του καὶ διὰ τοῦτο ἦλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον ἐνισχύθη τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα (Β'. Παρ. 11. 13—17).

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ῥοβοάμ δὲν ἔμεινε πιστὸς μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του. Εὐθύς, ὡς ἐστερεώθη εἰς τὸν θρόνον του, ἤρρισε νὰ περιφρονῇ τὰς θείας ἐντολάς καὶ ἐλάτρευσε τὰ εἰδωλα. Διὰ τοῦτο ἐτιμωρήθη. Εἰς τὸ βασίλειόν του εἰσῆλθον οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἐπέφεραν μεγάλας καταστροφάς. Εἰσῆλθον μάλιστα καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, τῆς ὁποίας διήρπασαν ὀλόκληρον τὸν πλοῦτον. Ἐπειτα μετὰ τὸν εὐκόλον τοῦτον θρίαμβον ἔφυγον ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην. Τὸ κατόρθωμα τοῦτο τῶν Αἰγυπτίων ὑπενθυμίζει

Εἰκὼν ἀπὸ μνημεῖον σωζόμενον εἰς τὰς Π. Θήβας

σήμερον ἓνα μνημεῖον. Εἰς τὰ τείχη τῶν παλαιῶν Θηβῶν ἐπὶ μιᾶς πλακὸς παρίσταται ὁ Φαραὼ καὶ πρὸ αὐτοῦ πλῆθος αἰχμαλώτων, τῶν ὁποίων αἱ χεῖρες εἶναι δεμέναι. Ὑπάρχει δὲ ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ «Αὐτοὶ ἀνήκουν εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα». Το μνημεῖον τοῦτο ἔχει μεγίστην ἀξίαν, διότι δεικνύει τὴν συμφωνίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μὲ τὴν ἱστορίαν. Ὁ Ῥοβοὰμ ἀπέθανε τὸ ἔτος 958 π. χ. Ὁ σπουδαιότερος τῶν διαδόχων του ἦτο ὁ Ἄσά (955—914), ὅστις ἐβασίλευσε 40 ἔτη. Οὗτος λέγει οἱ Ἁγ. Γραφὴ «ἔκαμνε ὅτι ἀπῆτει ὁ θεὸς καὶ ὁμοίαζε μὲ τὸν προπάππον αὐτοῦ τὸν Δαβὶδ» (Γ'. Βασιλ. 15. 9—11).

Καὶ ὁ Ἰεροβοὰμ ἀπέθανε τὸ ἔτος (953). Οὗτος ἀφῆκε θλιβεράν ἀνάμνησιν, οἱ διάδοχοί του δὲ «δὲν ἔκαμνον τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ ἐβάδισαν εἰς τὰ ἔχνη του». Τοῦτον δὲν διεδέχθη ὁ υἱὸς του, ἀλλ' ἓνας ἀξιωματικὸς του (Βασά), ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσε ἀπὸ τοῦ (954—930). √Π

√Π 42. Ὁ προφῆτης Ἡλίας καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ βασιλεῖς εἰς τὰ δύο βασίλεια (919—884).

Βασιλεὺς εἰς τὰς δέκα φυλάς γίνεται ὁ Ἀχαάβ (918—896). Οὗτος ἠκολούθησεν ὠρισμένον πολιτικὸν καὶ θρησκευτικὸν πρόγραμμα. Ὡς σκοπὸν πολιτικὸν ἐπεδίωξε νὰ εἶναι σύμμαχος μὲ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα, ὡς θρησκευτικὸν δὲ νὰ καταστρέψῃ τοὺς λατρεύοντας τὸν ἀληθινὸν θεόν. Ἡ Ἁγ. Γραφὴ τὸν χαρακτηρίζει ὡς ἐξῆς «Ἐπραττε τὸ κακὸν περισσώτερον ἀπὸ ὅλους, ὅσους ἐβασίλευσαν πρὸ αὐτοῦ. Μὲ τὰς πράξεις του αὐτὰς παρώργιζε τὸν θεόν». (Γ'. Βασιλ. 17. 30—33). Οὗτος εἶχε σύζυγον τὴν Ἰεζάβελ, ἡ ὁποία ἦτο κόρη τοῦ βασιλέως τῆς Φοινίκης. Αὕτη εἰσάγαγε τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ τῶν Φοινίκων τῆς Ἀστάρτης καὶ κατεδίωκε τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸν ἀληθινὸν θεόν· συγχρόνως τότε ἐπηκολούθησε καὶ ἠθικὴ διαφθορά. Μὲ τὴν νέαν λατρείαν δὲ ἰδρῦθησαν ναοὶ καὶ ἀγάλματα εἰς τοὺς θεοὺς Βάαλ καὶ Ἀστάρτην· ἐτοποθετήθησαν δ' ἱερεῖς οἱ ὁποῖοι συνέτρωγαν μὲ τὴν Ἰεζάβελ (Γ'. Βασιλ. 18 19). Ἐπίσης ἤρχισε συστηματικὸς διωγμὸς κατὰ τῶν πιστευόντων εἰς τὸν ἀληθινὸν θεόν (αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος θρησκευτικὸς διωγμὸς, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱστορίαν)

καὶ ἰδίως κατὰ τῶν προφητῶν. Πολλοὶ ἐφρονεύθησαν τότε, διότι ἡ Ἰεζάβελ ἦτο ἄσπλαχνος. Ἡ ἀληθὴς θρησκεία ἐφαίνετο, ὅτι κατηγορήθη. Ὁ θεὸς ὅμως δὲν ἀφῆκεν ἀπροστατεύτους τοὺς ὀλίγους πιστούς, οἱ ὁποῖοι ἀπέμειναν.

Εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα βασιλεὺς ἐγένετο ὁ Ἰωσαφάτ (914-889). Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Ἀχαάβ ὁ Ἰωσαφάτ ἦτο ζηλωτὴς τῆς ἀληθινῆς θρησκείας «καὶ ἠκολούθει τὰς παραδόσεις τοῦ Δαβίδ. Ἀπέρριψε τὴν θρησκείαν τοῦ Βάαλ καὶ ἐλάτρευε τὸν Θεὸν τῶν πατέρων του». (2 Παρ. 17. 30). Ὁ Ἰωσαφάτ ἐφρόντισε νὰ ἀναζωπυρώσῃ τὸν θρησκευτικὸν ζῆλον τοῦ λαοῦ καὶ διὰ τοῦτο ἀπέστειλεν ἱερεῖς καὶ Λευίτας, οἱ ὁποῖοι διῆλθον ὀλόκληρον τὸ βασίλειόν του καὶ ἐκήρυξαν εἰς τὸν λαὸν νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του. Οὗτοι εἶχον μαζί των τὸν θεῖον νόμον καὶ τεμάχια ἕξ αὐτοῦ ἀνεγίνωσκον εἰς τὸν λαόν. Ἔπειτα εἰς τὰς διαφόρους πόλεις διώρισε δικαστὰς διὰ νὰ δικάζουν τὰς ὑποθέσεις τοῦ λαοῦ. Ὅλα αὐτὰ τὰ μέτρα συνετέλεσαν, ὥστε ὁ βασιλεὺς οὗτος νὰ ἀγαπηθῇ παρὰ πολὺ ἀπὸ τὸν Θεόν. Οἱ γειτονικοὶ λαοὶ εἶχον εἰρηνεύσει πρὸς αὐτόν.

Ἄν καὶ ἡ ἀποστασία ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ εἶχε κορυφωθῆ, ὁ Θεὸς ὅμως, ἐπειδὴ λυπεῖται τοὺς δυστυχεῖς, ἠγάπα τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὸ βασίλειον τοῦτο. Διὰ τοῦτο ἀπέστειλεν εἰς αὐτούς, διὰ νὰ κηρύξῃ μετάνοιαν καὶ διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἐπιμένοντάς εἰς τὴν κακίαν, τὸν προφήτην Ἡλίαν. Οὗτος εἶναι μετὰ τὸν Μωϋσῆν, ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα πρόσωπα τῆς Π. Δ. Ἦτο αὐστηρὸς καὶ σοβαρὸς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῆς θρησκείας. Ἐφόρει ἔνδυμα τρίχινον καὶ ζώνην ἀπὸ δέρμα, ὅπως ὁ Ἰωάννης ὁ πρῶτος. «Ὁμοίαζε με πῦρ, οἱ λόγοι του ἔκαιον». Δὲν ἐφοβεῖτο οὐδέν, διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς Ἀχαάβ καὶ ἡ βασίλισσα τὸν ἐφοβοῦντο. Ἦτο ἄσπλαχνος πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βαάλ, ἀλλ' ἠγάπα τοὺς δυστυχεῖς, καὶ διὰ τοῦτο ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν τὸν υἱὸν μιᾶς χήρας. Ἐτιμώρησεν αὐστηρῶς τοὺς παραβάτας τῆς ἀληθοῦς θρησκείας. Ὁ Χριστὸς εἶπε περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἀντεπροσώπευε τὸ πνεῦμα τῆς Π. Δ., τὸ ὁποῖον ἦτο αὐστηρόν, ἐνῶ ὁ Χριστὸς εἶχεν, ὡς βάσιν τὴν ἀγάπην. (Λουκ. 9. 55-56). Ἔκαμε πλεῖστα θαύματα καὶ τέλος κατὰ τρόπον μυστηριώδη καὶ θαυμαστόν, χωρὶς νὰ ἀποθάνῃ, ἀνελήφθη

εἰς τοὺς οὐρανοὺς (Μαλαχ. 3. 5-6). Οἱ Ἑβραῖοι τὸν πιστεῦουν, ὡς τὸν μέγιστον τῶν προφητῶν. Οὗτος κατήγето ἀπὸ ἓνα μικρὸν χωρίον, τὴν Θεσβὰ τῆς Γαὰδ, ἡ ὁποία κεῖται πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ Ἰορδάνου. Παρουσιάσθη κάποτε εἰς τὸν Ἀχαάβ καὶ τοῦ ἀνήγγειλεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τρία ἔτη δὲν θὰ βρέξη, οὔτε δρόσος θὰ πέση καὶ ἡ ξηρασία θὰ καταστρέψῃ τὸ πᾶν. (Γ'. Βασιλ. 17. 1. 3). Μετὰ ταῦτα ἔφυγε καὶ ἐπῆγε πλησίον τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἐτρέφετο κατὰ θαυμαστὸν τρόπον. Ἀπ' ἐκεῖ πηγαίνει εἰς Σερπετὰ τῆς Σιδῶνος, καὶ ἐκεῖ τὸν ἐδέχθη μία χήρα. Τῆς ἐζήτησε ὀλίγον ἄρτος καὶ ὕδωρ. Αὕτη εἶχε μόνον ὀλίγον ἄλεῦρι καὶ ἔλαιον διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ τὸν υἱὸν τῆς. Ὅταν δὲ θὰ ἐξαντλεῖτο δὲν εἶχον ἄλλο. Ὁ Ἥλιος τότε τῆς εἶπεν, ὅτι «κατὰ τὸ διάστημα τῆς πείνης δὲν θὰ τῆς λείψῃ ποτὲ ἄρτος καὶ ἔλαιον». Τὸ θαῦμα ἐγένεν· αἱ στάμναι εἶχον πάντοτε ἔλαιον καὶ ἄλεῦρι. Μετὰ τὸ θαῦμα τοῦτο ἀνέστησε καὶ τὸν ἀποθανόντα υἱὸν τῆς. Ὑστερον ἔκαμε καὶ ἄλλα θαύματα καὶ διὰ τοῦτο ἐμισήθη ἀπὸ τὸν Ἀχαάβ καὶ τὴν Ἰεζάβελ. Διὰ τὴν ἀποφύγη δὲ τὴν ὀργῆν τῶν κατέφυγεν εἰς τὸ Χωρήβ. Ἐκεῖ μένων ἐστενοχωρεῖτο διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. Τότε ὁ Θεὸς παρουσιάσθη εἰς αὐτόν, ὡς λεπτὸς ἄηρ. Ὁ Ἥλιος διὰ τὴν μὴ ἴδῃ τὸν Θεὸν ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὸ ἐπανωφόριόν του (τὴν μηλωτὴν). Μετὰ ταῦτα, πρὶν φύγη ἀπὸ τὸν κόσμον ἐξέλεξεν, ὡς διάδοχόν του τὸν Ἐλισσαῖον, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκε τὸ ἐπανωφόριόν του. Καὶ οὗτος κατέστη περίφημος διὰ τὰ πολλὰ θαύματά του. Ταῦτα ἐγέναν διὰ τὴν δειχθῆ ἢ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἐλισσαῖος εἰργάσθη, ὡς προφήτης ἐπὶ τεσσαράκοντα ὀλόκληρα ἔτη.

+ VII 43. Οἱ προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοῦ Ἰούδα
κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

Ὁ Θεὸς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἔστειλεν εἰς τοὺς Ἑβραίους διάφορα ἐκλεκτὰ πρόσωπα, διὰ τὴν ἀναγγεῖλῃ εἰς αὐτοὺς τὸ θέλημα του. Οὗτοι γενικῶς ἐκαλοῦντο *προφῆται*. Εἰς τὴν περίοδον ὁμοῦς ταύτην οἱ ἐκλεκτοὶ οὗτοι ἄνδρες δὲν προλέγουσαν μόνον τὰ μέλλοντα, ἀλλὰ μᾶς ἐγκαταλείπουν καὶ σπουδαῖα συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ἔγραψαν κατ' ἔμπνευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἰς

ταῦτα δὲν προλέγουσιν μόνον τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς τῶν, ἀλλ' ὁμιλοῦν περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου καὶ τῆς δι' αὐτοῦ σωτηρίας τῆς ἀνθρωπότητος. Τοῦ Μεσσίου περιγράφουσι ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς ζωῆς, ὡσάν νὰ εἶναι σύγχρονοι. Οὗτοι εἶναι τὸ ὅλον 16 καὶ διαιροῦνται εἰς 4 μεγάλους καὶ 12 μικροὺς. Μεγάλοι εἶναι, ὅσοι ἔγραψαν μεγάλα συγγράμματα καὶ μικροὶ οἱ μικρά. Καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δὲ εἶναι σπουδαῖα, διότι εἶναι θεόπνευστα. Καὶ ὡς φιλολογικὰ ἔργα εἶναι μοναδικὰ εἰς τὴν παγκόσμιον φιλολογίαν. Οἱ 4 μεγάλοι εἶναι Ἡσαΐας, ὁ Ἱερεμίας, ὁ Ἰεζεκιήλ, καὶ ὁ Δανιήλ. Οἱ μικροὶ ὁ Ὡσηέ, ὁ Ἰωήλ, ὁ Ἀμώς, ὁ Ὁβδιού, ὁ Ἰωνᾶς, ὁ Μιχαῖος, ὁ Ναούμ, ὁ Ἀββακούμ, ὁ Σοφωνίας, ὁ Ἀγγαῖος, ὁ Ζαχαρίας καὶ ὁ Μαλαχίας.

Ἀρχαιότερος ὅλων εἶναι ὁ Ὁβδιού. Οὗτος ὁμιλεῖ διὰ τὰς συμφορὰς τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα καὶ διὰ τὴν λεηλασίαν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ ὁποία ἔγινε τὸ 889-885 ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰοράμ. Δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὴν ἱστορίαν του. Τὸ βιβλίον του εἶναι ἀπὸ τὰ μικρότερα τῆς Π. Δ.

Καὶ περὶ τοῦ Ἰωήλ δὲν γνωρίζομεν πολλά. Οὗτος ἤκμασε κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ βασιλέως Ἰωᾶς (878-838). Τὸ βιβλίον του τὸ διακρίνει γλωσσικὴ σαφήνεια, ποιητικὴ χάρις καὶ ζωηροὶ χρωτισμοί. Τοῦτο κατέχει τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν βιβλίων τῆς Π. Δ. Ἐγγράφη εἰς τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῆς Ἑβραϊκῆς φιλολογίας. Μεταξὺ τῶν ἄλλων προλέγει, τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἔγινε τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς. (Πράξ. 2. 14-21). Ἐπίσης προλέγει τὴν μέλλουσαν κρίσιν. (Ἰωήλ 2. 30-32) καὶ τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα θὰ προκύψουν, ὅταν ἰδρῦθῇ ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἀναγράφομεν ἔνταῦθα τὴν ὑπέροχον ταύτην εἰκόνα.

Τότε ἀπὸ τὰ ὄρη θὰ ῥεύσῃ γλεῦκος (μοῦστος)

καὶ ἀπὸ τοὺς λόφους γάλα

καὶ εἰς τοὺς χεϊμάρρους τῆς Ἰουδαίας θὰ ὑπάρχῃ ὕδωρ
καὶ πηγὴ θὰ ἀναφανῇ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου κτλ. (3. 18-20).

Ὁ Ἀμώς μᾶς λέγει ὁ ἴδιος, ὅτι ἤκμασεν ἐπὶ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰούδα Ὁζία (809-759) καὶ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ Ἰοᾶς. Οὗτος κατήγετο ἀπὸ ἓνα μικρὸν χωρίον, τὸ ὁποῖον ἔκειτο πλησίον τῆς Βηθλεέμ. Δὲν ἐφοίτησεν εἰς σχολὴν προφητῶν. Ἦτο

Ένας άπλοϋς χωρικός και εφύλαττε πρόβατα. Τοϋτον εφώτισεν ο Θεός δια να ελέγξη τον Ίεροβοάμ τον β' και τοϋ αναγγέλη δια-

21. Ίστορία τοϋ Ίωνά.

(Άπό μικρογραφίαν τοϋ δεκάτου αιώνος).

φόρους συμφοράς, και τοϋ συστήση να περιποιήται τον λαόν, ο οποίος τότε είχε δυστυχήσει.

Ο Ώση έηκμασε κατά τα τελευταία έτη της βασιλείας τοϋ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἱεροβοάμ τοῦ β'. Προλέγει τὰ δεινά, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπήρχοντο εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἕνεκα τῆς κακίας καὶ τελειώνει τὸ βιβλίον του περιγράφων τὴν λαμπρὰν ἐποχὴν τοῦ Μεσσίου, ὁ ὁποῖος θὰ ἀπελύτρωνε τὸν Ἰσραήλ. Γράφει τὰ ἑξῆς :

Θὰ θεραπεύσω τὴν ἀπιστίαν σας λέγει ὁ Κύριος
θὰ σᾶς ἀγαπήσω, διότι εἴσθε ἀγαθοί·
τὴν ὀργὴν μου θὰ τὴν ἀπομακρύνω ἀπ' αὐτοὺς
θὰ εἶμαι διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας ὡσὰν δρόσος·
θὰ ἀνθήσῃ ὡσὰν κρίνον (ὁ Ἰσραήλ)
καὶ θὰ βγάξῃ ῥίζας, ὡσὰν ἐκείνας τοῦ Λιβάνου.
Οἱ κλάδοι τοῦ θὰ ἐπεκταθοῦν
..... θὰ ἔχῃ τὴν εὐωδίαν τοῦ Λιβάνου.

Ἡ Ὁ Ἰωνᾶς ἦτο σύγχρονος τοῦ Ὡσηέ. Εἰς αὐτὸν ἀνέθεσεν ὁ θεὸς νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἀσσυρίας, τὴν Νινευὴ διὰ νὰ κηρύξῃ μετάνοιαν. Μετὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κατέβη εἰς τὴν Ἰόλπην (Γιάφαν). Ἐκεῖ ἐπεβιβάσθη εἰς ἕνα πλοῖον διὰ νὰ πορευθῇ εἰς τὴν Ἰσπανίαν, διότι ἐφοβήθη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Νινευή. Ἀπὸ τὰ μνημεῖα τῶν Ἀσσυρίων φαίνεται, ὅτι οὗτοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχον ταπεινώσει τοὺς Ἑβραίους. Ὄταν τὸ πλοῖον ἐξεκίνησε, ἤρχισε μεγάλη τρικυμία, ἡ ὁποία ἐθεωρήθη, ὡς ὀργὴ τοῦ θεοῦ. Τότε ὁ Ἰωνᾶς εἶπε «ῥίψατέ με εἰς τὴν θάλασσαν καὶ θὰ ἡσυχάσῃ, διότι ἠξεύρω, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἡ αἰτία τῆς τρικυμίας». Ἀφ' οὗ τὸν ἔρριψαν, ὁ θεὸς ἔστειλεν ἕνα μέγαν ἰχθύν, ὁ ὁποῖος τὸν κατέπιε καὶ ἐντὸς τῆς κοιλίας του ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας. Ἐγένεθαι θαῦμα, τὸ ὁποῖον ἐσυμβόλισε τὴν τριήμερον ταφὴν τοῦ Κυρίου (Ματθ. 12. 40). Ὁ ἰχθὺς αὐτὸς μετέφερε τὸν Ἰωνᾶν εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἀπ' ἐκεῖ αὐτὸς μετέβη εἰς τὴν Νινευὴ καὶ ἐκήρυξε μετάνοιαν. √

✕ 44. Ὁ τελευταῖος Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ ὁ Ὡσηέ
καὶ ἡ κατάλυσις τοῦ βασιλείου τούτου
ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων.

Ἡ Ὁ Ὡσηέ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τὸ ἔτος 729 π. Χ. Οὗτος ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς χειροτέρους βασιλεῖς τοῦ Ἰσραὴλ (Δ'. Βασιλ. 17. 1). Ἡ Ἁγία Γραφὴ ἀναφέρει, ὅτι «ὁ Σαλμανασάρ ὁ βασι-

«λὲς τῶν Ἀσσυρίων ἐβάδισεν ἐναντίον του καὶ ἀπήτησε νὰ τοῦ πληρώνη φόρους» (Δ΄. Βασιλ. 17. 3). Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἐπειδὴ ὁ Ὡσηὲ ἦτο βέβαιος, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποκρούσῃ τὸν φοβερόν τοῦτον ἐχθρόν ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τῶν Αἴγυπτίων. Φαραὼ τῆς χώρας ταύτης ἦτο κάποιος Αἰθίωψ (ὁ Σαβακά), ὁ ὁποῖος εἶχε τότε κατακτῆσει τὴν Αἴγυπτον καὶ ἴδρυσεν ἰδίαν δυναστείαν. Ἐπὶ οὐδεμία βοήθεια ἐδόθη εἰς αὐτόν, καὶ οἱ πρόσβειοι τοῦ Ὡσηὲ ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι.

Δυστυχῶς ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων εἰσέβαλεν εἰς τὴν Παλαιστίνην, διέτρεξε τὴν χώραν, χωρὶς νὰ συναντήσῃ οὐδαμοῦ ἀντίστασιν καὶ θριαμβευτῆς ἔφθασεν πρὸ τῆς Σαμαρείας, τὴν ὁποίαν ἐπολιορκήσεν (Δ΄. Βασιλ. 17. 4—5). Οἱ Ἑβραῖοι ἀντέστησαν καὶ ἡ πολιορκία διήρκεσε τρία ὀλόκληρα ἔτη. Ἐπὶ τέλος τὸ 722 ἡ πόλις αὕτη ἐκυριεύθη. Τὸ κατόρθωμα τοῦτο τῶν Ἀσσυρίων ἦτο μέγιστον. Αὐτὸ ἔθεσε τέρμα εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ, τὸ ὁποῖον τότε ἐξηφανίσθη καὶ τοιουτοτρόπως ἐξεπληρώθησαν, ὅσα εἶχον προείπει οἱ προφηταὶ περὶ τῆς καταστροφῆς του, ἡ ὁποία ἐπῆλθεν ἕνεκα τῆς ἀπιστίας του καὶ τῆς ἠθικῆς του παραλυσίας.

Μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ὁ Σαλμανασάρ καὶ τὸν διεδέχθη ὁ Σαργών. (Οὗτος, ὅτε ἐκυριεύθη ἡ Σαμάρεια ἦτο ἀνώτατος ἀξιωματικὸς καὶ διήνθυε τὰ στρατεύματα. Ἐπειδὴ ὅμως ἦτο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Σαλμανασάρ ἡ νίκη ἀπεδόθη εἰς τὸν βασιλέα τοῦτον). Ὁ Σαργών εἶχε καταστῆ παντοδύναμος· ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ Αἴγυπτος τὸν ἔτρεμε.

«Αὐτὰ συνέβησαν, λέγει ἡ Ἁγ. Γραφή, διότι οἱ Ἰσραηλῖται ἠμάρτησαν κατὰ τοῦ θεοῦ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν Αἴγυπτίων καὶ ἐλάτρευσαν ξένους θεούς. Διότι ἠκολούθησαν ξένα ἔθιμα, τὰ ὁποῖα εἰσήγαγον οἱ βασιλεῖς των. Ἰδρυσαν ναοὺς εἰς τὰς πόλεις καὶ ἐντὸς αὐτῶν εἰσήγαγον ἀγάλματα κλπ. (Δ΄. Βασιλ. 17—7—12). Ὁ Κύριος τοὺς εἰδοποίησε, προσθέτει διὰ τῶν προφητῶν καὶ τοὺς εἶπε. Μὴ ἀκολουθῆτε τὸν δρόμον τῆς ἁμαρτίας· ζήσατε κατὰ τὰς διατάξεις ταῦ θεοῦ νόμου. Ἄλλ' οὐδεὶς ἤκουσε. . . . Διὰ τοῦτο ὁ θεὸς ἐξωργίσθη καὶ τοὺς ἐτιμώρησε».

Δὲν ἀναφέρεται εἰς ποῖα ἀκριβῶς μέρη τῆς Ἀσσυρίας ἐγκαταΨηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τεστάθησαν οὔτοι, διότι τοὺς ἀφῆκαν ἐλευθέρους νὰ μείνουν, ὅπου ἤθελον. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλούτισαν καὶ ἀπέκτησαν σπουδαίαν θέσιν πλησίον τῆς αὐλῆς.

Εἰς τὴν Σαμάρειαν ὁ Σαργῶν ἐγκατέστησεν, ὅπως εἶδομεν, νέους κατοίκους, καθὼς ἐσυνήθιζον τότε οἱ κατακτηταί. Οἱ νέοι οὔτοι κατακτηταί «ἐλάτρευον τοὺς θεοὺς τῆς πατρίδος των καὶ δὲν ἐγνώριζον τὸν Κύριον». Ἐκτοτε πλέον οἱ κάτοικοι τῆς Σαμαρείας ἦσαν λαὸς μικτὸς καὶ διὰ τοῦτο ἐθεωροῦντο ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἑβραίους ὡς ἐχθροὶ των. √Π

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

X √ ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ
ΙΣΡΑΗΛ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ

(722—588) Π. Χ.

45. Τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα καὶ οἱ προφῆται Ἡσαΐας καὶ Μιχαίας.

Τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα διετηρήθη περίπου 134 ἔτη μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Σαμαρείας. Περίφημος βασιλεὺς τούτου ὑπῆρξεν ὁ Ἐζεκίας (726—697), ὁ ὁποῖος διεκρίθη διὰ τὴν εὐσέβειάν του. Ἐπὶ τῆς βασιλείας του τὸ κράτος του ἠνέξθη καὶ διέφυγε μέγαν κίνδυνον ἀπὸ τῶν βασιλέα των Ἀσσυρίων (Σενναχειρείμ) «Τὰ ἱερὰ βιβλία λέγουν». Ὁ Κύριος ἔσωσε τὸν Ἐζεκίαν καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τὸν Σενναχειρείμ καὶ ἀπὸ ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὴν ἐπολιόρησαν. Τότε πολλοὶ Ἰσραηλῖται προσέφερον θυσίας εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡ φήμη τῆς νίκης διεδόθη πανταχοῦ (Β'. Παραλ., 32. 22—23). Ἀφ' οὗ ἐβασίλευσε 29 ἔτη ἀπέθανε «καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἰουδαίας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων ἐλυπήθησαν διὰ τὸν θάνατόν του» (Δ'. Βασιλ., 20. 21—22).

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἔζησεν ὁ μέγιστος τῶν προφητῶν Ἡσαΐας. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀμὼς καὶ συγγενῆς.

τοῦ βασιλέως. Ἦτο ἔγγαμος καὶ ἡ σύζυγός του ἦτο καὶ αὐτὴ προφήτης. Ἐξήσκησε τὸ προφητικόν του ἔργον ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη. Ὁ ἴδιος διηγείται, πῶς ὁ Θεὸς τὸν κατέστησε προφήτην. «Εἶδον τὸν Κύριον», λέγει «καθήμενον ἐπὶ ὑψηλοῦ θρόνου. Δύο ἄγγελοι (Σεραφεῖμ) ἴσταντο πρὸ αὐτοῦ. Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν εἶχε ἕξ πτέρυγας μὲ τὰς ὁποίας ἐκάλυπτον τὰ πρόσωπά των. . . . Ἐφώναζεν ὁ ἓνας εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἔλεγεν» ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος τῶν οὐρανίων στρατιῶν (Σαβαώθ). Τότε ἐγὼ εἶπον, «εἶμαι δυστυχής, διότι κατοικῶ μεταξὺ ἀνηθίων καὶ εἶδον μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν βασιλέα τῶν ὄλων. Ἀμέσως ἓνας ἄγγελος ἐπέταξε πλησίον μου. . . . μου ἤγγισε τὸ στόμα καὶ μοῦ εἶπε. «Γώρα ἐκαθαρίσθησαν αἱ ἁμαρτίαι σου». Καὶ τὸν διέταξε νὰ κηρῦξη μετάνοιαν εἰς τοὺς Ἑβραίους. (Ἡσαΐου 6. 1-13). Ἐκτοτε οὗτος ὠμίλει εἰς αὐτοὺς καὶ ἔλεγεν, ὅτι καὶ αὐτοὶ καὶ ὅλος ὁ κόσμος θὰ σωθῆ, διότι ὁ Θεὸς θὰ στείλῃ τὸν Σωτῆρα. Ἐδοκίμασε δὲ πολλὰς πικρίας καὶ ὡς προφήτης καὶ ὡς θερμὸς πατριώτης, διότι ἡ χώρα του ἠπειλεῖτο ἀπὸ διαφόρους ἐχθροὺς καὶ οἱ κάτοικοί της ἦσαν διηρημένοι. Ὁ Ἡσαΐας τοὺς προέτρεψε νὰ συμφιλιωθοῦν καὶ νὰ ἐμπιστευθοῦν τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν. Τοὺς ἔλεγε καὶ ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Ἀσσυρία μίαν ἡμέραν θὰ καταστραφοῦν, ἀλλ' ὁ Κύριος θὰ κυριαρχῆ πάντοτε καὶ αἱ ὑποσχέσεις του θὰ ἐκπληρωθοῦν.

Ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡσαΐας ὠμίλησε μὲ ἱστορικὴν ἀκρίβειαν περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, περὶ τοῦ ἔργου του καὶ περὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἡσαΐας ἀπέθανε εἰς μεγάλην ἡλικίαν. Ἡ παράδοσις λέγει, ὅτι ὁ βασιλεὺς Μανασσῆ διέταξε καὶ τὸν ἔκοψαν μὲ ἓνα πριόνι εἰς δύο.

Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ἤκμασε καὶ ὁ **Μιχαίας**. Καὶ οὗτος εἶχε νὰ παλαίσῃ ἐναντίον τῶν ἰδίων ἠθικῶν ἀτελειῶν, τὰς ὁποίας εἶχεν ὁ λαὸς τότε, ὅπως ὁ Ἡσαΐας. Εἰς τὸ βιβλίον του, τὸ ὁποῖον θαυμάζομεν διὰ τὴν ἐνότητά του, περιγράφει τὴν προφητικὴν του δρασιν. Εἰς τοῦτο ἔχει ἓνα ὑπέροχον διάλογον μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ λαοῦ. Ἀναφέρομεν ἓνα μέρος τούτου.

Λαέ μου τί σοῦ ἔκαμα;

Διατί μὲ λυπεῖς; Ἀπάντησόν μου.

Μήπως δὲν σὲ ἔφερα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον;
δὲν σὲ ἠλευθέρωσα ἀπὸ τὴν δουλείαν
δὲν ἔστειλα πρὸς σὲ τὸν Ἄαζὼν καὶ τὸν
Μωϋσῆν;

Ὁ λαὸς ἀπαντᾷ.

Πῶς θὰ παρουσιασθῶ πρὸ τοῦ Κυρίου;
Πῶς θὰ κλίνω γόνυ πρὸ αὐτοῦ;
Θὰ προσφέρω εἰς αὐτὸν θυσίας βοῶν ἐπὶ
ἐν ἔτος κτλ.

+ 46. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἰωβίτ.

Ὁ Ἰωβίτ ἦτο εὐσεβὴς Ἑβραῖος καταγόμενος ἐκ τῆς φυλῆς Νεφθαλείμ. Ἐπῆρε σύζυγον ἀπὸ τὴν φυλὴν του καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἐγέννησεν υἱόν, τὸν ὁποῖον ὠνόμασε Ἰωβίαν καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἀρίστην ἀνατροφὴν.

Τὸ ἔτος 722 ἔγινεν ἡ καταστροφὴ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τότε πλεῖστοι Ἑβραῖοι ἀπήχθησαν εἰς αἰχμαλωσίαν. Μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ ὁ Ἰωβίτ, μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν του. Οὗτος ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Νινευὴ καί, ἐπειδὴ εἶχεν ἀρκετὴν περιουσίαν, ἐβόηθει τοὺς πτωχοὺς ἐκ τῶν συμπατριωτῶν του.

Εἰς τὴν Νινευὴ ἀπέκτησε τὴν συμπάθειαν τοῦ βασιλέως Σαλμανασάρ καὶ διωρίσθη ὑπ' αὐτοῦ προμηθευτὴς ὄλων, ὅσων ἐχρειάζοντο εἰς τὰ ἀνάκτορα. Κάποτε μετέβη εἰς μίαν πόλιν τῆς Μηδείας, τοῦς Ῥάγους, ἡ ὁποία ἔκειτο πρὸς νότον τῆς Κασπίας θαλάσσης. Ἐκεῖ συνήντησεν ἕνα Ἑβραῖον Ῥαγουήλ. Οὗτος εἶχε περιέλθει εἰς μεγάλην πενίαν. Ὁ Ἰωβίτ τὸν ἐλυπήθη καὶ τὸν ἐδάνεισε δέκα τάλαντα. Ἀργότερον ἔχασεν ὀλόκληρον τὴν περιουσίαν του καὶ ἔνεκα ἐνὸς τυχαίου περιστατικοῦ ἐτυφλώθη. Ἐκτοτε ἔζη ἄλλ' ὑπέφερε. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἰωβίτ λέγεται «Ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε μίαν τοιαύτην δοκιμασίαν εἰς τὸν Ἰωβίτ, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, ὡς παράδειγμα ὑπομονῆς, ὅπως καὶ ὁ Ἰώβ» καὶ οὗτος «ἐφοβεῖτο τὸν Θεὸν καὶ ἐδοξολόγει αὐτὸν εἰς ὀλόκληρον τὴν ζωὴν του. (Ἰωβίτ 1. 1-4).

Κατὰ τὴν δυστυχίαν του ἐκείνην ἐγκατελείφθη ἀπὸ ὅλους καὶ

ἀπὸ τοὺς φίλους του καὶ ἀπὸ τοὺς γονεῖς του ἀκόμη. Ἐφ' οὗ λοιπὸν ὅλοι τὸν ἐγκατέλειπον, ὁ Τωβίτ ἐζήτει παρηγορίαν καὶ στήριγμα ἀπὸ μόνον τὸν Θεόν. Προσηύχετο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγε «Κύριε, εἶσαι δίκαιος. Θεέ μου, μὴ λάβῃς ὑπ' ὄψιν σου τὰ ἁμαρτήματά μου, οὔτε τὰ τῶν πατέρων μου. Δὲν ἠκούσαμεν τὰς ἐντολάς σου. Διὰ τοῦτο μᾶς παρέδωκες εἰς τὴν ἐξορίαν καὶ τὸν θάνατον. Τώρα, Θεέ μου, νὰ μᾶς δώσῃς τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς μου, διότι ὁ θάνατος εἶναι προτιμότερος ἀπὸ τὴν ζωὴν».

Τότε ἐνεθυμήθη, ὅτι ὁ Ῥαγουήλ τοῦ ὄφειλε τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον ἀνεφέραμεν. Ἐκάλεσεν ἀμέσως, τὸν υἱὸν τοῦ Τωβίαν καὶ τοῦ εἶπε νὰ μεταβῇ ἐκεῖ νὰ τὸ ζητήσῃ. Ὅταν δὲ ἔφυγεν, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὠραίας συμβουλίας. Μεταξὺ τῶν ἄλλων τοῦ εἶπε τὰ ἑξῆς. «Ὅταν θὰ ἀποθάνω νὰ σέβῃσαι τὴν μητέρα σου. Ποτὲ νὰ μὴ λησμονήσῃς, ὅσα αὕτη ὑπέφερε διὰ σέ. Καὶ ὅταν ἀκόμη ἀποθάνῃ, νὰ τὴν θάψῃς πλησίον μου. . . . Νὰ κάμῃς ἐλεημοσύνην πάντοτε καὶ νὰ μὴ περιφρονῇς τοὺς δυστυχεῖς. . . . Διότι ἡ ἐλεημοσύνη σώζει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας του καὶ δὲν ἀφίνει τὴν ψυχὴν του νὰ πέσῃ εἰς τὰ σκότη τῆς κολάσεως. . . . Ὅταν τις ἐργασθῇ εἰς σέ νὰ τὸν πληρώσῃς ἀμέσως. . . . Νὰ τρώγῃς τὸν ἄρτον σου μαζί μὲ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς πεινασμένους καὶ μὲ τὰ ἐνδύματά σου νὰ σκεπάζῃς τοὺς γυμνοὺς. (Τωβίτ. 4. 1. 20).

Ὁ Τωβίας μετὰ ταῦτα ἐταξίδευσεν. Ἐπειδὴ τὸ ταξίδιον ἦτο μακρὸν καὶ ἐπικίνδυνον, ὁ Θεὸς τὸν ἐβοήθησε νὰ φθάσῃ σφῶς. Τοῦ ἔδωκε ὡς συνοδοιπόρον ἕνα πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἦτο ὁ ἄγγελος Ῥαφαήλ. Ἐφθασεν εἰς τοὺς Ῥάγους. Ἐκεῖ εὗρε τὸν Ῥαγουήλ, ὁ ὁποῖος δὲν τοῦ ἔδωκε μόνον τὰ ὀφειλόμενα, ἀλλὰ τὸν ἔκαμε καὶ γαμβρόν του.

Ἐπέστρεψεν ὁ Τωβίας εἰς τὴν Νινευή. Ἡ χαρὰ τῶν οἰκείων του ἦτο μεγάλη, διότι τὸν ἔβλεπον τόσον εὐτυχῇ. Ἀλλὰ καὶ τὸν Τωβίτ τὸν ἐλυπήθη ὁ Θεὸς καὶ κατὰ θαυμαστὸν τρόπον τοῦ ἐθεράπευσε τοὺς ὀφθαλμοὺς. Ἐκτοτε ἡ οἰκογένεια αὕτη ἦτο εὐτυχής.

+ # 47. Ἡ Ἰουδαία σώζει τὴν πατρίδα της.

Εὐρισκόμεθα εἰς τὸ ἔτος 650 περίπου π.Χ. βασιλεὺς εἰς τὸ κράτος τοῦ Ἰούδα ἦτο ὁ Μανασσῆ. Οὗτος νικηθεὶς ἀπὸ τὸν βα-

σιλέα τῶν Ἀσσυρίων (Ἀσουρβανιπάλ) εἶχε συλληφθῆ αἰχμάλωτος καὶ ἦτο εἰς τὴν Νινευή. Τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα διηυθύνετο ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα Ἐλιακέιμ. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὅλοι οἱ ὑπήκοοι τῶν Ἀσσυρίων ἐπανεστάτησαν ἐναντίον αὐτῶν. Μεταξὺ τῶν ἐπαναστατησάντων ἦσαν καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης. Οὗτοι δὲν ἤθελον νὰ πληρώσουν φόρους καὶ ἐφέρθησαν σκληρῶς πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ βασιλέως». Τοὺς λόγους τούτους τῆς Ἀγίας Γραφῆς μᾶς τοὺς βεβαιώνουν καὶ τὰ χρονικά τῶν Ἀσσυρίων. Στενοχωρηθεὶς ἀπὸ τὴν κατάστασιν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς τῶν (Ἀσσυρίων) ὠρκίσθη νὰ ἐκδικηθῆ τοὺς ἐπαναστάτας (Ἰουδίθ 1. 1-22) καὶ προσεκάλεσε τοὺς στρατηγούς του, εἰς τοὺς ὁποίους εἶπε. «Νὰ καταστρέψουν πᾶσαν χώραν, ἢ ὁποία δὲν ὑπήκουσεν εἰς αὐτόν». Διῶρισεν ἀμέσως στρατηγὸν τὸν Ὀλοφέρνην καὶ ἀνέθηκεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκστρατείαν ταύτην. «Πήγαινε, τοῦ εἶπε, κύπτα ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως καὶ ἰδιαιτέρως, ὅσους μὲ περιφρόνησαν. Κύτταξε νὰ μὴ λυπηθῆς κανένα λαόν» (Ἰουδίθ 1-15). Ἀμέσως ὁ Ὀλοφέρνης συνήθροισε στρατὸν ἕξ ἑκατὸν εἴκοσι χιλ. πεζῶν καὶ δώδεκα χιλ. τοξοτῶν ἐφίππων.

Μὲ τὸν στρατὸν αὐτὸν ἔκαμε τρεῖς ἐκστρατείας. Ἡ πρώτη ἐγένετο κατὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εἰδικῶς κατὰ τῆς Καππαδοκίας· ἡ δευτέρα κατὰ τῆς Μεσοποταμίας καὶ ἡ τρίτη κατὰ τῶν νομαδικῶν λαῶν τῆς δυτικῆς Ἀσίας. Ὅλοι αἱ ἐκστρατεῖαι αὗται ἐπέτυχον καὶ αἱ ἀναφερθεῖσαι χῶραι κατεστράφησαν, πλεῖστοι δὲ τῶν κατοίκων ἠχμαλωτίσθησαν καὶ ἄλλοι ἐφονεύθησαν.

Ὁ Ὀλοφέρνης εἶχεν ὑπ' ὄψιν του νὰ κάμῃ καὶ τετάρτην ἐκστρατείαν. Τότε θὰ ἐστρέφετο ἐναντίον τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Αἰγύπτου. Οἱ δυστυχεῖς Ἐβραῖοι ἐδοκίμασαν στιγμὰς ἀγωνίας καὶ φρίκης. Ἐφοβοῦντο διὰ τὴν ζωὴν των, διὰ τὰς παρουσίας των καὶ τέλος διὰ τὴν τύχην τῆς ἀγαπητῆς των Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἦτο ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ. Ἀπεφάσισαν νὰ ἀνισταθοῦν καὶ νὰ ἀποκρούσουν τὸν ἀναμενόμενον κίνδυνον. Συνηθροίσθη στρατὸς ἀρκετὸς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλιακέιμ ὥρισε τοὺς ἀρχηγούς του, διότι ὁ βασιλεὺς ἦτο αἰχμάλωτος. Ἦλπιζον, ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ ἀπέκρουον τὸν φοβερὸν ἐχθρόν. Ὅλος

ὁ λαὸς προσηύχето καὶ ὅλοι νέοι, γέροντες καὶ γυναῖκες παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ ἀποκρουσθῆ ὁ κίνδυνος. Οἱ ἱερεῖς εἰς ἔνδειξιν λύπης ἐφόρεσαν σάκκον (σημεῖον πένθους). Ὁ δὲ μέγας ἀρχιερεὺς διέτρεχε τὴν χώραν, ὅπου ἐνεθάρρυνε καὶ παρηγόρει τὸν λαὸν (Ἰουδίθ 4. 8 17 .

Ὅταν ὁ Ὀλοφέρνης ἐπληροφορήθη, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἠτομάζοντο νὰ ἀντισταθοῦν ἐναντίον του ἐθύμωσε πάρα πολὺ καὶ ἠπόρει πῶς λαὸς τόσον μικρὸς ἤθελε νὰ πολεμήσῃ μαζί του. Ἐνόμιζεν, ὅτι αὐτὸς εἶναι Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς καί, ὅτι ἡ δύναμίς του ἦτο ἀνίκητος (Ἰουδίθ 5. 1-29). Ἀμέσως διέταξε νὰ καταλάβουν τὴν πόλιν Βετυλούαν. Μερικοὶ πολεμισταὶ Ἑβραῖοι ἔτρεξαν νὰ ἐλευθερώσουν ταύτην. Ἄλλ' ὁ Ὀλοφέρνης διέταξε νὰ κυριευθῆ ἡ πόλις. Διὰ νὰ ἐξαναγκάσῃ δὲ τοὺς κατοίκους τῆς εἰς παράδοσιν, διέταξε νὰ καταστρέψουν τὰς πηγὰς διὰ νὰ μὴ ἔχῃ αὕτη ὕδωρ. Μετὰ 20 ἡμέρας οἱ κάτοικοι δὲν εἶχον ὕδωρ καὶ ἐσκέπτοντο νὰ παραδοθοῦν.

Εἰς τὴν τραγικὴν αὐτὴν στιγμὴν παρουσιάζεται ἡ Ἰουδίθ. Αὕτη ἀνῆκεν εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Συμεών. Εἶχεν ὑπανδρευθῆ κάποιον πλούσιον. Ἄλλ' οὗτος ἀπέθανεν ἔνωρις καὶ αὕτη ἔμεινε χήρα. Ὁ σύζυγός τῆς τῆς ἀφῆκε μεγάλην περιουσίαν. Ἠγάπα πολὺ τὴν πατρίδα τῆς καὶ ἐλυπεῖτο διὰ τὰς συμφορὰς τῆς (Ἰουδ. 8. 1-48). Ὅταν εἶδε τὴν ἀπελπισίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον περιέλθει οἱ συμπατριῶταί τῆς, παρουσιάσθη εἰς τοὺς ἀρχηγούς καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς, ὅτι θὰ σώσῃ τὴν πατρίδα τῆς ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς «Οἱ ἀρχοντες τῆς εἶπον νὰ προσευχηθῆς εἰς τὸν Θεὸν καὶ δι' ἡμᾶς, διότι σὺ εἶσαι γυναῖκα, ἡ ὁποία φοβεῖσαι τὸν Θεόν». (Ἰουδ. 8. 1-29). Τότε αὕτη ἐξεμυστηρεύθη εἰς αὐτοὺς τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον εἶχε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Βυτελούας καὶ τὴν ἀφῆκαν ἐλευθέραν νὰ φύγῃ. «Πήγαινε τῆς εἶπον, καὶ ὁ Θεὸς νὰ εἶναι μαζί σου. Νὰ ἐκδικηθῆς τοὺς ἐχθρούς». (8.30-34).

Αὕτη ἐφόρεσε ἔνδυμα μετανοίας, ἔρριπεν εἰς τὴν κεφαλὴν στάκτην (σημεῖα ταπεινώσεως), ἔκαμε προσευχὴν θερμὴν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὠρκίσθη νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ, ἐὰν δὲν ἐξετέλει τὸ σχέδιόν τῆς. Τὸ σχέδιόν τῆς ἦτο νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὸν Ὀλοφέρνην νὰ κερδήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του καὶ ἔπειτα νὰ τὸν φονεύσῃ. Πράγματι ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Βετυλούαν καὶ ἐπλησίασε τὰ ἐχθρικά

στρατεύματα. Τότε τὴν ἠρώτησαν ποία εἶναι. Αὕτη εἶπεν, ὅτι εἶναι Ἑβραία «καὶ ὅτι θέλει νὰ συναντήσῃ τὸν Ὀλοφέρνην, διὰ νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ μυστικόν τι καὶ δυνηθῆ νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν, χωρὶς νὰ χάσῃ στρατόν» (Ἰουδ. 10. 11-13).

Τὴν ὠδήγησαν εἰς τὸν Ὀλοφέρνην. Οὗτος ἔδωκεν εἰς αὐτὴν μεγάλην ἐμπιστοσύνην. Τῆς ἐπέτρεψε νὰ μένῃ μετὰ τῆς ὑπηρετρίας της εἰς μίαν σκηνὴν καὶ νὰ μὴ ἐμποδίζεται, οὔτε νύκτα, οὔτε ἡμέραν νὰ πηγαίη, ὅπου θέλει. Μίαν νύκτα παρέθεσε γεῦμα εἰς τὸν στρατηγόν. Οὗτος ἐμεθύσθη καὶ ἐκοιμήθη. Τότε αὐτὴ ἐπλησίασε τοῦ ἀπέσπασε τὸ ξίφος ἀπὸ τὴν θήκην του καὶ ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν του. Ἐβαλε ταύτην εἰς ἓνα σάκκον καὶ ἔφυγε διὰ τὴν Βυτελοῦαν. Ὅταν ἔφθασε τὴν ἐδέχθησαν οἱ συμπολιταὶ της καὶ αὕτη εἶπεν «Εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, διότι ἠλευθέρωσε τὸν λαόν του». Τὴν ἄλλην ἡμέραν, μετὰ τὸ γεγονός τοῦτο οἱ Ἀσσύριοι ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν καὶ ἔφυγον.

48. Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα. Ἀλωσις τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 639 ἕως 588 ἀνῆλθον διάφοροι βασιλεῖς εἰς τὸ κράτος τοῦ Ἰούδα. Οἱ πλεῖστοι τούτων ἦσαν ἀσεβεῖς καὶ ἀνίκανοι. Ἐξ ἄλλου οἱ κίνδυνοι ἦσαν μεγάλοι, ὥστε προβλέπετο, ὅτι ἡ διατήρησις του δὲν θὰ διήρκει πολὺ. Ἄν δὲν κατελύθη ἀμέσως τὸ κράτος, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οἱ βασιλεῖς ἦσαν ὄργανα τῶν Ἀσσυρίων καὶ ἄλλοτε τῶν Αἰγυπτίων καὶ ποτὲ δὲν διετήρησαν ἀνεξαρτησίαν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωακείμ (608) εἰσβάλλει εἰς τὴν Παλαιστίνην ὁ Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων καὶ φθάνει μέχρι τῆς Ἱερουσαλήμ (τὸ κράτος τῶν Ἀσσυρίων εἶχε καταλυθῆ τὸ 622 ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων). Δὲν κατέστρεψεν, ὅμως τὴν πόλιν. Ἠρκέσθη μόνον νὰ ἀρπάσῃ πολλὰ σκεύη τοῦ ναοῦ καὶ νὰ αἰχμαλωτίσῃ πολλοὺς νέους, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸν Δανιήλ. Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνονται καὶ μετὰ τρία ἔτη. Ὅλας αὐτὰς τὰς συμφορὰς τὰς εἶχε προεῖπει ὁ προφήτης Ἱερεμίας (22. 25-11). Ὁ βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων εἰς ἄλλην του ἐκστρατείαν αἰχμαλωτίζει τὸν βασιλεῖα Ἰεχονίαν, τὴν οἰκογένειάν του καὶ ὄλους σχεδὸν τοὺς ἄρχοντας,

τοὺς τεχνίτας, τοὺς ἐμπόρους καὶ δέκα χιλ. πολίτας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν προφήτην Ἰεζεκιήλ. Τότε ὁ Ἱερεμίας ἔκαμε τὸ ἕξῃς μοιρολόγι «Κλαύσατε δι' ἐκεῖνον ποῦ ἔφυγε, (ἐννοεῖ τὸν βασιλέα) δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς τὴν χώραν τῆς γεννήσεώς του. Δὲν θὰ τὴν ἴδῃ πάλιν. Ἀλλὰ θὰ πεθάνῃ εἰς τὴν ξένην χώραν αἰχμάλωτος (Ἱερεμ. 22. 10v15).

Ὁ τελευταῖος βασιλεὺς ὁ Σεδεκίας ἠθέλησε νὰ περιποιηθῇ τὸν Ναβουχοδονόσορα. Τοῦ ἐδήλωσεν ὑποταγὴν· τοῦ ἔστειλε μάλιστα καὶ τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους ἐπλήρωνε. Ὁ βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων δὲν ἱκανοποιήθη ἀπὸ τὰς περιποιήσεις ταύτας καὶ ἐζήτησε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πρωτεύουσάν του ὁ ἴδιος ὁ Σεδεκίας. Ὅλα αὐτὰ ἐσήμαινον, ὅτι οὗτος εἶχε κακοὺς σκοποὺς διὰ τὸ βασίλειον. Ἄλλως τε ὁ Σεδεκίας ἦτο ἄνθρωπος χωρὶς χαρακτηρὰ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀποφάσεις σοβαράς. Εἶχε καλὸν σύμβουλον τὸν Ἱερεμίαν, ἀλλὰ τίποτε δὲν ἔκαμε ἀπὸ ὅ,τι τὸν συνεβούλευσε.

Ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας καὶ διὰ νὰ τὸν ἀποφύγουν πλεῖστοι γειτονικοὶ τῶν λαοί, συνεμάχησαν μεταξὺ των καὶ μετὰ τῶν Ἑβραίων, διὰ νὰ ἐπαναστατήσουν κατὰ τῶν Βαβυλωνίων. Ἐπρόκειτο ὅλοι νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Φαραὼ Ψαμίτιχου τοῦ Β'. Αὐτὸς ὅμως ὁ Φαραὼ ἦτο ἀκόμη ἀναποφάσιτος. Τέλος ὅλοι ἀπεφάσισαν νὰ πολεμήσουν τοὺς Βαβυλωνίους καὶ ὁ Σεδεκίας ἐζήτησε βοήθειαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Τότε ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐβάδισεν ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν μὲ δύο σώματα στρατοῦ. Καὶ τὸ μὲν ἓνα τὸ ἔστειλεν ἐναντίον τῆς Τύρου, μὲ τὸ ἄλλο δὲ ἐβάδισε κατὰ τῆς Ἰουδαίας. Τὸ σῶμα τοῦτο, χωρὶς σπουδαίαν ἀντίστασιν ἔφθασε μέχρι τῆς Ἱερουσαλήμ, τὴν ὁποίαν ἐπολιορκήσε. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἀντέταξαν σπουδαίαν ἀντίστασιν. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχον πολλοὶ συναθροισθῆ, αἱ τροφαὶ ἤρχισαν νὰ λείπουν. Πρὸς στιγμὴν ὁ κίνδυνος ἐφάνη, ὅτι θὰ ἀποσοβηθῆ, διότι στρατὸς τῶν Αἰγυπτίων ἤρχετο πρὸς βοήθειάν των. Οἱ Βαβυλώνιοι ἐγκατέλιπον τὴν πολιορκίαν καὶ ἦλθον ἐναντίον αὐτῶν. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐνίκηθησαν καὶ τότε ἤρχισε πάλιν ἡ πολιορκία τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἡ κατάστασις τῶν πολιορκουμένων ἦτο ἀθλία· δὲν εἶχον, οὔτε ἄρτον, οὔτε ἄλλας τροφάς· τὰ παιδιὰ ἔλεγον εἰς τὰς μητέρας των «*θέλωμεν ἄρτον*» καὶ μὲ τὰς λέξεις αὐτὰς ἀπέ-

ἔθνησκειν εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας, ἢ εἰς τοὺς δρόμους. Ἐκτὸς δὲ τῆς πείνης ἐνεφανίσθησαν καὶ φοβεραὶ ἀσθένειαι, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀπέθνησκον πολλοί. Ἐπὶ τέλους μετὰ τριῶν μηνῶν πολιορκίαν οἱ Βαβυλώνιοι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν· ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ προσεπάθησαν νὰ φύγουν, ἀλλὰ συνελήφθησαν. Γυναῖκες, νέοι καὶ γέροντες ἐσφάζοντο ἀνηλεῶς. Ὁ περιβόητος ναὸς τοῦ Σολομῶντος παρεδόθη εἰς τὴν πυράν, ἀφοῦ ἠρπάγησαν ὅλα τὰ πολυτιμὰ του σκευή. **Ἡ Ἱερουσαλὴμ δὲν ὑπῆρχε πλέον.** Ὅσοι ἐπέζησαν ἠχμαλωτίσθησαν. Ὁ προφῆτης Ἱερεμίας ἐξ ὀνόματος τοῦ θεοῦ ἔγραψε τοὺς ἑξῆς παρηγόρους λόγους. «Καὶ σὺ Ἰακώβ, δοῦλε μου, μὴ φοβῆσαι Διὰ τὴν τρέμεις Ἰσραὴλ! Ἐγὼ θὰ ἐλευθερώσω τοὺς ἀπογόνους σου..... θὰ ἐκμηδενίσω τὸ κράτος, τὸ ὁποῖον σὲ συνέτριψε καὶ θὰ τὸ τιμωρήσω, (Ἱερ 43. 27.28).

ροβοαρ

του δα

κρουαζιω

κρουαζιω

ισραηλ

σαραμα

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ ΥΠΟ ΤΩΝ ΧΑΛΔΑΙΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥΤΟΥ ΥΠΟ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΒΑΒΥΛΩΝΙΟΥ
ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ 588-536Π.Χ.

49. Διασπορά τῶν Ἑβραίων καὶ κυρίως ἡ ἀποι- κία αὐτῶν εἰς τὴν Βαβυλῶνα.

Τὸ κράτος τῶν Ἑβραίων, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τόσους αἰῶνας ἤκμασε, διότι, ἐστηρίζετο εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πρόνοιαν, τὴν ὁποίαν ἐδείκνυε δι' αὐτὸ ὁ θεός, τώρα πλέον ἐταπεινώθη καὶ ἐντελῶς ἐξεμηδενίσθη. Ὅλας αὐτὰς τὰς συμφορὰς τὰς ἐδοκίμασε, διότι παρημέλησε τὰ πρὸς τὸν θεὸν καθήκοντά του. Αἱ δέκα φυλαὶ διεσκορπίσθησαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν, καθὼς εἶδομεν καὶ ἔζων μεταξὺ τῶν νικητῶν. Τὸ ἴδιον συνέβη τώρα καὶ εἰς τὰς δύο φυλάς, αἱ ὁποῖαι ἀπήρτιζον τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα. Πρέπει λοιπὸν νὰ υποθέσωμεν, ὅτι ὁ θεὸς κατεδίκασε εἰς ἀφάνειαν τὸν λαὸν αὐτόν, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε δώσει τόσας ὑποσχέσεις, ὅτι ἀπ' αὐτὸν θὰ προήρχετο ὁ Μεσσίας; Τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν. Ἡ συντριβὴ ἐνὸς μικροῦ κράτους, ἀπὸ κράτη τόσον ἰσχυρά, εἶναι συνήθης εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην. Οἱ Ἑβραῖοι ἐξηκολούθουν νὰ ζοῦν ὡς ἔθνος. Αἱ δὲ διάφοροι αὐταὶ δοκιμα-

σίαι τοὺς ἐπανεφέρων εἰς τὸν δρόμον τοῦ θεοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶχον ἀπομακρυνθῆ.

Οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὁποῖοι ἀνῆκον εἰς τὸ κράτος τοῦ Ἰούδα μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ διηρέθησαν τώρα εἰς τρεῖς κορμούς. Ἐνας ἐκ τούτων ἐπετράπη νὰ μείνῃ εἰς τὴν Παλαιστίνην. Ὁ ἄλλος κατέφυγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐγκατεστάθη ἐκεῖ, καὶ τέλος ὁ τρίτος ἐξηναγκάσθη νὰ μετοικήσῃ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν.

Ὁ Ναβουχοδονόσορ δὲν ἠθέλησε νὰ ἐκλείψουν ἐντελῶς οἱ κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης, διὰ τοῦτο ἐπέτρεψε εἰς πολλοὺς Ἰουδαίους νὰ παραμείνουν ἐκεῖ. Οὗτοι ὅμως περιῆλθον εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Ἦσαν ἀδύνατοι, χωρὶς ἀρχηγόν. Ἴδου πῶς περιγράφει τὴν κατάστασίν των ὁ προφήτης Ἱερεμίας. «Πίνομεν ὕδωρ, ἀφ' οὗ τὸ πληρώσωμεν.—Μᾶς ἔχουν φορέσει εἰς τὸν λαίμον ζυγόν.—Εἴμεθα ἐξηντλημενοί, δὲν εὐρίσκομεν ἀνάπαυσιν... Κινδυνεύομεν διὰ νὰ οἰκονομήσωμεν τὸν ἄρτον μας. Τὸ δέσμα μας καίεται, ὡσὰν νὰ εἴμεθα ἐντὸς φούρνου, ἀπὸ τὴν θερμότητα τῆς πείνης (Ἱερεμ. 34-15)». Καὶ ἂν ποτὲ ἡ κατάστασις των μετεβάλλετο ἀμέσως οἱ γειτονικοὶ λαοὶ εἰσέβαλον εἰς τὴν χώραν των καὶ τὴν ἐλήστευον.

Οἱ ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν Αἴγυπτον ἔμενον εἰς διάφορα μέρη. Ἐκεῖ εἰργάζοντο καὶ ἔζων ἐλεύθεροι. Ἀλλὰ ἡ μεγαλύτερα μᾶζα αὐτῶν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Μεσοποταμίαν. Οὗτοι ὑπέφερον τὰ πάνδεινα, μέχρις οἷου φθάσουν ἐκεῖ. Διέτρεξαν τόσον μέγαν δρόμον, ἐκουράσθησαν πάρα πολύ, διότι καὶ ψυχικῶς ἦσαν συντετριμμένοι. Ἀπὸ τὰ μνημεῖα τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν Χαλδαίων δυνάμεθα νὰ μάθωμεν τί συνέβαινε τότε. Ἐκεῖ βλέπομεν πλήθη αἰχμαλώτων ἀπὸ ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιά, τὰ ὁποῖα βαδίζουν τελείως ἐξηντλημένα. Οὗτοι εἶναι φορτωμένοι τὰς πτωχικὰς των ἀποσκευὰς καὶ συνοδεύονται ἀπὸ ἐνόπλους στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι διαρκῶς τοὺς κτυποῦν.

Ὅταν, μετὰ τοσαύτας κακουχίας, οἱ Ἑβραῖοι ἔφθασαν εἰς τὴν Χαλδαίαν, πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὰ περὶχωρα αὐτῆς. Ὅταν εἶδον τὴν Βαβυλῶνα ἐξεπλάγησαν. Γύρωθεν τῆς πόλεως ὑπῆρχον γιγαντιαῖα ὀχυρώματα. Ἐπίσης μεγαλοπρεπέστατα ἀνάκτορα καὶ ναοί. Τὰ οἰκο-

δομήματα ταῦτα ἦσαν τόσον πολλά, ὥστε ἐφαίνετο ὡσάν νὰ ἦσαν ὀλόκληρος πόλις ἐντὸς πόλεως. Ἐθαύμαζον τοὺς κρεμαστοὺς κήπους μὲ τὸ πλῆθος τῶν δένδρων τῶν. Εἶδον τὸν πύργον, τὸν ὁποῖον ἴδρυσεν ὁ Ναβουχοδονόσορ μὲ τὰ ὀκτὼ πατώματα, τῶν ὁποίων ἕκαστον εἶχε καὶ ἰδιαίτερον χρῶμα. Ἐπίσης καὶ ἡ ἄλλη χώρα, ἡ ὁποία ἦτο ἐντελῶς διάφορος τῆς ἰδικῆς τῶν, τοὺς ἐξέπληττε, διότι αὕτη ἦτο μία ἐκτεταμένη πεδιάς, χωρὶς ὄρη, λόφους καὶ δάση. Ὅλους εἶχε καταλάβει μεγάλη ἀπελπισία. Ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς εἶχον προβάλλει μεγάλην ἀντίστασιν ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακάς. Ἄλλοι ἐφρονεύθησαν καὶ ἄλλοι ἐπωλήθησαν ὡς δοῦλοι. Οἱ λοιποὶ ἔζων, πολλοὶ μαζί, εἰς διάφορα μέρη καὶ τοῦτο τοὺς ηὔχαριστεί. Ἀργότερον ἀπέκτησαν κάποιαν ἐλευθερίαν καὶ ἔζων ὅπως καὶ οἱ Βαβυλώνιοι. Τοὺς ἐπετρόπη νὰ ὀργανωθοῦν κατὰ κοινότητα, εἰς τὰς ὁποίας προΐσταντο διάφοροὶ οἰκογένειαι ἀπὸ τὰς πλέον ἱστορικός. Εἶχον ἰδίους δικαστὰς καὶ τοὺς ἐπετρέπετο νὰ στέλλουν βοηθήματα εἰς τοὺς συμπατριώτας τῶν, οἱ ὁποῖοι ἔμενον εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ νὰ ἀλληλογραφοῦν μὲ αὐτοὺς. Αὐτὰ ὅλα τοὺς παρηγόρουν καὶ δὲν ἔχασαν τὸ ἐθνικὸν τῶν φρόνημα. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἠγόρασαν μικρὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα ἐκαλλιέργουν, καὶ ἔκτισαν οἰκίας. Ἄλλοι ἀνεμείχθησαν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἐγένοντο πλούσιοι. Πολλοὶ πάλιν ἐτιμήθησαν καὶ κατέλαβον μεγάλας θέσεις, ὅπως ὁ Δανιὴλ καὶ οἱ τρεῖς φίλοι του.

Ἐπίσης τοὺς ἐπέτρεψαν νὰ πρεσβεύουν τὴν θρησκείαν τῶν. Δὲν ἐπέβαλον εἰς αὐτοὺς νὰ ἀρνηθοῦν τὸν Θεὸν τῶν, ἀλλ' ἔλεγον μόνον, ὅτι οἱ θεοὶ οἱ ἰδικοὶ τῶν ἦσαν ἀνώτεροι. Ἐσημάτισαν τὴν γνώμην, ὅτι διεσκορπίσθησαν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν διὰ νὰ διδάξουν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ προπαρασκευάσουν τοὺς λαοὺς νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν μέλλοντα νὰ ἔλθῃ Μεσσίας. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Γωβίτ 8. 7. 4. λέγεται «Δοξάσατε τῶν Κύριον παῖδες Ἑβραίων, καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν εἰς τοὺς διαφόρους λαοὺς, διότι μᾶς διεσκορπίσε μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα τὸν ἠγνούν, διὰ νὰ διηγηθῶμεν τὰ μεγαλεῖά του, καὶ διὰ νὰ τὰ κάμωμεν νὰ τοὺς ἐννοήσουν, ὅτι ἐκτὸς αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει ἄλλος Θεὸς παντοδύναμος».

✓ 50. Ὁ προφήτης Δαυιὴλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες.

Πέντε ἔτη πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλήμ ἠχμαλωτίσθη ὁ Δαυιὴλ καὶ τρεῖς ἄλλοι παῖδες. Οὗτος καὶ οἱ τρεῖς παῖδες ἔμαθον τὴν ἱστορίαν τῶν Χαλδαιῶν, ἀλλὰ διετήρησαν τὴν πίστιν τῶν πατέρων των. Μεταξὺ ὅμως τῶν τριῶν διεκρίθη ὁ Δαυιὴλ, ὅστις διὰ τῆς συνέσεώς του κατὰ πρῶτον ἔσωσε μίαν τιμίαν γυναικα, ἣτις ἀδίκως εἶχε καταδικασθῆ εἰς θάνατον καὶ ἀπέδειξε τὴν ἀθωότητά της. Ἐπειτα ἐξήγησεν ἓνα ὄνειρον, τὸ ὁποῖον εἶδεν ὁ Ναβουχοδονόσορ.

Οὗτος εἶχεν εἶδει ἓνα ὄνειρον, ἀλλ' ὅταν ἐξύπνησε τὸ ἐλησμόνησε. Τότε προσεκάλεσε τὸν Δαυιὴλ νὰ τὸ ἐξηγήσῃ. Οὗτος τοῦ ἐζήτησε προθεσμίαν τριῶν ἡμερῶν. Ἀφ' οὗ δὲ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο προσηυχίθη πρὸς τὸν Θεόν, παρουσιάσθη πρὸ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ εἶπε τί ὄνειρον εἶδε. «Εἶδες τοῦ εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, μίαν εἰκόνα ὑψηλήν. Ἡ κεφαλὴ ταύτης ἦτο χρυσοῦ, οἱ βραχίονες καὶ τὸ στήθος ἦσαν ἀργυροί, ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χάλκινοι, αἱ κνήμαι ἀπὸ σίδηρον καὶ οἱ πόδες κατὰ τὸ ἥμισυ ἀπὸ σίδηρον καὶ ἀπὸ πηλόν. Ἐνῶ ἔβλεπες, τοῦ λέγει, αὐτὴν τὴν εἰκόνα, αἴφνης ἀπὸ ἐν ὄρος ἐκόπη ἓνας λίθος, ὁ ὁποῖος ἐκτύπησεν αὐτὴν καὶ ἔπειτα αὐτὸς ἔγεινε μέγα ὄρος καὶ ἐγένευσεν ὀλόκληρον τὴν γῆν. Ἡ εἰκὼν μετὰ τὸ κτύπημα ἔγεινε σκόνη. Ταῦτα ἐσήμαινον τὰ τέσσαρα βασίλεια, τὰ ὁποῖα θὰ διεδέχοντο μὲ τὴν σειρὰν των τὸ τῶν Βαβυλωνίων. Ταῦτα ἦσαν τὸ Μηδικόν, τὸ Περσικόν, τὸ Ἑλληνικόν καὶ τέλος τὸ Ῥωμαϊκόν. Ὁ δὲ λίθος εἶναι ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος θὰ ἴδρυνε βασίλειον πνευματικόν εἰς τὸ ὁποῖον θὰ μετεῖχον ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς γῆς». Ὁ βασιλεὺς εὐχαριστηθεὶς τὸν διώρισεν ἄρχοντα τῶν σατραπῶν. Ἐπίσης ἀνύψωσεν εἰς μεγάλας θέσεις καὶ τοὺς τρεῖς φίλους του.

Ἀργότερον ὁ Ναβουχοδονόσορ κατεσκεύασε μίαν εἰκόνα ἰδικήν του χρυσοῦν. Ὅταν τὴν ἔστησε προσεκάλεσε πάντας τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους καὶ διέταξεν, ὅταν θὰ ἀκουσθῆ ἤχος τῆς μουσικῆς, ὅλοι νὰ τὴν προσκυνήσουν. Μεταξὺ τῶν προσκληθέντων ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς παῖδες. Οὗτοι δὲν προσεκύνησαν τὴν εἰκόνα, διότι μόνον τὸν θεὸν των προσεκύνησαν. Ἀμέσως ὁ βασι-

λεὺς τοὺς προσεκάλεσε εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ τοὺς ἠπειλήσεν. Οὗτοι καὶ τότε ἠρνήθησαν· ἀμέσως διέταξε νὰ καύσουν πολὺ (ἑπταπλασίως) μίαν κάμινον καὶ νὰ τοὺς ῥίψουν ἐντὸς αὐτῆς. Τοῦτο καὶ ἐγένετο. Ἐσώθησαν κατὰ θαυμαστὸν τρόπον. Ὅτε ἦσαν ἐντὸς τῆς καμίνου κατέβη ἄγγελος «καὶ τὸ πῦρ μετέβαλεν εἰς δρόσον» αὐτοὶ δὲ μέσα εἰς τὰς φλόγας ἰστάμενοι ἐδοξολόγουν τὸν Θεόν. Τοῦτο κατέπληξε τὸν βασιλέα καὶ διέταξε νὰ μὴ βλασφημῆται ὁ θεὸς τῶν τριῶν παίδων. Τούτους δὲ ἀνύψωσεν εἰς μεγαλυτέρας ἀκόμη θέσεις.

Τὸν Ναβουχοδονόσορα διεδέχθη ὁ υἱὸς του ὁ Βαλτάσαρ. Οὗτος παρέθεσε μίαν ἡμέραν δεῖπνον εἰς τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους του, οἱ ὅποιοι ἦσαν χίλιοι. Διὰ νὰ εἶναι δὲ τοῦτο μεγαλοπρεπέστατον διέταξε νὰ φέρουν ἐκεῖ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκευή, τὰ ὅποια εἶχον ἀφαιρέσει ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων παρουσιάζεται μία χεῖρ, ἡ ὁποία ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ τοίχου γράμματα ἀκατανόητα. Ὅλοι ἐταράχθησαν καὶ ἐσκέφθησαν νὰ καλέσουν τὸν Δανιὴλ νὰ ἐξηγήσῃ εἰς αὐτοὺς τί ἔλεγον ταῦτα. Οὗτος ἔρχεται καὶ ἀναγινώσκει. «**Μανί, θανέλ, φάρες**». Τοῦτο ἐσήμαινεν ὅτι ἡ βασιλεία σου ἔμετρήθη, ἔξυγίσθη καὶ διενεμήθη. Πράγματι ἡ βασιλεία του διενεμήθη μεταξὺ τῶν Περσῶν καὶ Μήδων αὐτὸς δὲ ἐφονεύθη. Καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Βαβυλῶνος ὑπὸ τῶν Μήδων, ὁ Δανιὴλ εἶχε μεγίστην θέσιν. Ἄλλὰ τότε διαβληθεὶς ἐρρίφθη εἰς ἓνα λάκκον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦσαν λέοντες. Καὶ τότε διὰ θαύματος ἐσώθη.

Ὁ Δανιὴλ προεἶπε τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσοῦ καθώρισεν δὲ ἀκριβῶς καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐμφανίσεώς του. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, τὸν ὠνόμασε προφήτην (Ματ. 24. 13). ✓

Μετὰ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΒΑΒΥΛΩΝΙΟΥ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ ΜΕΧΡΙ
ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΩΝ
ΠΕΡΣΩΝ 536-331 Π. Χ.

51. Τὸ διάταγμα τοῦ Κύρου καὶ ἡ ἐπιστροφή
ἀρχετῶν Ἰουδαίων ἐξορίστων εἰς
τὴν Παλαιστίνην.

Κύριος τῆς χώρας, τὴν ὁποίαν κατεῖχον οἱ Βαβυλώνιοι, ἐγένετο ὁ Κύρος ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. Καὶ τοῦ κράτους τούτου ἡ ἔκτασις ἦτο ἀπέραντος. Οὗτος ἔδειξε μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς ἐξορίστους, τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὴν κατακτηθεῖσαν χώραν. Ἐπομένως θὰ ἦτο πρόθυμος νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸ ἔτος 536 ἐξέδωκε διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου τοὺς ἄφιεν ἐλευθέρους. Οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς τὸ ἀναφέρουν καὶ τονίζουν τὴν μεγάλην του σημασίαν. «Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ ὁ Κῦρος, ἵνα ἐκπληρωθῶν οἱ λόγοι, οἱ ὁποῖοι ἐλέγχθησαν διὰ τοῦ προφήτου Ἰερεμίου, φωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐξέδωκε τὸ Διάταγμα τῆς ἐπιστροφῆς τῶν Ἰουδαίων (Β' Παρ. 36. 22. 23)». Εἰς ἄλλο βιβλίον ἀναφέρεται ὁλόκληρον τὸ διάταγμα τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἑξῆς. «Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, μοῦ ἔδωκεν ὅλα τὰ βασίλεια τῆς γῆς καὶ με διέταξε νὰ κτίσω ἓνα ναὸν του εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς Ἰουδαίας. Ποῖος λοιπὸν θὰ εἶναι ὁ ναὸς οὗτος: Εἰς τοῦτον θὰ εἶναι ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ὁποῖος θὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ. Ὅπου λοιπὸν καὶ ἂν εὐρίσκηται ὁ Ἰσραὴλ, ἐπιτρέπεται νὰ φύγῃ καὶ οἱ κάτοικοι τῶν διαφόρων μερῶν πρέπει νὰ δώσουν εἰς αὐτὸν τὰ χρήματά του τὴν περιουσίαν του καὶ ὅ,τι ἔχει νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ διὰ τὴν ἀνάγεισιν τοῦ ναοῦ» (Ἐσδρ. 1. 2. 4). (Ἴδε σημείωσις 8 εἰς τὸ τέλος).

Τὸ διάταγμα λοιπὸν τοῦτο ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν Ἰουδαίαν, νὰ ἐγκατασταθῶν ἐκεῖ μονίμως καὶ νὰ κτίσουν τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν

Ἱερουσαλήμ καὶ νὰ πάρουν μαζί των τὰς περιουσίας των. Τοῦτο ἦτο ἔργον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπροσπάτευε τοὺς Ἑβραίους. Ἄλλως τε εἶχεν ἀναγγεῖλει εἰς αὐτοὺς διὰ τῶν προφητῶν του, ὅτι ἡ ἐξορία των θὰ ἦτο προσωρινή.

Ἐνας Ἑβραῖος ἱστορικὸς (ὁ Ἰώσηπος) ἀναφέρει, ὅτι τότε οἱ Ἑβραῖοι ἔδειξαν εἰς τὸν Κῦρον σχετικὸν χωρίον τοῦ Ἡσαΐα, ὁ ὁποῖος πρὸ διακοσίων ἐτῶν εἶχε τοῦτο προαναγγεῖλει (Ἰωσ. Ἀρχ. 11.1.2).

Ὅταν ἐξεδόθη τὸ διάταγμα οἱ ἀρχηγοὶ τῶν φυλῶν Ἰούδα καὶ Βενιαμίν, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται, καὶ ὅλοι ὅσοι ἐφωτίζοντο ἀπὸ τὸν Θεόν, ἠτοιμάσθησαν νὰ φύγουν, διὰ νὰ μεταβοῦν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ νὰ κτίσουν τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ Κῦρος ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὰ σκευὴ τοῦ ναοῦ, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀρπάσει ὁ Ναβουχοδονόσορ. Ταῦτα εὐρίσκοντο εἰς τοὺς ναοὺς τῶν Βαβυλωνίων (Ἔσδρ. 1.5.11). Δυστυχῶς δὲν ἠθέλησαν νὰ φύγουν ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι οἱ εὐρισκόμενοι ἐκεῖ, μόνον ὀλίγοι ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Παλαιστίνην. Πολλοὶ πλέον εἶχον ἐγκατασταθῆ μονίμως εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Εἶχον οἰκίας, εἶχον ἀγοράσει χωράφια, τὰ ὁποῖα ἐκαλλιέργουν, ἦσαν ἔμποροι καὶ ἄλλοι κατεῖχον θέσεις ἐπισήμους εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους. Ἐπειδὴ δὲ ἐσυλλογίζοντο τὴν ἀθλιότητα, τὴν ὁποίαν θὰ εὕρισκον εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἐπροτίμησαν νὰ μείνουν εἰς τὴν Βαβυλῶνα.

Ὅσοι ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιστρέψουν ἀνεγνώρισαν ἀρχηγόν των τὸν Ζοροβάβελ, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα καὶ ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τοῦ βασιλέως Ἰερονίου (Ματ. 1.12.13). Μαζί του ἦτο καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἰωσίας. Ὅλοι οἱ ἀναχωρήσαντες ἦσαν τὸ ὄλον 42360, χωρὶς νὰ ὑπολογισθοῦν οἱ δοῦλοι. Ἐκτὸς τούτων ἠκολούθησαν καὶ 700 ψάλται.

Εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἔσδρα δὲν ἀναφέρονται λεπτομέρεια τοῦ ταξιδίου. Τοῦτο διήρκεσε τέσσαρας μῆνας. Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐδοκίμασαν μεγίστην συγκίνησιν. Συνηθροίσθησαν εἰς τὰ ἔρειπια τοῦ ναοῦ καὶ προσηύχοντο. Τότε ἔκαμον μεταξύ των ἕνα ἔρανον, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ καὶ ἐμάζευσαν 61.000. Οἱ μετανάσται αὐτοὶ κατ' ἀρχάς ἐγκατεστάθησαν προχείρως. Ἡ θλίψις των ἦτο μέγιστη, διότι μόνον ἔρειπια εὕρισκον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὅλοι ἦσαν

ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἶχον μεγίστην πίστιν. Τὸ ἐθνικὸν φρόνημα ἀνέζησε καὶ ἀναμεταξὺ των ἐκυριαόχησε ἀδελφικῆ ἀγάπῃ.

Πολιτικῶς ἦσαν ἐλεύθεροι. Μόνον ἐπλήρωσον φόρους εἰς τοὺς Πέρσας. Ὑστερον τὸ σπουδαιότερον πρόσωπον ἀπέβη ὁ μέγας ἀρχιερεὺς καὶ ἡ διοίκησις γενικῶς εἶχε χαρακτῆρα θρησκευτικόν. Ἦτο τρόπον τινὰ ἡ Ἰουδαία τότε μία δημοκρατία μὲ πρόεδρον τὸν μέγαν ἀρχιερέα. Ἐπίσης οἱ μετανάσται εἶχον λησμονήσει τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν καὶ ὠμίλουσ τὴν Ἀραμαϊκὴν, ἣτις ἦτο ἰδίωμα τῆς χώρας τῆς Συρίας Ἀράμ.

✓ 52. Ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ ναοῦ.

Οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα των, εἶχον μίαν ἱερὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπαναρχίσουν τὴν λατρείαν των, διὰ νὰ δείξουν, ὅτι εἶναι πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Θεὸν τῶν πατέρων των. Εἰς τὸ τέλος τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου, συνηθροίσθησαν ὅλοι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, διὰ νὰ ἐορτάσουν τὴν Σκηνοπηγίαν, ἡ ὁποία ἦτο μία ἀπὸ τὰς τρεῖς μεγάλας ἐορτάς. Τότε κατὰ πρῶτον ἠσυχολήθησαν νὰ κατασκευάσουν τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων. Τοῦτο ἦτο εἰς τὸν βράχον, ὅπου ὁ Ἀβραάμ προσέφερε τὴν θυσίαν καὶ τὸ ὁποῖον σώζεται μέχρι σήμερον ἐντὸς τοῦ τεμένους (τζαμίου) τοῦ Ὁμάρ. Ἐπειτα οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ἀνέλαβον τὰ καθήκοντά των καὶ τὰ ἐξετέλουσ κανονικῶς, ὅπως ὀρίζεται εἰς τὰ βιβλία τοῦ Μωϋσέως. Ἡ ἴδρυσις τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὀλοκαυτωμάτων δὲν ἦτο δι' αὐτοὺς σπουδαῖόν τι. Ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον ἐνδιεφέροντο πολὺ ἦτο ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ ναοῦ. Ἡ ἐπιχείρησις αὕτη ἦτο μεγίστη καὶ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα διέθετον ἦσαν ὀλίγα. Εἶχον ὁμως μέγαν ζῆλον. Ἦρχισαν λοιπὸν νὰ μαζεύσουν ὕλικὰ καὶ νὰ εὐρίσκουν καταλλήλους ἐργάτας. Ἐπίσης ἐπρομηθεύοντο ξυλείαν ἀπὸ τὸν Λίβανον. Εἰς τοῦτο τοὺς ἐβοήθησεν ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐπέτρεψε νὰ κόψουν ἀπ' ἐκεῖ δένδρα, τὰ ὁποῖα μετέφερον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Αἱ ἐργασίαι διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ ἤρχισαν τὸ δεύτερον ἔτος μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν των (533), ὁπότε ἔθεσαν καὶ τὰ θεμέλια. Εἰς τὴν τελετὴν ταύτην παρέστη

σαν ὁ μέγας ἀρχιερεύς, ὁ Ζοροβάβελ, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται. Οὗτοι ἔκρουον κύμβαλα καὶ ἔψαλλον ὅλοι μαζί τὴν ἐξῆς ἐπιδόξ. «Εὐλόγεῖτε τὸν Θεόν, διότι εἶναι καλὸς καὶ ἡ εὐσπλαχνία του εἶναι αἰωνία» (Β' Παρ. 5.13). Ὅλοι οἱ παρευρισκόμενοι ἔκλαιον ἀπὸ τὴν χαρὰν των. Ἡ μεγαλοπρέπεια, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος, ἦτο παροιμιώδης· τώρα πλέον ὁ ναὸς δὲν θὰ ἐγίνετο ὅπως ἐκεῖνος. Ἦτο ὅμως μεγαλυτέρα ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ πίστις τῶν ἀνοικοδομούντων αὐτὸν ἀπὸ τὴν πρώτην ἐποχὴν. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἔσδρα (3.8.13) ἀναφέρεται «Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὸν θύρῳβον τῶν φωνῶν ἐκ χαρᾶς ἀπὸ τὰς φωνὰς τῶν κλαιόντων».

Οἱ γειτονικοὶ τῶν Ἑβραίων λαοὶ ἐπληροφόρηθησαν ὅτι οὗτο^β θὰ ἀνοικοδομήσουν τὸν ναὸν καὶ διὰ τοῦτο ἤρχισαν νὰ ζηλεύουν. Οἱ Σαμαρεῖται, οἱ ὁποῖοι πλέον μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἐκεῖ ἄλλων λαῶν, δὲν ἦσαν γνήσιοι Ἑβραῖοι, ὅτε ἤρχισεν ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ ἔστειλαν ἀντιπροσώπους πρὸς αὐτοὺς καὶ τοὺς εἶπον τὰ ἐξῆς. «Ἀφήσατέ μας νὰ οἰκοδομήσωμεν μαζί τὸν ναόν, διότι ὅπως σεῖς, θὰ ἐπικαλούμεθα καὶ ἡμεῖς τὸν Θεόν σας καὶ θὰ προσφέρωμεν εἰς αὐτὸν θυσιάς» (Ἔσδρ. 4.1.2).

Ἡ πρότασις αὕτη τῶν Σαμαρειτῶν ἀπερρίφθη καὶ τοῦτο, διότι ἡ θρησκεία αὐτῶν εἶχεν ἀναμειχθῆ μετὰ στοιχεῖα ξένα πρὸς τὴν τῶν Ἑβραίων. Ἄλλ' οὗτοι ἐνήργησαν καὶ ὁ βασιλεὺς (5 Καμβύσης) διέταξε νὰ σταματήσῃ τὸ ἔργον.

Μόλις δὲ ἐπὶ Δαρείου ἐπετροπή εἰς αὐτοὺς νὰ ἀποπερατώσουν τὸν ναόν (516-515). Ἡ ἀνέγερσις τοῦ ναοῦ ἔδωκε θάρρος εἰς τοὺς ἐπιστρέψαντας ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν, διότι ὁ θεὸς ἦτο μαζί των καὶ διότι οὗτος ἐχρησίμευσεν ὡς κέντρον τῆς ἐθνικῆς τῶν ἐνόητος. Διὰ τοῦτο «οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται καὶ οἱ λοιποὶ υἱοὶ τῆς αἰχμαλωσίας (οἱ ἐπιστρέψαντες) ἐδοξολόγουν τὸν Θεόν, διότι ἠξιώθησαν νὰ κτίσουν τὸν ναόν» (Ἔσδρ. 6. 14).

Μετά τινα ἔτη ἦλθεν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ὁ Ἔσδρας μετὰ 1700 Ἑβραῖους. Οὗτος ἔφερε πολλὰ δῶρα εἰς τὸν ναόν καὶ ἐστόλισεν αὐτόν. Ἔδειξε μέγαν ζῆλον θρησκευτικόν. Καθ' ἐκάστην ἐδίδασκε τὸν λαὸν καὶ ἠρμήνευε τὸν νόμον. Ἀργότερον πάλιν ἦλθεν ὁ Νεεμίας, ὁ ὁποῖος εἶχε θέσιν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀρταξέρξου, καὶ οἰκοδόμησε τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν

ὄλα ὁ Ἑσδρας ἐκάλεσε τὸν λαὸν εἰς συνέλευσιν καὶ ἀνέγνωσεν εἰς τοὺς συνελθόντας τὸν Νόμον τέσσαρας φοράς. Ὁ λαὸς μετὰ προσοχῆς ἤκουσε τὸ περιεχόμενον τούτου καὶ ὠρκίσθη νὰ τηρήσῃ τὰς ἐντολάς του. ✓

53. Ἡ Ἑσθήρ σώζει τοὺς Ἑβραίους.

Μέγας βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦτο ὁ Ξέρξης (485-465). Ἑδρα χειμερινὴ τοῦ ἀπεράντου αὐτοῦ κράτους ἦσαν τὰ Σουσσά. Ἐκεῖ οὗτος ἐνυμφεύθη τὴν Ἑβραίαν Ἑσθήρ (μυρτιά), ἡ ὁποία διεκρίνετο διὰ τὴν ὠραιότητά της καὶ διὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀγνὴν ἠθικότητά της. Αὕτη ἀπὸ μικρῆ εἶχε μείνει ὀρφανή, ἀλλὰ τὴν ἐπροστάτευσεν ὁ θεὸς της Μαρδοχαῖος, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τὴν φυλὴν Βενιαμίν. Οὗτος καὶ ὅτε αὕτη ἐγένετο βασίλισσα ἐξηκολούθει νὰ τὴν συμβουλεύη καὶ διὰ τοῦτο ἐπῆγαινε πολὺ συχνὰ εἰς τὰ ἀνάκτορα (Ἑσθήρ 2. 1. 18). Ἡ εὐσεβὴς αὕτη γυνὴ ἔσωσε τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ γενικὴν σφαγὴν.

Ταύτην προπαρεσκεύασεν ἐναντίον τῶν ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ Ξέρξου ὁ Ἄμάν. Ὁ χρόνος τῆς ἐκτελέσεως θὰ ὠρίζετο διὰ κλήρου. Ταῦτα συνέβαινον τὸ ἔτος 473 τὸν μῆνα Νισάν (μεταξὺ Μαρτίου καὶ Ἀπριλίου) ὁ δὲ κληρὸς ἔπεσε νὰ γίνῃ ἡ σφαγὴ αὕτη τὸν μῆνα Ἀδάρ (μεταξὺ Φεβρ. καὶ Μαρτίου). Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ περάσῃ ἓνα ὀλόκληρον ἔτος. Τοῦτο πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὴν θεῖαν πρόνοιαν, ἡ ὁποία ἐπενέβη χάριν τῶν Ἑβραίων. Τὸ διάταγμα τῆς σφαγῆς τούτων ἠτοιμάσθη καὶ ἐστάλη διὰ τῶν ταχυδρόμων εἰς ὅλους τοὺς σατράπας τοῦ κράτους. Τοῦτο ἔλεγε τὰ ἑξῆς. «Ὁ μέγας Ξέρξης, ὁ ὁποῖος βασιλεύει μέχρι τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Αἰθιοπίας εἰς ὅλους τοὺς σατράπας του στέλλει χαιρετισμόν! . . . Διὰ νὰ διοικῆται καλύτερον τὸ κράτος μου, διώρισσα πρῶτον Ὑπουργόν μου τὸν Ἄμάν. Μεταξὺ ὅμως τῶν κατόικων τοῦ κράτους μου εἶναι διασκορπισμένους ἓνας λαός, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπακούει καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι ἕτοιμος νὰ ἐπαναστατήσῃ. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα κατὰ τὸν μῆνα Ἀδάρ νὰ ἐξαφανισθῇ ὁ λαὸς οὗτος. Πρέπει νὰ φονευθοῦν καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά, χωρὶς νὰ τοὺς λυπηθῆτε καὶ τοῦτο θὰ γίνῃ τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς

«ὄλοκληρον τὸ κράτος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἡσυχάσῃ τὸ μέγα βασιλείόν μου (Ἐσθῆρ 13.1.7)».

Τὸ περιεχόμενον τοῦ διατάγματος τούτου ἐγένετο γνωστὸν εἰς τὰ Σοῦσα. Οὐδείς ἐγνώριζε τὸν λόγον τῆς φοβεραῆς ταύτης σφαγῆς. Ὁ Μαρδοχαῖος, ὁ ὁποῖος ἦτο θερμὸς πατριώτης, ὅταν τὸ ἔμαθεν, ἀπεφάσισε νὰ ἀντενεργήσῃ. Ἐφόρεσε λοιπὸν σχισμένα ἐνδύματα, ἔρριψεν εἰς τὴν κεφαλὴν του στάκτην κλαίων δὲ καὶ θρηνηῶν ἐπῆγεν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἡ βασίλισσα ἡ ὁποία εἶχε πληροφορηθῆ τὸ πρᾶγμα ἀπὸ ἐπιστολὴν τοῦ Μαρδοχαίου πρὸς αὐτὴν ἐβεβαίωσε τὸν Μαρδοχαῖον, ὅτι θὰ ἐπέμβῃ εἰς τὸν βασιλέα διὰ νὰ σώσῃ τοὺς πατριώτας τῆς καὶ εἶπεν εἰς αὐτὸν «Νὰ μαζεύσῃς ὅλους τοὺς Ἑβραίους, οἱ ὁποῖοι εἶναι εἰς τὰ Σοῦσα καὶ νὰ νηστεύσῃς μαζί των τρεῖς ἡμέρας. Τὸ ἴδιον θὰ κάμω καὶ ἐγὼ καὶ ἔπειτα θὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν βασιλέα. Ἄν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποθάνω χάριν τῶν Ἑβραίων, θὰ ἀποθάνω (Ἐσθῆρ 4.12-17)». Τὰ πάντα ἡ εὐσεβὴς αὕτη γυνὴ ἐστήριξεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ προσηυχήθη ὡς ἐξῆς. «Κύριε, Σὺ μόνος εἶσαι ὁ βασιλεὺς μας. Νὰ μὲ βοηθήσῃς, διότι κινδυνεύω. Γνωρίζω, τὸ τί ἔκαμες διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας, τοὺς ὁποίους ἐξέλεξας, ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη. Σὲ παρακαλῶ νὰ τοὺς σώσῃς ἀπὸ τὸν μέγαν τοῦτον κίνδυνον (14.1.19)».

Ἡ Ἐσθῆρ παρουσιάσθη εἰς τὸν βασιλέα καὶ τοῦ ἐζήτησεν ὡς χάριν νὰ προσκληθῆ ὁ Ἄμάν νὰ συμφάγῃ μαζί των, διὰ νὰ εὔρη εὐκαιρίαν νὰ τοῦ ὀμιλήσῃ. Ἄλλ' ἀνέβαλε διὰ τὴν ἄλλην ἡμέραν. Ὁ Ξέρξης, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῆ, ἀνεγίνωσκε τὸ ἡμερολόγιον τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκεῖ εἶδε πῶς ὁ Μαρδοχαῖος τὸν ἔσωσε ἀπὸ μίαν συνωμοσίαν καὶ ἠρώτησε ποῖα ἀνταμοιβὴ ἐδόθη εἰς αὐτόν. Οὐδεμία τοῦ ἀπήντησεν ἡ βασίλισσα. Τέλος τοῦ ἐφανέρωσε τὸν σκοπὸν τῆς καὶ τοῦ εἶπεν, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ ἐδημιούργησεν ὁ Ἄμάν. Τότε διέταξε νὰ θανατωθῆ οὗτος καὶ ἀνυψωθῆ εἰς τὴν θέσιν του ὁ Μαρδοχαῖος. Τὸ διάταγμα ἠχυρώθη καὶ ἐπετράπη εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ ἀντισταθῶν ἐνόπλιως.

Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου ὠρίσθη νὰ ἑορτάζεται κατ' ἔτος ἡ ἑορτὴ τῶν Πουρῆμ (κλήρων).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΑΠΟ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΗΡΩΔΟΥ
ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ 333-37 Π.Χ.

✓ 64. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος καὶ αἱ σχέσεις
μὲ τοὺς Ἑβραίους.

Εἰς ἓνα βιβλίον τῆς Π. Δ. ἀναμινώσκομεν τὰ ἐξῆς. (βιβλ. Μακκαβαίων). Ἀφ' οὗ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν καὶ τῶν Μήδων τὸν Δαρεῖον, κατέλαβε τὴν θέσιν του. Ἐπειτα ἔκαμε πολλὰς μάχας καὶ ἐνίκησεν ὅλους τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς. Ἐφθασε δὲ εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, ὅλη ἡ γῆ ὑπετάχθη εἰς αὐτὸν καὶ ἐπλήρωσε φόρον ὑποτελείας (Μακκαβ. Α' 1. 1. 8).

Περὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἶχεν ὁμιλήσει καὶ ὁ προφήτης Δανιήλ, ὁ ὁποῖος προεἶπεν, ὅτι οὗτος θὰ κατέλυε τὸ Περσικὸν κράτος (Δανιήλ 8. 5. 8). Ὁ ἴδιος δὲ προφήτης πάλιν λέγει. «Θὰ παρουσιασθῆ ἓνας ἀνδρεῖος βασιλεὺς καὶ θὰ κάμῃ ὅτι τὸν εὐχαριστεῖ. Ἀργότερον τὸ κράτος θὰ μοιρασθῆ εἰς τέσσαρα μέρη, καὶ δὲν θὰ περιέλθῃ εἰς τοὺς ἀπογόνους του. Δὲν θὰ διατηρήσῃ τὴν δυνάμιν του, διότι αὐτὴ θὰ διαφύγῃ εἰς ξένους (Δανιήλ σ1. 3.4)».

Ἀπὸ τὴν Τύρον ἔστειλε πρέσβεις εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς Σαμαρείτας καὶ παρήγγειλεν εἰς αὐτούς, ὅτι εἰς τὸ μέλλον θὰ πληρῶνουν εἰς αὐτὸν τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους εἶχον ἐπιβάλλει οἱ Πέρσαι. Οἱ Σαμαρεῖται ὑπήκουσαν, χωρὶς ἀντίρρησην, εἰς τὴν διαταγὴν του. Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως ἀπήντησαν εἰς τοὺς πρέσβεις, διὰ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως, ὅτι εἶχον ὑποσχεθῆ δι' ὄρκου νὰ μένουν πιστοὶ εἰς τοὺς Πέρσας καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ παραβοῦν αὐτόν. Τὴν ἀπάντησιν ταύτην ὁ Μ. Ἀλέξανδρος τὴν ἐθεώρησεν, ὡς πρόκλησιν καὶ ἀπήντησεν εἰς αὐτούς, ὅτι μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Τύρου θὰ ἐπήγαιεν εἰς τὴν

Παλαιστίνην, διὰ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ. Τοῦτο ὅμως ἔκαμε μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Γάζης.

Ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, φόβος καὶ τρόμος κατέλαβε τὸν λαόν. Ὅλοι δὲ ἐνήστευον καὶ προσηύχοντο εἰς τὸν Θεὸν νὰ τοὺς βοηθήσῃ. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς ἔλαβε τὴν ἐξῆς γενναίαν ἀπόφασιν. Ἐφ' οὗ ἐνεδύθη τὴν ὠραιότεραν του στολὴν, περικυκλωμένος ἀπὸ ἱερεῖς καὶ Λευίτας, οἱ ὅποιοι ἐφόρουν λευκά, ἤλθε πρὸς συνάντησιν τοῦ νικητοῦ. Ὁ Ἀλεξάνδρος ἐγονάτισε πρὸ τοῦ ἀρχιερέως· ἔλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ μαζί του ἐβάδισεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὅπου προσέφερε θυσίαν εἰς τὸν ναόν. Ὁ ἀρχιερεὺς τότε τοῦ ἐπέδειξε τὸ σχετικὸν χωρίον τοῦ Δανιὴλ, εἰς τὸ ὅποιον ὁ προφήτης προέλεγε τὴν δρασίν του. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου παρεπονέθησαν διὰ τὰς περιποιήσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς τὸν ἀρχιερέα, οὗτος ἀπήντησεν, ὅτι ὁ σεβασμὸς αὐτὸς δὲν ἀποδίδεται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀρχιερέως, ἀλλ' εἰς τὸν θεὸν τῶν Ἰουδαίων. Τὴν ἄλλην ἡμέραν προσεκάλεσεν ὅλους τοὺς κατοίκους εἰς γενικὴν συνέλευσιν καὶ τοὺς εἶπε νὰ ζητήσουν ὅ,τι θέλουν. Οὗτοι ἐζήτησαν νὰ μὴ πληρώνουν φόρους ἕκαστον ἔβδομον ἔτος, διότι τότε ἄφιναν ἀκαλλιεργήτους τοὺς ἀγρούς.

55. Διωγμὸς κατὰ τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς.

Οἱ διάδοχοι τοῦ μεγ. Ἀλεξάνδρου, καὶ ἰδίως ὁ Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανής, ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας, κατεδίωξαν τοὺς Ἑβραίους ἐπειδὴ οὗτοι ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των. Ὁ Θεὸς ὅμως ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἀρχηγούς μετ' ἐπιτυχίας, οἱ ὅποιοι χάρις τῆς πατρίδος καὶ τῆς θρησκείας ἐθυσίασαν τὸ πᾶν. «Ὁ Ἰουδαϊσμὸς γράφει, ἕνας μεγάλος ἱστορικὸς τῶν Ἑβραίων, ἐδοκίμασε μεγίστην κρίσιν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, διότι ἐκινδύνευσαν νὰ ἀνατραποῦν αἱ βάσεις τῆς θρησκείας του καὶ νὰ δεχθῆ τὴν εἰδωλόλατρίαν (Schvirer).

Ἐνῶ οἱ πρὸ τοῦ Ἀντιόχου βασιλεῖς τῆς Συρίας εἶχον ἐπιτρέψει θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν εἰς ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτοὺς λαούς,

οὗτος εἶχεν ἄλλας ἰδέας. Ἐπίεξε τοὺς Ἰουδαίους. Εἰς τὰ ἱερά βιβλία ἀναφέρεται, «ὅτι τοὺς Ἰουδαίους εἶχε καταλάβει μεγάλη ἀγωνία ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του. Οἱ ἄρχοντες ἐστέναζον, οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι εὐρίσκοντο εἰς διαρκῆ ἀγωνίαν. Αἱ δὲ γυναῖκες ἀπὸ τὴν θλίψιν των ἔχασαν τὴν ὠραιότητά των. Ἡ χώρα ἔτρεμε καὶ ὅλοι ἦσαν εἰς διαρκῆ σύγχυσιν (Α' Μακ. 1.26.29)».

Ὁ Ἀντίοχος τὸ 168 ἐπεχείρησεν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Αἰγύπτου. Τότε ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου (Πτολεμαῖος ὁ 4ος ὁ Φιλομήτωρ), ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τῶν Ῥωμαίων. Ἀμέσως ἐστάλησαν πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἀπὸ τὴν Ῥώμην καὶ τὸν διέταξαν νὰ ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν Αἰγύπτου. Οὗτος, ἀφ' οὗ ἀπέτυχεν εἰς τὴν ἐκστρατείαν του κατὰ τῆς Αἰγύπτου, ἐστράφη κατὰ τῶν Ἑβραίων. Ἐστελεῖ λοιπὸν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν Ἰουδαίαν πολλοὺς ἀξιωματικοὺς νὰ τρομοκρατήσουν τοὺς κατοίκους. Εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἦλθεν ὁ στρατηγὸς Ἀπολλώνιος μὲ στρατὸν πολὺν (20 χιλ.). Πρὶν εἰσελθῆ εἰς τὴν πόλιν ὑπεκρίνετο τὸν φίλον, καὶ χωρὶς ἀντίστασιν ἐγένετο κύριος τῆς πόλεως. Τότε ἔκαμε πολλὰς παρεκτροπὰς. Ἐφόνευσε πολλοὺς, οἱ ὅποιοι προσηύχοντο εἰς τὸν ναὸν κατὰ τὴν ὥραν τῆς εἰσόδου του εἰς τὴν πόλιν. Ἐκαυσε τὰ ὠραιότερα τῶν οἰκοδομημάτων καὶ διήρπασε τὰ πάντα. Ἐπῆρε πολλὰς γυναῖκας αἰχμαλώτους μετὰ τῶν τέκνων των καὶ τὰς ἐπώλησεν. Ἐμόλυνε τὸν ναὸν καὶ περιέπαιξε τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου (2. Μακ. 1.35.4). Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ 142.

Ὡς νὰ μὴ ἔφθανον αὐτὰ, ὁ Ἀντίοχος διέταξεν ὅλοι οἱ ὑπῆκοοί του νὰ ἔχουν μίαν θρησκείαν καὶ τὰ ἴδια ἔθιμα. Ἐπρεπε νὰ εἶναι ἕνας λαὸς καὶ νὰ λησμονήσουν τὴν καταγωγὴν των, τὴν θρησκείαν των, τὴν νομοθεσίαν των καὶ τὰ ἦθη των. Εἰς τὴν διαταγὴν του ταύτην οὐδεὶς ἔφερεν ἀντίρρησην. Καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἤρχισαν τὰ θυσιάζουν εἰς τὰ εἶδωλα καὶ κατήργησαν τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ Σαββάτου (1. Μακ. 44-45). Ἄν καὶ πολλοὶ ὑπῆκουσαν ἔκ τῶν μερφωμένων Ἰουδαίων (Ἑλληνιστῶν) εἰς τὸ διάταγμα τοῦτο τοῦ Ἀντιόχου, ὁ πολὺς λαὸς ἔμεινε πιστὸς εἰς τὴν θρησκείαν καὶ τὰς παραδόσεις του.

Εἰς τὰς ἀπειλὰς δὲ τοῦ βασιλέως καὶ εἰς τὴν βίαν ἀντέταξαν μέγιστον ἠρωϊσμόν. Ἐπειτα ὁ Ἀντίοχος διέταξε νὰ φάγουν ἀπη-

γορευμένας εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῆς θρησκείας τροφᾶς (χοίρειον κρέας)· καὶ νὰ θυσιάσουν εἰς τοὺς θεοὺς του ἐπὶ βωμῶν, τοὺς ὁποίους οὗτος ἴδρυσε εἰς διάφορα μέρη. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκαμνε διὰ νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς Ἑβραίους νὰ λησμονήσουν τὸν Θεὸν των (1 Μακ. 1.46.52). Ὅσοι ἀντίσταντο εἰς τὰς διαταγὰς του ἐτιμωροῦντο μὲ θάνατον. Ἐπειτα ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὀλοκαυτωμάτων ἴδρυσε βωμὸν διὰ νὰ προσφέρονται θυσῖαι εἰς τοὺς θεοὺς μὲ ζῶα ἀκάθαρτα, ὅπως ἦσαν οἱ χοῖροι. Μὲ τὸ αἷμα δὲ τῶν ζῴων τούτων ἐρράντιζον καὶ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Τέλος ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ μετεβλήθη εἰς ἱερὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Πλείστοι τότε τῶν Ἰουδαίων ἐμαρτύρησαν, ὅπως ὁ Ἐλεάζαρος, ὅστις ἠρνήθη νὰ φάγῃ χοίρειον κρέας καὶ ἐπροτίμησε νὰ φονευθῆ. Ἐπίσης ἠρωϊσμὸν ἔδειξε μία μήτηρ μὲ τὰ ἑπτὰ τέκνα της, ἣ ὁποία ἐφονεύθη, καθὼς καὶ ὅλα της τὰ τέκνα, ἀλλὰ δὲν ἠρνήθη τὴν πίστιν της.

56. Ὁ Ματθαίας καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ ἐπαναστατοῦν, ἕνεκα τῶν διωγμῶν τοῦ Ἀντιόχου.

Ὁ Θεὸς δὲν ἐγκατέλιπε τοὺς Ἑβραίους κατὰ τοὺς ἀγρίους τούτους διωγμούς. Ὅπως εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Κριτῶν, τοιούτοτρόπως καὶ τώρα, ἀνέδειξε ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι ἔσωσαν αὐτούς. Οὗτοι διωργάνωσαν κατ' ἀρχὰς ἀντίστασιν κατὰ τῶν διωκτῶν των καὶ τέλος ἐνίκησαν αὐτούς. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη τῆς ἐπαναστάσεως ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν θεῖαν βοήθειαν, διότι οἱ ὀλίγοι ἐνίκησαν τοὺς πολλούς.

Τὸ σύνθημα τῆς ἐξεγέρσεως κατὰ τοῦ σκληροῦ τυράννου ἐδόθη ἐκ τῆς Ἰουδαίας ἀπὸ ἑνα εὐσεβῆ ἱερέα, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ματθαίας. Ἀφοῦ ἐκλείσθη ὁ ναὸς καὶ δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη νὰ μὲνη οὗτος εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἔφυγε μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἐγκατεστάθη εἰς μίαν μικρὰν πόλιν τῆς Ἰουδαίας (Μωδεῖν) Ὁ Ματθαίας εἶχε πέντε υἱούς. Καὶ οἱ πέντε οὗτοι μὲ τὴν σειρὰν των ἀπέθανον διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἐνδοξότατος ὄλων ἐγένετο ὁ Ἰούδας, ὁ ὁποῖος ἀργότερον ὠνομάσθη Μακκαβαῖος (σφυρὶ), ἕνεκα τοῦ μεγάλου θάρρους του εἰς τοὺς κινδύνους.

Ὅτε διέμενεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν (Μωδεῖν) ἦλθον ἐκεῖ ὑπάλ-

ληλοι τοῦ βασιλέως, οἱ ὁποῖοι ἐπίεζον τὸν λαὸν νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν ἔθνισμόν του καὶ τὴν θρησκείαν του. Πολλοὶ ἐκ φόβου ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ὑπακούσουν εἰς αὐτούς. Διὰ νὰ ἐπιτύχουν τοῦ σκοποῦ των ἐκάλεσαν τὸν ἱερέα Ματταθίαν καὶ τοῦ εἶπον. «Σὺ εἶσαι ὁ σπουδαιότερος εἰς τὴν πόλιν ταύτην καὶ ἔχεις μεγάλην δύναμιν. Νὰ πλησιάσῃς πρῶτος εἰς τὸν βωμόν καὶ νὰ ἐκτελέσῃς τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως . . . ὅπως ἐξετέλεσαν αὐτήν, ὅσοι ἔμειναν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Θὰ εἶσαι εἰς τὸ μέλλον φίλος τοῦ βασιλέως. Θὰ γεμίσῃς ἀπὸ χρυσὸν καὶ ἀπὸ ἄργυρον». (Α΄ Μακ. 2.15-22). Ὁ Ματταθίας ἀπήντησε μεγαλοφώνως, ὥστε νὰ ἀκούεται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκεῖ εὐρισκομένους καὶ εἶπε. «Ἄν ὅλοι ὑπήκουσαν εἰς τὸν Ἀντιόχον καὶ ἐγκατέλιπον τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των . . . ἐγὼ οἱ υἱοὶ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου θὰ μείνωμεν πιστοὶ εἰς τὰς παραδόσεις μας. . . . Δὲν θὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὸν βασιλέα. Δὲν θὰ ἀθειήσωμεν τὰς διατάξεις τοῦ θεοῦ Νόμου (2. 22. 24).

Ὅταν δὲ εἶδεν ὁ Ματταθίας τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἄνδρα Ἰουδαῖον, νὰ ῥίπτῃ θυμίαμα εἰς τὸν βωμόν, τὸν ὁποῖον εἶχε στήσει εἰς τὸ μέσον τῆς πλατείας τῆς κωμοπόλεως, σφάζει αὐτόν, καταστρέφει τὸν βωμόν καὶ ὑψώνει τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Τότε πολλοὶ τὸν ἠκολούθησαν. Μὲ αὐτούς ἐκδιώκει τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τὰς διαφόρους πόλεις καὶ τὰ χωριά, κρημνίζει τοὺς βωμοὺς καὶ ἐπαναφέρει τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του. Τὸ ἔτος 166 οὗτος ἀπέθανε καὶ τὸ ἔργον ἐσυνέχισαν οἱ υἱοὶ του, ἰδίως ὁ Ἰούδας καὶ ὁ Σίμων. Ὁ Ἰούδας νικᾷ εἰς διαφόρους μάχας τοὺς στρατηγοὺς τοῦ Ἀντιόχου καὶ φθάνει εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὅταν ἔφθασεν ἐκεῖ ἔκαμε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τὸ 165 καὶ συνέστησε τὴν ἑορτὴν τῶν *ἐγκαινίων*, ἡ ὁποία ἐτελεῖτο τὴν 25ην Δεκεμβρίου (Χασιλεῦ) καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιόχου ἐσυνέχισε τοὺς πολέμους, εἰς μίαν δὲ μάχην ἐφρονεῦθη.

Τοὺς ἀγῶνάς του ἐξηκολούθησεν ὁ ἀδελφός του Σίμων ὁ ὁποῖος ἐγένετο κύριος τῆς ἀκροπόλεως τῆς Ἱερουσαλήμ (14) καὶ ἐστερέωσε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἑβραίων. Ἀργότερον συνεμάχησε μὲ τοὺς Ῥωμαίους· ὁ λαὸς ἀνεκίρῳεν αὐτὸν *ἡγούμενον καὶ ἀρχιερέα εἰς τὸν αἰῶνα*, μέχρις ὅτου ἀναφανῆ προφήτης πιστὸς (140).

Τὸν Σίμωνα διεδέχθη ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωάννης Ὑρκανὸς (136-105). Οὗτος κατέλαβε τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὴν Σαμαρείαν.

57. Οἱ βασιλεῖς Ἀριστόβουλος καὶ Ὑρκανὸς (63—40 π. Χ.) ὑποταγὴ εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Ἀπὸ τοὺς τελευταίους ἀπογόνους τῶν Μακκαβαίων εἶναι ὁ Ὑρκανὸς καὶ ὁ Ἀριστόβουλος. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τούτων ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ διέρχεται σπουδαιοτάτην κρίσιν. Ὁ Ἀριστόβουλος μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του Σολομῆ (Ἰωσηφ. Ἀρχ. 12. 15) κατέλαβε τὸν θρόνον, ἂν καὶ οὗτος ἀνῆκεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Ὑρκανόν, μετὰ φοβερὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Ὁ Ὑρκανὸς νικηθεὶς ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐγκατεστάθη εἰς μίαν μικρὰν πόλιν (Βαρέν). Πρὸς ἀσφάλειάν του δὲ ἐκράτει αἰχμάλωτον ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἄλλ' ὁ Ὑρκανός, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπαθὴς καὶ ἀδυνάτου χαρακτῆρος, ἐδέχθη νὰ ὑποταχθῆ εἰς τὸν Ἀριστόβουλον ὑπὸ τὸν ὄρον οὗτος νὰ κατέχη τὴν θέσιν τοῦ μεγίστου ἀρχιερέως.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀναμειγνύεται εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους ὁ Ἀντίπατρος. Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἰδουμαίαν καὶ εἶχε δεχθῆ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν. Ὁ πατὴρ του ὁ ὁποῖος ἦτο εὐγενὴς τὴν καταγωγὴν, εἶχε διορισθῆ διοικητῆς τῆς Ἰδουμαίας. Ὁ Ἀντίπατρος παρεκίνη τὸν Ὑρκανὸν ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του, διότι εἶχε τὴν γνώμην, ὅτι αὐτὸς θὰ ἦτο πραγματικὸς βασιλεὺς, ἐπειδὴ ὁ Ὑρκανὸς ἦτο ἀνίκανος. Διὰ τοῦτο, ὁσάκις τοῦ ἐδίδeto εὐκαιρία ὠμίλει κατὰ τοῦ Ἀριστοβούλου καὶ παρὶστα αὐτὸν ἄρπαγα τοῦ θρόνου. Κατ' ἀρχὰς ὁ Ὑρκανὸς δὲν ἔδιδε καμμίαν σημασίαν εἰς ὅσα ἔλεγεν ὁ Ἀντίπατρος. Ἀργότερον ὅμως μὲ τὴν βοήθειαν ξένων βασιλέων, ἐχθρῶν τοῦ Ἀριστοβούλου, κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ πάλιν τὸν θρόνον. Τοιοῦτοτρόπως τὸ βασίλειον τῶν Ἑβραίων ἐταράσσετο ἐσωτερικῶς ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων τούτων πολέμων.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην (66. π. Χ.) ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Πομπήϊος, ἀφ' οὗ κατήγαγε λαμπρὰς νίκας εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐκεῖ ἐπολέμησε τὸν Μιθριδάτην, τὸν βασιλέα τοῦ Πόντου, καὶ ἔπειτα ἐπῆλθε κατὰ τῆς Παλαι-

στίνης. Ὁ Ἀριστόβουλος ἐκέρδησε τὴν εὐνοίαν τῶν Ῥωμαίων, ἀφ' οὗ προσέφερον εἰς αὐτοὺς 500 τάλαντα καὶ ἓνα κλῆμα χρυσοῦν εἰς τὸν Πομπήϊον. Ἀλλὰ μὲ ὅλα αὐτὰ ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων ἠνῴει τὸν Ὑρκανόν.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἔστειλαν ἀπεσταλμένους εἰς τὸν Πομπήϊον καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ καταργήσῃ τὴν βασιλείαν, καὶ νὰ ἀναθέσῃ τὴν διοίκησιν εἰς τὸν μέγαν ἀρχιερέα, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος. Διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἡσυχίαν ὁ Πομπήϊος ἐβάδισε κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε καταφύγει ὁ Ἀριστόβουλος. Ὅταν ὁ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἔφθασε πρὸ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι ἀντέστησαν, οἱ Ῥωμαῖοι ἐπετέθησαν κατὰ τῆς πόλεως καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ὑρκανοῦ κατώρθωσαν νὰ γίνουν κύριοι αὐτῆς. Τότε προέβησαν εἰς σφαγὰς καὶ εἰς λεηλασίας. (63. π. X.). Ὁ δὲ στρατὸς μὲ ἀρχηγὸν τὸν Πομπήϊον εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ, εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων. Ἐσεβάσθη ὅμως τὸν Ναὸν καὶ δὲν ἔθιξε τοὺς θησαυροὺς του. Ἐπίσης ἀνεγνώρισε τὸν Ὑρκανόν, ὡς μέγιστον ἀρχιερέα, τὴν δὲ Παλαιστίνην ὑπήγαγεν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Συρίας. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν οἱ Ἑβραῖοι ἔχασαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Ἀφορμὴ τῆς συμφορᾶς ταύτης ἦσαν οἱ ἐσωτερικοὶ πόλεμοι καὶ ἡ μωρία τῶν δύο ἀντιμαχομένων, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν τὴν προστασίαν τῶν Ῥωμαίων.

58. Ἀρχιερατεία τοῦ Ὑρκανοῦ (63—37. π. X.).

Ὁ Ἡρώδης ἀνακηρύσσεται βασιλεὺς.

Ὁ Ὑρκανός, ὡς μέγας ἀρχιερεὺς, διηύθυνε τὸ κράτος τῶν Ἑβραίων ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Ῥωμαίου ἀρχοντος (ἀνθυπάτου), ὁ ὁποῖος ἔμενεν εἰς τὴν Συρίαν. Ἐπειδὴ ὅμως οὗτος δὲν εἶχεν οὐδεμίαν ἰκανότητα, ἐκυβέρνηα ὁ Ἀντίπατρος, ὁ ὁποῖος ἐνήργει τὸ πᾶν πρὸς τὸ συμφέρον τῶν Ῥωμαίων. Τοῦτο ἔκαμνε διὰ νὰ ἐπιτύχῃ παρ' αὐτῶν προσωπικὰς ὠφελείας.

Ὁ Ῥωμαῖος ἀρχων (ἀνθύπατος) ἔκαμε μερικὰς μεταρρυθμίσεις εἰς τὸ πολίτευμα τῶν Ἑβραίων. Ἀφήρσεν ἀπὸ τὸν Ὑρκανὸν πᾶσαν πολιτικὴν ἐξουσίαν καὶ περιώρισεν αὐτὸν εἰς τὰ καθαρῶς ἀρχιερατικά του καθήκοντα. Τὴν χώραν διήρσεν εἰς πέντε

2, 3, 5
26
1400
470
6.700

περιφερείας. Εἰς ἑκάστην διοίκησιν συνέστησεν ἕν ἀνώτατον δικαστήριον (Συνέδριον), τὸ ὁποῖον εἶχε πολλὰ δικαιώματα καὶ διώρισεν ἀνά ἓνα ἄρχοντα ἐκ τῶν πλουσιωτέρων. Τὴν διαίρεσιν ταύτην ἔκαμε διὰ τὴν διχάσῃ τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς καταστήσῃ ἀδυνάτους.

Τὸ ἔτος 54 ἦλθεν εἰς τὴν Συρίαν ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Κράσσος, ὁ ὁποῖος μὲ τὸν Πομπηῖον καὶ τὸν Καίσαρα ἐκυβέρνησεν τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος. Οὗτος, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Πάρθων, εἶχεν ἀνάγκην χρημάτων. Διὰ τοῦτο διήρπασε τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ναοῦ, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πλουσιώτατοι. Οἱ Ἑβραῖοι εἶχον τότε διασκορπισθῆ εἰς ὄλον τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος καὶ εἶχον πλουτίσει. Κατ' ἔτος ἔστελλον δῶρα μεγάλης ἀξίας εἰς τὸν Ναὸν καὶ διὰ τοῦτο ἡ περιουσία του ἦτο μεγίστη.

Ἐπειτα ἤρχισεν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος μεταξὺ Καίσαρος καὶ Πομπηίου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐνικήθη ὁ δεύτερος. (48 π.Χ.) εἰς Φάρσαλα. Ἐπειδὴ ὁ Ὑρκανὸς καὶ ὁ Ἀντίπατρος εἶχον ταχθῆ μὲ τὸ μέρος τοῦ Πομπηίου, ἐθεωροῦντο ἐχθροὶ τοῦ νικητοῦ. Ἄλλ' ἡ γνώμη του μετεστράφη, διότι κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Αἰγύπτου τὸν ἐβοήθησεν ὁ Ἀντίπατρος μὲ τρεῖς χιλιάδας Ἑβραίους. Ὅταν δὲ ὁ Κεῖσαρ ἐτακτοποίησεν τὰ πράγματα τῆς Συρίας, ἀνεγνώρισεν εἰς τὸν Ὑρκανὸν τὸ ἀξίωμα τοῦ μεγίστου ἀρχιερέως, τοῦ ἀπέδωκε τὴν προτέραν ἐξουσίαν καὶ τὸν ὠνόμασεν *ἐθνάρχην*. Τὸν Ἀντίπατρον ἀνεγνώρισεν, ὡς Ῥωμαῖον πολίτην καὶ τὸν διώρισεν *ἐπίτροπον* τῆς Ἰουδαίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 44 π. Χ. ἐδολοφονήθη ὁ Καίσαρ. Τοῦτο ἦτο δυστύχημα διὰ τοὺς Ἑβραίους. Τότε οἱ δολοφόνοι κατέφυγον εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ διὰ νὰ ἐτοιμάσουν στρατόν, ἐπέβαλον εἰς τὰς διαφόρους χώρας νὰ πληρώσουν ὄρισμένα ποσά. Οἱ κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης προσέφερον 700 τάλαντα. Μετὰ τὴν ἦταν τῶν δολοφόνων τοῦ Καίσαρος (42 π.Χ.), ὁ Ἀντώνιος ὁ ὁποῖος εἶχε τότε ὅλην τὴν δύναμιν, ἦλθεν εἰς τὴν Συρίαν. Ὁ Ὑρκανὸς πληροφορηθεὶς τοῦτο ἔστειλεν εἰς αὐτὸν πρέσβεις καὶ τὸν παρεκάλει νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς ὁποίους εἶχε πωλήσει ὁ Κράσσος, διότι ἦσαν μὲ τὸ μέρος τοῦ Καίσαρος καὶ νὰ δοθοῦν εἰς αὐτὸν τὰ μέρη τῆς Παλαιστίνης, τὰ ὁποῖα

είχον αποσπασθῆ καὶ δοθῆ εἰς τὴν Τύρον. Ὁ Ἀντώνιος ἔκα-
μεν ὅλα, ὅσα ἐζήτησεν ὁ ἀρχιερεὺς.

Ἔπειτα ἐπικρατοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν οἱ Πάρθοι, οἱ ὁποῖοι
φθάνουν μέχρι τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἀναγορεύουν βασιλέα τῆς
Παλαιστίνης τὸν Ἀντίγονον, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τὴν οἰκο-
γένειαν Μακκαβαίων καὶ τοῦ ὁποῖου τὸ Ἑβραϊκὸν ὄνομα ἦτο
Ματταθίας (40-37 π. Χ.).

Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἀναφαίνεται ὁ Ἡρώδης, ὁ ὁποῖος
ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀντιπάτρου. Οὗτος εὐίαθη κατὰ τῶν Πάρθων.
Διὰ τὴν ἐπιτύχη δὲ τοῦ σκοποῦ του ἦλθεν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ
παρουσιάσθη εἰς τὸν Ἀντώνιον, εἰς τὸν ὁποῖον περιέγραψε τὰ
δεχνὰ τῆς Παλαιστίνης. Τούτου ἐκέρδησε τὴν φιλίαν, διότι τοῦ
προσέφερε καὶ σημαντικὸν χρηματικὸν ποσόν. Ἔπειτα ἐγένετο
δεκτὸς εἰς τὴν σύγκλητον (βουλὴν) τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀνέφερε
ποιᾶς ὑπηρεσίας εἶχε προσφέρει εἰς τὴν Ῥώμην. Ὁ Ἀντώνιος
ἀμέσως ἔλαβε τὸν λόγον καὶ συνέστησε νὰ ἀναγνωρισθῆ βασι-
λεὺς τῶν Ἑβραίων ὁ Ἡρώδης νὰ κηρυχθῆ δὲ πόλεμος κατὰ τῶν
Πάρθων. Τοῦτο ἐγίνε ἀποδεκτόν. Ὁ Ἡρώδης ἀνεγνωρίσθη
βασιλεὺς, ἀλλὰ τὸ κράτος του κατεῖχτο (40. π. Χ.) ὑπὸ τῶν
Πάρθων. Τέλος βοηθηθεὶς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐγίνε κύριος τῆς
Ἱερουσαλήμ καὶ παρέδωκεν εἰς τὸν θάνατον τὸν Ἀντίγονον.
Μετὰ τοῦτο ἔληξεν ἡ δυναστεία τοῦ Ἡρώδου τὸ ἔτος 37 π. Χ.

Σημείωσις 1.—*Σήμερον εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἔχουν γίνει ἀνα-
σκαφαί, αἱ ὁποῖαι μᾶς φανερώνουν, ὅτι εἰς τὴν χώραν ταύτην
ἦλθον πολλοὶ λαοί. Ἐκ τούτων ἄλλοι κατεστράφησαν ἀπὸ τοὺς
ἐπιτόπους καὶ ἄλλοι ἀφωμοιώθησαν. Ἡ Ἀγ. Γραφή μᾶς λέγει
τὰ ὀνόματα τῶν λαῶν τούτων καὶ αἱ ἀνακαλύψεις τῶν ἀρχαιολό-
γων μᾶς βεβαιώνουν διὰ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν. Περὶ τῶν ἀρχαίων
τούτων κατοίκων ὠμλήσαμεν προηγουμένως. Ἐπίσης ἀπὸ τὰς
ἀνασκαφὰς ἐμάθομεν, ὅτι ἡ θρησκεία τῶν λαῶν τούτων ἦτο εἰδω-
λολατρεία τοῦ χειροῖστου εἴδους. Οὗτοι διὰ τόπους λατρείας εἶχον
τὰ ὑψηλὰ μέρη. Ἐκεῖ προσέφερον θυσίας, ὄχι μόνον ζῶα ἀλλὰ
καὶ ἀνθρώπους, ἰδίως μικρὰ παιδία καὶ ἐλάτρευον τοὺς νεκρούς.
Ἡ ζωὴ των ἦτο ἀπλῆ. Αἱ οἰκίαι των ἦσαν μικραὶ καὶ τὰ ἐπι-
πλά των μετριώτατα. Τὰς πόλεις δὲ διηύθυνον οἱ γεροντότεροι.
Οἱ λαοὶ οὗτοι ἤρχοντο εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ τὰ γειτονικά κράτη*

των Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων. Αὐτὴ ἦτο ἡ κατάστασις τῆς Χαναάν, ὅταν ἦλθεν ὁ Ἄβραάμ.

Σημείωσις 2.—Σήμερον ἐξητάσθη ἡ λίμνη αὕτη καὶ ἐβεβαιώθη, ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο λίμνας. Ἡ πρὸς βορρῶν κειμένη εἶναι βαθυτέρα καὶ τὸ ἐσωτερικὸν παρουσιάζει, ὅτι ἐκεῖ συνέβη κάποτε μεγάλη πυρκαϊά. Ἡ πρὸς νότον εἶναι ἀβαθῆς καὶ ὁ πυθμὴν της παρουσιάζει ἐρείπια πόλεως.

Σημείωσις 3.—Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει καμμία ἀναλογία μεταξὺ τῆς θυσίας, τὴν ὁποίαν ἐζήτησεν ὁ Θεὸς καὶ τοῦ ἀπαισίου ἐθίμου τὰ θυσιάζουν ἀνθρώπους, τὸ ὁποῖον τότε ἐπεκράτει εἰς τὴν Χαναάν. Ἡ θυσία αὕτη ἦτο μία ἀπλὴ δοκιμασία. Τὴν σιγμὴν δὲ ποῦ ἠμποδίζετο ὁ Ἀβραάμ τὰ θυσιάσῃ τὸν υἱόν του, ὁ Θεὸς κατεδίκαζε τὰς ἀνθρωποθυσιίας.

Σημείωσις 4.—Ἄν δυνάμεθα ἀσφαλῶς τὰ ὀρίσωμεν πότε ὁ Ἰωσήφ ἦλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Φαίνεται, ὅτι ὁ Φαραὼ οὗτος ἀνῆκεν εἰς τοὺς Ὑσκόως, οἵτινες ἦσαν Σημιτικῆς καταγωγῆς καὶ ὑπέταξε τὴν Αἴγυπτον κατὰ τὸ ἔτος 1700 π.Χ. Ἴσως οὗτος ὠνομάζετο Ἀπάπι

Σημείωσις 5.—Κατὰ τὸ ἔτος 1896 ἀνεκαλύφθη εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Θηβῶν μία στήλη ἀπὸ μαῦρον γρανίτην (εἶδος λίθου). Ἐπὶ τῆς στήλης ταύτης ἀναγράφονται τὰ κατορθώματα τοῦ Μενεθά. Κατὰ πρῶτον ἀναφέρεται μία μεγάλη του νίκη ἐναντίον τῶν κατοίκων τῆς Αἰβύης καὶ τῶν συμμάχων των. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη λέγει : «Οἱ ἄρχοντες τῆς γῆς ζητοῦν εἰρήνην· οὐδεὶς τολμᾷ τὰ ἀντιταχθῆ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Αἰβύης. Οἱ Χετταῖοι ἔχουν μαζύ μας συνάφην εἰρήνην, ἡ Χαναάν ἔχει λεηλατηθῆ. Ὁ Ἰσραὴλ ἔχει καταστροφὴν καὶ δὲν θὰ ἔχῃ πλέον ἀπογόνους. Ἡ Παλαιστίνη εἶναι ἄνευ προσιάτου, ὁμοιάζει ὡσὰν χήραν Αἰγυπτίαν· βλααὶ χῶροι ἔχουν ὑποταχθῆ»· ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη μᾶς ὁμιλεῖ περὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τοῦ διωγμοῦ κατ' αὐτῶν.

Σημείωσις 6.—Ὁ Ἰεσσαὶ οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα καὶ ἦτο ἔργονος τοῦ Ρούθ.—Ὁ Σαμουὴλ ἐφοβήθη τὰ ἐκτελέσῃ τὴν προσταγὴν ταύτην τοῦ Θεοῦ, ἔνεκα τοῦ Σαουλ. Ἄλλὰ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ δὲν ἐφάνερωσε εἰς οὐδένα τὸν σκοπὸν τοῦ ταξειδίου καὶ ἔλεγε «ὅτι πηγαίνει εἰς τὴν Βηθλεὲμ διὰ τὰ θυσιάσῃ».

Σημείωσις 7.—Ἴσως σήμερον φαίνεται ὑπερβολικὸς αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς καὶ τοῦτο, διότι ἔχομεν διαφόρους μηχανάς, ἀλλὰ τότε διὰ τὰ ὑψώσουν διάφορα βάρεα ἀντικείμενα, διὰ τὰ μετακινήσουν κλπ. μετεχειρίζοντο μόνον ἀνθρώπους. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος τοῦ Φαραὼ τῆς Αἰγύπτου, ἐλογάσθησαν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἑκατὸν χιλιάδες ἐργάται.

Σημείωσις 8.—Εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν βασιλέων τῶν Περσῶν εὐρέθη τὸ διάταγμα τοῦτο καὶ εἶναι ὅπως τὸ ἀνεφέραμεν.

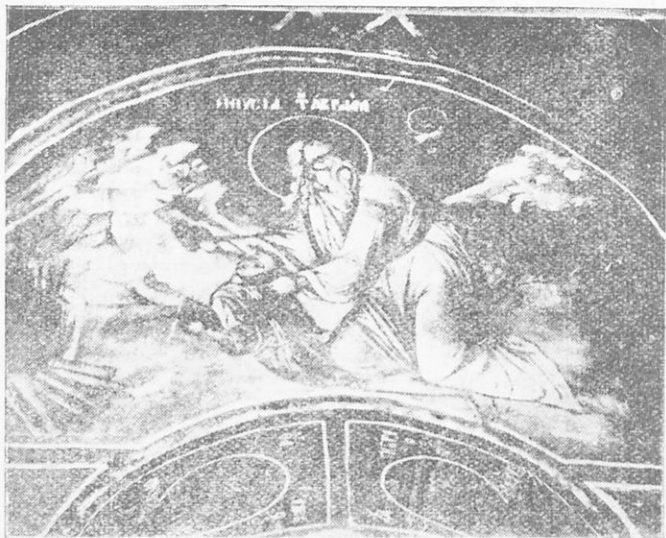

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
(Μικρογραφία χειρογράφου του 11ου αιώνας)

Ο ΝΟΕ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΥΙΩΝ ΤΟΥ ΔΕΧΟΜΕΝΟΣ ΤΗΝ ΕΝΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
ΝΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΗ ΤΗΝ ΚΙΒΩΤΙΟΝ

(Μικρογραφία χειρογράφου του 12ου αιώνας)

Η ΘΨΙΣΙΑ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ
(Τοιχογραφία μονῆς Ἁγ. Λαύρας τοῦ Ἁγ. ὄρους 16ος αἰῶν)

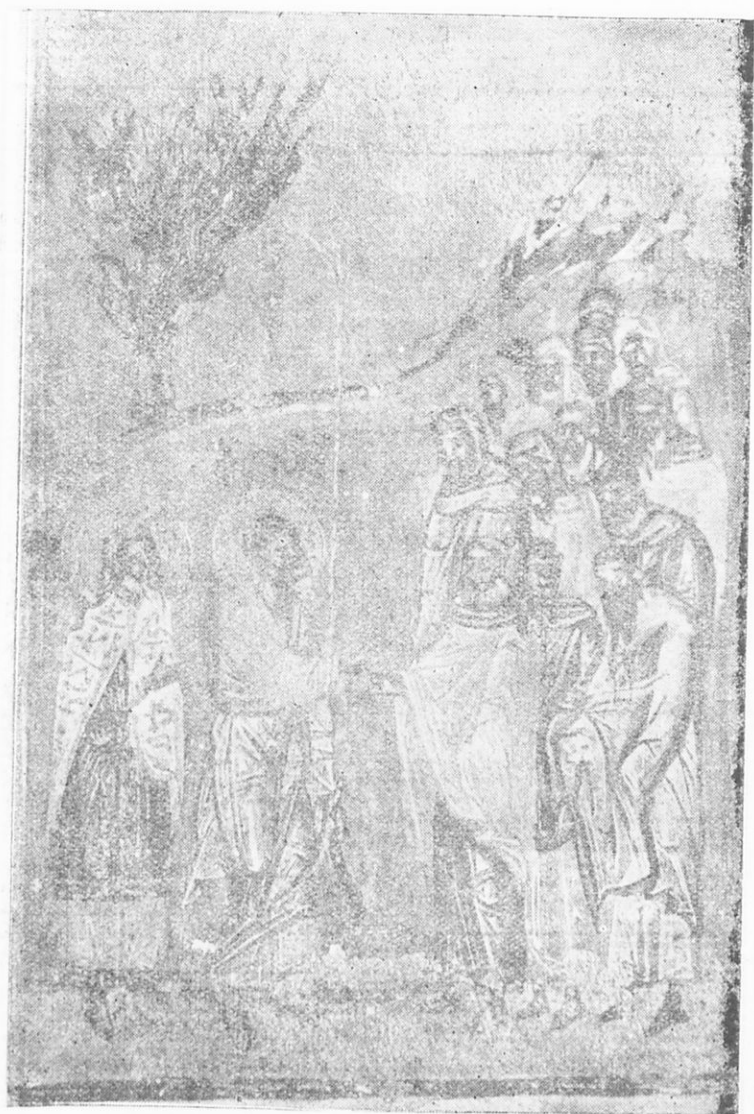

Η ΚΛΙΜΑΞ ΤΟΥ ΙΗΚΩΒ
(Τοιχογραφία Πρωτότου Ἀγ. ὄρους 14ος αἰών)

ΔΙΑΒΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΡΥΘΡΑΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

(Από μαζογραφίον τοῦ φοιτητοῦ, Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη)

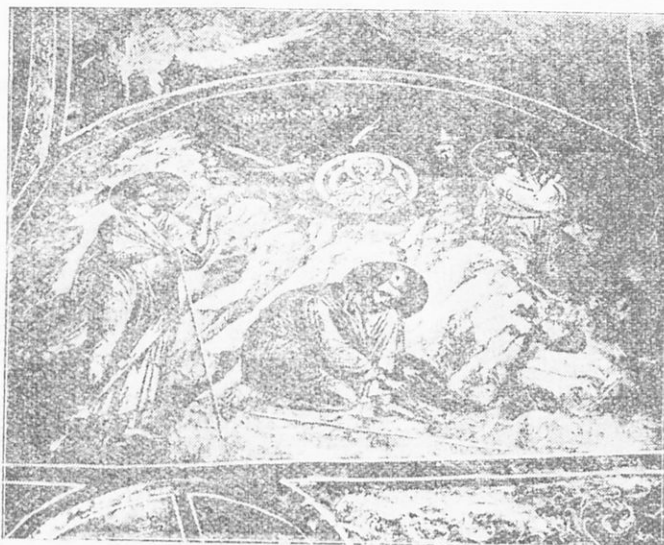
Ο ΜΩΨΗΣ ΚΑΙ Ο ΑΑΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΤΑ ΠΛΗΘΗ

(Μικρογραφία χειρογράφου 12ου αιώνας)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ο ΜΩΨΗΣ ΚΤΥΠΩΝ ΔΙΑ ΤΗΣ ΡΑΒΔΟΥ ΤΗΝ ΠΕΤΡΑΝ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑΝ ΑΝΑΒΛΥΣΕΙ ΥΔΩΡ
(Μικρογραφία χειρογράφου 12ου αιώνας)

Ο ΜΩΥΣΗΣ ΛΥΩΝ ΤΟΝ ΙΜΑΝΤΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΒΑΤΟΥ
(Τοιχογραφία καθολικής μονής Λαύρας 'Αγ. Όρους τοῦ 12ου αἰῶνος)

ΣΚΗΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΤΟΥ ΠΛΗΗ
(Μικρογραφία χειρογράφου του 12ου αιώνας)

Ο ΔΑΥΙΔ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΣ
(Μικρογραφία από ψαλτηρίου του Βατικανού)

Ο ΔΑΥΙΔ ΚΑΙ Η ΜΕΛΩΔΙΑ
(Από μικρογραφίαν ψαλτηρίου. Μουσείον Παρισίων)

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΣΑΪΑΣ ΜΕΤΡΕΥ ΤΗΣ ΝΥΚΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ
(Μικρογραφία τοῦ ψαλτηρίου ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην)

Η ΠΗΛΛΗΦΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙ
(Είξον από τόν "Άγιον Σαβίνον της Ρώμης")

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Αὐγούστου 1933.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΠΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ

Πρὸς τὸν κ. Α. Σακελλαρίου

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταῦταριθμῶν ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης τὴν 1 Αὐγούστου 1933 εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 77 φύλλον τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 21 πρακτικὸν ταύτης, ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν Γυμνασίων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον **Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης** βιβλίον σας ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῶν εἰσηγητῶν.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Τμηματάρχης

Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ

Ἄρθρον 6ον τοῦ ἀπὸ 14/21 Σ)βρίου 1932 Προεδρικοῦ Διατάγματος

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων».

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μαζρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἄνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.